

High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina
Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Высокий судский и прокурорский совет Боснии и Герцеговины

CEST F BiH

CEST RS

MODUL 8

Građanska oblast
VANPARNIČNI POSTUPAK

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Bosna i Hercegovina – Босна и Херцеговина – Bosnia and Herzegovina
Federacija Bosne i Hercegovine – Федерација Босне и Херцеговине –
Federation of Bosnia and Herzegovina

Javna ustanova centar za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH
Javna ustanova centar za edukaciju sudaca i tužitelja u F BiH
Јавна установа центар за едукацију судија и тужилаца у Ф БиХ

Јавна установа центар за едукацију судија и јавних тужилаца у РС
Javna ustanova centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS

MODUL 8

GRAĐANSKA OBLAST

VANPARNIČNI POSTUPAK

Vodeći ekspert:

Nedeljko Milijević, Osnovni sud Banja Luka

Konsultanti:

Predrag Krsmanović, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Nevenka Mitrić, sudija Osnovnog suda Banja Luka

Mirza Jusufović, sudija Suda BiH

Staka Gojković, Vrhovni sud RS

Violanda Šubarić, Okružni sud Banja Luka

Asja Razić, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Enisa Halilović, sudija Kantonalnog suda u Tuzli

Jovanka Jovanović, predsjednik Osnovnog suda u Doboju

SADRŽAJ

UVOD	3
PODMODUL I - OPŠTE ODREDBE O VANPARNIČNOM POSTUKU	4
1. POJAM VANPARNIČNOG POSTUPKA	5
2. OSNOVNE RAZLIKE IZMEĐU PARNIČNOG I VANPARNIČNOG POSTUPKA	6
3. NAČELA VANPARNIČNOG POSTUPKA	8
4. VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI	9
5. PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA	9
6. PRAVILA O SUKOBU IZMEĐU VANPARNIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA	10
7. SUDSKA PRAKSA	10
8. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE	17
PODMODUL II - POSTUPCI ZA UREĐENJE LIČNIH STANJA	20
UVODNE NAPOMENE	20
1. ODUZIMANJE I VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI	21
2. SUDSKA PRAKSA	24
3. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	30
4. ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI	39
5. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	41
6. PRIJEDLOG ZA PROGLAŠENJE NESTALOG LICA UMRLIM	45
7. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	48
8. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE	57
PODMODUL III - UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA	59
UVODNE NAPOMENE	59
1. POSTUPCI ZA UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA	60
UVOD	60
2. DOZVOLA ZA ZAKLJUČENJE BRAKA	60
3. RJEŠENJE SUDA O DAVANJU DOZVOLE	63
4. PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA	64
5. PRESTANAK RODITELJSKOG PRAVA	65
6. ODUZIMANJE RODITELJSKOG PRAVA	65
7. VRAĆANJE RODITELJSKOG PRAVA	66
8. SUDSKA PRAKSA	67
9. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	67
10. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE	82
PODMODUL IV - UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA	83
OPIS PODMODULA	83
1. RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE	84
2. SUDSKA PRAKSA	96
3. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	101
4. ODREĐIVANJE NAKNADE ZA EKSPROPRISANE NEPOKRETNOSTI ..	120
5. SUDSKA PRAKSA	123
6. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	125

7. UPRAVLJNJE I KORIŠĆENJE ZAJEDNIČKIM STVARIMA.....	131
8. DIOBA STVARI I IMOVINE U SUSVOJINI.....	132
9. SUDSKA PRAKSA	136
10. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	144
11. UREĐENJE MEĐA	157
12. SUDSKA PRAKSA	162
12. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	165
13. LITERATURA	174
PODMODUL V UREĐENJE DRUGIH VANPARNIČNIH STVARI.....	177
OPIS MODULA.....	177
1. SASTAVLJANJE I OVJERAVANJE SADRŽINE ISPRAVA	178
2. ČUVANJE ISPRAVA	179
3. SUDSKI DEPOZIT	180
5. SUDSKA PRAKSA	183
6. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU	193
7. LITERATURA	230

UVOD

Modul „VANPARNIČNI POSTUPAK“ je široka oblast pa materiju nije moguće prezentovati u jednoj cjelini. Ovo je razumljivo, budući da se po pravilima vanparničnog postupka vode posebni vanparnični postupci, izvršni postupak, stečajni postupak, likvidacioni postupak, postupak upisa u sudski registar itd. Tema ovog rada je materija propisana Zakonom o vanparničnom postupku SR Bosne i Hercegovine, koji se u Republici Srpskoj primjenjuje u skladu sa članom 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske i Zakona o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, koji zakoni su identični u oba entiteta. Kako vanparnični postupak obuhvata opšte i posebne odredbe, posebne odredbe su grupisane u četiri dijela to sam materiju izložio u **pet podmodula i to: opšte odredbe vanparničnog postupka, uređenje ličnih stanja, uređenje porodičnih odnosa, uređenje imovinskih odnosa i uređenje drugih vanparničnih stvari.**

Unutar podmodula dao sam kratak prikaz materije podmodula, nakon toga pojasnio posebne postupke, a potom dao prikaz sudske prakse sudova država nastalih na području bivše Jugoslavije. Ovo iz razloga što su se na području bivše Jugoslavije sve do početka 1980. godine primjenjivala pravna pravila Zakona o vanparničnom postupku Kraljevine Jugoslavije iz 1934. godine. U tom periodu, a i kasnije, ujednačena je sudska praksa na području cijele bivše države. Na ovo sam se odlučio iz razloga što stavovi sudske prakse sudova u Bosni i Hercegovini su dosta rijetki i ne obuhvataju sve vrste vanparničnih postupaka. Takođe sam naveo objavljenu literaturu iz oblasti vanparničnog postupka. Imajući na umu da u sudovima u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine vanparnične postupke vode mlađe sudije i stručni saradnici uradio sam praktične primjere obrazaca odluka, zapisnika i korespondencije sudova kako bih olakšao rad mladim kolegama.

U radu sam dao prikaz svih vanparničnih postupaka propisanih Zakonom o vanparničnom postupku, a šire sam izložio složenije postupke i to: ostavinski postupak, naknadu za eksproprisane nekretnine, uređenje međa, diobu nekretnina i uređenje porodičnih odnosa.

Nadam se da će ovakav pristup pomoći kolegama da lakše shvate materiju vanparničnog postupka što će se odraziti na kvalitetnije i brže rješavanje vanparničnih predmeta.

PODMODUL I - OPŠTE ODREDBE O VANPARNIČNOM POSTUKU

UVODNE NAPOMENE

- Kategorije** U ovom podmodulu obrađena je prva glava Zakona o vanparničnom postupku pod naslovom Opšte odredbe zakona. Tematske oblasti koje će se obrađivati u ovom podmodulu su pojam vanparničnog postupka, osnovne razlike između parničnog i vanparničnog postupka, načela vanparničnog postupka, vanredni pravni lijekovi, prijedlozi za ponavljanje postupka i pravila o sukobu između vanparničnog i parničnog postupka i sudska praksa.
- Trajanje** Za obradu ovog podmodula potrebno je vrijeme od jedan sat i 30 minuta.
- Oblik** U tom vremenskom periodu podmodul će biti predstavljen u formi seminara koji podrazumijeva predavanje u trajanju 30 minuta i diskusiju u trajanju od 30 minuta.
- Ciljevi edukacije** Opšti cilj podmodula je pomoći sudijama i stručnim saradnicima koji sude u vanparničnim postupcima da lakše i brže identifikuju probleme koji se pojavljuju u konkretnim predmetima te da pomoću ove i druge literature pronađu praktično rješenje. Na osnovu zapažanja u ovom i drugim sudovima uočio sam da vanparnične postupke vode sudije sa malo iskustva i stručni saradnici. Uočio sam da nedostaje stručna literatura iz ove oblasti posebno sudska praksa. Kako je Zakon o vanparničnom postupku duže vremena u primjeni na ovim područjima, kao i na područjima drugih država nastalih na području bivše Jugoslavije, to su izjednačeni stavovi sudova iz ove oblasti, pa sam iste sakupio i u ovom radu prezentovao, tako da budu dostupni svima onima koji rade na vanparničnom referatu.
- Opis** Opšte odredbe propisane su u prvom dijelu zakona od člana 1. do člana 28. Zakona o vanparničnom postupku. Do donošenja Zakona o vanparničnom postupku Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine u ovoj republici kao i drugim republikama bivše Jugoslavije primjenjivala su se pravna pravila Zakona o vanparničnom postupku iz 1934. godine. Iz ovog se može zaključiti da procedura vanparničnog postupka nije pretrpjela neke veće izmjene tako da se mogu koristiti iskustva sudova drugih država nastalih na području bivše Jugoslavije. U ovom podmodulu istaknute su razlike između vanparničnog i parničnog postupka s ciljem da se utvrdi koji se predmeti rješavaju u vanparničnom postupku i time

otklone greške koje postoje kod rješavanja vanparničnih predmeta. U kratkim crtama pojašnjena su načela vanparničnog postupka, iz razloga što je vanparnični postupak sumaran postupak, kojim nije regulisana procedura u cijelosti, pa se sudije trebaju pridržavati načela postupka, kako bi pojasnili pojedine odredbe zakona. U radu su istaknute situacije kada se prekida postupak, te kada se dozvoljava ponavljanje postupka.

Ovaj podmodul sadržavaće razradu tema-podmodula i to:

- pojam vanparničnog postupka
- osnovne razlike između parničnog i vanparničnog postupka
- načela vanparničnog postupka
- vanredni pravni lijekovi
- prijedlog za ponavljanje postupka
- pravila o sukobu između vanparničnog i parničnog postupka.

**Mogući
predavači/edukatori**

Vodeći ekspert, konsultanti i ostali predavači/edukatori Centra.

Dnevni red modula

Dnevni red modula se nalazi kao dio modula ili će biti kreiran od strane Centra na bazi potreba za pojedinačni modul.

Vodeći ekspert

Nedeljko Milijević, Osnovni sud Banja Luka

1. POJAM VANPARNIČNOG POSTUPKA

Za razliku od parničnog postupka koji pruža pravnu zaštitu ugroženim ili povrijeđenim subjektivnim pravima, u vanparničnom postupku uređuju se pravni odnosi u kojima nema spora ili ugrožavanja prava. Tu se pravni odnosi moraju urediti sudskim putem, jer između stranaka nema saglasnosti o načinu njihovog uređenja. Rukovodeći se svojim potrebama svaki pravni poredak određuje obim i vrste vanparničnih stvari.

2. OSNOVNE RAZLIKE IZMEĐU PARNIČNOG I VANPARNIČNOG POSTUPKA

Između parničnog i vanparničnog postupka postoje sličnosti, ali i razlike. Ovdje ćemo govoriti samo o nekim važnijim razlikama u ova dva postupka.

Parnični postupak je rigorozan i snabdjeven je jačim procesnim garancijama za pravilno utvrđivanje činjenica i zakonitu primjenu prava, dok je vanparnični postupak elastičniji i lakše prilagodljiviji specifičnim materijama o kojima se u njemu odlučuje.

Parnični postupak se nikad ne pokreće po službenoj dužnosti (ne procedat iudex ex officio), dok se neki vanparnični postupci pokreću po načelu dispozicije, a neki po načelu oficijelnosti, kao što je npr. ostavinski postupak. Svi postupci koji se mogu pokrenuti po službenoj dužnosti istovremeno se mogu pokrenuti i prijedlogom ovlašćenog lica. Smatra se da je postupak pokrenut po načelu oficijelnosti i onda kada ga ne pokreće sud već nadležni državni organ, kao što je npr. organ starateljstva ili javni tužilac.

Za razliku od parničnog postupka gdje je sud vezan za obim i sadržinu tužbenog zahtjeva, u vanparničnom postupku sud nije vezan zahtjevom koji je predlagač stavio u prijedlogu. Tako na primjer, ako je srodnik jednog lica tražio djelimično lišenje poslovne sposobnosti, vanparnični sud može, na osnovu izvedenih dokaza, odlučiti da to lice potpuno liši poslovne sposobnosti. Iz navedenog se može zaključiti da predlagač nije dužan da u prijedlogu stavi određeni zahtjev.

U vanparničnim stvarima koje se odnose na lična i porodična stanja učesnika, kao i u drugim vanparničnim stvarima koje se odnose na prava i pravne interese sa kojima učesnici ne mogu raspolagati, učesnici se u postupku pred sudom ne mogu odreći svog zahtjeva, priznati zahtjev protivnog učesnika, niti zaključiti sudsko poravnanje. U ovim postupcima sud može utvrđivati i činjenice koje učesnici nisu iznijeli, kao i činjenice koje među učesnicima nisu sporne ako su od značaja za odlučivanje (čl. 8. Zakona o vanparničnom postupku BiH).

Vanparnični sud takođe nije vezan označenjem učesnika u prijedlogu kojim se pokreće postupak, jer svojstvo učesnika ima svako lice o čijim pravima ili pravnim interesima se odlučuje. Tako, na primjer, ako je u prijedlogu kojim se pokreće ostavinski postupak navedeno da je ostavilac ostavio određeni broj srodnika koji imaju pravo na nasljeđivanje, sud je dužan da utvrdi koja su sve lica članovi određenog nasljednog reda i da ta lica pozove na ročište, iako ih predlagač nije označio kao učesnike u postupku.

U parničnom postupku tužilac može povući tužbu do zaključenja glavne rasprave. Od trenutka kad se tuženi upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, za povlačenje tužbe potreban je i njegov pristanak. U vanparničnom postupku prijedlog se može povući do donošenja prvostepene odluke, ali i poslije tog momenta, sve do pravosnažnosti, pod uslovom da se povlačenjem prijedloga ne vrijeđaju prava ostalih učesnika ili ako ostali učesnici na to pristanu. Ako je prijedlog povučen poslije donošenja prvostepene odluke - prvostepeni sud će odluku ukinuti. Povlačenje prijedloga od strane više lica vrši se njihovom saglasnom izjavom, ako zakonom nije drukčije određeno. Ako su neki učesnici povukli prijedlog, a drugi nisu, oni koji su ostali pri prijedlogu mogu tražiti da se postupak nastavi.

Prethodno pitanje u vanparničnom postupku ima iste bitne karakteristike kao i prethodno pitanje u parničnom postupku. Razlika postoji u tome što su ovlašćenja vanparničnog suda da sam rješava prethodno pitanje uža od ovlašćenja parničnog suda. Naime, ako su među učesnicima vanparničnog postupka sporne činjenice važne za rješavanje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu radi rješavanja prethodnog pitanja.

Na parnicu sud će uputiti onog učesnika čije pravo smatra manje vjerovratnim ako zakonom nije drukčije određeno (čl. 22). Ako učesnik koji je upućen na parnicu pokrene parnicu u roku koji ne može biti duži od 30 dana, vanparnični postupak će se prekinuti do pravosnažnog okončanja parničnog postupka. Ako nijedan od učesnika do završetka vanparničnog postupka ne pokrene parnicu, sud će dovršiti postupak bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je učesnik upućen na parnicu (čl. 23). (Sve što je rečeno za upućivanje na parnicu odnosi se i na upućivanje na upravni postupak).

Kad odluka suda zavisi od rješavanja prethodnog pitanja da li postoji neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugi nadležni organi (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje, ako zakonom nije drukčije određeno. Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravno dejstvo samo u vanparničnom postupku u kome je to pitanje riješeno.

Za razliku od parničnog postupka gdje moraju učestvovati dvije stranke u vanparničnom postupku moguće je postupanje samo sa jednom strankom (npr. lišenje poslovne sposobnosti), sa dvije stranke (npr. određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost) i sa više stranaka (npr. ostavinski postupak). Kada u vanparničnom postupku učestvuje više lica sa svojstvom učesnika, oni po pravilu nisu raspoređeni na dvije međusobno suprotstavljene strane pa otuda u ovom postupku suprotnost interesa redovno nije obilježje procesnog položaja učesnika, za razliku od parničnog postupka.

U vanparničnom postupku šira su pravila o stranačkoj i procesnoj sposobnosti. Svojstvo stranke priznaje se i nekima kojima se u parnici ne priznaje stranačka sposobnost (npr. organu starateljstva), a nekim osobama kojima se ne priznaje parnična sposobnost dopušta se samostalno preduzimanje procesnih radnji, kao što je, na primjer, maloljetnik koji traži dozvolu za stupanje u brak ili lice koje je lišeno poslovne sposobnosti pa traži da joj se poslovna sposobnost vrati itd.

3. NAČELA VANPARNIČNOG POSTUPKA

Određene posebnosti vanparničnog postupka u odnosu na parnični postupak tiču se i načela ovih postupaka. **Usmenost** uopšte nije karakteristika vanparničnog postupka. O prijedlozima učesnika sud odlučuje na ročištu samo u slučajevima kada je to zakonom određeno, ili kad ocijeni da je održavanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđivanja odlučnih činjenica ili kada smatra da je zbog drugih razloga održavanje ročišta cjelishodno (čl. 11. st. 1.). Prema zakonu o vanparničnom postupku BiH obavezna su ročišta: u postupku za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti (čl. 35 st. 1.) u postupku za produženje i prestanak roditeljskog prava (čl. 84. st. 2.) u postupku za oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava (čl. 89. st. 2.) u postupku za raspravljanje zaostavštine (čl. 124. st. 1.) u postupku za određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost (čl. 149. st. 1.) u postupku za upravljanje i korišćenje zajedničkim stvarima (čl. 156. st. 1.) u postupku za diobu stvari i imovine u suvlasništvu (čl. 164.) u postupku za poništenje isprava (čl. 227.).

Izostanak pojedinih učesnika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako zakonom nije drukčije određeno (čl. 11. st. 2.). Smatra se da je prijedlog povučen kad predlagač ne dođe na prvo ročište ako je bio uredno pozvan, a ne postoje opštepoznate okolnosti koje su ga spriječile da dođe na ročište (čl. 12. st. 5.). **Načelo neposrednosti**, pošto je vezano za načelo usmenosti, ima veći značaj u onim vanparničnim postupcima u kojima je obavezno održavanje ročišta.

U vanparničnim postupcima u kojima se odlučuje o ličnim i porodičnim stanjima učesnika **javnost** je isključena, osim u postupku proglašenja nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti (čl. 9. st. 2.).

O **načelu kontradiktornosti** u vanparničnom postupku postoje različita mišljenja, ali u savremenoj jugoslovenskoj doktrini preovlađuje stanovište da je načelo kontradiktornosti u vanparničnom postupku ograničeno u odnosu na ovo načelo u parničnom postupku, posebno zato što za neke vanparnične postupke važi pravilo o pozivanju učesnika oglasom a ne dostavljanjem.

U parničnom postupku sud meritorno odlučuje presudom, a u svim drugim slučajevima, tj. u tzv. procesnim pitanjima, odlučuje rješenjem. Izuzetno, odlukom u obliku rješenja parnični sud odlučuje o predmetu spora i to samo u postupku izdavanja platnog naloga i u postupku zbog smetanja posjeda. U vanparničnom postupku sud uvijek odlučuje u obliku rješenja - bilo da se radi o tzv. procesnim pitanjima ili o samom predmetu spora.

Žalba je u parničnom postupku devolutivan (o njoj odlučuje viši sud), suspenzivan (odlaže izvršenje kondemnatorne presude) i prekluzivan (podnosi se u strogom roku od 15 dana) redovni pravni lijek. U vanparničnom postupku žalba u pravilu ima iste ove karakteristike. Međutim, izuzetno ona može pod određenim uslovima da ima i sve suprotne karakteristike (remonstrativnost, neprekluzivnost i nesuspenzivnost).

a) **Remonstrativnost** - Prvostepeni sud može (a ne mora) povodom blagovremeno izjavljene žalbe novim rješenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rješenje, ako nađe da je žalba osnovana a time se ne vrijeđaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rješenju.

Ako prvostepeni sud ne preinači, odnosno ne ukine svoje rješenje, žalbu, zajedno sa spisima, dostaviće drugostepenom sudu na odlučivanje bez obzira da li je žalba podnesena u zakonom određenom roku.

b) **Neprekluzivnost** - Neblagovremenu žalbu (nije podnesena u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja) prvostepeni sud neće odbaciti nego će je podnijeti na rješavanje višem sudu. Viši sud može (a ne mora) uzeti u postupak i rješavati žalbu koja je neblagovremeno podnesena pod uslovom da se time ne vrijeđaju prava drugih lica koja se zasnivaju na rješenju (čl. 20. st. 3.).

v) **Nesuspenzivnost** - Od principa suspenzivnosti sud može odstupiti ili na osnovu zakona ili na osnovu odluke suda. U Zakonu o vanparničnom postupku BiH, na primjer, izričito je određeno da žalba nema suspenzivno dejstvo protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti (čl. 42. st. 3.) i protiv rešenja o zadržavanju u zdravstvenoj organizaciji i puštanju iz ove organizacije (čl. 58. st. 2.). Sud takođe može da odluči da iz važnih razloga žalba nema suspenzivno dejstvo i onda kada zakon to nije izričito odredio. Međutim, sud ima i suprotna ovlašćenja. Naime, sud može odlučiti da izjavljena žalba ima suspenzivno dejstvo, iako je zakonom određeno da žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Iz navedenog se može zaključiti da su ovlašćenja vanparničnog suda velika, kako u pogledu odlučivanja da žalba nema suspenzivno dejstvo, tako i u obrnutom smislu. Prilikom ovog odlučivanja sud treba da utvrdi postojanje "važnih razloga", koji u zakonu nisu određeni. Kad sud odluči da žalba ne zadržava izvršenje rješenja određiće, radi zaštite maloljetnika ili drugih lica pod posebnom društvenom zaštitom, polaganje obezbjeđenja u gotovom novcu, a izuzetno i u drugom obliku (čl. 19. st. 3.).

4. VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

U vanparničnom postupku u kome se odlučuje o stambenim stvarima i o naknadi za eksproprisanu nepokretnost, protiv pravosnažnog rješenja donesenog u drugom stepenu, **dopuštena je revizija** (čl. 26.).

5. PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA

Uređen je drugačije nego u parničnom postupku. Po ovom vanrednom pravnom lijeku postupiće kao po neblagovremeno podnesenoj žalbi, ako su ispunjeni uslovi pod kojima drugostepeni sud može postupati po neblagovremenoj žalbi (ako se time ne vrijeđaju prava drugih lica koja se zasnivaju na pobijanom rješenju). Ukoliko drugostepeni sud nađe da ti uslovi ne postoje, vratiće predmet prvostepenom sudu radi postupanja po prijedlogu.

Protiv rješenja kojim je postupak pravosnažno završen, prijedlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti ako je učesniku ovim ili drugim zakonom priznato pravo da svoj zahtjev o kome je rješenjem odlučeno ostvaruje u parnici ili u postupku pred upravnim organom.

6. PRAVILA O SUKOBU IZMEĐU VANPARNIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA

Može se desiti da u jednoj pravnoj stvari sud vodi parnični postupak, iako je trebalo primijeniti pravila vanparničnog postupka. Zbog toga Zakon o parničnom postupku u čl. 19. određuje način postupanja parničnog suda u slučaju da se u toku postupka zaključi da je trebalo voditi vanparnični postupak. Do donošenja odluke o glavnoj stvari sud će rješenjem obustaviti parnični postupak ako utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima vanparničnog postupka. Postupak će se po pravosnažnosti rješenja nastaviti po pravilima vanparničnog postupka pred nadležnim sudom. Radnje koje je sproveo parnični sud (uviđaj, vještačenje, saslušanje svjedoka i dr.), kao i odluke koje je donio taj sud, nisu bez važnosti samo zbog toga što su preduzete u parničnom postupku. To je zbog toga što parnični postupak s formalnog aspekta pruža veće garancije za njihovu pravilnost i zakonitost od vanparničnog postupka. Zakon o vanparničnom postupku BiH reguliše obrnuti slučaj. Naime, prema čl. 15. ako vanparnični sud utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka, obustaviće vanparnični postupak. Po pravosnažnosti ove odluke, postupak će se sprovesti po pravilima parničnog postupka pred nadležnim sudom.

7. SUDSKA PRAKSA

RJEŠAVANJE PRETHODNOG PITANJA

Vanparnični sud može rešiti prethodno pitanje samo ako među strankama nema činjenica koje su sporne.

Iz obrazloženja:

Vanparnični postupak je sudski postupak u kome se, po pravilu, odlučuje na bazi nespornih činjenica. Izuzeci se određuju izričitim propisom. Takav propis je dopuštao da se u vanparničnom postupku donese rešenje koje zamenjuje ugovor o korištenju stana. U tom postupku bilo je moguće da vanparnični sud reši i prethodno pitanje, ukoliko ono nije iziskivalo utvrđivanje činjenica i razrešenje drugih činjeničnih pitanja od značaja za rešavanje prejudiciranog pitanja. Međutim, u ovom slučaju prethodno pitanje nije bilo čisto pravno. Ono je zahtevalo da se razjasne činjenice od značaja za postojanje prava koje omogućuje sukcesiju stanarskog prava od ranijeg nosioca stanarskog prava na tuženog. Zato i nije bilo moguće da o tom prethodnom pitanju odlučuje vanparnični sud. On je trebao, u smislu člana 24. Zakona o vanparničnom postupku, da prekine postupak i učesnika uputi na parnicu, jer su među učesnicima bile sporne činjenice od značaja za rešavanje prethodnog pitanja.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 5325/97 od 19.11.1997. godine)

DOZVOLJENOST REVIZIJE

U vanparničnoj stvari u kojoj se ispituje da li su ispunjeni uslovi za priznanje strane sudske odluke revizija nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

Iz spisa proizlazi da je poverilac tražio priznanje strane sudske odluke - hitne odluke Trgovačkog suda u Parizu broj 11364/88 od 31. januara 1989. godine te da se ista odluka proglasi izvršnom.

Za postupanje u ovoj stvari primenjuju se pravila postupka propisana Zakonom o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 43/82). Prema odredbi člana 101. stav 3. u vezi sa članom 96. stav 2. Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, strana sudska, odnosno arbitražna odluka priznaje se i utvrđuje njena izvršnost. Protiv tog rešenja dužnik može izjaviti jedino žalbu u smislu odredaba člana 101. st. 3. i 4. Zakona.

Dakle, u konkretnom slučaju radi se o vanparničnoj stvari u kojoj se ispituje da li su ispunjeni uslovi za priznanje sudske odluke iz čega proizlazi da se rešenjem o priznanju ne odlučuje u meritumu, budući da pravosnažna odluka u meritumu već postoji, te da se u ovom postupku samo traži njeno priznanje.

Kako je po odredbi člana 400. ZPP propisano da je revizija dozvoljena protiv rešenja kojim je postupak pravosnažno okončan, a on je okončan odlukom čije se priznanje traži, to proizlazi da revizija nije dozvoljena.

(Vrhovni sud Srbije, Prev. 217/93 od 26. oktobra 1994. godine)

SUDSKI ROKOVI

Rok koji odredi sud u vanparničnom postupku je sudski, a ne i zakonski prekluzivni rok.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijanog rešenja proizlazi da je prvostepeni sud odbacio tužbu iz razloga što je tužilac u vanparničnom postupku rešenjem suda upućen na parnicu sa nalogom da tužbu podnese u roku od 15 dana, a tužilac je takvu tužbu, koja je predmet raspravljanja podneo po proteku navedenog roka, pa je našao da je tužba neblagovremena.

Okružni sud nalazi da je ovakvo stanovište prvostepenog suda pogrešno. Rok za podnošenje tužbe, koji je dao, sud u vanparničnom postupku tužiocu, je sudski, a ne zakonski prekluzivni rok, što znači da tužilac, po proteku toga roka ne gubi pravo na podnošenje ovakve tužbe. Uostalom tužbu za utvrđenje prava svojine na nepokretnosti tužilac može podneti u svako doba, i mimo naloga suda u vanparničnom postupku.

(Rešenje Okružnog suda u Beogradu Gž. broj 9030/94 od 31. oktobra 1994. godine)

SUKOB VANPARNIČNOG I PARNIČNOG POSTUPKA

Sud je učinio bitnu povredu odredaba Zakona o parničnom postupku kada je presudom okončao parnicu iz istog činjeničnog i pravnog osnova, između istih stranaka u predmetu o kome je ranije u vanparničnom postupku zaključeno sudsko poravnanje.

Iz obrazloženja:

Pobijana presuda zasniva se na utvrđenju da je tužilac tuženom pozajmio 12.000 DEM i da je poravnanjem zaključenim u vanparničnom postupku kod Opštinskog suda u B. P. konstatovano da je toga dana tužilac pozajmio tuženom novac od 12.000 nemačkih maraka - protivvrednost u dinarima, te da se obavezuje da pozajmljeni iznos od 12.000 DEM protivvrednost u dinarima vrati tužiocu najkasnije za šest (6) meseci, te se konstatuje da se ovom poravnanju priznaje snaga izvršne sudske odluke. Tuženi je jedan iznos duga vratio tako da je prema nalazu veštaka devizna protivvrednost uplata iznosila 5.589 nemačkih maraka po kursu koji je važio na deviznom tržištu na dan 30.10.1991. godine a preostali dug je iznosio 6.411 nemačkih maraka u dinarskoj protivvrednosti na dan isplate. Prvostepeni i drugostepeni sud smatrali su da je tuženi dužan da vrati navedeni iznos deviza u dinarskoj protivvrednosti na dan isplate sa zakonskom kamatom, a prema zaključenom poravnanju. Revizijski sud je smatrao da je između stranaka iz istog pravnog odnosa u predmetu zaključeno sudsko poravnanje u kome su se stranke poravnale u odnosu na obavezu tuženog da tužiocu isplati dinarsku protivvrednost 12.000 DM, te da su prvostepeni i drugostepeni sud odlučujući o tužbenom zahtevu tužioca o kome je već zaključeno sudsko poravnanje učinili bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 11. ZPP-a. U zahtevu za zaštitu zakonitosti Saveznog državnog tužioca se ističe da je Vrhovni sud Srbije pogrešno smatrao da se radi o sudskom poravnanju te da je pogrešno primenjen član 394. stav 2. Zakona o parničnom postupku kada je ukinuto prvostepeno i drugostepeno rešenje te odbačena tužba. Ukazuje se da je revizijskim rešenjem učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 1. ZPP-a. Ovakav stav u zahtevu za zaštitu zakonitosti nije prihvatljiv. Članom 323. Zakona o parničnom postupku propisana je obaveza suda da u toku celog postupka po službenoj dužnosti pazi da li se vodi parnica o predmetu o kome je ranije bilo zaključeno sudsko poravnanje i da ukoliko utvrdi da se parnica vodi o predmetu o kome je već zaključeno sudsko poravnanje odbaci tužbu. Sud je u konkretnom slučaju u toku postupka utvrdio da je o istom potraživanju između istih stranaka zaključeno poravnanje u vanparničnom predmetu R. 44/91 pa je sadržaj tog poravnanja i komentarisao u presudi. Kako je sudsko poravnanje po svom procesno-pravnom dejstvu izjednačeno sa pravosnažnom presudom to kao i kod ocene postojanja pravosnažne presude treba imati u vidu da postoji identitet stranaka, identitet zahteva i identitet činjeničnog osnova. U konkretnom slučaju postoji identitet stranaka jer su u poravnanju učestvovali tužilac i tuženi u svojstvu predlagača i protivnika, postoji identitet zahteva jer se radi o novčanom potraživanju nastalom iz istog pravnog osnova, pozajmice 12.000 nemačkih maraka i identitet činjeničnog osnova. Sledom navedenog prvostepeni sud je bio dužan da nakon saznanja za postojanje navedenog sudskog poravnanja tužbu tužioca odbaci. Kako nije ovako postupio učinio je povredu odredaba Zakona o parničnom postupku iz člana 354. stav 2. tačka 11. koju nije otklonio ni okružni sud, pa je revizijski sud pravilno postupio kada je reviziju tuženog usvojio i ukinuo drugostepenu i prvostepenu presudu a tužbu tužioca odbacio. U postupku pred revizijskim sudom nije učinjena povreda odredaba Zakona o parničnom postupku na koju se u zahtevu ukazuje pa je zahtev za zaštitu zakonitosti na osnovu člana 393. u vezi člana 415. ZPP-a odbijen.

(Savezni sud, Beograd, Gzs. 12/95 od 29.06.1995. godine)

PREINAČENJE ILI UKIDANJE REŠENJA

Drugostepeni sud može sam ukinuti ili preinačiti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 21. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku predviđeno je da prvostepeni sud može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređa pravo drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju. Pošto su žalioci lica koja su prvostepenim rešenjem oglašena za naslednika zaostavštine ostavioca po osnovu zakona i sporazuma o deobi imovine, to se donetim rešenjem neće vređati njihova prava zasnovana na tom rešenju, pa je samim tim imalo mesta primeni odredbe člana 21. Zakona o vanparničnom postupku.

(Prema Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 384/96, od 21. februara 1996. godine)

PREKID VANPARNIČNOG POSTUPKA

Ukoliko su među strankama u vanparničnom postupku sporne činjenice važne za rešenje prethodnog pitanja, sud će ih uputiti da u određenom roku pokrenu parnicu radi rešenja spornog prava odnosno pravnog odnosa.

Iz obrazloženja:

Kako se iz spisa vidi predlagač je podneo predlog za fizičku deobu nepokretnosti upisane u ZKUL 577 na KP KO Krnjača - stambena zgrada i zemljište u površini od 36 ari na tri jednaka dela. Prema stanju u zemljišnim knjigama, stambena zgrada sastoji se od tri prostorije ukupne površine 32 m². Protivnik predlagača drugog reda A. M. kupila je od zemljišno knjižnog vlasnika Č. LJ. jednu trećinu idealnog dela stambene zgrade i traži da joj se taj deo izdvoji, što predlagač osporava.

Prema tome, među strankama postoji spor o veličini udela i opsega zajedničke stvari, pa je pravilno postupio prvostepeni sud kada je doneo pobijano rešenje. S obzirom na navedeno, neosnovano predlagač traži da se izvrši deoba samo prema zemljišno knjižnom stanju koje je među strankama sporno.

Protivnik predlagača A. M. traži više nego što joj prema stanju u zemljišnoj knjizi pripada, pa je pravilno prvostepeni sud postupio kada je protivnika predlagača A. M. uputio na parnicu smatrajući da je njeno pravo manje verovatno.

(Prema Rešenju Prvog opštinskog suda u Beogradu P-br. 924/93, od 12. januara 1994. godine i Rešenje Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 26144/95, od 30. marta 1995. godine)

KADA SUD POSTUPA I ODLUČUJE U VANPARNIČNOM A KADA U PARNIČNOM POSTUPKU

O ličnim, porodičnim imovinskim i drugim pravnim stvarima iz nadležnosti redovnih sudova, koje nisu predviđene odredbama člana 1. Zakona o vanparničnom postupku, odlučuje se u PARNIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

"Odredbom člana 50. stav 3. Pravilnika o davanju na koršćenje stanova iz stambenog fonda Jugoslovenske narodne armije propisano je da, ukoliko nosilac stanarskog prava odbija da se preseli u ponuđeni stan, o tome odlučuje sud u vanparničnom postupku.

Međutim, prema odredbi člana 1. Zakona o vanparničnom postupku, ovim zakonom se određuju pravila po kojima redovni sudovi postupaju i odlučuju o ličnim, porodičnim, imovinskim i drugim pravnim stvarima koje se po ovom ili drugom zakonu rešavaju u vanparničnom postupku. Odredbe ovog zakona primenjuju se i u drugim pravnim stvarima iz nadležnosti redovnih sudova za koje zakonom nije izričito određeno da se rešavaju u vanparničnom postupku, ako se ne odnose na zaštitu povređenog ili ugroženog prava, niti se zbog učesnika u postupku mogu primeniti odredbe Zakona o parničnom postupku.

Pošto ni Zakon o vanparničnom postupku, ni drugim zakonom izričito nije propisano da o zahtevu za preseljenje odlučuje vanparnični sud i pošto se u ovom slučaju mogu primeniti odredbe Zakona o parničnom postupku, prvostepeni sud je pravilno našao da vrsta postupka pred redovnim sudom u ovom slučaju nije mogla biti propisana pravilnikom saveznog sekretara za narodnu odbranu i da postupak u ovoj pravnoj stvari treba sprovesti po pravilima parničnog postupka.

Međutim, nižestepeni sudovi su pogrešno našli da predlog predlagača u ovom slučaju treba odbaciti kao nedozvoljen. Ovo zbog toga, što je odredbom člana 16. Zakona o vanparničnom postupku propisano da će sud obustaviti vanparnični postupak ako utvrdi da bi postupak trebalo sprovesti po pravilima parničnog postupka."

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije Rev. 2194/88 od 11.4.1989.)

PRAVOSNAŽNOST ODLUKE VANPARNIČNOG SUDA

Pravosnažnost rešenja u vanparničnom postupku ne sprečava da se o tom zahtevu odlučuje u parnici, pod određenim zakonskim uslovima.

Iz obrazloženja:

"Pravilno je prvostepeni sud doneo pobijanu odluku u smislu člana 151. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku SRS (ZVP), a ovo iz razloga da je protivnik po ovoj pravnoj stvari istakla da je vlasnik na idealnoj 1/2 predmetne zaostavštine, i to po osnovu sticanja u bračnoj zajednici sa ostaviocem, pa je tako između stranaka došlo do spora u odnosu na pravo svojine na predmetnoj imovini, a takođe i u odnosu na udeo u istoj.

U žalbi se, u stvari, ističe da je sve prednje već raspravljeno pravosnažnim rešenjem nadležnog ostavinskog suda.

Međutim, po članu 26. ZVP pravosnažno rešenje u vanparničnom postupku ne sprečava da se po istom zahtevu odlučuje u parnici, a naročito ako se radi o pravu svojine ili drugom pravnom osnovu koji je nezavisan od prava na nasleđe. Zbog toga, u smislu člana 150 ZVP obavezno će se prekinuti postupak po fizičkoj deobi, iako se

zahtev zasniva na pravosnažnom rešenju ostavinskog suda, ukoliko neko od učesnika istakne da ima pravo svojine na istoj stvari, ali po drugom pravnom osnovu, jer to znači da je sporno pitanje predmet deobe ili eventualno udela u toj imovini, a takođe se u tom slučaju predlagač obavezno upućuje na parnicu."

(Rešenje Okružnog suda u Kraljevu Gž 1101/89 od 16. DŽI 1989.)

PREINAČENJE SOPSTVENE ODLUKE

Prvostepeni sud kao vanparnični povodom žalbe, može sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, a ne može doneti novo posebno rešenje koje je kontradiktorno prethodnom.

Prvostepeni sud je doneo rešenje po ovoj pravnoj stvari o raspravljanju zaostavštine ostavioca i oglasio za zakonske naslednike određene učesnike, a potom povodom žalbe jednog učesnika doneo je novo rešenje kojim je odredio prekid postupka po ovoj pravnoj stvari i uputio određenog učesnika na parnicu protiv drugog učesnika radi utvrđivanja određenih činjenica.

Iz obrazloženja:

"U smislu člana 21. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. glasnik SRS" broj 25/82) prvostepeni sud kao vanparnični može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju, s tim što će u suprotnom žalbu zajedno sa spisima dostaviti drugostepenom sudu na rešavanje, a ne može doneti novo posebno rešenje koje je kontradiktorno prethodnom."

(Rešenje Okružnog suda u Kraljevu Gž 101/90 od 7. II 1990)

DOZVOLJENOST REVIZIJE

Revizija protiv rešenja o prekidu postupka nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

"Prvostepenim rešenjem odbijen je prekid postupka do okončanja spora u predmetu broj P 7405/88, te je određeno da će se postupak nakon toga nastaviti.

Drugostepenim rešenjem žalba predlagača je odbijena i navedeno prvostepeno rešenje potvrđeno.

Predlagateljica je izjavila reviziju protiv navedenog drugostepenog rešenja.

Prema odredbi člana 28. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. list SAPV", br. 27/88"), revizija u vanparničnom postupku nije dozvoljena, ukoliko ovim ili drugim zakonom nije određeno drugačije. Prema odredbi stava 2. istog člana, u vanparničnom postupku u kome se odlučuje, između ostalog, i o vanparničnim stvarima koje se odnose na stanarsko pravo, protiv pravosnažnog rešenja drugostepenog suda može se izjaviti revizija, ukoliko ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Prema odredbi člana 31. navedenog Zakona o vanparničnom postupku, u vanparničnom postupku shodno se primenjuju odredbe o parničnom postupku ukoliko ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno. Stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rešenja drugostepenog suda kojim je postupak pravosnažno završen (član 400. stav 1. ZPP). Kako se, u konkretnom slučaju, radi o prvostepenom rešenju kojim je postupak prekinut, to znači da drugostepenim rešenjem, protiv kojeg je izjavljena revizija, postupak nije pravosnažno završen. Stoga je revizija kao nedozvoljena odbačena."

(Rešenje Vrhovnog suda Vojvodine Rev. 704/89 od 30. VII 1989.)

IZJAVLJIVANJE REVIZIJE

U vanparničnom postupku nije dopuštena revizija protiv drugo-stepenog rešenja, osim u slučaju kada je to zakonom izričito propisano.

Iz obrazloženja:

Zakon o redovnim sudovima ("Službeni list SRBiH", broj 19/86) propisuje da će se u vanparničnim stvarima u pogledu nadležnosti suda za rješavanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti koji podiže javni tužilac, uslova za podizanje zahtjeva i drugih pitanja postupka shodno primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku (član 111 stav 4.). Međutim, taj zakon ne predviđa mogućnost izjavljivanja revizije u vanparničnom postupku.

Prema sadašnjem Zakonu o vanparničnom postupku u principu nije predviđena revizija u tom postupku, osim revizije u postupku o stambenim stvarima i o naknadama za eksproprisane nekretnine (član 26. Zakona o vanparničnom postupku).

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 479/89 od 20. 3. 1990. godine. Tako i Rev. 219/89 od 17. 11. 1989. godine)

Članovi 26. i 231. Zakona o vanparničnom postupku

DOPUŠTENOST REVIZIJE

U vanparničnom postupku je dopuštena revizija samo kada je to zakonom izričito propisano

Iz obrazloženja:

U načelu u vanparničnom postupku nije dopuštena revizija. Na ovo upućuje i odredba iz člana 111. stav 4. Zakona o redovnim sudovima, koji pored zahtjeva za zaštitu zakonitosti ne predviđa reviziju kao vanredno pravno sredstvo protiv pravomoćne odluke drugostepenog suda. Zakon o vanparničnom postupku, koji se u ovom slučaju ne može primijeniti, jer je prvostepeno rješenje donijeto prije stupanja na snagu ovog zakona, (član 231.) propisuje da se u vanparničnom postupku može izjaviti revizija samo u stambenim stvarima i u postupku određivanja naknade za eksproprisane nepokretnosti (član 26.) Time, razumije se, nije isključena mogućnost da se posebnim zakonom za određeni vanparnični postupak predvidi revizija kao vanredno pravno sredstvo protiv pravomoćnih drugostepenih odluka.

(Vrhovni sud BiH, Rev. 274/90 od 17. 8. 1990. godine)

PRETHODNO PITANJE U VANPARNIČNOM POSTUPKU

Vanparnični sud može rešiti prethodno pitanje samo ako među strankama nema činjenica koje su sporne.

"Vanparnični postupak je sudski postupak u kome se, po pravilu, odlučuje na bazi nespornih činjenica. Izuzeci se određuju izričitim propisom. Takav propis je dopuštao da se u vanparničnom postupku donese rešenje koje zamenjuje ugovor o korištenju stana. U tom postupku bilo je moguće da vanparnični sud reši i prethodno pitanje, ukoliko ono nije iziskivalo utvrđivanje činjenica i razjašnjenje drugih činjeničnih pitanja od značaja za rešavanje prejudiciranog pitanja. Međutim, u ovom slučaju prethodno pitanje nije bilo čisto pravno. Ono je zahtevalo da se razjasne činjenice od značaja za postojanje prava koje omogućuje sukcesiju stanarskog prava od ranijeg nosioca stanarskog prava na tuženog. Zato i nije bilo moguće da o tom prethodnom pitanju odlučuje vanparnični sud. On je trebalo, u smislu člana 24. Zakona o vanparničnom postupku, da prekine postupak i učesnika uputi na parnicu, jer su među učesnicima bile sporne činjenice od značaja za rešavanje prethodnog pitanja."

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 5325/97 od 19. novembra 1997. godine).

8. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE

U toku izrade modula koristio sam sljedeće:

- Zakon o vanparničnom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni list SR BiH", br. 10/89, od 23. marta 1989. godine), koji je u primjeni u Republici Srpskoj na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske.
- Zakon o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni list Federacije Bosne i Hercegovine", br. 2/98, od 20. januara 1998. godine)
- Zakon o parničnom postupku Republike Srpske
- Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda SR Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Srpske
- Sudska praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda Srbije
- Sudska praksa drugostepenih sudova iz Srbije
- ČALIJA: Pravna priroda vanparničnog postupka, Pravna misao, 11-12/1987.
- DIKA: O dopustivosti revizije u izvanparničnom postupku, Pravna misao, 11-12/1987.
- ĐURĐEV: Prisilna hospitalizacija psihijatrijskih bolesnika, Glasnik AKV, Novi Sad, 11-12/1988.

- JANEVSKI: Vanparnične stvari, koje bi sud mogao da poveri notarima, Pravni život, Beograd, 12/03, tom. 4.
- KAHNI: Vanparnični postupak, Sarajevo 1968.
- KAHNI: Problem upotrebe pravnih lekova u vanparničnim postupcima, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 1962.
- KRMPOTIĆ: Vanparnični predmeti kod suda opšte nadležnosti, Odvjetnik, Zagreb, 9-10/1964.
- LAZAREVIĆ: O pojmu i položaju stranke i učesnika u vanparničnom postupku, Naša zakonitost, Zagreb, 5/1955.
- MARKOVIĆ: Obustava parničnog postupka, Pravni život, Beograd, 1/1965.
- MOMČILOVIĆ-ŽIVANOVIĆ: Nasledno pravo, Beograd-Banja Luka, 2003.
- PALAČKOVIĆ: Vanparnični postupci – zakonodavne kompetencije i ocjena sadašnjeg stanja, Zbornik radova, Budva, 1996.
- PALAČKOVIĆ: Sposobnost biti učesnik u vanparničnom postupku, Pravni život, Beograd, 7-8/1993.
- PETRUŠIĆ: Opšti režim rešavanja prethodnog pitanja u vanparničnom postupku, Pravni život, Beograd, 12/2001.
- POZNIĆ, B. RAKIĆ-VODINELIĆ: Građansko procesno pravo, 15. izmenjeno i dopunjeno izdanje, Savremena administracija, Beograd, 1999.
- RAJOVIĆ-ŽIVANOVIĆ-MOMČILOVIĆ: Građansko procesno pravo, Banja Luka, 2001.
- RAJOVIĆ: Načela parničnog, vanparničnog i izvršnog postupka, Pravni život, Beograd, 12/2003.
- RAKIĆ-VODINELIĆ: (Ne)potrebnost vanparničnog postupka, knjiga o građanskosudskom postupku, 2. tom, Pravni život, 1989, i Pravni život 1/1990.
- SALMA M.: Osnovni problemi razgraničenja vanparničnog od parničnog i upravnog postupka, Pravni život, Beograd, 12/2003, tom 4.
- STAMENKOVIĆ: Prekid vanparničnog postupka i upućivanje na parnicu, Knjiga o građanskom sudskom postupku, 2. tom, Pravni život, Beograd, 1989.
- STANKOVIĆ G.: Građansko procesno pravo, Niš, 2004.
- STANKOVIĆ G.: Vanparnično procesno pravo, Niš, 2004.
- STAROVIĆ-KEČA: Građansko procesno pravo, Novi Sad, 1998.
- STAROVIĆ - Spor i prethodno pitanje u vanparničnom postupku, Pravo-teorija i praksa, Novi Sad 1-2/1989.
- STAROVIĆ : Vanparnično i izvršno pravo, Pravni fakultet Novi Sad, 1992.
- TRIVA: Pravna sredstva protiv sudskih odluka u izvanparničnim stvarima, Pravna misao, 11-12/1997.
- ZEČEVIĆ: Komentar zakona o vanparničnom postupku sa obrascima za praktičnu primjenu, Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 2001.

- ŽIVANOVIĆ: Osnovne razlike između parničnog i vanparničnog postupka, Godišnjak Pravnog fakulteta u Banjoj Luci, 2000.

PODMODUL II - POSTUPCI ZA UREĐENJE LIČNIH STANJA

UVODNE NAPOMENE

- Kategorije** U ovom podmodulu obrađeno je poglavlje Zakona o vanparničnom postupku pod naslovom - Uređenje ličnih stanja (čl. 29-73.).
Tematske oblasti koje će se obrađivati u ovom podmodulu su: oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti, zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji, proglašenje nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti. U radu su prvo pojašnjeni ovi instituti, zatim je dat pregled sudske prakse, a nakon toga obrasci za praktičnu primjenu, kao i popis stručne literature objavljene na ovu temu.
- Trajanje** Za obradu ovog podmodula potrebno je vrijeme od 1 sat i 30 minuta.
- Oblik** U tom vremenskom periodu podmodul će biti predstavljen u formi seminara koji podrazumijeva predavanje u trajanju 30 minuta, vježbe u trajanju 30 minuta i diskusiju u trajanju od 30 minuta.
- Ciljevi edukacije** Na stručne saradnike i sudije sa nedovoljnim iskustvom žele se prenijeti osnovna znanja o vanparničnom postupku i to poglavlja koja uređuju lična stanja građana kako bi isti mogli uz pomoć materije iz ovog podmodula i korišćenja druge raspoložive literature uspješno voditi navedene postupke. Za korisnike podmodula sa iskustvom želi se putem iznošenja stavova u ovom radu, kao i sudske prakse sudova sa područja bivše Jugoslavije unaprijediti stečeno znanje i pomoći u rješavanju složenih predmeta ove vrste.
Radi lakšeg razumijevanja ove materije koja je obimna u podmodulu ćemo obraditi temu oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti, zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji, proglašenje nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti.
- Opis** Razlog za podmodul "Postupci za uređenje ličnih stanja", kao bitna oblast za edukaciju je usavršavanje znanja iz ove oblasti, radi lakšeg poimanja ove materije. Ovo tim prije što je postupak ove materije uređen Zakonom o vanparničnom postupku a materijalne pretpostavke Zakonom o porodičnim odnosima kao i nekim drugim propisima. Zašto o ovoj materiji ima malo objavljenih radova i veoma mali broj stavova sudske prakse sudova u

Bosni i Hercegovini. Kako se radi o uređenju ličnih stanja kojima se zadire u osnovna ljudska prava to je neophodno dobro poznavanje kako zakonskih tekstova tako i sudske prakse.

Mogući predavači-edukatori

U slučaju održavanja seminara na ovu temu predavač će biti voditelj ovog modula i konsultant koji je učestvovao u pripremi modula.

1. ODUZIMANJE I VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Opšte napomene - Ovaj postupak reguliše pravila postupanja u slučajevima kada se nekom punoljetnom licu oduzme potpuno ili djelimično poslovna sposobnost, kao i pravila u slučajevima kada mu se ta poslovna sposobnost vraća. Osnovni atributi fizičkih lica i drugih subjekata prava su pravna i poslovna sposobnost.

Pravna sposobnost je sposobnost biti nosilac prava i obaveza. Fizička lica stiču pravnu sposobnost rođenjem, a ponekada i prije rođenja, kao što je npr. slučaj kod nasljeđivanja sa nasciturusom. Pravna sposobnost prestaje smrću ili proglašenjem nestalog lica za umrlo.

Poslovna sposobnost je sposobnost da se **svojim izjavama volje** stiču prava i obaveze i uopšte da se preduzimaju pravne radnje. Poslovna sposobnost stiče se punoljetstvom, tj. sa navršениh 18 godina života, kao i stupanjem u brak sa navršениh 16 godina po odobrenju nadležnog vanparničnog suda. U slučaju razvoda braka prije punoljetstva maloljetno lice zadržava potpunu poslovnu sposobnost. Lica do 14 godina života su potpuno poslovno nesposobna. Njihova prava i interese zastupaju njihovi zakonski zastupnici (roditelji). Lica od 14-18 godina života su ograničeno poslovno sposobna. Ona mogu da preduzimaju samo pravne poslove manjeg značaja, a za poslove većeg značaja potrebno je odobrenje njihovih roditelja odnosno organa starateljstva, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.

Licu će **potpuno** biti oduzeta poslovna sposobnost, ako usljed duševne bolesti, duševne zaostalosti i drugih uzroka, nije sposobno za normalno rasuđivanje, pa zbog toga nije u stanju da se samo stara o svojim pravima i interesima. **Duševna bolest** (šizofrenija, paranoja, manično-depresivna psihoza i dr.) treba da je trajnije prirode. **Duševna zaostalost (oligofrenija)** predstavlja stanje zaustavljenog ili nedovršenog razuma, koje se posebno karakteriše skromnim intelektualnim sposobnostima. Tri su glavne vrste oligofrenije: debili (kao dijete od 8-12 god.), imbecili (kao dijete od 4-8 god.) i idioti (kao dijete do 4 god.).

Sud će **djelimično** oduzeti poslovnu sposobnost takođe zbog duševne bolesti i duševne zaostalosti, kao i drugih uzroka, ali one treba da nisu takvog intenziteta i trajanja da bi se licu potpuno oduzela poslovna sposobnost.

Pokretanje postupka - Ovaj postupak pokreće se na prijedlog organa starateljstva; javnog tužioca; bračnog druga, deteta i roditelja onog lica za koje se

predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti; dede, babe, brata, sestre, unuka i drugih lica, ukoliko trajno žive u istom porodičnom domaćinstvu sa licem za koje se predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti; lica kome se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ukoliko ono može da shvati značaj i pravne posljedice svoga prijedloga; drugih lica, ukoliko je to predviđeno zakonom. Postupak može pokrenuti i sud po službenoj dužnosti (čl. 30.). Sporno je kako će postupiti vanparnični sud kada je prijedlog podnelo lice koje nije Zakonom ovlašćeno na to. U sudskoj praksi ima mišljenja da se prijedlog kojeg je podnijelo neovlašćeno lice ne može odbaciti ako je postupak već započet, jer je sud ionako ovlašćen da postupak pokrene po službenoj dužnosti.

Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području lice kome se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište (čl. 31.).

Prijedlog za pokretanje postupka treba da sadrži činjenice na kojima se zasniva kao i dokaze kojima se te činjenice utvrđuju ili čine vjerovatnim. Ako postupak nije pokrenuo organ starateljstva, prijedlog mora da sadrži podatke iz kojih proizlazi ovlašćenje za pokretanje postupka, tj. činjenice iz kojih se vidi srodstvo predlagača sa licem čija se poslovna sposobnost ispituje, ili bračna veza ili srodstvo i život u porodičnoj zajednici sa tim licem. Ako je lice kome se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost vlasnik nepokretnih stvari, sud će bez odlaganja, radi zabilježbe vođenja postupka, obavijestiti državni organ nadležan za vođenje zemljišno-knjižne evidencije. O pokretanju postupka sud takođe obavještava opštinski organ uprave nadležan za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisano lice kome se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka (čl. 32 i 33).

Postupak - U ovom postupku sud utvrđuje da li je punoljetno lice zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rasuđivanje u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima, te da u skladu s tim potpuno ili djelimično oduzme poslovnu sposobnost punoljetnom licu, ili potpuno ili djelimično vrati poslovnu sposobnost onom punoljetnom licu kod kojeg su prestali razlozi za potpuno, odnosno djelimično oduzimanje poslovne sposobnosti (čl. 29. st. 1.).

U skladu sa odredbama iz čl. 84. Zakona o parničnom postupku, sud će postaviti privremenog zastupnika licu čija se sposobnost ispituje.

Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti je hitan postupak. Na sva ročišta za raspravljanje o prijedlogu pozivaju se predlagač, staratelj lica kome se oduzima ili vraća poslovna sposobnost, odnosno njegov privremeni zastupnik i organ starateljstva. Lice kome se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se na ročište, osim ako ovo lice po ocjeni suda nije u stanju da shvati značaj i pravne posljedice svog učešća u postupku (čl. 29. st. 2. i čl. 34.).

Sud odlučuje na osnovu činjenica utvrčenih na ročištu. Ako je lice kome se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost smješteno u organizaciju koja obavlja zdravstvenu djelatnost, sud može u toj organizaciji održati ročište na kojem će saslušati protivnika predlagača (čl. 35.).

Lice prema kome se postupak vodi mora pregledati vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti koji će dati nalaz i mišljenje o njegovom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje. Vještačenje se vrši u prisustvu sudije, osim kada se obavlja u zdravstvenoj organizaciji (čl.36.).

Ukoliko je za utvrđivanje duševnog stanja i sposobnosti za rasuđivanje lica kome se oduzima poslovna sposobnost po mišljenju vještaka medicinske struke neophodno da se ono smjesti u zdravstvenu organizaciju, sud može donijeti rješenje kojim će odrediti da ovo lice privremeno, ali najduže tri mjeseca bude smješteno u takvoj organizaciji. Ako se zdravstvena organizacija nalazi van područja suda koji sprovodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem nadležnog suda. Protiv rješenja suda o smještaju lica u zdravstvenu organizaciju, dozvoljena je žalba (čl. 37.).

Odluka - Kad utvrdi da postoje uslovi za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će licu prema kome se vodi postupak, potpuno ili djelimično oduzeti poslovnu sposobnost. Sud može (a ne mora) odložiti donošenje rješenja o djelimičnom oduzimanju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se osnovano može očekivati da će se lice prema kome se postupak vodi uzdržati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava. Donošenje ovog rješenja **uvijek** će se odložiti ako se lice samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj organizaciji. Donošenje rješenja odlaže se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci. Rješenje o odlaganju opozvaće se ako lice kome se oduzima poslovna sposobnost nastavi sa zloupotrebom alkohola ili drugih opojnih sredstava u vrijeme odlaganja donošenja rješenja (čl. 38. i 39.).

Žalba - Protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti lica koja su učestvovala u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja. Lice kome se oduzima poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje zdravstveno stanje. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, ako sud, iz opravdanih razloga, drukčije ne odluči. Prvostepeni sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostepenom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe (čl.42.).

Sud će dostaviti pravosnažno rješenje o oduzimanju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti opštinskom organu uprave nadležnom za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih i državnom organu nadležnom za vođenje zemljišno-knjižne evidencije (čl. 43.).

Vraćanje poslovne sposobnosti - Kad prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta poslovna sposobnost, sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog lica koja su ovlašćena da pokrenu postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti, sprovesti postupak i zavisno od njegovih rezultata donijeti rješenje kojim se protivniku predlagača potpuno ili djelimično vraća poslovna sposobnost.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primjenjuju odredbe o oduzimanju poslovne sposobnosti (čl. 40. i 41.).

Troškove postupka oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagač (čl. 44.).

2. SUDSKA PRAKSA

Nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra bez obavljenog pregleda i razgovora sa licem za koga je pokrenut ostupak oduzimanja poslovne sposobnosti o potrebi upućivanja na kliniku radi ispitivanja i liječenja ne može se prihvatiti.

Iz obrazloženja

Predlagač je podnio prijedlog za oduzimanje poslovne sposobnosti protivniku predlagača. U postupku je određeno vještačenje po vještaku neuropsihijatru prema kome je vještak bio dužan da pregleda lice prema kome se vodi postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti te da pismeni nalaz i mišljenje o njegovom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje kao i da se izjasni da li je navedeno lice sposobno da se brine o svojim pravima i interesima. Vještak neuropsihijatar je dao svoje mišljenje samo na osnovu uvida u spis navodeći da bi lice bilo neophodno uputiti na forenzičko odjeljenje psihijatrijske klinike u Banja Luci da se izvrši ispitivanje i liječenje. Nakon toga sud je rješenjem odredio privremeno smještanje lica prema kome se vodi postupak oduzimanja poslovne sposobnosti na forenzičko odjeljenje radi psihijatrijske klinike u Banja Luci u trajanju od 3 mjeseca radi vještačenja i utvrđivanja duševnog stanja i sposobnosti za rasuđivanje.

Pravilno je prvostepeni primjenio materijalno pravo kada je donio rješenje kojim je odredio vještačenje po vještaku neuropsihijatru radi utvrđivanja duševnog stanja i mogućnosti rasuđivanja lica prema kome se vodi postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti i naložio dostavljanje mišljenja nakon pregleda imenovane zašto je imao uporište u odredbi člana 36. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku. Međutim, svoj nalaz i mišljenje vještak nije dao u skladu sa uputama prvostepenog suda a niti u skladu sa odredbama člana 36. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku jer je bez pregleda i razgovora, samo na osnovu uvida u spis dao mišljenje da je imenovanu potrebno uputiti na kliniku radi ispitivanja i liječenja. Takav nalaz prvostepeni sud nije mogao prihvatiti iz kojih razloga je preuranjen zaključak prvostepenog suda o potrebi smještanja imenovane na kliniku, bez argumentovanog nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra koji prije davanja takvog mišljenja mora pregledati lice o kome se vodi postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti. Iz tih razloga rješenje koje je donio prvostepeni sud donešeno je na osnovu nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog stanja na štetu lica prema kome se vodi postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti.

(Iz rješenja Okružnog suda u Doboju br. Gž-92/02, od 18.2.2002. godine)

Nezavisno od vremena nastupanja mentalne zaostalosti, sudska odluka o lišavanju poslovne sposobnosti nema retroaktivno dejstvo, već ima pravno dejstvo od dana dostavljanja odluke.

Prvostepeni sud je zbog mentalne zaostalosti doneo rešenje na osnovu kojeg se potpuno lišava poslovne sposobnosti protivnik predlagača, za kojeg je u toku postupka utvrđeno da je od svoje mladosti mentalno zaostalo - retardirano lice. Drugostepeni sud je žalbu predlagača kao neosnovanu odbio i prvostepeno rešenje je u celosti potvrdio.

Iz obrazloženja:

Neosnovani su navodi žalbe da je u interesu protivnika predlagača da lišavanje njegove poslovne sposobnosti ima dejstvo od vremena kada je nastalo stanje koje je osnov za donošenje odluke. Nezavisno od vremena kada je nastupila mentalna zaostalost protivnika predlagača, prema pravnim pravilima koja izviru iz paragrafa 198. predratnog Zakona o vanparničnom postupku, a koja se primenjuju na području SAPV na osnovu Zakona o nevažnosti pravnih propisa donetih pre 6. aprila 1941. godine ("Službeni list FRJ", br. 86/46) odluka sa kojom se poslovna sposobnost oduzima ili vraća, ili potpuno lišenje poslovne sposobnosti, ima pravno dejstvo od onog dana kada je dostavljena odluka, s tim da sud može u odluci odložiti njeno dejstvo do onog dana kada odluka postane pravosnažna.

(Rešenje Višeg suda u Subotici, Gž. 825/87 od 23. DŽ 1987.)

Ne može se odbaciti predlog za lišenje poslovne sposobnosti kada je postupak već započet, iako predlagač ne spada u krug lica iz člana 32. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku.

Iz obrazloženja:

Okružni sud je ukinuo rešenje opštinskog suda, kojim je odbačen kao nedozvoljen predlog za lišenje poslovne sposobnosti protivnika.

Po članu 32. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku (ZOVP) postupak za lišenje poslovne sposobnosti sud pokreće i vodi po službenoj dužnosti, bilo da ga je sam pokrenuo, bilo da su to učinila ovlašćena lica ili organi u članu 3. stav ZOVP.

Tačno je da predlagač ne spada u krug lica iz člana 32. stav 1. jer je razvedeni bračni drug, ali je sud započeo postupak i treba da oceni da li ima osnova da se postupak vodi po službenoj dužnosti ili ne.

Prema tome, ne može se odbaciti predlog za vođenje postupka, već sud prema okolnostima slučaja odlučuje da li i dalje treba voditi postupak po službenoj dužnosti.

(Odluka Okružnog suda u Požarevcu, Gž. 643/90, od 11. IV 1990.)

Protiv rešenja o lišenju poslovne sposobnosti donesenog u prvostepenom postupku, lice koje je lišeno poslovne sposobnosti može izjaviti žalbu, bez obzira na svoje duševno stanje.

Iz obrazloženja:

Rešenjem Opštinskog suda u Aleksincu R. 98/97 od 18. novembra 1997. godine stavom prvim izreke konstatovano je da se lišava potpuno poslovne sposobnosti R.D. usled postojanja duševne bolesti. Stavom drugim izreke konstatovano je da će se to rešenje po njegovoj pravosnažnosti dostaviti Centru za socijalni rad u Aleksincu i matičnoj kancelariji u Rutovcu.

Rešenjem Okružnog suda u Nišu Gž. 724/98 od 9. aprila 1998. godine odbijena je žalba protivnika predlagača i prvostepeno rešenje potvrđeno.

Protiv rešenja drugostepenog suda protivnik predlagača je izjavio reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ocenjujući dozvoljenost izjavljene revizije u smislu člana 389. stav 2. ZPP Vrhovni sud je našao da ista nije dozvoljena.

Pobijanim rešenjem je odlučeno da se lišava potpuno poslovne sposobnosti protivnik predlagača R. D.

Prema odredbi člana 389. stav 2. ZPP revizija nije dozvoljena, ako ju je izjavilo lice koje nije ovlašćeno na podnošenje revizije.

Prema odredbi člana 40. stav 3. Zakona o vanparničnom postupku, protiv rešenja o lišenju poslovne sposobnosti donesenog u prvostepenom postupku, lice koje je lišeno poslovne sposobnosti može izjaviti žalbu, bez obzira na svoje duševno stanje.

Međutim, kada je to prvostepeno rešenje potvrđeno drugostepenim rešenjem postalo je pravosnažno, onda lice lišeno poslovne sposobnosti gubi parničnu sposobnost, jer je u smislu člana 275. Zakona o braku i porodičnim odnosima stavljeno pod starateljstvo, a u smislu člana 277. stav 1. istog zakona propisano je da staralac lica, koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti, ima dužnosti i prava staraoca maloletnog lica koje nije navršilo 14. godina života, što znači da se lice lišeno poslovne sposobnosti pravosnažnim rešenjem upodobljava licu koje nije navršilo 14. godina života. Takva lica nisu poslovna sposobna i nemaju parničnu sposobnost, tako da u smislu člana 80. stav 1. ZPP moraju imati u parnici zakonskog zastupnika, na što sud u toku celog postupka pazi po službenoj dužnosti, shodno odredbi člana 82. istog Zakona.

Pošto protivnik predlagača R. D. u momentu podnošenja revizije više nije bio poslovno sposoban, odnosno nije imao parničnu sposobnost, onda ovlašćenje koje je dao advokatu S. M. da u njegovo ime podnese reviziju nije pravno valjano, tako da se u ovom slučaju u smislu odredbe člana 389. stav 2. ZPP ima smatrati da je revizija izjavljena od neovlašćenog lica.

(Vrhovni sud Srbije, Rev. 4879/98 od 08.09.1998. godine)

U postupku pred organom starateljstva za postavljanje privremenog staraoca licu za koje je pokrenut sudski postupak za lišavanje poslovne sposobnosti položaj stranke ima samo lice o čijoj se poslovnoj sposobnosti odlučuje, a lice koje je pokrenulo sudski postupak za lišavanje poslovne sposobnosti može da učestvuje u postupku pred sudom koji odlučuje o osnovanosti predloga za lišavanje poslovne sposobnosti, u skladu sa odredbom člana 37. Zakona o vanparničnom postupku ("Službeni glasnik SRS", br. 25/82 i 48/88).

Iz obrazloženja:

Ovo proizlazi iz svrhe starateljstva nad punoletnim licima, koja je određena odredbom člana 219. st. 2. i 3. Zakona o braku i porodičnim odnosima ("Sl. glasnik SRS", br. 22/80 i 11/88 i "Sl. glasnik RS", br. 22/93 i 35/94), kojima je propisano da je svrha starateljstva nad punoletnim licem zaštita njihove ličnosti i obezbeđavanja imovinskih i drugih prava i interesa. Kako se u postupku pred organom starateljstva ne odlučuje o pravima i interesima lica po čijem predlogu je pokrenut postupak za lišavanje poslovne sposobnosti, već je isključivi cilj zaštita prava i interesa lica za koje je sud obavestio organ starateljstva da je pokrenut postupak za lišavanje poslovne sposobnosti, organ starateljstva nije obavezan u tom postupku da omogući učešće, niti da dostavi rešenje o postavljenju

privremenog staraoca, licu po čijem predlogu je pokrenut postupak, za lišavanje poslovne sposobnosti.

(Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Srbije, 3/98; Službeni glasnik Beograd)

Staralac lica lišenog poslovne sposobnosti koji nije podneo predlog za vraćanje poslovne sposobnosti, nema pravo na podnošenje žalbe protiv rešenja kojim je njegovom štićeniku vraćena poslovna sposobnost u postupku u kome ga je zastupao staralac za poseban slučaj.

Iz obrazloženja:

Rešenjem opštinskog suda u potpunosti je vraćena poslovna sposobnost predlagaču u vanparničnom predmetu kojim je tražio da mu se ova sposobnost vrati. Protiv ovoga rešenja njegova supruga, koja je po rešenju o stavljanju pod starateljstvo predlagača postavljena za njegovog staraoca, je podnela žalbu. Opštinski sud je odbacio ovu žalbu smatrajući da je ona nedozvoljena, jer je rešenjem centra za socijalni rad postavljen privremeni staralac predlagaču u postupku vraćanja poslovne sposobnosti. Prvostepeni sud smatra da je supruga predlagača u prethodnom postupku postavljena za staraoca da bi se savesno starala o ličnosti, pravima i interesima svog štićenika, ali da nije ovlašćena da učestvuje u postupku vraćanja poslovne sposobnosti.

Drugostepeni sud je potvrdio ovo rešenje smatrajući da je sud trebalo da pozove staraoca, ali ne i suprugu predlagača, jer se radi o zahtevu za vraćanje poslovne sposobnosti koja je predlagaču privremeno bila oduzeta i to upravo na predlog njegove supruge, što znači da su im interesi bili suprotni. Zato smatra da je pravilna odluka suda da, kada je od centra za socijalni rad tražio postavljenje privremenog staraoca, staralac predlagača gubi pravo na izjavljivanje žalbe protiv rešenja kojim se predlagaču vraća poslovna sposobnost.

Po oceni Vrhovnog suda, pravilna je odluka prvostepenog suda o odbacivanju žalbe. Međutim, razlozi za odbacivanje žalbe nalaze se u odredbama člana 42. stav 1. i člana 32. Zakona o vanparničnom postupku.

Po članu 42. Zakona o vanparničnom postupku kada prestanu razlozi zbog kojih je lice lišeno poslovne sposobnosti, sud će, po službenoj dužnosti, kao i po predlogu organa starateljstva i lica iz člana 32. istog zakona, doneti rešenje o vraćanju poslovne sposobnosti. Lica koja, u smislu odredaba člana 32. istog zakona, imaju pravo na podnošenje predloga radi vraćanja poslovne sposobnosti su organ starateljstva, bračni drug, dete ili roditelj lica koje je lišeno poslovne sposobnosti.

U konkretnom slučaju, predlog za lišavanje predlagača podnela je njegova supruga, koja je, posle donošenja rešenja o lišavanju poslovne sposobnosti, postavljena i za njegovog staraoca. Ona je, shodno navedenim zakonskim odredbama, imala pravo i da podnese predlog za vraćanje poslovne sposobnosti predlagača, odnosno svog štićenika. Međutim, kako ona ovaj predlog nije podnela, već je to učinio sam predlagač, ona nema pravo da se podnošenjem žalbe naknadno uključi u ovaj vanparnični postupak.

(Vrhovni sud Srbije, rev. 1734/93 od 2. juna 1993. godine)

Nije dozvoljena revizija protiv rješenja o oduzimanju poslovne sposobnosti.

Iz obrazloženja:

Interpretacijom odredaba iz člana 111. stav 4. Zakona o redovnim sudovima SR BiH u vezi člana 382. i 400. Zakona o parničnom postupku proizlazi da se revizijom ne može pobijati rješenje drugostepenog suda donijeto u vanparničnom postupku osim u slučajju ako je to predviđeno zakonom.

Kako je pobijena odluka o oduzimanju poslovne sposobnosti R. M. donijeta u vanparničnom postupku (član 205. i 219. Porodičnog zakona), a posebnim zakonom nije propisano da se protiv takvog rješenja može izjaviti revizija (član 26. Zakona o vanparničnom postupku), odlučeno je da se revizija odbaci kao nedopuštena (član 382. u vezi člana 400. stav 4. ZPP).

(Vrhovni sud BiH, broj Rev. 354/89 od 25. januara 1990. godine)

Sama činjenica pokrenutog postupka lišenja poslovne sposobnosti ne nalaže sudu i obavezu provedbe dokaza vještačenjem, ako psihofizičko stanje zdravlja predloženice ničim nije dovedeno u sumnju.

"Ovaj postupak pokrenut na prijedlog srodnika predloženice po čl. 367. st. 1. Zakona o braku i porodičnim odnosima (ZBPO).

Prema odredbi čl. 368. st. 1. istog zakona, propisano je da se u takvom prijedlogu moraju navesti činjenice na kojima se temelji prijedlog i predložiti dokazi kojima se te činjenice, utvrđuju, dok je u st. 2. iste odredbe propisano da sud može pozvati podnosioca prijedloga da podnese liječničku svjedodžbu ili druge isprave o psihofizičkom stanju osobe o kojoj se provodi postupak. Naime, psihofizičko stanje osobe temelj je raspravljanja u ovoj vrsti postupka. Zato je u postupku bilo potrebno utvrditi da li se na strani predloženice radi o osobi koja se zbog nekih razloga predviđenih odredbom iz čl. 205. prije spomenutog zakona nije u mogućnosti sama brinuti o svojim pravima i interesima.

Međutim, da bi sud mogao usmjeriti svoje raspravljanje na utvrđivanje gornjih okolnosti potrebno je da onaj koji predlaže provođenje ovakvog postupka navede uzroke zbog kojih smatra da određena osoba nije u stanju brinuti se o svojim pravima i interesima. Ti uzroci mogu ležati u postojanju neke duševne bolesti, duševne zaostalosti kao i eventualno u činjenici prekomjernog uživanja alkohola, opojnih droga ili zbog senilnosti.

U svojem prijedlogu predlagateljica nije precizirala uzrok osim što je navedeno da se ona nalazi u poznim godinama (83 godine). Tijekom postupka predlagateljica i nadalje nije precizirala uzroke, a uostalom to ne čini niti sada u svojoj žalbi. Zbog toga, žalbenim navodima predlagateljice nije mogla dovesti u sumnju odluku suda prvog stupnja i njegovo utvrđenje da se na strani predloženice radi o osobi sa takvim psihofizičkim stanjem da je ona u mogućnosti sama brinuti se o svojim pravima i interesima.

Kako predlagateljica ničim relevantnim nije dovela u sumnju psihofizičko stanje zdravlja predloženice, a ona ne dovodi u sumnju niti iznesenim žalbenim navodima, to za sud prvog stupnja nije postojala obaveza postupanja po čl. 370. st. 1. ZBPO-a, pa

utoliko nije se ukazivala ni potreba medicinskog vještačenja".

(Županijski sud u Rijeci, Gž. 678/1998. od 9.9. 1998. godine)

I u situaciji ako ne postoje uvjeti za prisilni smještaj predloženika u psihijatrijsku ustanovu, liječenje se može nastaviti odlukom suda ako se radi o osobi kod koje se odgovarajući terapijski uspjesi ne mogu postići izvan psihijatrijske ustanove.

"Slijedom toga na strani predloženika nisu ispunjene pretpostavke za njegov prisilni smještaj u psihijatrijskoj ustanovi, a one predviđene odredbom iz čl. 22. st. 1. ZZODS. Naime, iz svega navedenog proizilazi da se na strani predloženika, doduše, radi o osobi s težim duševnim smetnjama ali on zbog ovih smetnji ozbiljno i izravno ne ugrožava vlastiti život, jer je svjestan i kritičan prema svojoj bolesti pa se, dapače, u pogoršanjima i sam javlja na liječenje. Osim toga, a prema nađenim utvrđenjima ne postoje indikacije da bi predložnik mogao ozbiljno i izravno ugroziti zdravlje ili sigurnost drugih osoba.

Tako za sud, slijedom utvrđenja iz provedenog postupka, ne postoje više uvjeti da bi se nakon roka unutar kojega je bilo određeno prisilno zadržavanje predloženika, ovaj i dalje odlukom suda sada prisilno smjestio u psihijatrijskoj ustanovi. Prema tome, smještaj predloženika u psihijatrijskoj ustanovi može biti sada samo po postupku predviđenim za dobrovoljni smještaj propisan odredbom iz čl. 21. ZZODS. Utoliko je valjalo odlučiti u prilog nepostojanja uvjeta za prisilni smještaj predloženika i prestanka do sada određenog prisilnog zadržavanja, a pozivom na odredbu iz čl. 33. st. 1. ZZODS.

Ovo sve ne isključuje mogućnost daljnjeg liječenja predloženika u navedenoj psihijatrijskoj ustanovi, koje bi po mišljenju saslušanog vještaka bilo opravdano kroz razdoblje od najviše dva tjedna gledano od razdoblja predloženikovog opoziva dobrovoljnog pristanka na liječenje (2. veljače 1999. g.). Ovo i stoga jer je predložnik daljnje liječenje u postojećoj psihijatrijskoj ustanovi u Rijeci spreman prihvatiti. Na strani liječnika iz iste psihijatrijske ustanove ne postoji sumnja u potrebu daljnjeg liječenja unutar psihijatrijske ustanove. Slijedom toga nalazi se da su stečeni uvjeti za primjenu odredaba iz čl. 21. st. 3. ZZODS, pa s time u svezi i donošenje odluke ovoga suda kako to proizilazi iz točke III. izreke ovog rješenja. Daljnji je smještaj, dakle, predloženika valjalo odrediti, ali sada po postupku iz čl. 21. ZZODS u ograničenom trajanju do, dakle, najdalje 15. veljače 1999. g. Naime, slijedom nađenih utvrđenja u ovako provedenom postupku za očekivati je da će se odgovarajući terapijski uspjesi kod predloženika postići samo unutar postojeće psihijatrijske ustanove, ali u ograničenom trajanju."

3. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU

PRIJEDLOG ZA ODUZIMANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: Centar za socijalni rad Banja Luka

Radi: Oduzimanja poslovne sposobnosti _____ iz Banja Luke Savska ulica bb.

PRIJEDLOG

_____, kćerka _____ iz Banje Luke, ul. Davida Štrpca broj 32, rođena 14.02.1938. godine, je bolesna i nije u mogućnosti da se brine o svojim obavezama.

Dokaz: Uvid u izvod iz matične knjige rođenih, uvid u medicinsku dokumentaciju.

_____ je smještena u duševnoj bolnici Garevac kod Modriče gdje se liječi od duševne bolesti i nema izgleda za izlječenje. _____ je nesposobna da se brine o svojim pravima i obavezama, da upravlja imovinom, pa o njoj brine njena majka _____ koja je stara 75 godina i sama bolesna i nesposobna za privređivanje.

Dokaz: Vještačenje po vještaku medicinske struke - neuropsihijatru, a po potrebi i drugi dokazi.

Kako nema izgleda za izlječenje _____, a nema ko da vodi brigu o njoj, a sama nije u mogućnosti da štiti svoje interese, to temeljem člana 30 Zakona o vanparničnom postupku predlažemo da sud nakon javne rasprave i izvođenja predloženih dokaza donese sljedeće

RJEŠENJE

_____, kćeri Janka iz Banje Luke, ul. Davida Štrpca broj 32, oduzima se potpuno poslovna sposobnost.

Banja Luka, 6.10.1994. godine

Direktor

Centra:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA ODUZIMANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI*R-60/94***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 7.11.1994. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani punomoćnik Centra za socijalni rad Banja Luka _____, štićenik _____, privremeni staratelj

_____ i vještak medicinske struke dr _____.

Pun. predlagača izjavi da u cijelosti ostaje kod prijedloga za potpuno oduzimanje poslovne sposobnosti _____ iz Banje Luke. Izjavljuje da je duže vremena štićenica bolesna, da boluje od duševne bolesti, zbog čega se često nalazi na liječenju, te da nije u mogućnosti da brine o svojim pravima i obavezama, odnosno da štiti svoj interes i upravlja imovinom.

_____ izjavi da je veoma bolesna, da se nalazi u bolnici, da o njoj vodi brigu majka, te da je potrebno da neko vodi o njoj brigu i štiti njene interese.

Privremeni staralac izjavi da je saglasan da se štićenici _____ oduzme poslovna sposobnost jer nije u mogućnosti da brine o sebi.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Saslušaće se medicinski vještak.

Medicinski vještak dr _____, sin _____, neuropsihijatar iz Banje Luke, star 50 godina, nesrodan sa strankama, zakleti sudski vještak izjavi:

Na osnovu priložene medicinske dokumentacije - istorije bolesti Psihijatrijske klinike u Banjoj Luci i medicinske dokumentacije duševne bolnice Garevac, kao i na osnovu pregleda vidljivo je da je štićenica liječena na Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci od 1.5. do 1.6., 1991. godine i od 1.4. do 15.6.1992. godine, u duševnoj bolnici Garevac od 15.3. do 8.5.1993. godine, od 1.2.1994. do 15.3.1994. godine i od 17.9.1994. do danas pod dijagnozom arterosklerotična demencija, moždana i generalizovana arteroskleroza i šećerna bolest. Iz podataka koji su dobiveni u toku hospitalizacije vidljivo je da je ranije liječena u Vojnoj bolnici Sarajevo, a od njene unuke se saznaje da je prije dolaska u bolnicu počela da govori nepovezano, da priča sa mrtvima, stalno ih doziva, ustaje i kupi svoje stvari, te iako se nalazi u svojoj kući, traži da ide kući, neadekvatno odgovara na postavljena pitanja, priča sa predmetima i slikama, nudi im da jedu, veoma slabo jede.

Dobiva se podatak da se u sličnom stanju nalazila i nekoliko godina ranije, priloženi su nalazi interniste iz kojih se vidi da je pored šećerne bolesti liječena i zbog

povišenog arterijskog pritiska, zatim poremećaja rada srca koji se manifestuje ekstrasistolama, imala je i dekompenzaciju srca (popuštanje srčanih mišića). Iz istorije bolesti, kao i današnjeg uvida u stanje bolesnice, vidljivo je da je kod nje došlo do razvoja tzv. hroničnog moždanog sindroma koji se manifestuje izraženim promjenama u intelektualnom i mnestičkom.

Kod bolesnice postoji globalan poremećaj pamćenja koji ide retrospektivno prema njenom rođenju. Dezorijentacija je izražena u vremenu i prostoru, uglavnom prema ličnostima. Naime, postoji samo globalan uvid u ličnost sa kojima je stalno u kontaktu iako te ličnosti u potpunosti ne poznaje. Čak je oštećena autopsihička orijentacija, tj. orijentacija prema samoj sebi. Štićenica zna da kaže kako joj je ime, ali ne može da se sjeti svog ni bračnog, ni djevojačkog prezimena.

Ovakvi poremećaji nastaju iz više razloga. Ponekad je uzrok nepoznat i dolazi sa određenim godinama starosti pa ih nazivamo senilnim demencijama (staračkim demencijama). U ovom slučaju pored senijuma postoji i bolestan proces na krvnim sudovima u vidu arterioskleroze, zatim promjene na srcu, te šećerna bolest, što može uticati na brži razvoj dementnog procesa.

Imajući na umu početak, tok i sadašnje stanje posebna se bolest počela razvijati prije više od dvije godine. Vidljivo je da je sadašnje stanje definitivno, nažalost, ne može se očekivati poboljšanje intelektualnih procesa, a samo iskustvo pokazuje da se ove promjene progrediraju tj. pogoršavaju se u toku sljedećih mjeseci i godina.

Imajući na umu sve iznijeto:

Mišljenja sam da _____, rođena 1938. godine, boluje od teške demencije. Stanje bolesti je takvo (ne računajući ostala oboljenja) da ona nije sposobna za samostalan život i privređivanje, nije sposobna da vodi brigu o sebi, odnosno nije u stanju da štiti svoje interese.

Zbog toga smatram da joj je potrebno *u potpunosti* oduzeti poslovnu sposobnost i odrediti staratelja koji će štititi njene interese.

Stranke izjavljuju da nemaju primjedbi na nalaz vještaka, te da nemaju prijedloga za izvođenje novih dokaza.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Izvršice se uvid u izvod iz matične knjige rođenih, izdat od Matičnog ureda Banja Luka 5.9.1994. godine, u medicinsku dokumentaciju Psihijatrijske klinike u Banjoj Luci i duševne bolnice Garevac, Modriča.

Vrši se uvid u navedenu dokumentaciju.

Ročište je završeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O ODUZIMANJU POSLOVNE SPOSOBNOSTI*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-60/94**Dana, 7.11.1994. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, kao sudiji pojedincu, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po prijedlogu Centra za socijalni rad Banja Luka, radi oduzimanja poslovne sposobnosti _____ iz Banje Luke, ul. Davida Štrpca broj 32, na ročištu održanom dana 7.11.1999. godine, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

_____, kćeri Janka iz Banje Luke, ul. Davida Štrpca br. 32. rođenoj 14.2.1938. godine oduzima se potpuno poslovna sposobnost.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti Matičnom uredu Banja Luka radi upisa u matičnu knjigu rođenih i zemljišno- knjižnom odjeljenju ovog suda radi upisa u zemljišne knjige.

O b r a z l o ž e n j e

Centar za socijalni rad Banja Luka, podnio je ovom sudu prijedlog radi oduzimanja poslovne sposobnosti _____, kćeri Janka iz Banje Luke.

Rješenjem ovog suda od 15.10.1994. godine postavljena je _____ iz Banje Luke za privremenog staratelja _____.

U dokaznom postupku izvršeno je medicinsko vještačenje po vještaku dr _____ izvršen uvid u izvod iz matične knjige rođenih Matičnog ureda Banja Luka, uvid u medicinsku dokumentaciju Psihijatrijske bolnice Banja Luka i duševne bolnice Garevac.

Provedenim dokazima, a naročito nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke dr _____, neuropsihijatra iz Banje Luke, utvrđeno je da ima dijagnozu arterosklerotične demencije, moždane i generalizovane arteroskleroze i šećerne bolesti kao i drugih hroničnih bolesti, te nije sposobna da samostalno živi i privređuje, da vodi brigu o sebi, odnosno nije u stanju da štiti svoje interese. Stoga je sud temeljem čl. 38. Zakona o vanparničnom postupku u potpunosti oduzeo poslovnu sposobnost.

SUDIJA

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku 3 dana od dana prijema rješenja, putem ovog suda.

Žalba ne zadržava izvršenje.

PRIJEDLOG ZA VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI*OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5

Radi: Vraćanja poslovne sposobnosti _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5

P R I J E D L O G

Riješenjem Osnovnog suda Banja Luka br. R-73/95 od 15.2.1995. djelimično je lišen poslovne sposobnosti moj sin _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5, zbog uzimanja droge.

Dokaz: Uvid u spis toga suda br. R-73/95.

Moj sin _____ je nedavno završio liječenje na Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci i prestao je sa upotrebom droge. Po mišljenju ljekara, on je potpuno izliječen i može sam da štiti svoje interese.

Dokaz: Uvid u medicinsku dokumentaciju i saslušanje medicinskog vještaka.

Kako je moj sin _____ izliječen i prestao sa upotrebom droge, te ima namjeru da zasnuje radni odnos, predlažem da sud, nakon održanog ročišta i izvođenjem dokaza, donese sljedeće

R J E Š E N J E

_____, sinu _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5 *VRAĆA SE* poslovna sposobnost.

U Banjoj Luci, 1.5.1996. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI*R-201/96***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci 30.5.1996. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su na današnje ročište pristupili predlagač _____, staratelj _____, medicinski vještak dr _____ i _____, lice lišeno poslovne sposobnosti.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za vraćanje poslovne sposobnosti _____ . Nadalje izjavljuje da je njegovom sinu Savi Saviću *djelimično* oduzeta poslovna sposobnost rješenjem ovog suda broj R-75/93 od 15. februara 1995. godine, da je nakon toga njegov sin podvrgnut liječenju u Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci, jedno vrijeme klinički, a jedno vrijeme ambulantno, radi uklanjanja zavisnosti od opojnih sredstava. Već duže vremena _____ je prestao da uzima opojna sredstva, a počeo se interesovati za učenje i poslove koji se obavljaju u kući. Iz tog razloga smatram da postoje uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti _____ , te da je sposoban da se sam brine o svojim interesima.

Staratelj koji štiti interese _____ izjavljuje da postoje uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti _____ pošto je prestao da koristi narkotična sredstva, prihvata liječenje i saradnju starateljskog organa.

_____ izjavljuje da je tačno da je on jedno vrijeme uzimao narkotična sredstva, a da je to činio u vrijeme rata, da bi lakše prebrodio psihičku krizu izazvanu pogibijom svojih ratnih drugova a takođe i zbog neizvjesnosti življenja u ratnom okruženju. Shvatio je da je to što čini greška pa je uz saradnju sa zdravstvenim radnicima Psihijatrijske bolnice u Banjoj Luci i socijalnim radnicima Centra za socijalni rad Banja Luka i uz veliku podršku rodbine i prijatelja uspio da prekine s upotrebom opojnih sredstava i da ih već 6 mjeseci ne uzima. Takođe izjavljuje da će uskoro početi da radi u trgovačkoj radnji, koja je vlasništvo njegove tetke _____, a ima namjeru i da nastavi studij na Ekonomskom fakultetu u Banjoj Luci u svojstvu vanrednog studenta. Moli sud da mu vrati poslovnu sposobnost, kako bi sam mogao da se brine o svojim pravima i obavezama.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Saslušaće se medicinski vještak, dr _____ .

Vještak medicinske struke dr _____, neuropsihijatar iz Banje Luke, star 52 godine, nesrodan sa strankama, zakleti sudski vještak, daje na zapisnik

Nalaz i mišljenje

Na osnovu uvida u medicinsku dokumentaciju, uvida u spis R-75/95 kao i na osnovu pregleda _____ utvrdio sam da je _____ uspješno završio liječenje na Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci, te da je prestao sa uzimanjem opojnih sredstava, da je psihički stabilan i da više nije zavisao od konzumiranja narkotičnih sredstava. Smatram da je _____ kao mlad čovjek star svega 24 godine sposoban da se brine o sebi i štiti svoje interese. Predlažem sudu da vrati poslovnu sposobnost _____ *u potpunosti*. Takva odluka suda će stimulatивно djelovati i ohrabrivati _____ da se smjelije uključi u društveni život, da sam obezbjeđuje sredstva za svoje izdržavanje, da nastavi studij na ekonomskom fakultetu koji je sa uspjehom započeo, čime će se uključiti u ranije društvo i potpuno otkloniti potrebu za uzimanjem droge.

Predlagač izjavljuje da nema drugih prijedloga za izvođenjem dokaza.

Staratelj izjavljuje da nema prijedloga za izvođenjem novih dokaza.

Vrši se uvid u spis ovog suda br. R-75/95 i u medicinsku dokumentaciju.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Vraća se poslovna sposobnost _____, sinu _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5, oduzeta rješenjem ovog suda R-73/95 od 12.2.1995. god.

Po pravosnažnosti, Rješenje dostaviti matičaru SO Banja Luka, radi upisa u matičnu knjigu, Centru za socijalni rad Banja Luka, radi prestanka starateljstva, zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi brisanja zabilješke o oduzimanju poslovne sposobnosti upisane u zemljišnoj knjizi.

Zapisničar

PP

Sudija

RJEŠENJE O VRAĆANJU POSLOVNE SPOSOBNOSTI*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-201/96**Dana 30.5.1996. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, kao sudiji pojedincu, rješavajući u vanparničnom predmetu po prijedlogu predlagača _____ iz Banja Luke, ul. Branka Ćopića br. 5, za vraćanje poslovne sposobnosti _____ iz Banje Luke, nakon održanog ročišta od 30.5.1996. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Vraća se poslovna sposobnost _____, sinu Marka iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 5. oduzeta rješenjem ovog suda R-73/95 od 12.2.1995. god.

Po pravosnažnosti, Rješenje dostaviti matičaru SO Banja Luka, radi upisa u matičnu knjigu, Centru za socijalni rad Banja Luka, radi prestanka starateljstva, zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi brisanja zabilješke o oduzimanju poslovne sposobnosti upisane u zemljišnoj knjizi.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem toga suda broj R-73/95 od 15. februara 1995. godine oduzeta je poslovna sposobnost _____ iz Banje Luke, zbog korišćenja opojnih sredstava.

_____, otac _____, podnio je prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti _____ u kojem navodi da je njegov sin _____ potpuno izliječen i da više ne koristi drogu.

Staratelj _____ se nije usprotivio vraćanju poslovne sposobnosti, te je izvijestio sud da je liječenje uspješno završeno i da _____ više ne uzima drogu.

Na ročištu sud je uzeo izjavu od _____ koji je upoznao sud sa tokom i ishodom svog liječenja, sa činjenicom da ne koristi drogu i da ima namjeru da zasnije radni odnos u trgovinskoj radnji njegove tetke i da obnovi studij na Ekonomskom fakultetu u Banjoj Luci.

Medicinski vještak dr _____, neuropsihijatar, mišljenja je da treba vratiti poslovnu sposobnost _____ jer je njegovo liječenje završeno i prestao je uzimati drogu, te da će vraćanje poslovne sposobnosti ohrabriti _____ da se uhvati u koštac sa životnim problemima.

Sud je mišljenja da su ispunjeni uslovi za vraćanje poslovne sposobnosti _____ da će on kao mlad čovjek, star 24 godine, biti sposoban da definitivno otkloni slabosti koje su dovele do "traženja spasa" u opojnim sredstvima, te da će vraćanje poslovne sposobnosti ohrabriti i stimulisati _____ da smjelije krene u rješavanje životnih problema i izgradnji i jačanju svoje ličnosti.

Nakon iznesenog, sud je temeljem člana 40. Zakona o vanparničnom postupku odlučio kao u izreci Rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 3 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

Žalba ne zadržava izvršenje.

4. ZADRŽAVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI

Opšte napomene - U ovom postupku odlučuje se o zadržavanju duševno bolesnog lica u zdravstvenoj organizaciji kada je zbog prirode bolesti neophodno da to lice bude ograničeno u slobodi kretanja ili kontaktiranja sa spoljnjim svijetom, kao i njegovom otpuštanju kad prestanu razlozi zbog kojih je zadržano. Cilj postupka je obezbjeđivanje staranja o licima koja se smiještaju u zdravstvenu organizaciju za liječenje duševnih bolesti, ali i sprečavanje eventualnih zloupotreba od strane drugih lica pa čak i same zdravstvene organizacije, s obzirom da se ova lica u te organizacije najčešće stavljaju protiv svoje volje. Pošto se ovdje radi o najširem ograničenju slobode kretanja ovih lica, Zakon o vanparničnom postupku BiH je detaljno regulisao postupak prijema ovih lica u zdravstvenu organizaciju, kako u slučaju kada ona dolaze svojevrijem radi liječenja, tako i u slučaju kada se ona smiještaju bez njihove saglasnosti, odnosno bez odluke suda (čl. 45-59).

Postupak dobrovoljnog zadržavanja - Dobrovoljno liječenje i zadržavanje duševno bolesnog lica u zdravstvenoj organizaciji mora da ispunjava zakonom predviđene uslove da bi bilo punovažno. Lice koje stupa u ovu ustanovu radi liječenja mora dati svoju saglasnost:

1) u pismenom obliku pred ovlašćenim organom zdravstvene organizacije,

2) u prisustvu dva punoljetna lica, koja su poslovno sposobna i pismena, a nisu zaposlena u toj zdravstvenoj organizaciji i nisu krvni srodnici primljenog lica u pravnoj liniji bez obzira na stepen srodstva, a u pobočnoj liniji zaključno sa četvrtim stepenom. Svjedok ne može biti ni bračni drug primljenog lica, srodnik po tazbini do drugog stepena, kao ni lice koje ga je dovelo u zdravstvenu organizaciju,

3) izjavu o dobrovoljnom stupanju u zdravstvenu organizaciju može dati samo lice koje je "prema prirodi bolesti u stanju da da takvu saglasnost", tj. koje je u stanju da shvati značenje i pravne posljedice takve izjave.

Ako lice bude primljeno u zdravstvenu organizaciju na liječenje, zdravstvena organizacija je dužna da u roku 24 časa o tom obavijesti sud podnošenjem pismenog obavještenja.

Postupak prinudnog zadržavanja - Sudski postupak se uvijek vodi kada nisu ispunjeni uslovi za dobrovoljno stupanje u zdravstvenu organizaciju. Postupak se pokreće prijavom zdravstvene organizacije sudu. Ova ustanova je dužna da u roku od 24 časa od prijema lica koje nije dalo saglasnost za smještaj, o tome obavijesti sud na čijem se području nalazi ta organizacija. Obavještenje mora da sadrži podatke o primljenom licu i licu koje ga je dovelo u zdravstvenu organizaciju. Uz obavještenje zdravstvena organizacija treba da dostavi sudu, po mogućnosti, i podatke o prirodi i stepenu bolesti sa raspoloživom medicinskom dokumentacijom. Zdravstvena organizacija je dužna da sudu podnese prijavu i kad je primljeno lice opozvalo ranije datu saglasnost za stupanje u ovu ustanovu, a ovlašćeno lice ili organ te zdravstvene organizacije smatra da je potrebno njegovo dalje zadržavanje. Rok od 24 časa za obavještanje suda teče od dana opozivanja saglasnosti. Čim sud primi prijavu ili na drugi način sazna za prinudno zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji, vodi postupak po službenoj dužnosti.

Obavještenja sudu ne podnose se ako je duševno bolesno lice zadržano u zdravstvenoj organizaciji na osnovu odluke donesene u postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti ili u krivičnom, odnosno prekršajnom postupku.

Nakon pokretanja postupka o zadržavanju duševno bolesnog lica u zdravstvenoj organizaciji, sud će preduzeti mjere da to lice odmah pregleda vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti i da dâ nalaz i mišljenje o duševnom stanju i sposobnosti za rasuđivanje.

Sud je dužan da ispita sve okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i da sasluša sva lica koja imaju saznanje o bitnim činjenicama. Ukoliko je to moguće, i ako to neće štetno uticati na zdravlje duševno bolesnog lica, sud će saslušati i to lice.

Postupak je hitan, a to se najbolje vidi po kratkom zakonskom roku za donošenje odluke.

Po završenom postupku sud je dužan odmah, a najkasnije u roku od tri dana, da donese rješenje kojim će odlučiti da li se lice zadržano u zdravstvenoj organizaciji može i dalje zadržati ili će se pustiti iz zdravstvene organizacije. O svojoj odluci sud obavještava organ starateljstva. Najduže vrijeme zadržavanja u zdravstvenoj organizaciji iznosi godinu dana. Međutim, ako zdravstvena organizacija ocijeni da zadržano lice treba da ostane na liječenju i po isteku vremena određenog u rješenju suda, dužna je da 30 dana prije isteka tog vremena predloži sudu produženje zadržavanja. Suprotno, sud može i prije isteka vremena određenog za zadržavanje u zdravstvenoj organizaciji, po službenoj dužnosti ili na prijedlog zadržanog lica, njegovog staratelja kao i lica, odnosno organa iz člana 30. Zakona, da odluči o puštanju lica iz zdravstvene organizacije, ako utvrdi da se njegovo zdravstveno stanje poboljšalo u tolikoj mjeri da su prestali razlozi za dalje zadržavanje.

Žalbu protiv rješenja o zadržavanju u zdravstvenoj organizaciji i puštanju iz ove organizacije mogu izjaviti zdravstvena organizacija koja je zadržala duševno bolesno lice, zadržano lice, njegov staratelj, odnosno privremeni zastupnik i organ starateljstva i to u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalbu, zajedno sa spisima, prvostepeni sud će bez odlaganja dostaviti drugostepenom sudu koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Troškove postupka snosi opština na čijem području zadržano lice ima prebivalište odnosno boravište.

(Županijski sud u Rijeci, R 20/1999. od 9. 2. 1999. godine)

5. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU**OBAVIJEST O ZADRŽAVANJU LICA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI**

PSIHIJATRIJSKA BOLNICA

BANJA LUKA

BROJ: 390/99

Dana: 31. avgust 1999. godine

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNO ODJELJENJE

Predmet: Zadržavanje u bolnici

Noćas je u ovu bolnicu u pratnji rodbine i policije doveden _____ iz Omarske. Po kazivanju brata _____ zdravstveno stanje _____ je u posljednjih deset dana veoma teško, razdražljiv je, napada druga lica i postaje opasan po okolinu pa su ga, mimo njegove volje, doveli u bolnicu. Ordinirajući ljekar dr _____ je pregledao _____, te na osnovu prijedloga i medicinske dokumentacije koju je dostavila rodbina i istorije bolesti koja se nalazi u ovoj bolnici utvrdio da _____ boluje od šizofrenije paranoja, da je bolest uznapredovala, te da ga je, radi bezbjednosti, kako njega tako i drugih lica, neophodno zadržati u bolnici pod stalnim tretmanom.

Kako je za zadržavanje lica u bolnici mimo njegove volje neophodno rješenje suda, to predlažem da sud po hitnom postupku provede postupak i donese rješenje o zadržavanju _____ iz Omarske u psihijatrijskoj bolnici u roku od godinu dana.

U Banjoj Luci, 31.8.1999. godine

Načelnik

bolnice:

**RJEŠENJE O PREGLEDU LICA ZADRŽANOG U
ZDRAVSTVENOJ USTANOVI***OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: P-150/99**Dana 31. avgusta 1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____ u vanparničnom postupku pokrenutom na osnovu pismene prijave Psihijatrijske bolnice Banja Luka, kojom je sud obaviješten da je _____ iz Omarske zadržan u psihijatrijskoj bolnici, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Nalaže se da _____ iz Omarske pregleda sudski vještak dr _____ neuropsihijatar iz Banje Luke, ul. Vuka Karadžića broj 33, radi utvrđivanja da li je potrebno njegovo dalje zadržavanje na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici u Banjoj Luci.

Radi ličnog saslušanja _____ iz Omarske i pregleda koji će obaviti ljekar vještak, ročište se određuje na licu mjesta, u psihijatrijskoj bolnici 2.9.1999. godine u 13 časova.

POUKA:

Protiv ovog rješenja nije dopuštena žalba.

Sudija:

DNA!

_____ Psihijatrijska bolnica Banja Luka

Doktor _____ sudski vještak iz Banje Luke, ul. Vuka Karadžića br.

33

Psihijatrijska bolnica Banja Luka

**ZAPISNIK O PREGLEDU LICA ZADRŽANOG U
ZDRAVSTVENOJ USTANOVI***P-150/99***Z A P I S N I K**

Sastavljen u ime Osnovnog suda u Banjoj Luci u Psihijatrijskoj bolnici Banja Luka 2.9.1999. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Sudija je sa zapisničarem stigao na lice mjesta u Psihijatrijsku bolnicu Banja Luka, radi saslušanja _____ iz Omarske, čije zadržavanje radi liječenja traži bolnica, te saslušanje dr _____, sudskog vještaka neuropsihijatra.

Sudija konstatuje da se _____ zbog teškog zdravstvenog stanja ne može lično saslušati.

Sudski vještak dr _____, neuropsihijatar, je pozvan da pregleda _____, da tačno opiše sve što uoči, te da u skladu sa pravilima struke dâ mišljenje o potrebi zadržavanja navedenog pacijenta u bolnici.

Dr _____, sin _____, specijalista neuropsihijatar iz Banje Luke, rođen u Prijedoru, star 49 godina, nesrodan sa _____ izjavi:

Pregledao sam _____ koji je zadržan na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici Banja Luka i kod koga je postavljena dijagnoza šizofrenija paranoja. S obzirom na prirodu te bolesti, smatram da se pacijent mora zadržati u Psihijatrijskoj bolnici radi liječenja i čuvanja.

Sud donosi

R J E Š E N J E

_____ mora se zadržati u Psihijatrijskoj bolnici u Banjoj Luci i vrijeme zadržavanja je jedna godina.

Zapisničar

Doktor

Sudija

**RJEŠENJE O ZADRŽAVANJU LICA U
ZDRAVSTVENOJ USTANOVI***OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: P-150/99**Dana 31. avgust 1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____ u vanparničnom predmetu, radi zadržavanja lica u bolnici za duševne bolesti, nakon pokušaja saslušanja iz Omarske i pregleda koji je obavio ljekar _____, na ročištu održanom 2.9.1999. godine u Psihijatrijskoj bolnici donio je sljedeće

R J E Š E N J E

_____ iz Omarske mora se zadržati na liječenju u Psihijatrijskoj bolnici u Banjoj Luci u trajanju od jedne godine.

Ovo rješenje se neće dostaviti _____.

O b r a z l o ž e n j e

Psihijatrijska bolnica u Banjoj Luci obavijestila je ovaj sud dopisom od 31. avgusta 1999. godine da je tog dana zadržan u bolnici _____ iz Omarske pod dijagnozom šizofrenija paranoja.

Povodom te obavijesti sud je zakazao ročište na licu mjesta, u Neuropsihijatrijskoj bolnici u Banjoj Luci. Sud nije mogao saslušati _____ zbog njegovog zdravstvenog stanja.

Sud je saslušao ljekara vještaka _____, neuropsihijatra iz Banje Luke, koji je, nakon što je pregledao _____, izjavio da pacijent boluje od šizofrenije paranoje i da je neophodno da bude duže vrijeme zadržan na liječenju u Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci.

S obzirom na nalaz vještaka medicinske struke sud je odredio da se iz Omarske zadrži na liječenju u Psihijatrijskoj klinici u Banjoj Luci i to u maksimalno dozvoljenom roku na osnovu člana 54. Zakona o vanparničnom postupku.

Odlučeno je da se rješenje ne dostavlja _____ jer to njegovo zdravstveno stanje ne dozvoljava.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba u roku od 8 dana. Žalba se podnosi u tri primjerka ovom sudu, a o istoj odlučuje Okružni sud u Banjoj Luci.

Žalba ne zadržava izvršenje.

6. PRIJEDLOG ZA PROGLAŠENJE NESTALOG LICA UMRLIM

Opšte napomene - U ovom postupku sud odlučuje o proglašenju nestalih lica umrlim i dokazivanju smrti (čl. 60-73.). Proglašenje nestalog lica za umrlo ima za ona prava u kojima je od značaja činjenica smrti iste one posljedice kao i stvarna (faktička) smrt. U nasljednom pravu pravosnažno rješenje kojim je određeno lice proglašeno umrlim vodi otvaranju nasljeđa i dalje u ostavinski postupak.

Uslovi za proglašenje - Umrlim licem proglasiće se:

1) lice o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a od čijeg je rođenja proteklo šezdeset godina,

2) lice o čijem životu za posljednjih pet godina nije bilo nikakvih vijesti, a za koje je vjerovatno da više nije živo,

3) lice koje je nestalo u brodolomu, saobraćajnoj nesreći, požaru, poplavi, zemljotresu ili kakvoj drugoj neposrednoj smrtnoj opasnosti a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti za šest mjeseci od dana prestanka takve opasnosti,

4) lice koje je nestalo u toku rata ili u vezi sa ratnim događajima, a o čijem životu nije bilo nikakvih vijesti, za godinu dana od dana prestanka neprijateljstava.

Rokovi iz tač. 1) i 2) prethodnog stava računaju se od dana kad je prema posljednjim vijestima nestalo lice nesumnjivo bilo živo, a ako se taj dan ne može tačno utvrditi, ti rokovi počinju teći istekom mjeseca, odnosno godine u kojoj je nestalo lice, prema posljednjim vijestima, bilo živo.

Pokretanje postupka - Prijedlog za proglašenje nestalog lica umrlim i prijedlog za dokazivanje smrti može podneti svako fizičko i pravno lice koje za to ima pravni interes, kao i zainteresovan državni organ.

Prijedlog naročito treba da sadrži naziv suda, ime i prezime lica za koje se predlaže da se proglasi umrlim, odnosno čiju smrt treba dokazati, datum rođenja i posljednje prebivalište, odnosno boravište tog lica, činjenice na kojima se zasniva prijedlog, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, pravni interes predlagača za podnošenje prijedloga, kao i ime i prezime, odnosno naziv predlagača i njegovu adresu. Uz prijedlog se mora podnijeti i izvod iz matične knjige rođenih za lice na koje se prijedlog odnosi.

Tok postupka - Prvostepeni postupak se sastoji iz tri stadijuma.

U prvom stadijumu, po prijemu prijedloga, sud provjerava da li su ispunjene pretpostavke za vođenje postupka. U tom cilju sud može saslušati predlagača i svjedoke, pribaviti potrebne podatke i izvještaje i zatražiti od organa starateljstva da licu na koje se prijedlog odnosi odredi staratelja. Ako sud ocijeni da nisu ispunjeni uslovi da se postupak pokrene, donijeće rješenje kojim će prijedlog odbaciti.

U drugom stadijumu, ako sud ocijeni da su ispunjeni uslovi da se postupak pokrene, objaviće u "Službenom glasniku" oglas da je postupak pokrenut. U oglasu će navesti bitne okolnosti na kojima se prijedlog zasniva, pozvaće nestalo lice da se javi, kao i ostala lica kojima su poznati bilo kakvi podaci o životu ili smrti nestalog da to jave

sudu u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa. Oglas takođe treba da sadrži naznaku dana, mjeseca i godine za koje se smatra da je to lice umrlo.

Treći stadijum postupka otpočinje poslije isteka oglasnog roka, ako se nestalo lice ne javi i ako nema tragova da je još u životu. Sud će saslušati staratelja, a po potrebi i predlagača i nakon što sprovede i druge dokaze i što utvrdi da su ispunjeni zakonski uslovi, donijeće rješenje o proglašenju nestalog lica za umrlo. U rješenju će se naznačiti dan, mjesec i godina, a po mogućnosti i čas koji se ima smatrati kao vrijeme smrti nestalog lica. Kao dan smrti smatra se dan kada je nestalo lice vjerovatno umrlo ili dan koji vjerovatno nije preživjelo. Ako taj dan ne može da se utvrdi, kao dan smrti smatra se prvi dan poslije isteka rokova koji su određeni u zakonskim razlozima za proglašenje nestalog lica za umrlo.

Žalba - Protiv rješenja donesenog u prvom stepenu žalbu mogu izjaviti predlagač i staratelj lica koje je nestalo, odnosno lica za koje se smrt dokazuje.

Pravosnažno rješenje o proglašenju nestalog lica umrlim, odnosno o dokazivanju smrti sud će dostaviti opštinskom organu uprave nadležnom za poslove vođenja matičnih knjiga, radi upisa u matičnu knjigu umrlih.

Pravne posljedice proglašenja nestalog lica umrlim - Ove posljedice sastoje se u tome kao da je lice umrlo prirodnom smrću. U imovinsko-pravnom smislu smatra se da je ličnost lica proglašenog za umrlo prestala, tako da se za njega ne može vršiti nikakvo pravno sticanje, njegova nenasljeđiva imovinska prava se gase, a nad preostalim imovinom se otvara nasljeđivanje. Zahtjevi trećih lica koji su uslovljeni njegovom smrću oživljavaju, tj. postaju potpuni, kao što je na primjer slučaj sa sumom iz osiguranja života, ili penzije za udovicu. Suprotno, njegovom smrću (proglašenjem) neki pravni odnosi prestaju, kao što je na primjer brak, tako da drugi supružnik može da stupi u brak .

U teoriji je sporno da li sudska odluka kojom je jedno lice proglašeno za umrlo ima konstitutivno ili deklarativno dejstvo. Pristalice konstitutivnog shvatanja sudske odluke uzimaju dan proglašenja umrlog kao dan smrti, dok pristalice deklarativnog shvatanja, koje preovlađuje, sudskoj odluci daju deklarativni smisao i kao dan smrti uzimaju dan kada su ispunjeni zakonski uslovi za pretpostavku smrti.

Ukidanje i preinačenje rješenja o proglašenju nestalog lica umrlim - Ako se lice proglašeno za umrlo **lično javi sudu** i predloži da se stavi van snage rješenje kojim je proglašeno umrlim, sud će, pošto utvrdi njegovu istovjetnost sa licem koje je proglašeno umrlim, bez daljeg postupka staviti van snage to rješenje.

Ako je lice koje je proglašeno umrlim živo ili je umrlo drugog dana, a ne onog dana koji se po rješenju suda smatra kao dan njegove smrti, svako fizičko i pravno lice koje za to ima pravni interes, kao i zainteresovani državni organ mogu zahtijevati od suda da se rješenje o proglašenju nestalog lica umrlim stavi van snage, odnosno preinači. O pokretanju postupka bez odlaganja će se obavijestiti sud koji je nadležan za raspravljanje zaostavštine tog lica. Ako je ostavinski postupak u toku - prekinuće se, a ako je zaostavština pravosnažno raspravljena i ako je izvršen upis u zemljišne knjige ili druge javne knjige o nepokretnostima, narediće se da se u ove knjige stavi zabilješka o pokretanju postupka za stavljanje van snage, odnosno preinačenje rješenja o proglašenju nestalog lica umrlim.

Sud će staviti van snage, odnosno preinačiti svoje ranije rješenje ako utvrdi da je nestalo lice koje je proglašeno umrlim živo ili da je umrlo drugog dana, a ne onog koji se po rješenju suda smatra kao dan njegove smrti. Pravosnažno rješenje dostaviće se opštinskom organu uprave nadležnom za poslove vođenja matične knjige, sudu nadležnom za raspravljanje zaostavštine i organu starateljstva.

Ako se utvrdi da je lice koje je proglašeno umrlim umrlo drugog dana, a ne onog dana koji se po rješenju smatra kao dan njegove smrti, onda nasljeđivanje i sve druge pravne posljedice moraju se prilagoditi prema stvarnom danu smrti. Lice koje je kao pretpostavljeni nasljednik ili iz drugog pravnog osnova posjedovalo imovinu lica proglašenog za umrlo i tu imovinu koristilo, dužno je da vrati samo ono čime se obogatilo, ukoliko mu nije dokazana nesavjesnost.

Ako sud na osnovu sprovedenog postupka ocijeni da nema mjesta stavljanju van snage ili preinačenju ranijeg rešenja, dostaviće pravosnažno rješenje o tome sudu nadležnom za raspravljanje zaostavštine radi daljeg postupanja, odnosno brisanja zabilješke u zemljišnoj knjizi i drugim javnim knjigama o nepokretnostima.

Predlagač snosi troškove postupka za proglašenje nestalog lica umrlim i dokazivanje smrti.

Dokazivanje smrti - Ovaj postupak se primjenjuje u slučaju kada se činjenica smrti jednog lica ne može dokazati ispravama predviđenim zakonima o matičnim knjigama. Postupak za dokazivanje smrti počiva na činjenici da je lice umrlo, ali se njegova smrt ne može upisati u matične knjige, jer ne postoji isprava na osnovu koje se taj upis vrši. Ovdje se dokazuje samo fizička smrt jednog lica i predlaže se da sud donese rješenje kojim se ta činjenica utvrđuje. Svako lice koje ima pravni interes može pokrenuti postupak kao i javni tužilac. Na ovaj postupak se shodno primjenjuju pravila postupka o proglašenju nestalog lica za umrlo.

7. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU**OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA****VANPARNIČNI PREDMET**

Predlagač: _____ iz Banje Luke, Marićka broj 20

R a d i : Proglašenje nestalog _____ umrlim

PRIJEDLOG

Stric mog muža _____, sin _____, rođ _____, rođen 7.5.1924. godine u Trnu, opština Laktaši, otišao je 1941. godine u vojsku i od tada se nije pojavio, niti se o njegovom životu bilo šta zna, pa se pretpostavlja da je poginuo u toku rata.

Dokaz: Saslušanje svjedoka _____ iz Trna, uvid u IMKR i ZK izvodak.

Rješenjem Centra za socijalni rad Banja Luka od 25.3.1999. godine za privremenog staratelja, koji će zastupati interese nestalog _____, postavljen je _____, iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 19.

Dokaz: Rješenje Centra za socijalni rad Banja Luka od 25.3.1999. godine.

Kako imam pravni interes da se nestali _____ iz Trna proglasi umrlim, te da se provede ostavinski postupak iza njega, kako bi se mogao nastaviti postupak diobe nekretnina koje se vode u suvlasništvu nestalog _____ i mene, to predlažem da sud nakon provedenog postupka donese sljedeće

RJEŠENJE

Nestali _____, sin _____ rođ. _____, rođen 7.5.1924. godine u Trnu, opština Laktaši, proglašava se umrlim, a kao dan njegove smrti utvrđuje se 16. maj 1946. godine.

Nalaže se Matičnom uredu u Trnu da upiše činjenicu smrti _____ u matičnu knjigu.

U Laktašima, 27.3.1999. godine

Predlagač:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU PROGLAŠENJA
NESTALOG LICA ZA UMRLO***OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-201/99***ZAPISNIK**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 18.5.1999. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje da su pristupili za danas pozvani predlagač _____, privremeni staratelj _____ i svjedok _____.

Predlagač izjavi da ostaje kod prijedloga, i da traži proglašenje nestalog _____ iz Trna umrlim, radi rješavanja imovinsko-pravnih pitanja. Navodi da se nestali _____ vodi kao suvlasnik u Z.K. ul. br. 15 K.O. Trn sa 1/5 dijela, a da se on, predlagač, vodi kao suvlasnik u tom ulošku sa 4/5 dijela, pa kako ima interesa da se izvrši dioba nekretnina, a to nije moguće pošto raspravi treba da prisustvuje suvlasnik, to ima pravni interes da se _____ proglasi umrlim, a da se nakon toga provede ostavinska rasprava iza njega i utvrde njegovi nasljednici kako bi se mogao provesti postupak diobe nekretnina u navedenom ulošku. Po njegovom saznanju, je nestao tokom 1941. godine i od tada se nije pojavljivao, niti se o njemu bilo šta zna.

Prisutni _____, koga je Centar postavio za privremenog staratelja, izjavljuje da se ne protivi proglašenju _____ za umrlog.

Svjedok _____, sin Ilije iz Trna, star 60 godina, nesrodan, propisno upozoren izjavi:

Nestali _____ je moj susjed od prije rata pa se tako poznajemo. Posljednji put sam ga vidio u decembru 1941. godine u Kotor Varošu. Bili smo pripadnici domobranske jedinice koja je bila locirana u Kotor Varošu. On je ostao u Kotor Varošu a ja sam prekomandovan u Teslić. Od tada ga nisam više vidio, niti sam bilo šta saznao o njemu i pretpostavljam da je mrtav.

Svjedok više nema šta izjaviti, te za svjedoka daljih pitanja nema.

Sud donosi

RJEŠENJE

Objaviće se oglas u Službenom glasniku.

Nalaže se predlagaču da predujmi troškove oglasa u iznosu od 25,00 KM.

Zapisničar:

PP

Sudija

**OGLAS U POSTUPKU PROGLAŠENJA
NESTALOG LICA ZA UMRLO****O G L A S**

Kod ovog suda vodi se postupak po prijedlogu _____ iz Banje Luke, ul. Marićka broj 20, radi proglašenja umrlim _____, sina _____, rođ. _____, rođenog 7.5.1924. godine u Trnu, Laktaši, koji je nestao u decembru 1941. godine u vrijeme ratnih događanja.

Poziva se svako lice koje o životu imenovanog nešto zna da se javi ovom sudu ili privremenom staraocu _____ iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića broj 19, u roku od tri mjeseca, od dana objavljivanja oglasa.

U protivnom će nestali biti proglašen umrlim.

Osnovni sud u Banjoj Luci

Broj: R 201/99

DOPIS SLUŽBENOM GLASNIKU ZA OBJAVU OGLASA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-201/99

Dana 18.5.1999. godine

SLUŽBENI GLASNIK RS

BANJA LUKA

U prilogu akta dostavljamo vam oglas ovog suda u predmetu broj R-201/99, a povodom prijedloga _____ iz Banje Luke, Marićka broj 20, za proglašenje nestalog _____ iz Trna, Marićka broj 25, umrlim.

Potrebno je da oglas objavite u "Službenom glasniku" a primjerak lista da dostavite ovom sudu pozivom na broj R-201/99.

Dostavljamo vam uplatnicu o uplaćenim troškovima objave oglasa.

Sudija:

RJEŠENJE O PROGLAŠENJU NESTALOG LICA UMRLIM*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-201/99**Dana 27.9.1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču _____ iz Banje Luke, ul. Marićka broj 20, za proglašenje umrlim nestalog _____ iz Banje Luke, ul. Marićka broj 25, čiji je privremeni staratelj _____ iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 19, po provedenom postupku donio je dana 27.9.1999. godine sljedeće

RJEŠENJE

Nestali _____, sin _____, rođ. _____, rođen 7.5.1924. godine u Trnu, opština Laktaši, proglašava se umrlim, a kao dan njegove smrti određuje se 16. maj 1946. godine.

Nalaže se Matičnom uredu u Trnu da upiše činjenicu smrti _____ u matičnu knjigu, po pravosnažnosti ovog rješenja.

Obrazloženje

Predlagač _____ iz Banje Luke podnijela je ovom sudu prijedlog da se proglasi umrlim nestali _____ iz Trna. U prijedlogu navodi da je _____ rođen 1924. godine u Trnu, opština Laktaši, da je krajem 1941. godine otišao u vojsku i da se poslije toga nije vratio niti se javlja, te da o njegovom životu nema nikakvih vijesti, pa pretpostavlja da je poginuo u toku rata. Proglašenje _____ umrlim zahtijeva da bi se iza istog proveo ostavinski postupak, proglasili nasljednici i upisali u zemljišnu knjigu, kako bi se proveo postupak diobe nekretnina u ZK ul. br. 15 K.O. Trn u kojem se kao suvlasnici vode nestali _____ i predlagač.

Privremeni staratelj nestalog _____ se nije usprotivio proglašenju nestalog _____ umrlim.

U dokaznom postupku sud je saslušao svjedoka _____, izvršio uvid u izvod iz matične knjige rođenih za _____, uvid u zemljišno-knjižni izvodak za nekretnine upisane u ZK ul. br. 15 KO Trn, te objavio oglas u "Službenom glasniku RS".

Svjedok _____ izjavio je da je nestali _____ prije rata živio u Trnu, te da se poznaju jer su bili komšije. Takođe je izjavio da su _____ i on bili pripadnici domobranske jedinice u Kotor Varošu odakle je on u decembru 1941. otišao u prekomandu a _____ ostao u Kotor Varošu, te da ga od tada nije vidio, niti je dobio bilo kakva saznanja da je živ, pa pretpostavlja da je poginuo u toku rata.

Sud je objavio oglas u "Službenom glasniku RS" br. 7/99 od 25.6.1999. godine. Oglasom je pozvao svako lice koje o životu nestalog nešto zna da se javi sudu ili privremenom staratelju u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa. Ovaj rok je protekao bezuspješno.

Na osnovu izloženog sud je udovoljio zahtjevu predlagača, a svoju odluku temelji na čl. 61. i 67. Zakona o vanparničnom postupku.

Nestali _____ je nestao u ratu, pa je datum smrti utvrđen na dan kada se navršava godina dana od prestanka neprijateljstava.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA DOKAZIVANJE SMRTI

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića br. 10

PRIJEDLOG

dokazivanje smrti _____

Moja sestra _____ rođena 26.10.1909. godine u Banjoj Luci, poginula je prilikom bombardovanja Banje Luke dana 19.9.1944. godine. Činjenica smrti moje sestre nije upisana u matične knjige umrlih.

Dokaz: Saslušanje svjedoka _____ i _____ iz Banje Luke, ul. Branka Radičevića br. 7, te _____, privremenog staratelja, iz B. Luke, ul. Krfska br. 7.

Kako imam pravni interes da se utvrdi smrt moje sestre jer se njena smrt ne može dokazati ispravama predviđenim Zakonom o matičnim knjigama, to predlažem da sud nakon održanog ročišta i izvođenja predloženih dokaza donese sljedeće

RJEŠENJE

Utvrđuje se smrt _____, kćeri oca _____ i majke _____, rođene 26.10.1909. godine u Banjoj Luci, sa danom 19.9.1944. godine, u mjestu Banja Luka.

Nalaže se Matičnom uredu Banja Luka da činjenicu smrti upiše u matične knjige.

U Banjoj Luci, 8.9.1999. godine

Predlagač:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA
DOKAZIVANJE SMRTI***OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-35.98***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 31.10.1998. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani predlagač _____, privremeni staratelj _____ i svjedoci _____ i _____.

Prisutne svjedoke sud upozorava na obavezu govorenja istine u smislu čl. 243. ZPP-u, te upućuje u hodnik da sačekaju red saslušanja.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga i navodi iz prijedloga, te nadalje izjavljuje da je _____ njegova sestra i da dokazivanje smrti traži kako bi mogao iza nje provesti ostavinski postupak i izvršiti diobu nekretnina, budući da su suvlasnici na nekretninama, pa bez provođenja ostavinske rasprave nije u mogućnosti završiti postupak diobe.

Predlagač predaje na uvid sudu izvod iz matične knjige rođenih izdat od strane Matičnog ureda Banja Luka 27.10.1998. godine. Uvidom u izvod utvrđuje se da je _____ rođena 26.10. 1909. godine, a kćerka je _____ i _____ rođ. _____. Prema podacima izvoda _____ je zaključila brak sa _____.

_____, privremeni staratelj _____, izjavljuje da se ne protivi prijedlogu za utvrđenje smrti _____.

Saslušaće se predloženi svjedoci.

Svjedok: _____ rođ. _____ iz Banje Luke, stara 70 godina, sestra predlagača, propisno upozorena izjavi:

_____ je moja sestra. Poginula je za vrijeme bombardovanja Banje Luke 19.9.1944. godine. Ja sam tog dana bila kod rođaka u drugom dijelu grada. Kada sam došla kući vidjela sam da je naša kuća porušena, da se oko kuće okupilo mnogo ljudi. Vidjela sam da je sestra mrtva, a od prisutnih sam čula da je bomba pogodila našu kuću, i tom prilikom je sestra poginula, a majka ranjena. Sahranili smo sestru, ali s obzirom na činjenicu da je otac bio u vojsci, majka ranjena, a ja i brat maloljetni, nismo ni prijavili smrt naše sestre. A osim toga Matični ured tada nije ni radio usljed ratnih događanja.

Svjedok nema više šta da izjavi, za svjedoka daljih pitanja nema, troškove ne traži.

Svjedok: _____ iz Banje Luke, ul. Branka Radičevića br. 7, star 75 godina, zet predlagača, izjavi:

Nisam vidio kada je _____ poginula, ali sam od svoje supruge, njene rodbine i komšija čuo da je _____ poginula prilikom bombardovanja Banje Luke 19.9.1944. godine.

Svjedok nema više šta da izjavi, za svjedoka nema pitanja, a troškove ne traži.

Predlagač izjavljuje da nema drugih prijedloga za izvođenje dokaza, predlaže da sud objavi oglas u "Službenom glasniku" a on se obavezuje da plati troškove objave oglasa. Predlaže da sud nakon isteka zakonskog roka, bez novog zakazivanja ročišta, odluči o zahtjevu i rješenje dostavi strankama.

Privremeni staratelj izjavljuje da nema prijedloga za izvođenje novih dokaza, saglasan je da se objavi oglas u "Službenom glasniku", te nakon isteka zakonskog roka, bez zakazivanja novog ročišta, odluči o zahtjevu.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je dovršeno.

Objaviće se oglas u "Službenom glasniku RS". Obavezuje se predlagač da u roku 10 dana uplati 20,00 KM na ime objave oglasa u "Službenom glasniku RS", te sudu dostavi kopiju uplatnice.

Zapisničar

PP

S u d i j a:

OGLAS U POSTUPKU ZA DOKAZIVANJE SMRTI

O G L A S

Kod ovog suda vodi se postupak po prijedlogu _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića broj 10 za dokazivanje smrti _____ rođ. _____, kćeri _____ i _____, rođene _____, koja je rođena u Banjoj Luci 26.10.1909. godine, a pretpostavlja se da je poginula prilikom bombardovanja Banje Luke 19. septembra 1944. godine.

Poziva se svako lice koje o životu imenovane nešto zna da to javi ovom sudu ili privremenom staratelju _____ iz Banje Luke, ul. Krfska broj 7, u roku od 30 dana od dana objavljivanja ovog oglasa.

U protivnom sud će donijeti rješenje kojim se prihvata kao dokazana činjenica smrti _____

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-35.98

S u d i j a: _____

DOPIS SLUŽBENOM GLASNIKU RADI OBJAVE OGLASA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-35/98

Dana 31.10.1998. godine

SLUŽBENI GLASNIK RS

BANJA LUKA

Dostavlja vam se oglas ovog suda broj R-35/98 od 31.10.1998. godine s tim da isti objavite u narednom broju "Službenog glasnika", a sud pismeno obavijestite u kojem broju ste oglas objavili ili da dostavite taj broj "Službenog glasnika" pozivom na broj R-35/98.

U prilogu vam dostavljamo kopiju uplatnice kao dokaz da je objava oglasa plaćena.

S u d i j a:

RJEŠENJE O DOKAZIVANJU SMRTI NESTALOG LICA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ:R-35/98

Dana 2.2.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagачu _____ iz Banje Luke, ul. Branka Ćopića broj 10, radi dokazivanja smrti _____ iz Banje Luke, donio je dana 2.2.1999. godine sljedeće

R J E Š E N J E

Utvrđuje se smrt _____, rođ. _____, rođene 26.10.1909. godine u Banjoj Luci, kćeri _____ i _____. rođ. _____.

Kao datum njene smrti utvrđuje se 19.9.1944. godine.

Nalaže se Matičnom uredu Banja Luka da činjenicu smrti upiše u matične knjige umrlih, po pravosnažnosti rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač _____ podnio je ovom sudu prijedlog za dokazivanje smrti

_____. U prijedlogu navodi da je njegova sestra _____ smrtno stradala prilikom bombardovanja Banje Luke 19. septembra 1944. godine a da zbog ratnih okolnosti smrt nije upisana u matične knjige. Kako ima interesa da se njegova sestra _____ proglasi umrlom, predložio je da sud nakon provedenog postupka utvrdi smrt _____.

U dokaznom postupku sud je saslušao svjedoke _____ i _____ iz Banje Luke, izvršio uvid u izvod iz matične knjige rođenih izdat od Matičnog ureda Banja Luka 27.10.1998. godine te objavio oglas u "Službenom glasniku RS".

Provedenim dokazima sud je utvrdio da je zahtjev predlagača osnovan. Saslušanjem svjedoka _____ i _____ sud je utvrdio da je _____ smrtno ranjena u svom stanu u Banjoj Luci prilikom bombardovanja Banje Luke 19.9.1944. godine. Takođe, saslušanjem navedenih svjedoka sud je utvrdio da smrt _____ nije prijavljena niti upisana u matične knjige umrlih Matičnog ureda Banja Luka jer niko nije prijavio njenu smrt, niti je u to vrijeme funkcionisala matična služba.

Na oglas objavljen u "Službenom glasniku RS" 17.11.1998. godine i poziv sudu da svako ko nešto zna o smrti _____ to javi ovom sudu ili privremenom staratelju _____ iz Banje Luke u zakonskom roku od 30 dana, niko se nije javio i potvrdio da je _____ živa. Zbog toga je sud odlučio da je utvrđena smrt _____ iz Banje Luke, pa je na osnovu člana 61. stav 4. i člana 66. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku zahtjev usvojio.

Kao dan smrti određen je 19.9.1944. godine kada je smrtno ranjena i preminula u Banjoj Luci prilikom bombardovanja.

S u d i j a:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

8. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE

U toku izrade modula koristio sam sljedeće:

- Zakon o vanparničnom postupku Bosne i Hercegovine
- Zakon o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon za zaštitu osoba sa duševnim smetnjama Federacije Bosne i Hercegovine
- Porodični zakon Republike Srpske
- Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda SR Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Okružnog suda Doboj
- Sudska praksa Vrhovnog suda Srbije
- Sudska praksa drugostepenih sudova iz Srbije i Hrvatske
- Drugostepene odluke Kantonalnog suda Tuzla i Okružnog suda Banja Luka
- ČALIJA-OMANOVIĆ: Građansko procesno pravo, Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2000.
- ČIZMOVIĆ-ĆURIČIĆ: Građansko procesno pravo, Podgorica, 1997.
- DRAŠKIĆ: Staranje o licima pod posebnom društvenom zaštitom u vanparničnom postupku, II. tom, Pravni život, Beograd, 1989.
- HLAČA: Neki sadržaji mjere rješenja poslovne spobnosti, Domet, 10/1985.
- KAMHI: Vanparnični postupak, Sarajevo, 1968.
- KORLAET-NIKOLIĆ: Problem hospitalizacije psihijatrijskih bolesnika, civilno-pravni status i problemi zaštite psihijatrijskih bolesnika, Zagreb, 1967. (str. 151-163).
- OSTOJIĆ: Medicinsko i pravno reguliranje psihijatrijskih bolesnika, civilno-pravni status i problemi zaštite psihijatrijskih bolesnika, Zagreb, 1967, (str. 163-171).
- POZNIĆ, B. RAKIĆ-VODINELIĆ: Građansko procesno pravo 15. izmijenjeno dopunjeno izdanje, Savremena administracija, Beograd, 1999.
- RAJOVIĆ-ŽIVANOVIĆ-MOMČILOVIĆ: Građansko procesno pravo, Banja Luka, 2001.
- STANKOVIĆ G.: Vanparnično procesno pravo, Niš, 1984.
- STANKOVIĆ A.: Proglašenje nestalih lica za umrle u našem pravu, Pravni život, Beograd, 7-8/1990.

- STANKOVIĆ G.: Postupak za davanje dozvole za stupanje u brak u slučaju maloljetnosti, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, 1982.
- TRIVA: Hospitalizacija psihijatrijskih bolesnika, Civilno-pravni status i problemi zaštite psihijatrijskih bolesnika, Zagreb, 1967.
- WEDAM-LUKIĆ: Prisilna hospitalizacija psihijatrijskih bolesnika, Knjiga o građanskom sudskom postupku, II. Tom, Pravni život, Beograd, 1989.
- ZUGLIA: Nekoliko pitanja u vezi s vanparničnim postupcima o uređenju statusnih odnosa, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1-2/1951.
- ZUGLIA: Mijenjanje poslovne sposobnosti odlukom suda, organa starateljstva i drugim činjenicama, Naša zakonitost, Zagreb, 4/1954.ž
- ŽIVANOVIĆ: Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti, Značenje, Doboj, 40/2001.
- ŽIVANOVIĆ: Postupci za uređenje porodičnih odnosa, Srpska pravna misao, Banja Luka, 1-4/2000.
- ŽIVANOVIĆ: Postupak za proglašenje nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti, Poslovne novine, Srpsko Sarajevo, 92/2001.

PODMODUL III - UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA

UVODNE NAPOMENE

Kategorije

U ovom podmodulu obrađeno je poglavlje Zakona o vanparničnom postupku pod naslovom - Uređenje porodičnih odnosa (čl. 74-90). Materijalno-pravni propis koji uređuje ovu oblast je Zakon o porodičnim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine i Porodični zakon Republike Srpske.

Tematske oblasti koje će se obrađivati u ovom podmodulu su dozvola za zaključenje braka, produženje i prestanak roditeljskog prava i oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava. U radu su prvo pojašnjeni ovi instituti, zatim je dat pregled sudske prakse, a nakon toga obrasci za praktičnu primjenu kao i opis stručne literature objavljen na ovu temu autora sa područja bivše Jugoslavije.

Trajanje

Za obradu ovog podmodula potrebno je vrijeme od jedan sat i trideset minuta.

Oblik

U tom vremenskom periodu modul će biti predstavljen u formi seminara koji podrazumijeva predavanje u trajanju 30 minuta, praktičnu vježbu u trajanju 30 minuta i diskusiju u trajanju 30 minuta.

Ciljevi edukacije

Sudije koje sude u predmetima iz navedenih oblasti kao i na stručne saradnike i pripravnike žele se prenijeti osnovna znanja iz poglavlja koja uređuju porodične odnose kako bi brže i lakše savladali ovu problematiku, služeći se materijom iznesenom u podmodulu kao i navedenom sudskom praksom i literaturom objavljenom na teme iz ove oblasti. Na osnovu zapažanja koje sam stekao u vođenju ovih postupaka uočio sam da se malo pažnje posvećuje vanparničnom postupku, uopšte, da sudovi ne raspolažu literaturom iz ove oblasti. Smatram da će znanja koja steknu proučavajući materiju iznesenu u podmodulu kao i korišćenje navedene literature pomoći da sa uspjehom rješavaju ove predmete.

Opis

Zakon o porodičnim odnosima propisuje materijalno-pravne pretpostavke za uređenje porodičnih odnosa dok proceduru vođenja postupaka za zaključenje braka, produženje i prestanak roditeljskog prava kao i postupka za oduzimanje i vraćanje

roditeljskog prava propisuje zakon o vanparničnom postupku. No za uspješno vođenje ovih, kao i drugih postupaka, neophodno je poznavanje Zakona o parničnom postupku koji se primjenjuje u situacijama koje nisu obuhvaćene Zakonom o vanparničnom postupku. Kako se radi o vrlo osjetljivoj materiji koja zadire u porodične odnose, kako bi se izbjegle greške koje zadiru u osnovna ljudska prava, to je neophodno dobro poznavanje kako materijalno-pravnih tako i procesnih zakona koji uređuju ovu materiju.

Mogući predavači – edukatori

U slučaju održavanja seminara na ovu temu predavači će biti voditelj ovog modula i konsultant koji je učestvovao u pripremi modula.

1. POSTUPCI ZA UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA

UVOD

U Zakonu o vanparničnom postupku u glavi drugoj pod naslovom Posebne odredbe kao tačka B je naslovljeno uređenje porodičnih odnosa. Zakon u tom dijelu reguliše tri cjeline: dozvolu za zaključenje braka, produženje i prestanak roditeljskog prava i oduzimanje i vraćanje roditeljskog prava.

Predmet našeg interesovanja u ovom radu će uz analizu postojećih odredaba biti i uređenje porodičnih odnosa koji nisu posebno obrađeni u ovom Zakonu, a Porodični zakon ukazuje da se imaju primijeniti odredbe vanparničnog postupka.

2. DOZVOLA ZA ZAKLJUČENJE BRAKA

Maloljetniku

Porodični zakon je bračnu smetnju maloljetstva iznad 16 godina života svrstao u otklonjive bračne smetnje. Ovim zakonom je propisano da Osnovni sud može u vanparničnom postupku dozvoliti da brak zaključi maloljetnik stariji od 16 godina ako utvrdi da je to lice tjelesno i duševno sposobno za vršenje prava i dužnosti koje proizlaze iz braka.

Sam postupak za davanje dozvole maloljetnom licu za zaključenje braka regulisan je odredbama Zakona o vanparničnom postupku.

Zakon je dao jedino maloljetnom licu mogućnost da osnovnom sudu stavi prijedlog za pokretanje postupka davanja dozvole za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Predlagač, maloljetno lice nema potpunu poslovnu sposobnost, ali ga Zakon izjednačava u ovoj vanparničkoj radnji sa licem koje ima poslovnu sposobnost.

Maloljetnik, stariji od 16 godina, u svom predlogu dužan je da najprije napiše svoje lične podatke, datum, mjesto rođenja, ime i prezime svojih roditelja, kao i djevojačko prezime majke, da li su roditelji zaposleni i imovne prilike roditelja.

U predlogu treba opisati i lične podatke lica s kojim maloljetnik želi zaključiti brak. Osim imena i prezimena i datuma rođenja treba prezentovati sudu i imovinske prilike u kojima živi budući bračni drug maloljetnog lica.

Nakon prijema prijedloga sud bi trebao odmah uputiti dopis nadležnom centru za socijalni rad da dostavi sudu nalaz i mišljenje o prijedlogu za izdavanje dozvole za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Nakon toga trebao bi zakazati ročište. Po našem mišljenju, da bi mogao pravilno primjeniti odredbu člana 76. stav 3. Zakona, sud bi na prvo ročište trebao pozvati samo predlagača, jer bi na taj način mogao odmah otkloniti svaku sumnju da li je maloljetnik svojom slobodnom voljom podnio prijedlog ili je na to od nekoga nagovoren ili prisiljen.

Na taj način bi mogao saslušati predlagača da li je doista on sam podnio prijedlog, šta misli o samom činu sklapanja braka i na sudiji je da procjeni kakve su sposobnosti maloljetnika da shvati svu ozbiljnost bračnih odnosa i da li je to ličnost koja će moći ponijeti sav teret bračnih obaveza.

Ako bi se sudija odlučio da, radi ekonomičnosti postupka i koncentrisanja raspravljanja, na istom ročištu sasluša i maloljetnika, njegove roditelje i lice sa kojim maloljetnik namjerava stupiti u brak, onda će imati iskaz maloljetnika dat zasigurno pod uticajem ostalih učesnika.

Kod davanja obaveze sudu koja lica mora saslušati, zakon je taksativno nabrojao kada se neće saslušavati roditelji kome je oduzeto roditeljsko pravo. Sudu je dano na ocjenu da li će saslušati roditelja kome nije oduzeto roditeljsko pravo, ali bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sa ovim posljednjim slučajem susreće se sud u slučaju kada prijedlog podnosi maloljetnik čiji roditelji formalno nisu razveli brak, a faktički je bračna zajednica prekinuta i oni ne žive zajedno, a otac ili majka ne kontaktiraju sa djetetom, u ovom slučaju predlagačem. Odredba stava drugog, člana 76. daje mogućnost sudu da uopšte takvog roditelja ne sasluša, što bi značilo da sud nije ni dužan da ga obavještava o ročištima. Po našem mišljenju sud ne bi trebao saslušavati ni onog roditelja koji živi i radi u inostranstvu, iako on iz opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo.

Zakon nalaže sudu da mora utvrditi i lična svojstva lica s kojim predlagač želi da zaključi brak. Kako će to sud odrediti to Zakon ne propisuje. Jednim saslušanjem toga lica sud sasvim sigurno ne može odrediti lična svojstva lica, jer se on za pola sata, koliko traje ročište za njegovo ispitivanje može lažno predstaviti sudu, osobito kada su u pitanju karakterne osobine ličnosti.

Sudu ostaje jedino da se osloni na nalaz i mišljenje centra za socijalni rad. Kada je taj nalaz radio stručni tim centra sastavljen od psihologa, pedagoga i pravnika, ili da zatraži mišljenje zdravstvene organizacije i za lice s kojim predlagač ima namjeru da zaključi brak.

Sud bi trebao u toku postupka voditi računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti porodice. Pred sudom se nalazi težak zadatak da ne naruši načelo o posebnoj zaštiti maloljetne djece, a opet da pravilno procijeni, da li je održiv brak koji bi sklopio predlagač i lice s kojim bi on želio sklopiti brak.

Nije isto živjeti u bilo kojoj sredini. To je jasno i zakonodavcu koji naređuje sudu da vodi računa i o važećim shvaćanjima sredine. U nekoj sredini običaj je da se djevojka

udaje prije navršene punoljetnosti i normalno je da se udaje za znatno starije lice, sredina to prihvaća kao normu uobičajenog ponašanja. U drugim sredinama to nije uobičajeno i onda se sud ograničava na svaki individualni slučaj.

Zakon daje mogućnost sudu da provede i svaki drugi dokaz ako je to potrebno. Teškoće na koje nailazi sudija kod ove vrste vanparničnog postupka su ogromne. Zakon je dao mnogo obaveza sudiji pojedincu osnovnog suda koji rješava ove predmete, koje on u praksi uopšte ne može provesti.

Sudija bi morao svaki takav predmet raditi mjesecima, uz najmanje tri vještačenja. Prvo vještačenje bi se odnosilo na psihičke i fizičke sposobnosti maloljetnika da shvati značaj braka i njegovu sposobnost za roditelje. Drugo vještačenje bi se odnosilo na lična svojstva lica s kojim maloljetnik treba da zaključi brak koje bi trebao izvršiti neuropsihijatar. Treće vještačenje bi se vršilo po građevinskom, i eventualno, poljoprivrednom vještaku na okolnosti imovinskih prilika lica s kojim maloljetnik treba zaključiti brak.

U sudskoj praksi je situacija sasvim drugačija od one koju idealizuje zakon. Budući bračni drugovi najprije zakažu svadbenu veselje za određeni dan i pozovu uzvanike. Onda odu do matičara da prijave zaključenje braka koji im saopštava da su dužni pribaviti dozvolu suda za zaključenje braka jer ih, u protivnom, taj dan ne može vjenčati jer je jedan bračni drug maloljetan. To je iznenađenje za bračne drugove u sredini u kojoj je normalno da se djevojka sa šesnaest godina udaje i onda počinje njihova trka sa vremenom i borba za pravosnažno rješenje suda kojim bi se dozvolilo zaključenje braka.

Prijedlog se kao hitan zaprima kod osnovnog suda i moli upisničar da istog časa formira predmet i dostavi ga hitno uređujućem sudiji. Za upisničarem koji nosi predmet odmah na sudijina vrata kucaju budući bračni drugovi i slijede molbe da se ročište zakaže odmah, da će oni otići sami isti dan u centar za socijalni rad, da se ne čeka zakonski rok od osam dana od časa zakazivanja do održavanja ročišta, da se ne upućuju pozivi roditeljima maloljetnika već će ih oni sami dovesti u vrijeme kada to kaže sudija, a zamoliće i predstavnika centra za socijalni rad da dođe na to ročište.

Redovno, u većini slučajeva, uz prijedlog se prilaže potvrda nadležnog ginekologa da je predlagateljica nekoliko mjeseci u drugom stanju. Sud je već u startu u ulozi gvožđa na nakovnju gdje ga pritišće, kao čekić, činjenica da će u slučaju neizdavanja dozvole doći do rođenja vanbračnog djeteta, a nakovanj, temelj na osnovu čega sudi. Zakon ga obavezuje da provodi proceduru. Sudija će rodovno preuzeti ulogu spasitelja svadbe, a ne braka i učiniće kako to traže budući bračni drugovi koji će svakodnevno opterećivati sudiju svojim dolascima i molbama.

Na istom ročištu će biti saslušani budući bračni drugovi i roditelji, ako ih maloljetnik ima ili su dostupni sudu, ili staratelj djeteta koje nema roditelja da se brine o njegovim pravima i interesima, ili usvojitelj predlagača ako je predlagač usvojeno lice.

Pročit će se nalaz i mišljenje ginekologa o graviditetu predlagateljice i zaključak ljekara da je ona duševno i tjelesno sposobna za zaključenje braka ili dovesti na ročište da on to kao sudski vještak kaže.

3. RJEŠENJE SUDA O DAVANJU DOZVOLE

Sud je dužan dostaviti rješenje o dozvoli sklapanja braka predlagачu, licu sa kojim predlagач želi da zaključi brak, roditeljima, a ako nema roditelje onda usvojiocu ili staratelju predlagачa i nadležnom organu starateljstva.

Odmah poslije ročišta sudija se opsjeda da diktira rešenje, dok su svi tu da se odmah mogu odreći prava na žalbu. Poslije toga se mole radnici nadležnog centra za socijalni rad da na sudskoj dostavnici napišu da se neće žaliti, kako bi sud mogao proglasiti rješenje pravosnažnim.

Ako bi slučajno sud odbio prijedlog predlagачa za davanje dozvole za sklapanje braka onda takvo rješenje dostavlja samo predlagачu, jer on jedini ima pravo žalbe protiv takvog rješenja.

U porodičnom zakonu nije isključeno da oba buduća bračna druga budu maloljetna, ali Zakon o vanparničnom postupku ima samo pojam predlagачa, kao jedinke, a ne više njih, pa se može izvesti zaključak da oba buduća bračna druga ne bi mogla zajednički to predložiti sudu. Ovo je argument koji odmah ima i svoj protivargument. Ako je jedan maloljetnik zasnovao radni odnos i dobro zarađuje nema razloga da mu se ne dozvoli zaključenje braka. Ako je sposoban da izdržava sebe i ostvaruje višak prihoda može izdržavati i porodicu.

Mišljenja smo da bi trebalo ukinuti porodično-pravnom normom bračnu smetnju maloljetstva iznad 16 godina. U postupku davanja dozvole za sklapanje braka ne može se provesti u praksi zamisao zakonodavca da se dođe do apsolutnog sigurnog zaključka da je maloljetnik zreo za brak. To što se vrlo brzo takvi brakovi raspadaju, ne može biti putokaz, jer je kod nas u porastu raspad brakova u raznim dobnim okvirima bračnih drugova.

a) Tazbinskim srođnicima

U Porodičnom zakonu je u otklonjivu bračnu smetnju uvršteno tazbinsko srođstvo u prvom stepenu prave linije.

Osnovni sud u vanparničnom postupku može dozvoliti da brak zakluče tazbinski srođnici ako za to postoje opravdani razlozi.

U Zakonu o vanparničnom postupku o tome nema posebne odredbe o postupanju u tim slučajevima, jer je on regulisao samo postupak za davanje dozvole za sklapanje braka maloljetniku.

Za razliku od maloljetnog predlagачa, ovde bi oboje budućih bračnih drugova trebalo biti u svojstvu predlagачa.

Ovakve vrste prijedloga pred sudom su doista vrlo rijetke. U nekim sudovima takvog prijedloga nema godinama.

Predlagачi su lica koja su došla u poziciju tazbinskih srođnika. Usljed smrti svoga roditelja ili djeteta ili prestankom na drugi način toga braka između roditelja ili djeteta i drugog bračnog druga oni su stekli mogućnost da zakluče brak ako im to sud dozvoli. Sredina uglavnom ne prihvaća takvu vrstu brakova, ali oni postoje, češće između očuha i pastorke, a rjeđe između svekra i snahe.

Sud u pravilu sasluša samo predlagачe i po našem mišljenju ima obavezu da o tome obavještava organ starateljstva. Smatramo da ima potrebe da organ starateljstva daje o tome svoj nalaz i mišljenje.

Sud je dužan u ovom slučaju ocijeniti sve okolnosti i ako nema elemenata izigravanja cilja braka izdati dozvolu takvim licima za zaključenje braka.

Opravdan razlog da se takvim licima odbije prijedlog za davanje dozvole za sklapanje braka bio bi prestanak prethodnog braka krvnog srodnika smrću koju je namjerno izazvao njegov tadašnji bračni drug. Ne može se niko koristiti svojim kriminalnim radnjama za ostvarenje cilja. Sud treba naročitu pažnju obratiti kada je u pitanju pastorka i očuh, da nema prisile ili prikrivanja krivičnog djela protiv dostojanstva ličnosti i morala traženjem dozvole sa sklapanje braka. Rješenje bi se trebalo dostaviti pored predlagača i javnom tužiocu, kao što je to u prijašnjem, sada nevažećem zakonu bilo propisano.

b) Usvojiocu i usvojeniku

Osnovni sud može u vanparničnom postupku dozvoliti sklapanje braka usvojiocu i usvojeniku kada je u pitanju nepotpuno usvojenje.

Nepotpuno usvojenje je bračna zabrana, a ne bračna smetnja pa u slučaju da nema dozvole suda, a brak se sklopi nema nikakvih posljedica na sam brak, on je važeći, ne može se poništiti. Smatramo da bi sud trebao provesti postupak po zajedničkom predlogu usvojioca i usvojenika, uz obavezno traženje mišljenja centra za socijalni rad – organa starateljstva. Analogno bi se trebale primijeniti odredbe o dostavljanju rješenja pored predlagača i javnom tužiocu i organu starateljstva.

c) Štićeniku i staraocu

Brak ne mogu zaključiti štićenik i staralac za vrijeme trajanja starateljstva. Ovo je isto bračna zabrana, a ne bračna smetnja, pa i kad se sklopi takav brak bez dozvole suda on je važeći. Kada rješava po prijedlogu ovih lica trebao bi u svemu postupiti kao i u slučaju dozvole za sklapanje braka usvojioca i usvojenika kod nepotpunog usvojenja.

4. PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA

Postupak produženja roditeljskog prava mogu pokrenuti prijedlogom roditelja, odnosno usvojitelji ili organ starateljstva.

Ako organ starateljstva nije postavio posebnog staratelja licu nad kojim se produžuje roditeljsko pravo, privremenog zastupnika je dužan odrediti sud.

Zakon obavezuje sud da po službenoj dužnosti utvrđuje činjenice koje su bitne za donošenje rješenja. Za usvajanje prijedloga predalagača potrebno je da sud sasluša roditelje i predstavnike organa starateljstva.

Zdravstveno stanje, duševno i tjelesno, lica nad kojima se produžava roditeljsko pravo sud utvrđuje vještačenjem po vještaku medicinske struke s tim da pregled lica obavi u prisustvu sudije.

Pravosnažno rješenje kojim se produžava roditeljsko pravo sud je dužan dostaviti matičaru koji vodi matičnu knjigu rođenih za lica nad kojim se produžava roditeljsko pravo kako bi on mogao to upisati i kako bi ta činjenica postala svakom vidljiva. Sud je obavezan dostaviti pravosnažno rješenje i u zemljišnu knjigu kako bi zemljišno knjižno odjeljenje suda na čijoj se teritoriji nalaze nekretnine maloljetnika moglo izvršiti upis ove činjenice u zemljišne knjige, jer je to veoma važno s obzirom na načelo javnosti

zemljišnih knjiga. Od toga časa svakom ko želi zaključiti pravni posao sa tim licem zna da to mora učiniti samo sa roditeljima, jer je lice nad kojim je produženo roditeljsko pravo izjednačeno sa maloljetnim licem ili licem lišenim poslovne sposobnosti.

U Zakonu o vanparničnom postupku nije propisano da sud može donijeti privremeno rješenje o produženju roditeljskog prava, a ranija sudska praksa, prije donošenja Zakona o vanparničnom postupku, je u pojedinim slučajevima prakticalovala donošenje privremenog rješenja o produženju roditeljskog prava koje je važno do konačnosti postupka.

Nažalost, u današnje vrijeme svjedoci smo sve češćih stradanja mladih ljudi u saobraćajnim nesrećama, koje se mogu završiti trajnim invaliditetom maloljetnog lica, tako da je čovjek sveden na vegetiranje, vrlo često bez orijentacije u vremenu i prostoru. Šta ako se to desi neposredno pred isticanje maloljetstva djeteta? Dok stave predlog i dok sud provede sve radnje u postupku koje mu nalaže zakon, protekne vrijeme maloljetstva i moglo bi se desiti da sada punoljetno lice zaključí neki posao koga nije uopšte svjestan. Zbog toga smatramo da je bolje da sud odmah po prijemu predloga predlagáča pozove predlagáča, a ako to nije organ starateljstva, onda i predstavnik organa starateljstva i na istom ročištu ako utvrdí da ima osnova koji ukazuju da je prijedlog opravdan treba donijeti privremeno rješenje o produženju roditeljskog prava.

5. PRESTANAK RODITELJSKOG PRAVA

U vanparničnom postupku sud odlučuje samo o prestanku produženog roditeljskog prava, dok ostali načini prestanka roditeljskog prava nemaju potrebu za intervenciju suda u vanparničnom postupku. Kako je odredba člana 82. Zakona o vanparničnom postupku izričita u pogledu lica koja mogu pokrenuti postupak, to znači da bi i prijedlog za prestanak produženog roditeljskog prava mogli pokrenuti samo roditelji, odnosno usvojitelji i organ starateljstva. Ranija sudska praksa dozvoljavala je i licu nad kojim je produženo roditeljsko pravo da postavi prijedlog za prestanak produženog roditeljskog prava. Smatramo da bi takvo lice moglo dati inicijativu organu starateljstva za pokretanje postupka pred sudom, a da je pravilna odredba koja ne dozvoljava takvom licu da samostalno predloži sudu da pokrene postupak za prestanak produženog roditeljskog prava.

6. ODUZIMANJE RODITELJSKOG PRAVA

U pogledu regulisanja oduzimanja roditeljskog prava postoje određene nesaglasnosti između odredaba Porodičnog zakona i Zakona o vanparničnom postupku. Porodični zakon daje samo organu starateljstva mogućnost da pokrene takav postupak.

Zakon o vanparničnom postupku proširuje tu mogućnost na roditelja, odnosno usvojitelja koji ima roditeljsko pravo.

Vjerovatno je Porodični zakon pošao od činjenice da se jedan roditelj usudi staviti prijedlog za oduzimanje roditeljskog prava drugom roditelju nad zajedničkim djetetom samo u slučaju kada je roditelj napustio dijete, a ako ga maltretira i fizički zlostavlja onda ne smije od straha takav prijedlog postaviti.

U praksi se svodi na to da organ starateljstva, u većini slučajeva, postavlja predlog za oduzimanje roditeljskog prava od svakog, a i sud koji u krivičnom postupku sudi

roditelja za učinjeno krivično djelo prema djetetu dužan je o tome obavijestiti organ starateljstva. U toku postupka pred sudom saslušava se i maloljetnik, ali samo kada sud odredi da je to neophodno i pod uslovom da to nije štetno za dijete. Po našem mišljenju ne bi trebalo uopšte saslušavati dijete pred sudom, jer je to ponovno traumiranje djeteta. Ne možemo prihvatiti kao u cijelosti pravilnu odredbu Zakona o vanparničnom postupku kada naređuje sudu obavezu da sasluša roditelje. Kako će sud saslušati roditelje, ako se oni neće odazvati na poziv suda? Ne može ih privesti policijom, jer je jedan ili su oba roditelja protupredlagачи, dakle stranke u postupku. Ako se traži oduzimanje roditeljskog prava roditelji koji grubo zanemaruju roditeljske obaveze i koji je bez opravdanog razloga napustio dijete onda mu se često ne zna boravište. Tada treba takvom roditelju postaviti staraoca u ovom postupku ili ako to ne učini organ starateljstva onda je to dužan učiniti sud postavljajući privremenog zastupnika takvom licu. Znači u tom slučaju sud nema ama baš nikakve mogućnosti da ispuni zakonsku obavezu saslušanja roditelja kome se oduzima roditeljsko pravo.

7. VRAĆANJE RODITELJSKOG PRAVA

Vraćanje roditeljskog prava pokreće se na prijedlog roditelja kome je oduzeto roditeljsko pravo, organa starateljstva i drugog roditelja. Sud postupa isto kao i u slučaju oduzimanja roditeljskog prava. Zakon upućuje na to da će se voditi računa o željama maloljetnika, ako je sposoban da ih izrazi. Smatramo da bi u postupku vraćanja, za razliku od postupka oduzimanja trebalo saslušati maloljetnika, ako on može shvatiti značaj saslušanja.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava sud postupa analogno kao u postupku oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti.

Zakonom o porodičnim odnosima data je mogućnost organu starateljstva da radi zaštite imovinskih interesa djeteta, traži od suda da u vanparničnom postupku odluči da se roditelji u pogledu upravljanja imovinom djeteta stave u položaj staratelja.

U odredbama o uređenju porodičnih odnosa u Zakonu o vanparničnom postupku o ovome nema riječi, pa sud ima primijeniti opšta načela vanparničnog postupka.

Predlog isključivo može podnijeti organ starateljstva. Postavlja se pitanje kada bi sud mogao doći u priliku da odlučuje o prijedlogu. Takav slučaj možemo imati kao posljedicu testamentarnog raspolaganja predaka. Odredbom člana 48. Zakona o nasljeđivanju data je mogućnost zavještaocu da liši svog potomka nužnog dijela u korist njegovih maloljetnih ili punoljetnih potomaka koji su nesposobni za privređivanje. Lišiti svoga potomka nužnog dijela u korist njegovih potomaka može zavještalc, ako je potomak prezadužen ili je rasipnik. Ako je u ostavinskom rješenju pravosnažno utvrđeno da su naslijedili potomci lica lišenog nužnog dijela u korist potomaka, onda je to dovoljan osnov organu starateljstva da pokrene postupak pred sudom u kojem će onog drugog roditelja koji nije rasipnik, ni prezadužen, postaviti u položaj staraoca u pogledu upravljanja imovinom svoga djeteta.

Sud je dužan izvršiti uvid u spis, saslušati oba roditelja i organ starateljstva i donijeti rješenje u čijoj izreci konstatuje da roditelj ima položaj staraoca u pogledu upravljanja imovinom djeteta.

Kada rješenje postane pravosnažno roditelj koji je postavljen za staratelja treba organu starateljstva podnositi redovni i vanredni izvještaj u pogledu upravljanja imovinom maloljetnika, kao i odobrenje za pojedine poslove u vezi, s imovinom. Ovo

rješenje po pravosnažnosti bi trebao sud uputiti u zemljišnu knjigu gdje se nalaze nekretnine maloljetnika kako bi ta činjenica mogla biti upisana i postati vidljiva za sve.

8. SUDSKA PRAKSA

Samo protivljenje oba roditelja da se maloletnom ženskom licu koje je navršilo 16 godina života dozvoli stupanje u brak pre punoletstva, nije razlog za odbijanje zahteva, pa će sud izdati dozvolu ako nađe da se radi o maloletnom licu koje je dostiglo telesnu i duševnu zrelost potrebnu za vršenje prava i dužnosti u braku i ako to odgovara interesima maloletnika.

(Okružni sud u Kragujevcu Gž. 388/78)

9. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU

PRIJEDLOG ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA ZAKLJUČENJE BRAKA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDME

Predlagač: _____, ul. Beogradska broj 19, Banja Luka

PRIJEDLOG

Radi: Zaključenja braka

Obraćam se Sudu s molbom da mi dozvoli zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Rođen sam u Banjoj Luci 9.5.1981. godine, završio sam osmogodišnju školu i počeo da pohađam srednju hemijsku školu koju sam napustio. Šest mjeseci zabavljam se sa svojom zaručnicom _____, kćeri _____ iz Banje Luke. Prije tri mjeseca zasnovali smo vanbračnu zajednicu i živimo u kući njenih roditelja, u zasebnoj stambenoj jedinici. Moja izabranica i ja veoma se dobro slažemo i naša veza je ozbiljna. Moja izabranica je u trećem mjesecu trudnoće. Kako je naša veza ozbiljna i takva će i da ostane, molim Sud da mi dozvoli zaključenje braka sa mojom izabranicom prije navršene punoljetnosti. Napominjem, da su sa tim saglasni i moji roditelji.

U prilogu dostavljam izvod iz matične knjige rođenih i ljekarsko uvjerenje.

Banja Luka, 15.10.1998. godine

Podnosilac:

MIŠLJENJE CENTRA ZA SOCIJALNI RAD*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-88/98**Dana 10.11.1998. godine***CENTAR ZA SOCIJALNI RAD
BANJA LUKA**

Predmet: Mišljenje za zaključenje braka

Kod ovog suda u toku je vanparnični postupak pokrenut po predlagачu _____, sinu _____, iz Banje Luke, ul. Beogradska broj 19, radi davanja dozvole za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti. _____ rođen je u Banjoj Luci 9.5.1981. godine a brak namjerava zaključiti sa izabranicom _____, kćeri _____, iz Banje Luke.

Molimo vas da date svoje mišljenje u pogledu zaključenja braka maloljetnom _____ iz Banje Luke prije navršene punoljetnosti.

Sudija:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA DAVANJE DOZVOLE
ZA ZAKLJUČENJE BRAKA***R-88/98***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 20.11.1998. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su na današnje ročište pristupili predlagач _____, zaručnica _____ i majka predlagачa _____.

Predlagач izjavljuje da ostaje kod prijedloga i predlaže da sud nakon provedenog postupka, dozvoli predlagачu zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Saslušaće se predlagач _____, zaručnica _____ i majka predlagачa, _____.

Predlagач: _____, sin _____, iz Banje Luke, ul. Beogradska broj 19, star sedamnaest godina i šest mjeseci, propisno upozoren izjavi:

Zaručnicu _____ upoznao sam prije 6 mjeseci od kada se i zabavljamo. Prije 3 mjeseca stupili smo u vanbračnu zajednicu i živimo u kući roditelja zaručnice u kojoj imamo zasebnu stambenu jedinicu - stan. Razumijemo se, slažemo i međusobno pomažemo. Zaručnica je u trećem mjesecu trudnoće. Završio sam osmogodišnju školu, upisao i pohađao hemijsko-tehničku školu koju sam napustio u drugom razredu. Nisam u stalnom radnom odnosu, ali povremeno radim u Omladinskoj zadruzi i stičem zaradu u visini prosječnog ličnog dohotka. Moja zaručnica je završila srednju školu i vlasnik je trgovinske radnje u kojoj i radi. Njeni roditelji su materijalno situirani, bave se preduzetništvom i materijalno nas pomažu kada je god to potrebno. Ja sam fizički i psihički zdrav, shvatam ozbiljnost i značaj porodice i braka, pa molim Sud da izdavanjem dozvole za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti i time omogući da se naša veza ozvaniči.

Zaručnica: _____, kći _____, iz Banje Luke, stara 19 godina, ekonomski tehničar, propisno upozorena izjavi:

Svoga zaručnika _____ sam upozнала prije šest mjeseci i od tada se zabavljamo, a prije tri mjeseca smo zasnovali vanbračnu zajednicu. Živimo u kući mojih roditelja gdje imamo zaseban stan i druge materijalne uslove neophodne za egzistenciju porodice. Moji roditelji su preduzetnici. Otac se bavi građevinsko-zanatskim radovima i njegova firma ostvaruje solidne prihode. Ja sam vlasnik trgovinske radnje, koja se nalazi u kući mojih roditelja, dobro poslujem, tako da obezbjeđujemo dovoljno sredstava za izdržavanje porodice, a određena sredstva stiže i moj zaručnik, koji sada radi u Omladinskoj zadruzi, a povremeno pomaže i u trgovinskoj radnji. Ja sam u trećem mjesecu trudnoće. Sa zaručnikom se dobro slažem. Naša veza je čvrsta, zajednica skladna, a mislim da će tako biti i u buduće, smatram da postoje svi uslovi za zaključenje bračne zajednice, te molim Sud da nam to i omogući.

Majka predlagača: _____, rođ _____, kći _____, iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića broj 7 izjavi:

Saglasna sam da moj sin _____ zaključi brak prije navršene punoljetnosti sa svojom zaručnicom _____. Moj sin je fizički i psihički zdrav, svjestan obaveza koja nalaže bračna zajednica, voli svoju zaručnicu i mislim da je sposoban za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Izvršiće se uvid u izvod iz matične knjige rođenih izdat u Mjesnom uredu Banja Luka 10.10.1998. godine, ljekarsko uvjerenje izdato u Domu zdravlja Banja Luka 8.10.1998. godine, te mišljenja Centra za socijalni rad Banja Luka od 15.10.1998. godine.

Vrši se uvid u navedene priloge.

Daljih prijedloga za izvođenje dokaza stranke nemaju.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Maloljetnom _____ rođenom 9.5.1981. godine, u Banjoj Luci od oca _____ i majke _____, rođene _____, dozvoljava se zaključenje braka prije navršene punoljetnosti sa zaručnicom _____, rođenom 20.5.1979. godine u Banjoj Luci od oca _____ i majke _____ rođene _____.

Brak se može zaključiti po pravosnažnosti ovog rješenja.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O DAVANJU DOZVOLE ZA ZAKLJUČENJE BRAKA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-88/98

Dana 20.11.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču maloljetnom _____, iz Banje Luke radi izdavanja dozvole za zaključenje braka, nakon održanog ročišta donio je dana 20.11.1998. godine, sljedeće

R J E Š E N J E

Maloljetnom _____, rođenom 9.5.1981. godine, u Banjoj Luci od oca _____ i majke _____, rođene _____, dozvoljava se zaključenje braka prije navršene punoljetnosti sa zaručnicom _____, rođenom 20.5.1979. godine u Banjoj Luci od oca _____ i majke _____ rođene _____.

Brak se može zaključiti po pravosnažnosti ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Maloljetni _____, sin _____, iz Banje Luke podnio je ovom sudu Prijedlog da mu se dozvoli zaključenje braka prije navršenja punoljetnosti sa zaručnicom _____, kćeri Ilije, iz Banje Luke.

U dokaznom postupku sud je saslušao predlagača _____, zaručnicu _____

_____ i majku _____, te izvršio uvid u ljekarsko uvjerenje izdato u Domu zdravlja Banja Luka 8.10.1998. godine, izvod iz matične knjige rođenih izdato u Mjesnom uredu Banja Luka 10.10.1998. godine i mišljenje Centra za socijalni rad Banja Luka od 15.10.1998. godine.

Saslušanjem predlagača _____ i njegove zaručnice _____ sud je utvrdio da njihova veza traje šest mjeseci, a da posljednja tri mjeseca žive u vanbračnoj zajednici, da su materijalno i stambeno obezbijedjeni, te sami privređuju i stižu sredstva za život a imaju i materijalnu podršku od roditelja zaručnice. Njihova zajednica je skladna, međusobno se poštuju i vole, što govori da će bračna zajednica biti skladna i održiva. Sem toga zaručnica _____ je sada u trećem mjesecu trudnoće sa _____

maloljetnim _____, pa je i to razlog koji je od važnosti za zaključenje braka.

Majka predlagača _____ je izjavila da je njen sin zdrav i sposoban za zaključenje braka, prije navršenja punoljetnosti, sa zaručnicom _____.

Uvidom u ljezarsko uvjerenje utvrđeno je da je maloljetni _____ fizički i psihički sposoban za zaključenje braka.

Centar za socijalni rad Banja Luka dao je pozitivno mišljenje u pogledu zaključenja bračne zajednice predlagača i njegove vjerenice.

Na osnovu iznesenog sud je utvrdio da je predlagač maloljetni _____ sposoban za zaključenje braka prije navršene punoljetnosti, da postoje materijalne i stambene i druge pretpostavke za opstanak bračne zajednice predlagača i njegove zaručnice kao i to da se oni međusobno vole i razumiju, da je njihova bračna zajednica skladna, te da postoje svi uslovi za skladan i održiv brak.

Na osnovu čl. 39. Porodičnog zakona i čl. 74. Zakona o vanparničnom postupku maloljetnom _____ dozvoljeno je zaključenje braka prije navršene punoljetnosti.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____

PRIJEDLOG radi produženja roditeljskog prava

Moja supruga _____ i ja roditelji smo maloljetnog _____, rođenog 15. aprila 1982. godine u Banjoj Luci.

D o k a z : Izvod iz matične knjige rođenih.

Naš sin maloljetni _____ teško je obolio od dječije paralize, te nije u pokretnom stanju, a vrlo teško se i izražava, teško i nerazgovjetno izgovara riječi.

D o k a z : Ljezarsko uvjerenje.

Maloljetni _____ je vlasnik nekretnina koje je naslijedio u Laktašima ZK. ul. br. 56. K.O. Laktaši.

D o k a z : Izvod iz zemljišnih knjiga.

Kako maloljetni _____ nije sposoban da se brine o svojim pravima i interesima, prije nego što postane punoljetan, predlažem da sud nakon održanog ročišta i izođenja predloženih dokaza, donese sljedeće

R J E Š E N J E

Produžava se roditeljsko pravo _____ i _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10., nad maloljetnim sinom _____ iz Banje Luke.

U Banjoj Luci, 2.2. 2000. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA PRODUŽENJE RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-10/2000

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 16.3.2000. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili predlagači _____ i _____, te predstavnik Centra za socijalni rad _____ .

Predlagač _____ izjavljuje da ostaje kod prijedloga za produženje roditeljskog prava nad maloljetnim _____. Izjavljuje da je njihov sin _____ 15. aprila 1982. godine u Banjoj Luci, da boluje od dječije paralize, da je nepokretan, veoma teško govori i ne može da se sporazumijeva sa drugim osobama. Nadalje izjavljuje da maloljetni _____ posjeduje pokretnu i nepokretnu imovinu, te da je vlasnik kuće i zemljišta u Laktašima. Predlaže da se nad maloljetnim _____ produži roditeljsko pravo, te da on i njegova supruga _____ i nakon punoljetnosti vode brigu i brinu o interesima njihovog sina maloljetnog _____ .

_____, majka maloljetnog _____, izjavljuje da je saglasna sa prijedlogom svog supruga _____ da se produži roditeljsko pravo nad maloljetnim

_____, te da ona i njen suprug i dalje vode brigu o interesima njihovog sina

Predstavnik Centra za socijalni rad se ne protivi produženju roditeljskog prava nad maloljetnim _____ i predlaže sudu produženje roditeljskog prava i

_____ nad njihovim sinom _____ i poslije punoljetstva.

Predlagač predlaže da sud izvrši uvid u: izvod iz matične knjige rođenih, ljekarsko uvjerenje i izvod iz zemljišnih knjiga, priloženih u spis.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Izvršice se uvid u izvod iz matične knjige rođenih izdat od strane Matičnog ureda Banja Luka 1.2.2000. godine, ljekarsko uvjerenje Doma zdravlja Banja Luka od 1.2.2000. godine i izvod iz zemljišnih knjiga Osnovnog suda u Banjoj Luci od 1.2.2000. godine.

Vrši se uvid u navedene priloge.

Stranke nemaju prijedloga za izvođenje drugih dokaza.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Produžava se roditeljsko pravo _____ i _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10, nad maloljetnim _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10, rođenim 15. aprila 1982. godine u Banjoj Luci, i poslije punoljetstva.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti matičaru SO Banja Luka, radi upisa u matičnu knjigu rođenih i zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi upisa u zemljišne knjige.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O PRODUŽENJU RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNI SUDU BANJOJ LUCI

BROJ: R-10/20

Dana 16.3.2000. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10, radi produženja roditeljskog prava na ročištu donio je dana 16.3.2000. godine sljedeće

R J E Š E N J E

Produžava se roditeljsko pravo _____ i _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10, nad maloljetnim _____ iz Banje Luke, ul. Zelengorska br. 10, rođenim 5. aprila 1982. godine, i poslije punoljetstva.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti matičaru SO Banja Luka radi upisa u matičnu knjigu rođenih, i zemljišno knjižnom odjeljenju ovog suda, radi upisa u zemljišne knjige.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač _____ podnio je prijedlog za produženje roditeljskog prava nad iz _____ Banje Luke.

U prijedlogu navodi da maloljetni _____ ne može brinuti o sebi, svojim pravima i obavezama zbog bolesti, pa predlaže da se produži roditeljsko pravo njemu i _____, roditeljima maloljetnog _____.

Staratelj postavljen od Centra za socijalni rad Banja Luka saglasio se za produženje roditeljskog prava maloljetnom _____.

Sud nije izveo dokaz saslušanjem _____, budući da to nije bilo moguće s obzirom na njegovo zdravstveno stanje.

Uvidom u ljekarsko uvjerenje Neurološke klinike u Banjoj Luci utvrđeno je da maloljetni _____ boluje od dječije paralize, da je nepokretan, da teško govori, te da sa drugim osobama može komunicirati samo uz pomoć drugog lica.

Uvidom u matičnu knjigu rođenih Matičnog ureda Banja Luka utvrđeno je da maloljetni _____ postaje punoljetan _____ 5. aprila 2000. godine.

Prema čl. 102. Porodičnog zakona BiH roditeljsko pravo se može produžiti i poslije punoljetstva djeteta, ako dijete zbog tjelesnog ili duševnog nedostatka nije sposobno da samo brine o sebi i o svojim pravima i interesima.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da maloljetni _____, zbog svojih tjelesnih nedostataka, ne može da brine o sebi, svojim pravima i interesima, pa je Sud, na osnovu navedenog propisa u vezi sa čl. 81. i 84. Zakona o vanparničnom postupku odlučio da se produži roditeljsko pravo nad maloljetnim _____.

Sudija: _____

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku 3 dana, od dana prijema rješenja, putem ovog suda.

Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

PRIJEDLOG ZA ODUZIMANJE RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: Centar za socijalni rad Banja Luka

Protivpredlagači: _____

ul. Branka Radičevića 5

iz Banje Luke,

PRIJEDLOG

za oduzimanje roditeljskog prava

Protivpredlagači su vanbračni roditelji maloljetne _____ rođ. 1988. godine, a koji su grubo zanemarili roditeljske dužnosti jer se više godina ne brinu o djetetu zbog čega je dijete na teret opštine smješteno u drugu porodicu. Svi pokušaji

socijalnog radnika da bilo koji od roditelja prihvati dijete ostali su bezuspješni. Oba roditelja sve do danas nisu pokazali brigu o djetetu, kako u pogledu vaspitanja, tako u pogledu njegovog izdržavanja.

Dokaz: Saslušanje svjedoka _____ iz Banje Luke, ul. Krfska br. 5

Saslušanje roditelja, te uvid u rješenje o smještaju djeteta u drugu porodicu

Zbog navedenog, Centar za socijalni rad Banja Luka, u smislu člana 104. u vezi sa čl. 103. Porodičnog zakona predlaže da sud donese sljedeće

RJEŠENJE

Oduzima se roditeljsko pravo _____ i _____ iz Banje Luke nad maloljetnom _____ iz Banje Luke.

Po pravosnažnosti rješenja isto dostaviti Matičnom uredu Banja Luka radi upisa činjenice lišenja roditeljskog prava u matičnu knjigu rođenih i zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi upisa zabilješke oduzimanja roditeljskog prava u zemljišne knjige.

U Banjoj Luci, 11.9.1998. godine

Direktor Centra:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ODUZIMANJA RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-56/98

ZAPISNIK

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 11.10.1998. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili predstavnik Centra za socijalni rad _____, protivpredlagač _____ i svjedok _____. Nije pristupio protivpredlagač _____ koji je uredno obaviješten o ročištu.

Pun. predlagač predlaže da sud održi raspravu u odsutnosti uredno pozvanog protivpredlagača _____.

Sud donosi

RJEŠENJE

Ročište će se održati u odsutnosti protivpredlagača _____ .

Sud prisutnog svjedoka upozorava na dužnost kazivanja istine u smislu čl. 243. ZPP-u, te upućuje u sudski hodnik da sačeka red saslušanja.

Pun. predlagača izjavi da ostaje kod prijedloga u cijelosti i predlaže da se oduzme roditeljsko pravo protivpredlagačima _____ i _____. Nadalje, navodi da oni kao roditelji, ne vrše roditeljsku dužnost zbog čega je organ starateljstva bio prinuđen da dijete nakon rođenja smjesti u drugu porodicu, da oni ne kontaktiraju sa djetetom, posebno otac koji uopšte ne posjećuje dijete.

Takođe, roditelji ne plaćaju alimentaciju kako je to sud presudom odredio, pa je predlagač prinuđen da traži i vrši naplatu prinudnim putem. Smatra da su roditelji grubo zanemarili svoje obaveze i da nema izgleda da će se popraviti njihov odnos prema djetetu, pa predlaže da im se oduzme roditeljsko pravo.

Protivpredlagač _____ izjavi da se protivi oduzimanju roditeljskog prava roditelja, te navodi da je ona maloljetnu _____ rodila kada je imala 16 godina u vanbračnoj zajednici sa protivpredlagačem _____, da njeni roditelji nisu razumjeli teško stanje u kome se ona nalazi, te da ona nije mogla djetetu pružiti više. Smatra se da nije bilo razloga za oduzimanje djeteta od nje i za predaju u drugu porodicu što se odrazilo na zdravlje djeteta. Kad god je u mogućnosti posjećuje dijete i, u granicama svojih mogućnosti, kupi joj odjeće i drugih stvari. Kako se u međuvremenu udala i zasnova porodica to nije u mogućnosti dijete smjestiti kod sebe jer se njen muž protivi dovođenju djeteta. Prihvata da se dijete smjesti u njihovu porodicu pod uslovom da ga u potpunosti usvoji čemu se protivi prirodni otac djeteta _____ . Smatra da nije zanemarila obaveze roditelja i protivi se prijedlogu organa starateljstva da joj se oduzme roditeljsko pravo.

Sud donosi

RJEŠENJE

Saslušaće se svjedok _____.

Svjedok: _____, rođ. _____, kći _____ iz Banje Luke, stara 40 godina, službenik, nesrodna sa strankama, propisno upozorena izjavi:

Maloljetna _____ smještena je kod mene prije tri godine rješenjem organa starateljstva i ja o djetetu vodim brigu. Djevojčica pohađa treći razred osnovne škole i prosječan je učenik. Njena majka _____ je posjećuje ali ne tako često, jer nije u mogućnosti pošto je sama siromašna, a ni muž joj ne dozvoljava da češće posjećuje dijete što je poznato organu starateljstva i policiji. Ponekad joj donese nešto od stvari, a nedavno joj je donijela čizmice. Otac ne posjećuje djevojčicu, jedino je jednom prilikom dolazio pod prozor sobe u kojoj je ona smještena.

Svjedok nema više šta da izjavi, za svjedoka daljih pitanja nema, a trošak ne traži.

Stranke izjavljuju da nemaju primjedbi na iskaz svjedoka, nemaju prijedloga za izvođenje novih dokaza.

Sud donosi

RJEŠENJE

Ročište je završeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O ODUZIMANJU RODITELJSKOG PRAVA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-56/98

Dana 11.10.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____ rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagачu Centra za socijalni rad Banja Luka, protivpredlagачa _____ iz Banje Luke, ul. Branka Radičevića broj 5, i _____ iz Banje Luke, ul. Svetosavska broj 10, radi oduzimanja roditeljskog prava na raspravi od 11.10.1998. godine donio je sljedeće

RJEŠENJE

Odbija se predlagач sa zahtjevom da se oduzme roditeljsko pravo _____ i _____ iz Banje Luke nad maloljetnom _____ iz Banje Luke.

Obrazloženje

Prelagач je putem svog punomoćnika u prijedlogu i na raspravi naveo da su protivpredlagачi kao vanbraćni roditelji maloljetne _____ zanemarili svoje roditeljsko pravo zbog čega je organ starateljstva bio prinuđen da maloljetnu _____ smjesti u drugu porodicu. Nadalje su naveli da roditelji ne posjećuju dijete, ne plaćaju alimentaciju, pa je Centar prinuđen da alimentaciju naplaćuje prinudnim putem. Zbog zanemarivanja roditeljskih dužnosti predložili su da se protivpredlagачima oduzme roditeljsko pravo.

Protivpredlagач, odnosno majka maloljetne _____ usprotivila se prijedlogu za oduzimanje roditeljskog prava navodeći da je ona rodila _____ kada je imala 16 godina, da nije imala razumijevanja od svojih roditelja u vezi s izdržavanjem i vaspitanjem djeteta. Izjavljuje da je otac djeteta _____ priznao očinstvo. Smatra se da nije bilo razloga za oduzimanje djeteta od majke i smještaju u drugu porodicu. Ona posjećuje dijete i, kada je u mogućnosti, kupi joj malo odjeće i drugih stvari. Izjavljuje da i ona i otac djeteta plaćaju alimentaciju, te da nema razloga za oduzimanje roditeljskog prava nad maloljetnom _____.

Sud je proveo dokaze saslušanjem svjedoka _____ čijem iskazu poklanja vjeru. Svjedok _____ je izjavila da je prije tri godine maloljetna smještena kod nje u porodicu, da dijete pohađa treći razred osnovne škole i da je _____

prosječan učenik. Nadalje navodi da majka _____ posjećuje dijete i pokatkad donese po neku stvarčicu, ali da ona nije u prilici da često posjećuje dijete pošto je i ona sama bolesna i teško živi. Nije joj poznato da otac _____ posjećuje dijete, izuzev što je jednom došao pod prozor sobe u kojoj dijete boravi.

Predstavnik predlagača nije osporio činjenicu da roditelji plaćaju alimentaciju, kao i to da se otac djeteta nije odrekao očinstva nad djetetom. Nesporna je činjenica da majka, kada god je u prilici, posjećuje dijete i donosi joj poklone, na osnovu čega se može zaključiti da su roditelji i dalje emotivno vezani za dijete pa je stanovište suda da je zahtjev neosnovan.

Prema odredbi čl. 103. Porodičnog zakona roditelj koji zloupotrebljava roditeljska prava ili je dijete napustio, ili je svojim ponašanjem pokazao da se ne brine o djetetu, ili grubo zanemaruje svoje dužnosti sud će u vanparničnom postupku oduzeti roditeljsko pravo. U konkretnoj situaciji ni jedan od uslova iz čl. 103, po mišljenju suda, nije ispunjen.

Oba protivpredlagača su vanbračni roditelji i nijednom od njih nije povjereno dijete na brigu i čuvanje, nego je dato preko organa starateljstva na smještaj u drugu porodicu. Međutim, oba roditelja plaćaju alimentaciju, kako je tokom postupka utvrđeno. Majka povremeno posjećuje _____, koliko joj dozvoljavaju porodične mogućnosti, pa se ne bi moglo raditi o grubom zanemarivanju ni zloupotrebi, niti o ponašanju koje ukazuje o nebrizi za dijete. Stoga je zahtjev valjalo odbiti. Istina, otac _____ nije nikad posjetio maloljetnu _____, ali je istina i to da nije dozvolio da dijete uzme prezime drugog čovjeka i plaća alimentaciju. I u takvim okvirima ne može se smatrati da su ispunjeni uslovi iz čl. 103. pomenutog zakona. Ima mnogo drastičnijih slučajeva kad supružnici nakon raskida bračne i porodične zajednice, čak ni nakon krivičnog gonjenja zbog izbjegavanja plaćanja alimentacije, niti uspostavljaju kontakt sa djetetom, pa im ipak nije oduzeto roditeljsko pravo. Otac _____ nije upoznao maloljetnu _____, pa je razumljivo što nema razvijen roditeljski osjećaj, ali s obzirom na činjenicu da plaća alimentaciju, koja je osnovna roditeljska dužnost, te da ne dozvoljava da dijete uzme prezime drugog, kao i da je dijete priznao za svoje, po mišljenju ovog suda nema razloga za oduzimanje roditeljskog prava u smislu čl. 103 pomenutog zakona. Sud je zbog izloženog na osnovu citiranog propisa u vezi sa čl. 86. i 89. Zakona o vanparničnom postupku odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 3 dana, po prijemu istog, pytem ovog suda.

Žalba ne zadržava izvršenje.

PRIJEDLOG ZA VRAĆANJE RODITELJSKOG PRAVA*OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Karanovca, ul. Vuka Karadžića 12

PRIJEDLOG

za vraćanje roditeljskog prava

Rješenjem ovog suda od 6. aprila 1998. godine broj R-232/98 lišen sam roditeljskog prava nad maloljetnim _____, mojim sinom.

Ja sam se u međuvremenu, poslije donošenja rešenja, vratio u Karanovac i opet nastavio da živim sa svojom suprugom _____ i brinem se o vaspitanju i izdržavanju našeg sina maloljetnog _____.

Na ročištu će ovo potvrditi i moja supruga _____. Kako je prestao razlog zbog koga sam lišen roditeljskog prava nad svojim maloljetnim sinom to predlažem da sud nakon provedenog postupka donese sljedeće

RJEŠENJE

Vraća se roditeljsko pravo _____ iz Karanovca nad maloljetnim _____

_____ iz Karanovca, oduzeto rješenjem ovog suda br. R-232/98 od 6.4.1998. godine.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti Matičnom uredu u Karanovcu, radi upisa u matičnu knjigu rođenih, u zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi brisanja zabilješke o oduzimanju roditeljskog prava.

U Banjoj Luci, 2. februara 2000. godine

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU VRAĆANJA
RODITELJSKOG PRAVA***R-30/2000***ZAPISNIK**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 21.2.2000. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su na ročište pristupili predlagač _____ ,
predstavnik Centra za socijalni rad Banja Luka _____ i

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga da mu se vrati roditeljsko pravo, koje mu je oduzeto rješenjem ovog suda br. R-232/98, jer su prestali razlozi zbog kojih je roditeljsko pravo oduzeto. Nadalje izjavljuje da se vratio u bračnu zajednicu sa suprugom

_____, da se brine o izdržavanju i vaspitanju njihovog djeteta _____ .

Predstavnik Centra za socijalni rad _____ izjavljuje da su tačni navodi predlagača, da predlagač ponovo živi u bračnoj zajednici sa _____ , te da pomaže u izdržavanju i vaspitanju njihovog djeteta maloljetnog _____ , saglasna je da se predlagaču vrati roditeljsko pravo.

_____, supruga predlagača, izjavi da se predlagač u potpunosti izmijenio, da ponovo žive u bračnoj zajednici, da se slažu i da predlagač radi i pomaže u čuvanju i vaspitanju njihovog djeteta, maloljetnog _____. Predlaže da se predlagaču vrati roditeljsko pravo.

Sud donosi

RJEŠENJE

Izvršiće se uvid u spis ovog suda br. R-232/98.

Vrši se uvid u nevedeni spis.

Stranke nemaju daljih prijedloga za izvođenje dokaza.

Sud donosi

RJEŠENJE

Vraća se roditeljsko pravo _____ iz Karanovca nad maloljetnim

_____ iz Karanovca, oduzeto rješenjem ovog suda br. R-232/98 od 6.4.1998. godine.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti Matičnom uredu u Karanovcu, radi upisa u matičnu knjigu rođenih, u zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda radi brisanja zabilješke o oduzimanju roditeljskog prava.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O VRAĆANJU RODITELJSKOG PRAVA*R. 30/200*

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji ovog suda _____, u vanparničnom predmetu predlagača _____ iz Karanovca za vraćanje roditeljskog prava, u prisustvu predlagača, predstavnika Centra za socijalni rad i _____ na ročištu održanom dana 21. februara 2000. godine, donio je sljedeće

RJEŠENJE

Vraća se roditeljsko pravo _____ iz Karanovca nad maloljetnim Brankom _____ iz Karanovca, oduzeto rješenjem ovog suda br. R-232/98 od 6.4.1998. godine.

Po pravosnažnosti, rješenje dostaviti Matičnom uredu u Karanovcu, radi upisa u matičnu knjigu rođenih, u zemljišno knjižnom odjeljenju ovog suda radi brisanja zabilješke o oduzimanju roditeljskog prava.

Obrazloženje

_____ je podnio prijedlog za vraćanje roditeljskog prava koje mu je oduzeto na osnovu rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci od 6. aprila 1998. godine broj R-232/98, tvrdeći da su prestali razlozi zbog kojih mu je oduzeto roditeljsko pravo nad maloljetnim djetetom.

U prethodnom postupku, po predlagaču _____, oduzeto je roditeljsko pravo _____ jer je napustio bračnu zajednicu i prestao da se brine o djetetu, pa je zbog toga lišen roditeljskog prava.

Na zapisniku kod ovog suda sada je _____ izjavila da su se prilike potpuno izmijenile od dana donošenja rješenja jer se _____ vratio i nastavio bračnu zajednicu sa njom, počeo je brinuti o izdržavanju i vaspitanju djeteta, maloljetnog _____.

Saslušani predstavnik Centra za socijalni rad je izjavio da su navodi _____ tačni i da su provjerom na terenu ustanovili da se _____ brine za dijete i doprinosi njegovom izdržavanju.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da su prestali razlozi zbog kojih je _____ oduzeto roditeljsko pravo, pa je zbog toga sud vratio oduzeto roditeljsko pravo _____ nad maloljetnim djetetom _____. Odluka suda zasniva se na članu 103, stav 2, Porodičnog zakona u vezi sa članom 81 i 84 Zakona o vanparničnom postupku.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku 3 dana od dana prijema rješenja, putem ovog suda.

Žalba ne zadržava izvršenje.

Sudija:

10. POPIS LITERATURE I SUDSKE PRAKSE

- Porodični zakon Republike Srpske
- Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon o vanparničnom postupku Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine (koji se primjenjuje u Republici Srpskoj)
- Zakon o parničnom postupku Republike Srpske
- Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- ČUBRILO: Procesno-pravnim odredbama iz Zakona o braku i porodičnim odnosima je mesto u Zakonu o vanparničnom postupku, Pravni život, Beograd, 8-9/1981.
- KAMHI: Vanparnični postupak, Sarajevo, 1968.
- RAJOVIĆ: Građansko procesno pravo (parnični postupak, vanparnični postupak, izvršni postupak) „Privredni savetnik“, AD Beograd, 2003.
- STANKOVIĆ G.: Vanparnično procesno pravo, Niš, 1984.
- STANKOVIĆ G.: Postupak za davanje dozvole za stupanje u brak u slučaju maloljetnosti, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, 1982.
- ZEČEVIĆ: Komentar Zakona o vanparničnom postupku sa obrascima za praktičnu primjenu, Federalno ministarstvo pravde, Sarajevo, 2001.
- ŽIVANOVIĆ: Postupci za uređenje porodičnih odnosa, Srpska pravna misao, Banja Luka, 1-4/2000.

PODMODUL IV - UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA

OPIS PODMODULA

Poglavlje uređenja imovinskih odnosa uređeno je odredbama člana 91-176. Zakona o vanparničnom postupku. Najznačajniji materijalnopravni propisi koji uređuju ovu oblast su Zakon o osnovnim svojinskopравnim odnosima, Zakon o nasljeđivanju, Zakon o eksproprijaciji.

Tematske oblasti koje će se obrađivati u ovom podmodulu su: raspravljanje zaostavštine, određivanje naknade za eksproprisane nepokretnosti, upravljanje i korišćenje zajedničkim stvarima, dioba stvari i imovine u suvlasništvu i uređenje međa.

Bez sumnje, radi se o najznačajnijoj glavi Zakona o vanparničnom postupku, čiji su instituti najsloženiji, pa smo ovom podmodulu posvetili posebnu pažnju. Navedeni instituti teoretski su pojašnjeni, istaknuti najznačajniji problemi u primjeni zakona, data pojašnjenja bitnih odredaba zakona. Detaljno su urađeni obrasci za praktičnu primjenu zakona, te dat bogatiji pregled sudske prakse sudova sa područja bivše Jugoslavije, kao i sudske prakse sudova u Republici Srpskoj i Federaciji Bosni i Hercegovini, širi popis stručne literature objavljene na području bivše Jugoslavije.

Trajanje

Za obradu ovog podmodula potrebno je 4 radna sata.

Oblik

U tom vremenskom periodu podmodul će biti predstavljen u formi seminara koji podrazumijeva predavanje u trajanju od najmanje 30 minuta o svakoj temi podmodula, praktične vježbe u istom trajanju te panel diskusiju u trajanju najmanje 60 minuta.

Ciljevi edukacije

Prvenstven je cilj da se na sudije sa nedovoljnim iskustvom i stručne saradnike prenesu osnovna saznanja o vanparničnom postupku i posebnoj materiji iz ovog poglavlja, kako bi isti mogli uz pomoć materije iznesene u podmodulu i korišćenja druge raspoložive literature voditi navedene postupke. Na sudije koji već rade na ovim referatima i imaju odgovarajuće iskustvo želi se putem, u prvom redu, stavova sudske prakse, te upoznavanja navedene literature, unaprijediti stečeno znanje i pomoći u rješavanju složenijih predmeta ove vrste. Radi lakšeg razumijevanja ove materije, koja je obimna, u podmodulu ćemo posebno obraditi teme raspravljanje zaostavštine, određivanje naknade za eksproprisane nepokretnost, upravljanje i korišćenje zajedničkim stvarima, dioba stvari imovine u suvlasništvu i uređenje međa.

Opis

Razlog za podmodul “uređenje imovinskih odnosa” je sticanje znanja iz ove oblasti radi lakše primjene zakona. Procedura vođenja postupaka uređena je Zakonom o vanparničnom postupku, dok su materijalne pretpostavke određene Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima, Zakonom o nasljeđivanju, Zakonom o eksproprijaciji i drugim materijalno-pravnim propisima koji uređuju imovinske odnose. O materiji koja se obrađuje u ovom podmodulu napisano je puno radova, što je razumljivo imajući na umu da se radi o značajnim postupcima čiji je cilj uređenje imovinskih odnosa, odnosno zaštita imovinskih prava građana i privrednih subjekata. Zbog toga je neophodno da su sudije koje vode ove postupke stručne i dobro educirane, da se služe sudskom praksom kao i objavljenom literaturom iz ove oblasti.

Mogući predavači – edukatori

Na seminaru posvećenom ovom podmodulu predavači će biti voditelj modula i konsultanti koji su učestvovali u pripremi modula, koji su dugo vremena vodili vanparnične postupke ove vrste i imaju objavljene stručne radove iz ove oblasti.

1. RASPRAVLJANJE ZAOSTAVŠTINE

Opšte napomene - Ustanova naslijeđa nastaje u momentu delacije i tim istim momentom i samo prema tome momentu ona se konačno i formira. Pravila o zakonskom i testamentalnom nasljeđivanju, koja se obično nazivaju materijalnim nasljednim pravom, predstavljaju, moglo bi se reći, statiku nasljednog prava, jer ona regulišu pravne odnose koji nastaju i formiraju se u jednom određenom momentu. Međutim, ovako zasnovanu ustanovu nasljeđivanja potrebno je provesti u život, tj. provesti čitav niz radnji putem kojih će se, u svakom pojedinom slučaju, oživotvoriti ustanova nastala momentom smrti ostavioca. Skup svih tih radnji koje imaju da posluže oživotvorenju ustanove naslijeđa i nasljednog prava u konkretnom slučaju naziva se ostavinskim postupkom, a pravni propisi koji regulišu ostavinsku raspravu nazivaju se obično formalnim nasljednim pravom. Zbog toga se ovaj dio nasljednog prava naziva dinamikom nasljednog prava.

U postupku za raspravljanje zaostavštine (ostavinskom postupku) sud utvrđuje ko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim licima (čl. 91-145 ZVPBiH).

Ostavinski postupak se pokreće po službenoj dužnosti čim sud sazna da je neko lice umrlo ili da je proglašeno umrlim.

Za raspravljanje zaostavštine lica koje je u času smrti imalo prebivalište u BiH, a koje je strani državljanin, u pogledu nepokretne imovine koja se nalazi u inostranstvu i u pogledu njegove pokretne imovine, bez obzira gdje se ona nalazi, isključivo je nadležan sud u BiH. Ako se nepokretna imovina lica koje je u času smrti imalo

prebivalište u BiH nalazi u inostranstvu, sud u BiH biće nadležan samo ako po zakonima države u kojoj se nalazi imovina nije nadležan inostrani organ.

Za raspravljanje zaostavštine mjesno je nadležan osnovni sud na čijem je području ostavilac imao prebivalište u vrijeme smrti, a ako ostavilac u vrijeme smrti nije imao prebivalište, nadležan je osnovni sud na čijem području je ostavilac imao boravište (ostavinski sud). Ako on u to vrijeme nije imao prebivalište ni boravište na teritoriji BiH, nadležan je sud na čijem se području nalazi zaostavština ili pretežan dio zaostavštine.

Privremene mjere za obezbjeđenje zaostavštine može narediti osnovni sud na čijem području je ostavilac umro kao i osnovni sud na čijem području se nalazi zaostavština.

Učesnici u ostavinskom postupku ne mogu ugovoriti ni stvarnu ni mjesnu nadležnost suda.

Prethodne radnje - Ovim nazivom obuhvaćen je niz radnji kojima treba da se omogući i pripremi samo raspravljanje zaostavštine. One obuhvataju: sastavljanje smrtovnice, popis i procjenu imovine, preduzimanje privremenih mjera za obezbjeđenje zaostavštine i postavljanje privremenog staraoca.

Kad je neko lice umrlo ili proglašeno za umrlo, organ uprave nadležan za poslove vođenja matičnih knjiga koji vrši upis smrti u matičnu knjigu umrlih, dužan je da u roku od 30 dana po izvršenom upisu dostavi ostavinskom sudu smrtovnicu za umrlog. Smrtovnica se sastavlja na osnovu podataka dobijenih od srodnika umrlog, od lica sa kojima je umrli živio, kao i od drugih lica koja mogu pružiti podatke koji se unose u smrtovnicu.

Smrtovnica treba da sadrži sljedeće podatke:

- 1) ime i prezime umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla ženska lica i njihovo djevojačko prezime,
- 2) dan, mjesec i godina, mjesto i, po mogućnosti, čas smrti.
- 3) prebivalište, odnosno boravište koje je umrli imao,
- 4) ime i prezime, datum rođenja, zanimanje, prebivalište odnosno boravište bračnog druga umrlog i bračne, vanbračne i usvojene djece,
- 5) ime i prezime, datum rođenja i prebivalište, odnosno boravište ostalih srodnika koji bi mogli biti pozvani na nasljeđe na osnovu zakona, kao i lica koja su pozvana na nasljeđe na osnovu testamenta,
- 6) približna vrijednost nepokretne imovine i posebno približna vrijednost pokretne imovine umrlog.

Poželjno je u smrtovnici navesti još i mjesto gdje se nalazi imovina koju je umrli ostavio, da li ima imovine za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, da li ima gotovog novca, hartija od vrijednosti, dragocjenosti, štednih knjižica ili kakvih drugih važnih isprava, da li je umrli ostavio dugove i koliko, da li je ostavio pismeni testament ili ugovor o doživotnom izdržavanju ili sporazum o ustupanju ili raspodjeli imovine za života i gdje se oni nalaze, a ako je umrli sačinio usmeni testament, onda još i ime i prezime, zanimanje i boravište svjedoka pred kojima je usmeni

testament sačinjen. Posebno će se u smrtovnici naznačiti da li se očekuje rođenje djeteta umrlog i da li njegova djeca ili bračni drug imaju staratelja.

Ako je prije ostavioca umro njegov bračni drug ili koje njegovo dijete, ili koje drugo lice koje bi moglo biti pozvano na naslijeđe, u smrtovnici će se naznačiti datum i mjesto njihove smrti.

Ako matičar koji je dužan da izvrši upis smrti nije u mogućnosti da pribavi podatke za sastavljanje smrtovnice, dostaviće smrtovnicu samo sa onim podacima sa kojima raspolaže (tzv. nepotpuna smrtovnica), navodeći razloge zbog kojih nije mogao sastaviti potpunu smrtovnicu, i ukazujući na podatke koji bi mogli poslužiti ostavinskom sudu na pronalaženje nasljednika i imovine umrlog. Ako je neko lice umrlo van područja opštine u kojoj je imalo prebivalište ili boravište, matičar dostavlja ostavinskom sudu samo izvod iz matične knjige umrlih, kao i podatke sa kojima raspolaže, a koji mogu poslužiti za sastavljanje smrtovnice. Smrtovnica se sastavlja i u slučaju kad umrli nije imao imovine.

Ako su nepotpuna smrtovnica ili samo izvod iz matične knjige umrlih dostavljeni ostavinskom sudu, onda će sud prema okolnostima upotpuniti ili sastaviti smrtovnicu ili će sastavljanje smrtovnice povjeriti matičaru. Iz razloga cjelishodnosti sud može i sam sastaviti smrtovnicu ako je izvodom iz matične knjige umrlih ili drugom javnom ispravom dokazana smrt nekog lica ili njegovo proglašenje umrlim.

Popis i procjena imovine umrlog vrši se po odluci ostavinskog suda:

- kad se ne zna za nasljednike ili za njihovo boravište,
- kad su nasljednici lica koja usljed maloljetstva, duševne bolesti ili drugih okolnosti nisu sposobna nikako ili nisu sposobna potpuno da se sama staraju o svojim poslovima,
- kada zaostavština treba da se preda državi, jedinici lokalne samouprave ili pravnom licu,
- u drugim opravdanim slučajevima.

Sud naređuje popis i procjenu kad to zahtjevaju nasljednici, legatari ili povjerioci umrlog. Ove radnje se preduzimaju i bez odluke suda prilikom sastavljanja smrtovnice, ako to traži jedan od nasljednika ili legatara.

Popis imovine obuhvata cjelokupnu nepokretnu i pokretnu imovinu koja je bila u posjedu umrlog u vrijeme njegove smrti. Popis obuhvata i imovinu koja je pripadala umrlom, a nalazi se kod drugog lica, sa naznačenjem kod koga se nalazi ta imovina i po kom osnovu, kao i imovinu koju je držao umrli, a za koju se tvrdi da nije njegova svojina. Prilikom popisivanja zabilježiće se takođe potraživanja i dugovi umrlog, a posebno neplaćeni porezi i doprinosi društvenoj zajednici.

Nepokretne stvari popisuju se pojedinačno sa naznačenjem mjesta gdje se nalaze, vrste i opisa objekta, kulture zemljišta, i zemljišno-knjižnih podataka, ako su poznati. Pokretne stvari popisuju se po vrsti, rodu, broju, mjeri i težini ili pojedinačno. Istovremeno sa popisom naznačiće se vrijednost pojedinih nepokretnih i pokretnih stvari koje ulaze u zaostavštinu.

Popis i procjenu imovine vrši nadležni opštinski organ uprave. Popis i procjenu imovine može vršiti i radnik suda koga sudija odredi. Ove radnje vrše se u prisustvu dva

punoljetna lica, a kada je to potrebno i uz sudjelovanje vještaka. Zakon dozvoljava i prisustvo svakog zainteresovanog lica.

Podatke o izvršenom popisu i procjeni imovine dostaviće ostavinskom sudu nadležni opštinski organ uprave koji je izvršio popis i procjenu.

Ako se u zaostavštini pronađu predmeti za čije držanje, čuvanje ili prijavljivanje postoje posebni propisi, sa njima će se poslije izvršenog popisa postupati po tim propisima.

Učesnici mogu prigovoriti popisu ili procjeni. U tom slučaju sud može, ako to smatra za potrebno, odrediti da radnik suda ponovo izvrši popis ili procjenu imovine.

Sud može, ako popis imovine nije izvršen, na osnovu podataka zainteresovanih lica sam utvrditi imovinu koja ulazi u zaostavštinu.

Ako se utvrdi da nijedan od prisutnih nasljednika nije sposoban da upravlja imovinom (zaostavštinom), a nema zakonskog zastupnika, ili ako su nasljednici nepoznati ili odsutni, ili kad druge okolnosti nalažu naročitu opreznost, nadležni opštinski organ uprave predaće u hitnim slučajevima imovinu ili njen dio na čuvanje pouzdanom licu, i o tome će odmah obavijestiti sud na čijem se području ta imovina nalazi, koji može ovu mjeru izmijeniti ili ukinuti. Gotov novac, hartije od vrijednosti, dragocjenosti, štedne knjižice i druge važne isprave treba u takvom slučaju predati na čuvanje sudu na čijem području se imovina nalazi. Ovaj sud će obavijestiti ostavinski sud o svim mjerama za obezbjeđenje zaostavštine.

Ostavinski sud, kada smatra da je to potrebno, postaviće privremenog staratelja zaostavštine. Prije postavljanja privremenog staratelja sud će po mogućnosti, zatražiti mišljenje u pogledu ličnosti staratelja od lica koja su pozvana na naslijeđe.

Ostavinski sud u toku cijelog postupka za raspravljanje zaostavštine može odrediti mjere za obezbjeđenje zaostavštine.

Postupak sa testamentom - Organ koji sastavlja smrtovnicu dužan je da provjeri da li je umrli ostavio pismeni testament, odnosno da li postoji isprava o usmenom testamentu. Testament koji je umrli ostavio dostavlja se sudu zajedno sa smrtovnicom.

Proglašenje testamenta ima za svrhu:

1) nesumnjivo utvrđenje da testament postoji, bez obzira da li je punovažan i da li ima više testamenata,

2) testament proglašenjem dobija publicitet, te zainteresovana lica mogu da se upoznaju sa njegovom sadržinom.

Proglašenje vrši ostavinski ili drugi osnovni sud kod koga se testament nađe ili kome bude podnesen. Proglašenje se sastoji u tome što Sud otvara testament (bez povrede pečata), čita ga u prisustvu dva punoljetna svjedoka koja mogu biti i lica koja su pozvana na naslijeđe i sastavlja o tome zapisnik. Proglašenju testamenta mogu prisustvovati nasljednici, legatari i druga zainteresovana lica. Oni mogu tražiti prepis testamenta.

Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadrži sljedeće podatke:

1) koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gdje su nađeni,

2) ko je testament predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,

3) da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen,

4) koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

Ako je prilikom otvaranja testamenta primijećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano i ispravljeno ili ako se što drugo nađe sumnjivo mora se i to u zapisniku navesti.

Zapisnik potpisuje sudija, zapisničar i svjedoci.

Na proglašeni testament sud će staviti potvrdu o njegovom proglašenju sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Odredbe koje važe za proglašenje pismenog testamenta primjenjuju se i na ispravu o usmenom testamentu, koju su svjedoci svojeručno potpisali. Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojim je usmeni testament izjavljen saslušaće se pojedinačno o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svjedoka takođe proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta. Sud, na prijedlog učesnika ili kad sam to smatra za potrebno, odrediće ročište da bi svjedoke saslušao pod zakletvom. Sud će na to ročište pozvati predlagače, a ostala zainteresovana lica samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

Ako je pismeni testament nestao ili je uništen nezavisno od ostaviočeve volje, a među zainteresovanim licima nema spora o postojanju tog testamenta, o obliku u kome je sastavljen, o načinu nestanka ili uništenja, kao ni o sadržini testamenta, ostavinski sud će o tome saslušati sva zainteresovana lica i po njihovim prijedlozima izvesti potrebne dokaze, pa će taj zapisnik proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta. Ako bi zaostavština, kad ne bi bilo testamenta, postala državna svojina, sporazum zainteresovanih lica o ranijem postojanju testamenta, o njegovom obliku i sadržini važi samo uz saglasnost nadležnog javnog pravobranilaštva. Ako među zainteresovanim licima ima lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima, ovaj sporazum važi samo uz saglasnost organa starateljstva.

Zapisnik o proglašenju testamenta sa izvornim pismenim testamentom, odnosno sa ispravom o usmenom testamentu ili zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, dostaviće se ostavinskom sudu, a sud koji je testament proglasio zadržaće njihov prepis. Izvorni pismeni testament, isprava o usmenom testamentu, zapisnik o saslušanju svjedoka usmenog testamenta, kao i zapisnik o sadržini nestalog ili uništenog pismenog testamenta, čuvaće se u sudu odvojeno od drugih spisa, a njihov ovjereni prepis priložiće se spisima.

Postupak ostavinskog suda po prijemu smrtovnice - Sud će po prijemu smrtovnice ispitati da li je nadležan za raspravljanje zaostavštine, pa ako ustanovi da nije nadležan dostaviće spise predmeta nadležnom sudu. Ako sud ustanovi da je za raspravljanje zaostavštine nadležan inostrani organ, rješenjem će se proglasiti nenadležnim.

Ako je ostavilac postavio izvršioca testamenta, sud će to izvršiocu testamenta saopštiti i pozvati ga da se u određenom roku izjasni da li se prima te dužnosti. Izvršilac testamenta je lice (fizičko ili pravno) koje se stara o potpunom i tačnom izvršenju na-

redbe posljednje volje ostavioca. To se lice pojavljuje kao pomoćnik suda pri sprovođenju ostavinske rasprave, starajući se o samoj zaostavštini i o ostvarenju naredbe posljednje volje ostavioca. Ostavilac može odrediti jednog ili više izvršilaca testamenta, s tim da ako ih je više oni svi zajedno vrše povjerenu im dužnost sem ako sam ostavilac ne bi svakome od njih odredio krug poslova koje će samostalno obavljati. Izvršilac testamenta može biti svako poslovno sposobno lice. Ako se prihvati te dužnosti, ono može u svako doba, sem u nevolji, otkazati da bude izvršilac testamenta. Izvršilac testamenta ima pravo na naknadu opravdanih i potrebnih troškova koje je imao oko obavljanja svoje funkcije kao i nagradu za svoj trud. Ova nagrada mu se isplaćuje na teret raspoloživog dijela zaostavštine, a njenu visinu određuje sud uzimajući u obzir kako obim poslova koje je izvršilac testamenta obavio tako i racionalnost i uspjeh koji je pokazao. Izvršilac testamenta odgovara po opštim propisima građanskog prava, za štetu koju bi pričinio nasljednicima svojim nesavjesnim i neurednim radom. Sud može po prijedlogu zainteresovanih lica (npr. stranaka, organa starateljstva) ili po službenoj dužnosti opozvati izvršioca testamenta, tj. razriješiti ga od njegove dužnosti ako njegov rad nije u skladu sa voljom ostavioca ili sa zakonom. U tom slučaju ostavinski sud ne može postaviti drugo lice za izvršioca testamenta, ali može postaviti staraoca zaostavštine kao i u svakom drugom slučaju, ako za to postoji potreba.

U slučaju da se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljeđe, ostavinski sud će o tome obavijestiti organ starateljstva. Ako ovaj organ drukčije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Kad se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine naslednika, sud će na prijedlog ovlašćenih lica narediti to izdvajanje primjenjujući pritom shodno odredbe Zakona o vanparničnom postupku BiH o privremenim mjerama za obezbjeđenje zaostavštine. Izdvajanje (**separatio bonorum**) mogu tražiti povjerioci (svi ili samo neki od njih) ostavioca, kako hirografni tako i hipotekarni. Ako dođe do ovog izdvajanja, nastupaju dvije pravne posljedice:

1) nasljednik ne može raspolagati stvarima i pravima zaostavštine, niti se njegovi povjerioci mogu iz njih naplatiti, sve dok se ne naplate povjerioci koji su tražili izdvajanje,

2) povjerioci ostavioca koji su tražili izdvajanje mogu naplatiti svoja potraživanja samo iz sredstava zaostavštine.

Ostavinski sud će u dva slučaja odlučiti da se ne raspravlja zaostavština:

1) ako umrlo lice nije ostavilo imovine, jer ne postoji osnovna pretpostavka za postojanje ustanove naslijeđivanja. Po pravilu sud do ovih podataka dolazi iz smrtovnice;

2) ako je umrlo lice iza sebe ostavilo samo pokretnu imovinu, a ni jedno od lica pozvanih na nasljeđe ne traži da se sprovede rasprava. Obustava ostavinskog postupka iz ovog razloga zasniva se na pretpostavci da će se ova lica sporazumjeti o načinu raspodjele te imovine, jer će to najčešće biti imovina manje vrijednosti. Međutim, to ne mora uvijek biti tako, jer može kasnije doći do nesaglasnosti oko veličine udjela svakog od ovih lica u toj zaostavštini. U tom slučaju svako od ovih lica može naknadno tražiti priznanje i ostvarivanje svojih nasljednih prava putem parničnog postupka. Ovo zbog toga što sudska odluka o obustavi ostavinskog postupka ne dira u sama nasljedna prava već ima samo procesualni karakter.

Kad sud odluči da se ne raspravlja zaostavština, obavijestice o tome organ starateljstva ako među nasljednicima ima lica koja nisu sposobna da se staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

Raspravljajanje zaostavštine - Ovim nazivom obuhvaćene su radnje suda i učesnika, koje imaju za cilj da stvore podlogu za rješenje o naslijeđivanju. Za te radnje sud određuje ročište i obaveštava zainteresovana lica o pokretanju postupka i o postojanju testameta, ako postoji i poziva ih da odmah dostave sudu pismeni testament, odnosno ispravu o usmenom testamentu, ako se kod njih nalazi ili da naznače svjedoke usmenog testameta.

U pozivu za ročište sud će takođe upozoriti zainteresovana lica da mogu do završetka postupka dati sudu izjavu da li se primaju naslijeđa, ili se naslijeđa odriču, a ako na ročište ne dođu ili ne daju izjavu, da će sud o njihovom pravu odlučiti prema podacima kojima raspolaže. Zainteresovani moraju biti posebno upozoreni na to da izjava o potpunom ili djelimičnom odricanju od naslijeđa, data pod uslovom, ne proizvodi dejstvo. Ako je umrli ostavio testament, sud će o pokretanju postupka obavijestiti i na ročište pozvati i ona lica koja bi mogla po zakonu polagati pravo na naslijeđe. Takođe, ako je umrli postavio izvršioca testameta sud i njega obavještava o pokretanju postupka.

Ako se ne zna da li umrli ima nasljednika, sud će oglasom pozvati lica koja polažu pravo na naslijeđe da se prijave sudu u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa u "Službenom glasniku Republike Srpske". Oglas će se objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način. Sud će ovako postupiti i ako je nasljedniku postavljen privremeni zastupnik zbog toga što je boravište nasljednika nepoznato, a nasljednik nema punomoćnika ili zbog toga što se nasljednik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika, nalaze u inostranstvu, a dostavljanje se nije moglo izvršiti prema odredbama Zakona o parničnom postupku. Po isteku navedenog roka od jedne godine sud će raspraviti zaostavštinu na osnovu izjave postavljenog staratelja i podataka sa kojima sud raspolaže.

Sud će u postupku za raspravljajanje zaostavštine raspraviti sva pitanja koja se odnose na zaostavštinu, a naročito o pravu na naslijeđe, o veličini nasljednog dijela i o pravu na legat. O ovim pravima sud po pravilu odlučuje nakon što od zainteresovanih lica uzme potrebne izjave. O pravima lica koja nisu došla na ročište, a uredno su pozvana, sud će raspraviti prema podacima sa kojima raspolaže, uzimajući u obzir njihove pismene izjave koje sud primi do donošenja rješenja. Prilikom raspravljajanja zaostavštine zainteresovana lica mogu davati izjave bez prisustva drugih zainteresovanih lica, i nije potrebno da se u svakom slučaju tim licima daje prilika da se izjasne o izjavama drugih zainteresovanih lica. Ako sud posumnja da je lice koje po zakonu polaže pravo na naslijeđe jedini ili najbliži srodnik umrlog, može saslušati i lica za koja smatra da bi magla imati jednako ili jače pravo na naslijeđe, a može ta lica pazvati i oglasom onako kao što poziva nepoznate nasljednike.

Izjavu o primanju ili odricanju od naslijeđa mora potpisati nasljednik ili njegov zastupnik. Potpis na izjavi, ako je pismeno podnesena, kao i potpis na punomoći moraju biti ovjereni.

U izjavi treba navesti da li se nasljednik prima, odnosno odriče dijela koji mu pripada na osnovu zakona ili na osnovu testameta, ili se izjava odnosi na nužni dio. Prilikom davanja izjave o odricanju, sud je obavezan nasljednika upozoriti da se može

odreći od naslijeđa samo u svoje ime ili u ime svojih potomaka. Izjavu o odricanju od naslijeđa nasljednik može dati pred ostavinskim sudom ili pred svakim drugim nadležnim sudom. Ovu izjavu sa istim pravnim dejstvom nasljednik može dati i pred konzularnim predstavnikom ili diplomatskim predstavnikom BiH u inostranstvu koji vrši konzularne poslove.

Spor o pravu na nasleđe - Ostavinski sud će uputiti učesnike da pokrenu parnicu pred sudom ili postupak pred organom uprave, ako su među učesnicima sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo. Prilikom upućivanja učesnika na ove postupke ostavinski sud uzima u obzir sve što su učesnici iznijeli u toku ostavinskog postupka, a vodeći pri tome računa kako o dokazima koje su učesnici podnijeli tako i o dokazima koje je sam sud pribavio. U ovom pogledu ostavinski sud zadržava aktivnu ulogu, otklanjajući time zloupotrebe koje bi se mogle činiti na štetu savjesnih lica.

Ako se učesnici ne slažu u pogledu primjene prava, odnosno pravne kvalifikacije činjenica, onda će sam ostavinski sud raspraviti i donijeti odluku o pravnim pitanjima (npr. postoji sudska odluka da je jedno lice izvršilo ubistvo ostavioca, ali jedna stranka spori da je to lice nedostojno da bude nasljednik; na naslijeđe polažu pravo dva brata ostavioca i njegov bračni drug, pa braća tvrde da bračnom drugu pripada samo pravo uživanja a ne pravo naslijeđa u svojini).

Ostavinski sud će uputiti učesnike na parnicu ili postupak pred organom uprave, naročito ako su sporne:

1) činjenice od kojih zavisi pravo na naslijeđe, a naročito punovažnost ili sadržina testamenta ili odnos nasljednika i ostavioca na osnovu koga se po zakonu nasleđuje. Navešćemo nekoliko primjera za ove slučajeve:

- pitanje da li je jedno lice bračni ili vanbračni srodnik,
- da li je bračna zajednica života sa ostaviocem bila trajno prestala krivicom bračnog druga koji polaže pravo na naslijeđe ili u sporazumu sa ostaviocem,
- da li je imovina bračnog druga veća od dijela koji bi mu pripao pri podjeli zaostavštine na jednake dijelove,
- da li je ništav ugovor o usvojenju,
- da li roditelji, odnosno bračni drug ostavioca, nemaju nužnih sredstava za život,
- da li je ostavilac bio sposoban za rasuđivanje u momentu pravljenja testamenta, odnosno preduzimanja bilo koje radnje u vezi testamenta kao pravnog akta,
- da li je bilo kakvih radnji koje bi se mogle pojavljivati kao upotreba prijetnje, prinude, prevare ili zablude pri pravljenju testamenta,
- da li je testament falsifikovan u cjelini ili samo potpis zavještaoca,
- da li lice koje je pisalo ostaviocu testament nije tačno unijelo u testament ono što mu je on kazao.

U ovu grupu činjenica spadaju pitanja od kojih zavisi bilo punovažnost nekog osnova pozivanja na naslijeđe bilo veličina dijela koji treba odrediti po osnovu pozivanja na naslijeđe koji je punovažan i primjenljiv u konkretnom slučaju;

2) činjenice od kojih zavisi osnovanost zahtjeva nadživjelog bračnog druga i potomaka ostaviočevih, koji su živjeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu, da im se iz zaostavštine izdvoje predmeti domaćinstva, koji služe za zadovoljenje svakodnevnih potreba. Ovdje, na primjer, spada spor o pitanjima:

- da li su bračni drug i potomci živjeli sa ostaviocem u istom domaćinstvu,
- da li su izvjesni sporni predmeti zaista služili zadovoljavanju njihovih svakodnevnih potreba,
- kolika je vrijednost pojedinih predmeta domaćinstva koji su služili za zadovoljavanje svakodnevnih potreba, i sl.

3) činjenice od kojih zavisi veličina nasljednog dijela, a naročito uračunavanje u nasljedni dio. Kao primjer možemo navesti pitanje o tome:

- koliko iznosi imovina preživjelog bračnog druga koji konkuriše na naslijeđe zajedno sa djecom iz ranijeg braka ostaviočevog,
- da li je nasljednik odista primio poklon od ostavioca,

4) činjenice od kojih zavisi osnovanost isključenja nužnih nasljednika ili osnovanost razloga za nedostojnost. Tako, na primjer, sporno može biti pitanje:

- da li je nasljednik propustio da ispuni činiđu koja predstavlja njegovu obavezu da ostavioca izdržava,
- da li je jedan nasljednik učinio radnju kojom se, po mišljenju drugih, ogriješio o svoju moralnu obavezu prema ostaviocu,

5) činjenice o tome da li se neko lice odreklo nasljeđa. Na primjer:

- jedan nasljednik osporava da je sa ostaviocem zaključio sporazum o odricanju od nasljeđa,
- nasljednik ističe da je izjavu o odricanju u toku ostavinskog postupka dao pod prijetnjom,
- do upućivanja na spor može doći i u pogledu činjenica koje predstavljaju prijem nasljeđa ukoliko je nasljednik preduzimao radnje koje ga lišavaju prava na odricanje od nasljeđa.

Spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine - Ako među učesnicima postoji spor o pravu na legat ili o drugom pravu iz zaostavštine, sud će takođe uputiti učesnike da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave, ali neće prekidati raspravljanje zaostavštine. Ovdje se radi o pojedinačnom pravu legatar (singularni sukcesor) u sporu između učesnika o postojanju i nepostojanju tog prava, pa nije cjelishodno da se ostavinski postupak prekida, već će se postupak sprovesti paralelno sa vođenjem parnice, odnosno postupkom pred upravnim organom. Pretpostavka je da legatar u svom pravu, vođenjem ostavinskog postupka po pravilu neće biti oštećen, tj. doveden u stanje da mu to pravo bude izigrano.

Spor o sastavu zaostavštine i spor između nasljednika povodom zahtjeva potomaka da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu - Ako se nasljednici spore bilo o činjenicama bilo o primjeni prava, sud će prekinuti raspravljanje zaostavštine i uputiti učesnike da pokrenu parnicu ili postupak pred organom uprave u sljedećim slučajevima:

1) ako između nasljednika postoji spor o tome da li neka imovina ulazi u zaostavštinu,

2) ako između nasljednika postoji spor povodom zahtjeva potomaka ili usvojenika ostavioca koji su sa njim živjeli u zajednici da im se iz zaostavštine izdvoji dio koji odgovara njihovom doprinosu u povećanju vrijednosti ostaviočeve imovine.

Dalji postupak - Sud će učesnika čije pravo smatra manje vjerovatnim uputiti na parnicu ili na postupak pred organom uprave. Ako sud prekine postupak, određiće rok u kome treba pokrenuti navedene postupke. Ako učesnik u određenom roku postupi po rješenju suda, prekid postupka trajaće dok parnica pred sudom, odnosno postupak pred organom uprave, ne bude pravosnažno završen. U slučaju da učesnik ne postupi po rješenju suda, nastaviće se raspravljanje zaostavštine, i ako učesnik do završetka tog postupka ne podnese dokaz da je pokrenuo parnicu pred sudom, odnosno postupak pred organom uprave, dovršiće se raspravljanje zaostavštine bez obzira na zahtjeve u pogledu kojih je učesnik upućen na parnicu odnosno postupak pred organom uprave. Pravosnažnost odluke ostavinskog suda ne sprečava da se o odnosnom zahtjevu pokrene parnica.

Rješenje o naslijeđivanju i legatu - Kad sud utvrdi kojim licima pripada pravo na naslijeđe proglasiće ta lica za nasljednike rješenjem o naslijeđivanju. Rješenje o naslijeđivanju sadrži:

1) ime i prezime umrlog i ime njegovog roditelja, zanimanje, datum rođenja i državljanstvo umrlog, a za umrla udata ženska lica i njihovo djevojačko prezime,

2) označenje nepokretnosti sa podacima iz zemljišnih knjiga, kao i označenje pokretnih stvari sa pozivom na popis,

3) ime i prezime, zanimanje i prebivalište nasljednika, odnos nasljednika prema ostaviocu, da li naslijeđuje kao zakonski ili testamentarni nasljednik, ako ima više nasljednika i dio u kome učestvuje u naslijeđu,

4) da li je i koliko pravo nasljednika odloženo zbog neprispjelog vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjenog uslova ili je zavisno od raskidnog uslova odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov, ili je ograničeno pravo plodouživanja i u čiju korist,

5) ime i prezime, zanimanje i prebivalište lica kojima je pripao legat, plodouživanje, ili koje drugo pravo iz zaostavštine sa tačnim naznačenjem tog prava,

6) odredbe o poljoprivrednom zemljištu koje prelazi propisani maksimum pojedinog nasljednika odnosno legatara.

Ako u postupku za raspravljanje zaostavštine svi nasljednici sporazumno predlože diobu i način diobe, sud će ovaj sporazum unijeti u rješenje u naslijeđivanju.

Pravosnažno rješenje o naslijeđivanju ima svoje subjektivne i objektivne granice. Subjektivne znače da rješenje vezuje samo ona lica koja su učestvovala u ostavinskom postupku, odnosno kojima je pružena mogućnost da u tom postupku učestvuju. Zbog toga ova lica ne mogu u nekom drugom postupku osporavati jedan drugom tačnost utvrđenja o nasljednim pravima, koje je sadržano u pravosnažnoj odluci. Međutim, od ovog pravila postoji odstupanje, tj. rješenjem o naslijeđivanju nije vezan onaj učesnik koji nije pokrenuo parnicu na koju je u toku ostavinskog postupka

bio upućen. U objektivnom smislu, rješenje o naslijeđivanju obuhvata samo one činjenice koje su bile poznate u vrijeme vođenja ostavinskog postupka.

Ako poslije pravosnažnog rješenja o naslijeđivanju dođe do parnice, presudom se ne odlučuje o tome da se to rješenje mijenja.

Rješenje o naslijeđivanju dostavlja se svim nasljednicima i legatarima, kao i licima koja su u toku postupka istakla zahtjev za naslijeđe. Pravosnažno rješenje dostavlja se i državnom organu nadležnom za vođenje zemljišno-knjižne evidencije.

Kad budu podneseni dokazi o izvršenju i obezbjeđenju obaveza koje su nasljedniku naložene testamentom u korist lica koja nisu sposobna da se sama staraju o svojim poslovima ili za postizanje neke opštekorisne svrhe, sud će narediti da se u zemljišnu knjigu ili drugu odgovarajuću evidenciju izvrše potrebni upisi, kao i da se ovlašćenim licima predaju pokretne stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Ako je pravo nasljednika ili legatara odloženo zbog nedospjelosti vremena, ili je ograničeno na izvjesno vrijeme, ili je odloženo zbog neispunjenog uslova ili je zavisno od raskidnog uslova odnosno naloga koji se ima smatrati kao raskidni uslov, sud će po prijedlogu zainteresovanih lica odrediti privremene mjere za obezbjeđenje odnosnog dijela zaostavštine po odredbama Zakona o izvršnom postupku, ukoliko testamentom nije drukčije određeno.

Ako nasljednici ne osporavaju legat, sud može i prije donošenja rješenja o naslijeđivanju, na zahtjev legatara donijeti posebno rješenje o legatu. U tom slučaju shodno će se primjenjivati odredbe o dostavljanju pravosnažnog rješenja o naslijeđivanju nadležnom organu uprave, o upisima u zemljišnoj knjizi i drugoj odgovarajućoj evidenciji i o predaji pokretnih stvari koje se nalaze na čuvanju kod suda.

Kad sud utvrdi da nema nasljednika, ili kad se ne zna da li ima nasljednika, a u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa u "Službenom glasniku Republike Srpske" ne javi se niko ko polaže pravo na naslijeđe, sud će donijeti rješenje da se zaostavština preda nadležnoj opštini.

Nasljedno-pravni zahtjevi poslije pravosnažnosti rješenja o naslijeđivanju - Rješenje o naslijeđivanju ostavinskog suda obuhvata raspored imovine za koju se u toku ostavinskog postupka znalo i utvrdilo da pripada zaostavštini. Međutim, poslije pravosnažnosti rješenja o naslijeđivanju može se pronaći imovina za koju se u vrijeme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini. Tako, na primjer, ostavilac je imao kuću u mjestu van svoga prebivališta i ona nije uzeta u popis; ostavilac je imao ulog na štednji pa se za njega sazna tek docnije; ostavilac je imao potraživanje prema nekom licu koje ponudi isplatu svoga duga tek poslije završetka ostavinske rasprave. U takvom slučaju treba razlikovati dvije osnovne situacije sve s obzirom na to da li je povodom smrti ostavioca vođena ostavinska rasprava koja je završena rješenjem o naslijeđivanju ili je ostavinski postupak bio obustavljen zato što umrli nije ostavio imovine odnosno što je u zaostavštini bilo samo pokretnih stvari, a nijedno od lica pozvanih na naslijeđe nije tražilo da se vodi ostavinski postupak:

1) **ako je vođena ostavinska rasprava**, tj. ako se po pravosnažnosti rješenja o naslijeđivanju pronađe imovina za koju se u vreme donošenja rješenja nije znalo da pripada zaostavštini, sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu, već će ovu imovinu novim rješenjem raspodeliti na osnovu ranije donesenog rješenja o naslijeđivanju (dopunsko rješenje).

2) **ako ranije nije raspravljana zaostavština**, povodom naknadno pronađene imovine mogu nastati tri situacije:

a) ako se naknadno pronađena imovina bude sastojala iz nepokretnosti, sud će pristupiti sprovođenju ostavinskog postupka po službenoj dužnosti bez obzira na držanje zainteresovanih lica;

b) ako se naknadno pronađena imovina sastoji samo od pokretne imovine, sud će pristupiti sprovođenju ostavinskog postupka samo na zahtjev zainteresovanih lica. U slučaju da ova lica tek sada budu zahtijevala raspravljanje zaostavštine koja se sastoji samo iz pokretne imovine, ta rasprava će se odnositi na svu zaostavštinu, na sva pokretna dobra (i na ranije poznata i ona naknadno pronađena), ako pravovaljanim sporazumom između zainteresovanih lica ranije poznata imovina nije već bila podijeljena.

v) u slučaju da su se u redovnom ostavinskom postupku nasljednici odrekli naslijeđa, a naknadno se pronađe imovina ostavioca za koju se nije znalo u toku ostavinskog postupka, sud će pozvati te nasljednike koji su se odrekli od naslijeđa da se sada ponovo u određenom roku izjasne da li ostaju kod odricanja ili traže da im se prizna pravo na naslijeđe na naknadno pronađenoj imovini. Ako se takvi nasljednici izjasne da žele da se prime naslijeđa te naknadno pronađene imovine ostavioca, sud će donijeti dopunsko rješenje o naslijeđivanju u dopunskom ostavinskom postupku za dopunski (naknadno pronađeni) dio imovine ostavioca. Rješenje kojim je raspodijeljena naknadno pronađena imovina, sud će dostaviti i nasljednicima koji su se odrekli naslijeđa.

Ako se posle pravosnažnosti rješenja o naslijeđivanju pronađe testament, sud će ga proglasiti i dostaviti ostavinskom sudu, a zadržaće njegov prepis. Ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će obavijestiti zainteresovana lica o proglašenju testamenta i upozoriće ih da mogu svoja prava na osnovu testamenta ostvarivati u parničnom postupku. Na ovaj način pruža se mogućnost zainteresovanim licima da traže izmjenu rješenja ostavinskog suda s obzirom da se mijenja osnov pozivanja na naslijeđe na osnovu koga je ostavinski sud donio rješenje.

Zainteresovana lica traže od parničnog suda da utvrdi da su momentom smrti ostavioca postali nasljednici i druga lica od onih kojima je ostavinski sud priznao to svojstvo rješenjem o naslijeđivanju. Presuda parničnog suda može predstavljati promjenu cijelog ili samo jednog dijela rješenja ostavinskog suda.

Ako po pravosnažnosti rješenja o naslijeđivanju ili rješenja o legatu neko lice koje nije učestvovalo u postupku za raspravljanje zaostavštine polaže pravo na zaostavštinu kao nasljednik, ostavinski sud neće ponovo raspravljati zaostavštinu već će to lice uputiti da može svoje pravo ostvariti u parničnom postupku.

Odredbe o ponavljanju parničnog postupka ne primjenjuju se na raspravljanje zaostavštine. Tako, kad je raspravljanje zaostavštine završeno pravosnažnim rješenjem o naslijeđivanju ili rješenjem o legatu, a postoje uslovi za ponavljanje postupka po pravilima parničnog postupka, neće se ponoviti postupak za raspravljanje zaostavštine, već će učesnici svoja prava moći ostvarivati u parničnom postupku.

Postupak kad je za raspravljanje zaostavštine nadležan inostrani organ - U slučaju da je za raspravljanje zaostavštine nadležan inostrani organ, sud na čijem je području ostavilac umro izdaće po prijemu smrtnice oglas kojim će pozvati sva lica u

zemlji koja imaju zahtjeve prema zaostavštini kao nasljednici, legatari ili povjerioci, da u oglasnom roku, koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od 6 mjeseci i koji teče od dana objavljivanja oglasa u "Službenom glasniku Republike Srpske", prijave svoje zahtjeve, jer će se u protivnom slučaju pokretna imovina iz zaostavštine predati nadležnom organu strane države ili licu koje taj organ ovlasti za prijem te imovine. Pored objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske", oglas će se objaviti i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način. Jedan primjerak oglasa dostaviće se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane države u našoj zemlji.

Ako se radi o maloj vrijednosti zaostavštine, onda sud neće izdati oglas. U tom slučaju zaostavština se ne smije predati prije nego što proteknu 3 mjeseca od dana smrti stranog državljanina.

Ako koji od nasljednika ili legatara prijavi svoj zahtjev, sud će zadržati zaostavštinu odnosno njen dio koji je potreban za pokriće tog zahtjeva sve dok organ strane države ne donese pravosnažnu odluku o tom zahtjevu. U pogledu prijavljenog zahtjeva sud će izvršiti ovu odluku iz zadržane zaostavštine ili iz njenog dijela, a ostatak će predati organu strane države. Ako neki poverilac prijavi svoje potraživanje, sud će zadržati zaostavštinu ili njen dio koji je potreban za pokriće tog potraživanja sve dok to potraživanje ne bude podmireno ili obezbjeđeno.

Ako je za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina u pogledu njegove pokretne imovine nadležan inostrani organ, sud će ako svi nasljednici koji se nalaze u zemlji predlože da raspravu sprovede domaći sud, pozvati sve nasljednike i legatara u inostranstvu da u roku od 6 mjeseci od dana dostavljanja poziva istaknu prigovor nenadležnosti sudu u Republici Srpskoj jer će u protivnom ostavinski postupak sprovesti domaći sud. Poznati nasljednici kojima se ne zna boravište pozivaju se oglasom koji se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srpske" i na oglasnoj tabli suda, a po potrebi i na drugi pogodan način. Primjerak oglasa dostavlja se najbližem diplomatskom ili konzularnom predstavniku odnosne strane države u našoj zemlji.

2. SUDSKA PRAKSA

DOSTAVLJANJE REŠENJA O NASLEĐIVANJU

Nisu ispunjeni uslovi za donošenje odluke u drugostepenom postupku, ako je rešenje o nasleđivanju dostavljeno samo oglasnim zakonskim naslednicima, a ne i svim ostalim naslednicima koji su učestvovali u postupku.

Iz obrazloženja:

Prilikom prethodnog razmatranja spisa, Okružni sud je našao da nisu ispunjeni uslovi za donošenje odluke u drugostepenom postupku, a iz razloga što je rešenje o nasleđivanju dostavljeno samo oglasnim zakonskim naslednicima, a ne i svim ostalim naslednicima koji su učestvovali u postupku, a shodno odredbi člana 123. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku.

Kako prvostepeni sud nije postupio u smislu navedene zakonske odredbe, to Okružni sud vraća spise opštinskom sudu, da rešenje o nasleđivanju dostavi zakonskim naslednicima, da bi nakon toga spise ponovo dostavio ovom sudu na odlučivanje.

(Odluka Okružnog suda u Beogradu Gž. 9675/95 od 20.11.1995. godine)

REVIZIJA IZJAVLJENA OD NEOVLAŠĆENIH LICA

Lica koja nisu učestvovala u prvostepenom postupku niti su isticala takav zahtev pre donošenja prvostepenog rešenja izgubili su pravi interes u pogledu ostavine i postali neovlašćena lica za izjavljivanje bilo kakvog pravnog leka, s obzirom da su u odnosu na ostavioca i zakonske naslednike treća lica i posle donošenja prvostepenog rešenja više ne mogu učestvovati u ostavinskom postupku, već samo mogu pokrenuti parnicu protiv zakonskih naslednika.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 123. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku (ZVP) rešenje o nasleđivanju sud će dostaviti svim naslednicima i legatorima, kao i drugim licima koja su u toku postupka istakla zahtev iz zaostavštine. To znači da su M. I. i D. I. kao učesnici mogli istaći svoj zahtev samo pre donošenja prvostepenog rešenja, da bi prvostepeni sud shodno navedenoj zakonskoj odredbi bio obavezan dostaviti prepis svog rešenja. U tom slučaju oni bi u smislu člana 3. stav. ZVP stekli status učesnika vanparničnog postupka. Po ovoj zakonskoj odredbi učesnik u vanparničnom postupku je pored ostalih i lice o čijem se pravnim interesima odlučuje u postupku, a pravni interes M. I. i D. I. bi proizilazio iz ugovora o doživotnom izdržavanju na koje se oni pozivaju i koji su zaključili sa ostaviocem na imovini koja je bila predmet zaostavštine prvostepenog rešenja.

Međutim M. I. i D. I. nisu učestvovali u prvostepenom postupku niti su isticali takav zahtev pre donošenja prvostepenog rešenja čime su izgubili pravni interes i postali neovlašćena lica za izjavljivanje bilo kakvog pravnog leka, s obzirom da su u odnosu na ostavioca i zakonske naslednice treća lica i posle donošenja prvostepenog rešenja više ne mogu učestvovati u ostavinskom postupku, već samo mogu pokrenuti parnicu protiv zakonskih naslednika.

Iz navedenih razloga Vrhovni sud je našao da je revizija izjavljena od neovlašćenih lica u smislu člana 389. pa je na osnovu člana 392. ZPP, odlučio kao u izreci.

(Odluka Vrhovnog suda Srbije Pv. 2154/96 od 4.7.1996. godine)

PREINAČENJE ILI UKIDANJE REŠENJA

Drugostepeni sud može sam ukinuti ili preinačiti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 21. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku predviđeno je da prvostepeni sud može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređa pravo drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju. Pošto su žalioци lica koja su prvostepenim rešenjem oglašena za naslednika zaostavštine ostavioca po osnovu zakona i sporazuma o deobi imovine, to se donetim

rešenjem neće vredati njihova prava zasnovana na tom rešenju, pa je samim tim imalo mesta primeni odredbe člana 21. Zakona o vanparničnom postupku.

(Prema Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 384/96, od 21. februara 1996. godine)

OSPORAVANJA UGOVORA O POKLONU I RASPRAVA ZAOSTAVŠTINE

Sud će doneti rešenje kojim se prekida postupak raspravljanja zaostavštine, bez obzira na navode žalbe da zakonski učesnici ne navode iz kojih razloga osporavaju punovažnost ugovora o poklonu, jer je to predmet parničnog postupka.

Iz obrazloženja:

Pobijenim rešenjem prekinut je postupak za raspravljanje zaostavštine iza pok. D. T. iz Beograda, i nasledni učesnici upućeni na parnicu. Naime, prvostepeni sud je po provedenom postupku utvrdio da zakonski naslednici osporavaju punovažnost ugovora o poklonu, pa je stoga pravilno postupio i odlučio kao u izreci rešenja, jer su u smislu člana 119. Zakona o vanparničnom postupku sporne činjenice od kojih zavisi pravo na nasleđe.

Naime, nisu mogli biti uvaženi navodi žalbe kojima se poziva na okolnost da zakonski naslednici ne navode iz kojih razloga osporavaju punovažnost ugovora o poklonu. Ovo stoga što navodi mogu biti samo predmet raspravljanja parničnog postupka.

(Prema Rešenju Prvog opštinskog suda u Beogradu O. br. 1598/94, od 2. decembra 1994. i Rešenje Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 344/96 od 14. februara 1996. godine)

PRAVOSNAŽNOST ODLUKE VANPARNIČNOG SUDA

Pravosnažnost rešenja u vanparničnom postupku ne sprečava da se o tom zahtevu odlučuje u parnici, pod određenim zakonskim uslovima.

Iz obrazloženja:

"Pravilno je prvostepeni sud doneo pobijanu odluku u smislu člana 151. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku SRS (ZVP), a ovo iz razloga da je protivnik po ovoj pravnoj stvari istakla da je vlasnik na idealnoj 1/2 predmetne zaostavštine, i to po osnovu sticanja u bračnoj zajednici sa ostaviocem, pa je tako između stranaka došlo do spora u odnosu na pravo svojine na predmetnoj imovini, a takođe i u odnosu na udeo u istoj.

U žalbi se, u stvari, ističe da je sve prednje već raspravljeno pravosnažnim rešenjem nadležnog ostavinskog suda.

Međutim, po članu 26. ZVP pravosnažno rešenje u vanparničnom postupku ne sprečava da se po istom zahtevu odlučuje u parnici, a naročito ako se radi o pravu svojine ili drugom pravnom osnovu koji je nezavisan od prava na nasleđe. Zbog toga, u smislu člana 150 ZVP obavezno će se prekinuti postupak po fizičkoj deobi, iako se

zahtev zasniva na pravosnažnom rešenju ostavinskog suda, ukoliko neko od učesnika istakne da ima pravo svojine na istoj stvari, ali po drugom pravnom osnovu, jer to znači da je sporno pitanje predmet deobe ili eventualno udela u toj imovini, a takođe se u tom slučaju predlagač obavezno upućuje na parnicu."

(Rešenje Okružnog suda u Kraljevu Gž 1101/89 od 16. XI 1989.)

PREINAČENJE SOPSTVENE ODLUKE

Prvostepeni sud kao vanparnični povodom žalbe, može sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, a ne može doneti novo posebno rešenje koje je kontradiktorno prethodnom.

Prvostepeni sud je doneo rešenje po ovoj pravnoj stvari o raspravljanju zaostavštine ostavioca i oglasio za zakonske naslednike određene učesnike, a potom povodom žalbe jednog učesnika doneo je novo rešenje kojim je odredio prekid postupka po ovoj pravnoj stvari i uputio određenog učesnika na parnicu protiv drugog učesnika radi utvrđivanja određenih činjenica.

Iz obrazloženja:

"U smislu člana 21. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. glasnik SRS" broj 25/82) prvostepeni sud kao vanparnični može povodom žalbe, sam novim rešenjem preinačiti ili ukinuti svoje ranije rešenje, ako se time ne vređaju prava drugih učesnika koja se zasnivaju na tom rešenju, s tim što će u suprotnom žalbu zajedno sa spisima dostaviti drugostepenom sudu na rešavanje, a ne može doneti novo posebno rešenje koje je kontradiktorno prethodnom."

(Rešenje Okružnog suda u Kraljevu Gž 101/90 od 7. II 1990)

OBUSTAVA OSTAVINSKOG POSTUPKA

Kada se u postupku utvrdi da je ostavilac u potpunosti raspolagao svojom imovinom ugovorom o doživotnom izdržavanju, onda nema zaostavštine koja se može raspravljati u ostavinskom postupku, pa se takav postupak ima obustaviti.

Nije neophodno u vezi prednjeg pozivati stranke, upoznavati ih sa takvim ugovorom i u slučaju spora, upućivati ih na parnicu, jer je to nezavisno pravo svakog naslednika da u parnici može pobijati pravnu valjanost takvih ugovora.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je ostavilac celokupnom svojom imovinom raspolagao za života predmetnim ugovorom o doživotnom izdržavanju, pa je s obzirom na prednje pravilan i zaključak prvostepenog suda da iza nje nije ostala imovina koja se može raspravljati kao zaostavština, te je odluka o obustavljanju postupka po ovoj pravnoj stvari pravilna i na zakonu zasnovana u smislu člana 113. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku u vezi sa članom 117. Zakona o nasleđivanju SRS.

Nisu osnovani navodi žalbe da je u vezi prednjeg žalioca kao učesnike trebalo pozvati u sud i upoznati ih sa navedenim ugovorom, a ovo iz razloga da to nije neophodno."

(Okružni sud u Kraljevu, Gž. 221/91 od 14. II 1991.)

UPUĆIVANJE NA PARNICU - ZBOG SPORA O ČINJENICAMA

U postupku za ostavinsku raspravu se raspravlja i utvrđuje koja imovina predstavlja ostavinu (St. 1. čl. 218. Zakona o nasljeđivanju a ako među nasljednicima postane sporno, da li neko, dakle, određena imovina ulazi u ostavinu, sud će u smislu odredaba čl. 223. Zakona o nasljeđivanju nasljednika uputiti na parnicu.

Sud prvog stupnja donio je rješenje čija izreka glasi:

I Prekida se ostavinski postupak iza pok. M. V. iz G.

II Oporučna i zakonska nasljednica M. V. iz G. upućuje se da u roku 15 dana po pravomoćnosti ovog rešenja pokrene parnicu protiv M.M. i Z.V. oboje iz C. radi utvrđivanja koja imovina i u kojem omjeru spada u ostavinsku imovinu pok. ostavitelja.

Prema odredbama st. 1. čl. 218. Zakona o nasljeđivanju u postupku za ostavinsku raspravu sud će raspraviti sva pitanja koja se odnose na ostavinu, a naročito o pravu na nasljedstvo, o veličini nasljednog dijela i o pravu na zapis.

Dakle, u postupku za ostavinsku raspravu se raspravlja i utvrđuje koja imovina predstavlja ostavinu, a tek, ako među nasljednicima postane sporno, da li neka, dakle određena imovina ulazi u ostavinu, sud će u smislu čl. 223. Zakona o nasljeđivanju nasljednike uputiti na parnicu.

Naravno, ostavinu može predstavljati i samo jedna stvar i da među nasljednicima postane sporno da li ta stvar ulazi u ostavinu i ta sporna činjenica može se utvrditi u parnici, no i u tom slučaju sud će uputiti nasljednika na parnicu radi utvrđivanja da li neka određena imovina ulazi u ostavinu, a ne da sud u parnici utvrđuje ostavinu, kako je to odlučio sud prvog stupnja pobijanim rješenjem.

(Županijski sud u Bjelovaru, Gž. 1124/1998. od 11. 11. 1998. godine)

3. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU

RJEŠENJE DA SE NEĆE RASPRAVLJATI ZAOSTAVŠTINA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-202/99

Dana 26.6.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu iza pok. Rade Radića, sina _____, iz Banje Luke, ul. Strahinje Novića br. 12, na ročištu održanom 26.6.1999. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Neće se raspravljati zaostavština iza pok. _____, sina _____, iz Banje Luke, ul. Strahinje Novića br. 12, rođenog 1.2.1938.godine, a umrlog 15.1.1999. godine, državljanina BiH i RS.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu smrtovnice Matičnog ureda Banja Luka broj 02-512/99 od 1.3.1999. godine, pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____, iz Banje Luke, ul. Strahinje Novića broj 12. Na osnovu uvida u smrtovnicu i izjava nasljednika _____, supruge ostavioca, te _____, sina ostavioca, sud je utvrdio da ostavilac u času smrti nije bio vlasnik nepokretne imovine, a da je od pokretne imovine posjedovao lične stvari koje se nalaze u stanu ostavioca u ul. Strahinje Novića br. 12.

Nasljednici ostavioca nisu tražili da se sprovede ostavinska rasprava pa je sud temeljem čl. 122. Zakona o vanparničnom postupku odlučio da se ne raspravlja zaostavština iza pokojnog _____.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu Banja Luka u roku od 15 dana, od dana prijema rješenja, putem ovog suda.

OGLAS AKO SE NE ZNA DA LI IMA NASLJEDNIKA**O G L A S**

Kod Osnovnog suda u Banjoj Luci pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____, iz Bistrice, opština Banja Luka. Kako se ne zna da li ima nasljednika pozivaju se lica koja polažu pravo na nasljeđe ostavine iza pok. _____ da se prijave ovom sudu u roku od godinu dana, računajući od dana objave oglasa u "Službenom glasniku RS" Banja Luka, jer će po proteku ovog roka, ako se ne prijavi niko ko polaže pravo na nasljedstvo, sud zaostavštinu predati Opštini Banja Luka.

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-251/99

Dana 16.3.1998. godine

Sudija:

OGLAS AKO JE NEPOZNATO BORAVIŠTE NASLJEDNIKA**O G L A S**

Kod Osnovnog suda u Banjoj Luci pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____, iz Bistrice, opština Banja Luka, te kako je nepoznato boravište njegovog nasljednika _____ iz Bistrice, postavljen mu je staratelj _____ iz Banje Luke, ul. Gajeva br. 10.

Poziva se _____ iz Bistrice, sada nepoznatog boravišta, da se javi ovom sudu, jer će se u suprotnom po proteku roka od godinu dana, od dana objave oglasa u "Službenom glasniku RS" Banja Luka ostavina raspraviti na temelju izjave postavljenog staratelja i podataka sa kojima raspolaže sud.

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-251/99

Dana 15.6.1999. godine

Sudija:

RJEŠENJE O PREDAJI ZAOSTAVŠTINE OPŠTINI*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-251/99**Dana 15.6.1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu iza pok. _____, sina _____, iz Bistrice, opština Banja Luka, nakon proteka roka iz oglasa broj: 0-251/99 od 16.3.1998. godine koji je objavljen u "Službenom glasniku RS", broj 10/98 od 15.6.1998. godine, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Zaostavština iza pok. _____, sina _____, iz Bistrice, a koju čini pravo vlasništva na nekretninama i to k.č. br. 25 u naravi kuća, gospodarski objekti i okućnica pov. 2600 m² upisana u Zk. ul. br. 30 k.o. Bistrica sa 1/1 dijela, k.č. br. 30/2 "krčevina" oranica pov. 7000 m², k.č. br. 31 "Bujadnica" pašnjak pov. 15000 m² upisan u zk. ul. br. 130 k.o. Bistrica sa 1/3 dijela, predaje se Gradu Banja Luka.

O b r a z l o Ź e n j e

Kod ovog suda pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____, iz Bistrice. Kako prema raspoloživim podacima sud nije mogao utvrditi da li umrli ima nasljednika, sud je objavio oglas u "Službenom glasniku Republike Srpske", broj 20/99 od 15.06.1998. god. i pozvao lica koja polažu pravo na nasljeđe da to prijave sudu u roku od jedne godine računajući od dana objave oglasa.

Na objavljeni oglas niko nije prijavio svoje pravo na nasljeđe, pa je sud temeljem člana 137 Zakona o vanparničnom postupku odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:
_____**PRIJEDLOG ZA POPIS I PROCJENU IMOVINE***OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

VANPARNIČNI PREDMET:

Predlagač: _____, sin _____, iz Beograda, ul. Jurija Gagarina br. 15

Radi: Popisa i procjene imovine

P R I J E D L O G

Dana, 5.5.1998. godine umro je u Braneševcima moj otac _____, sin _____
Matični ured u Braneševcima sačinio je smrtovnicu i proslijedio sudu 15.5.1998. godine.

Ja sam jedini nasljednik pok. _____, Međutim, moj otac pok. _____ je u posljednjih 10 godina živio u vanbračnoj zajednici sa _____. Zajedno sa _____ u kuću ostavioca doselio je i njen sin _____ koji obrađuje zemljište ostavioca i ubire plodove.

Kako postoji bojazan da _____ otuđi imovinu ostavioca do okončanja ostavinskog postupka, predlažem da sud izvrši popis i procjenu imovine ostavioca, a ja sam spreman predujmiti troškove.

U Beogradu, 16.5.1998. godine

Predlagač:

RJEŠENJE O ODREĐIVANJU UVIDAJA RADI POPISA I PROCJENE IMOVINE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-300/98

Dana 17.5.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu iza pok. _____, sina _____, iz Braneševaca, povodom prijedloga iz Beograda, ul. Jurija Gagarina br. 15, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Određuje se popis i procjena ostavinske imovine iza pok. _____, sina _____, iz Braneševaca.

Popis i procjena izvršiće se na licu mjesta u Braneševcima u kući ostavioca u petak 27.5.1998. godine u 13 časova.

Popis i procjenu izvršiće službenik ovog suda _____ uz učešće vještaka poljoprivredne struke _____ iz Banje Luke, ul. Filipa Višnjića br. 9 i vještaka građevinske struke _____ iz Banje Luke, ul. Jovana Dučića br. 11.

Nalaže se predlagaču _____ da na ime troškova popisa i procjene imovine uplati predujam u iznosu od 200,00 KM u roku 3 dana, te da po uplati dostavi u spis kopiju uplatnice, jer se u suprotnom popis i procjena imovine neće izvršiti.

Sudija:

ZAPISNIK O ROČIŠTU ZA POPIS I PROCJENU OSTAVINSKE IMOVINE*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-300/98**Dana 27.5.1998. godine***Z A P I S N I K**
od 27.5.1998. godine

Sastavljen u ime Osnovnog suda u Banjoj Luci na licu mjesta u kući ostavioca pok _____ u Braneševcima.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudski službenik: _____

Poljoprivredni vještak: _____

Građevinski vještak: _____

Konstatuje se da je sudska komisija stigla na lice mjesta u selo Braneševce gdje je zatekla _____, sina ostavioca, i _____, pastorka ostavioca.

Popisu i procjeni imovine prisustvuju svjedoci _____ i _____ iz Braneševaca.

Predmet uviđaja je izvršenje popisa i procjene ostavinske imovine iza pok.

_____ a iz Braneševaca. Popis imovine izvršiće sudski službenik, a procjenu imovine izvršiće vještaci, i to tako što će građevinski vještak izvršiti procjenu građevinskih objekata i namještaja, a poljoprivredni vještak vrijednost zemljišta, poljoprivredne mehanizacije, alata i stoke, vrijednost ostale imovine odredit će komisija zajednički.

Razgledaju se kuća, gospodarski objekti, kao i zatečene stvari na posjedu ostavioca, te se utvrđuje da ostavinsku imovinu čine:

- porodična stambena zgrada, stara 20 godina, čija se vrijednost procjenjuje na 40.000,00 KM,
- štala, stara 25 godina, čija se vrijednost procjenjuje na 15.000,00 KM,
- svinjac i kokošinjac čija se vrijednost procjenjuje na 3.000,00 KM,
- šupa čija se vrijednost procjenjuje na 2.000,00 KM,

Svi ovi objekti leže na građevinskoj parceli br. 330 k.o. Branešci, pov. 1500 m² i vrijednost ovog zemljišta uračunata je u vrijednost objekata koji leže na toj parceli. Parcela je upisana u zk. ul. br. 25 k.o. Branešci sa 1/1 dijela na imenu ostavioca pok. Laze Lazića.

U ovom zk. ul. upisane su sljedeće parcele:

- k.č. br. 331 oranica pov. 15000 m² čija vrijednost se procjenjuje na 15.000,00 KM,
- k.č. br. 332 oranica pov. 10000 m² čija vrijednost se procjenjuje na 10.000,00 KM.

Ostavinsku imovinu čini i pokretna imovina:

- namještaj, polovan, (kuhinja, sto, 4 stolice, 2 kauča, bračni krevet, vitrina, 2 ormana, klub stolić, 2 fotelje) čija vrijednost se procjenjuje na 1.500,00 KM,
- posteljina čija vrijednost se procjenjuje na 500,00 KM,
- kućanski aparati (šporet na drva "kaloreks", veš mašina "gorenje" frižider "obodin") čija vrijednost se procjenjuje na 9.000,00 KM,
- razno posuđe čija vrijednost se procjenjuje na 300,00 KM,
- traktor IMT 39 sa priključnom mehanizacijom (plug, tanjirače, brnače, sijačica i kosačica) čija se vrijednost procjenjuje na 10.000,00 KM,
- krava "simentalka" čija se vrijednost procjenjuje na 5.000,00 KM,
- tele staro 2 mjeseca, čija se vrijednost procjenjuje na 500,00 KM,
- ovce, 5 grla, čija vrijednost se procjenjuje na 1.000,00 KM,
- dvije svinje, težine po 100 kg, čija se vrijednost procjenjuje na 500,00 KM,
- kokoški 20 komada, čija se vrijednost procjenjuje na 600,00 KM,
- razni alati i inventar čija se vrijednost procjenjuje na 800,00 KM.

Ukupna vrijednost pokretne i nepokretne imovine ostavioca iznosi 97.000,00 KM.

Vještaci traže nagradu u iznosu od po 70,00 KM svaki, sud dosuđuje vještacima nagradu u iznosu od po 70,00 KM i ista će biti isplaćena iz uplaćenog predujma troškova.

Ročište završeno.

Stranke:

Svjedoci:

Vještaci:

Sudski službenik:

ZAPISNIK O ROČIŠTU SA OSTAVINSKE RASPRAVE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-826/99

ZAPISNIK O RASPRAVI

od 2.6.1999. godine

Sastavljen u ostavinskom postupku iza pok. _____ iz Piskavice.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani nasljednici:

_____, supruža ostavioca, _____ i _____ rođ. _____, djeca ostavioca.

N A S L J E D N I C I

Nasljednici saglasno izjaviše da je nasljedni red pravilno naveden u smrtovnici, pa se utvrđuje da su nasljednici iza pok. _____, zakonski nasljednici I nasljednog reda, i to:

1. _____, rođ. _____, supruža ostavioca, domaćica, iz Piskavice,
2. _____, sin ostavioca, građevinski tehničar, iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića broj 20,
3. _____ rođ. _____, kćerka ostavioca, iz Banje Luke, ul. Savska broj 15.

Nasljednici izjavljuju da iza ostavioca nije nađen testament.

I M O V I N A

Na osnovu izjave nasljednika, te uvida u zemljišno-knjižne izvatke i priloženu štednu knjižicu, sud utvrđuje da zaostavštinu umrlog čine:

- pravo vlasništva na k.č. br. 10 u naravi kuća, gospodarski objekti i zemljište upisani u zk. ul. br. 59 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela,
- traktor IMT 39 sa plugom, drljačama, tanjiračama i kosačicom,
- štedni ulog na štednoj knjižici Banjalučke banke AD Banja Luka br. 15000-638-2500 sa saldom na dan 02.04.1999. godine od 12.500,00 DM sa pripisanim kamata u iznosu od 2.250,00 KM,
- namještaj, kućni aparati koji se nalaze u porodičnoj kući ostavioca u Piskavici,

Vrijednost ostavinske imovine procjenjuje se na iznos od 90.000,00 KM.

Nakon što su propisno upozoreni na odredbe Zakona o nasljeđivanju o načinu davanja nasljedne izjave, posebno o neopozivosti jednom date nasljedne izjave, nasljednici daju sljedeće

N A S L J E D N E I Z J A V E

Ja, _____ rođ. _____, supruža ostavioca, domaćica, iz Piskavice prihvatam se nasljednog dijela koji mi temeljem zakona pripada iza ostavioca i svoj nasljedni dio na nepokretnoj imovini, traktoru s priključnom mehanizacijom, namještaju i kućanskim aparatima ustupam sinu _____, a za sebe zadržavam doživotno pravo uživanja na toj imovini. Prihvatam se nasljednog dijela na novčanim sredstvima po osnovu štednog uloga, kao i eventualno ustupljenih dijelova na štednom ulogu.

Ja, _____ rođ. _____, kćerka ostavioca, iz Banje Luke, ul. Savska br. 15 službenik, prihvatam se nasljednog dijela koji mi temeljem zakona pripada iza ostavioca, te dio na nepokretnoj imovini, traktoru i priključnoj mehanizaciji, namještaju i kućanskim aparatima, ustupam bratu _____, a dio na štednom ulogu ustupam majci _____.

Ja, _____, sin pok. _____, građevinski tehničar iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 20, prihvatam se kako svog tako i ustupljenih nasljednih dijelova. Nasljedni dio na štednom ulogu ostavioca ustupam majci _____.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Sudija objavljuje da će rješenje dostaviti pismeno.

Zapisničar

PP

Sudija:

RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU, PO ZAKONSKOM REDU NASLJEĐIVANJA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-826/99

Dana 2.6.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu raspravljanje zaostavštine iza pok. _____, sina _____, iz Piskavice, nakon provedene ostavinske rasprave od 2.6.1999. godine donio je sljedeće

RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU

Ostavinski postupak za raspravljanje zaostavštine iza pok. _____, sina _____, rođ. 16.6.1930. godine u Piskavici, Opština Banja Luka, poljoprivrednika, državljanina BiH i Republike Srpske, proglašava se završenim.

I. Zaostavštinu umrlog čine:

- pravo vlasništva na k.č. br. 10 u naravi kuća, gospodarski objekti i okućnica pov. 2500 m² upisana u zk. ul. br. 59 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela,
- traktor IMT 39 sa plugom, drljačama, tanjiračama i kosačicom,
- namještaj, kućanski aparati koji se nalaze u porodičnoj kući ostavioca u Piskavici,
- štedni ulog na štednoj knjižici Banjalučke banke AD Banja Luka br. 10500-638-2500 sa saldonom na dan 02.04.1999. godine od 12.500,00 DM sa pripadajućim kamata.

II. Njegovim nasljednicima temeljem Zakona proglašavaju se:

1. _____, sin pok. _____, građevinski tehničar, iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 20 sa 1/1 dijela

- na k.č. br. 10 u naravi kuća, gospodarski objekti, okućnica pov.2500 m², upisana u zk. ul. br. 59 k.o. Piskavica,
- traktoru sa plugom, drljačama, tanjiračama i kosačicom,
- namještaju i kućanskim aparatima.

2. _____, rođ. _____, supruga ostavioca, domaćica iz Piskavice sa 1/1 dijela

- na štednom ulogu ostavioca pobježe označenog u stavu I. rješenja.
- ustanovljava se pravo doživotnog uživanja _____, rođ. _____, supruzi ostavioca iz Piskavice na 1/3 na navedenoj nepokretnoj imovini (kuća, gospodarski objekti, okućnici, namještaju i kućanskim aparatima).

III. Nalaže se zemljišno-knjižnom odjeljenju Osnovnog suda u Banjoj Luci da izvrši provođenje ovog rješenja u zemljišnim knjigama po pravosnažnosti istog.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu smrtovnice matičnog ureda Piskavica br. 02/8-202-300/99 od 1.4.1999. godine, pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____, iz Piskavice.

Na osnovu člana 10 Zakona o nasljeđivanju sud je utvrdio da u krug nasljednika iza pok. _____ ulaze zakonski nasljednici I nasljednog reda i to: _____ supruga ostavioca,

_____ i _____ rođ. _____, djeca ostavioca.

Ostavinsku masu čini imovina pobježe opisana u stavu I rješenja.

Iza ostavioca nije nađen testament.

_____ ustupila je svoj nasljedni dio na nepokretnoj imovini, traktoru sa priključnom mehanizacijom, namještaju i kućanskim aparatima sinu _____, dok se prihvatila nasljednog dijela na štednom ulogu ostavioca, te zadržala pravo doživotnog uživanja na nepokretnoj imovini, tj. kući, gospodarskim objektima, okućnici, namještaju i kućanskim aparatima.

_____ ustupila je svoj nasljedni dio na štednom ulogu majci _____, dok je nasljedni dio na ostaloj imovini ustupila bratu _____.

_____ prihvatio se nasljednog dijela kao i ustupljenih mu dijelova, s tim što je nasljedni dio na štednom ulogu ustupio majci _____.

Na osnovu navedenih izjava sud je zaostavštinu uručio nasljednicima, kako je to navedeno u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

**PRIJEDLOG O RASPRAVLJANJU NAKNADNO
PRONAĐENE IMOVINE**

OSNOVNOM SUDU U BANJOJ LUCI

PRIJEDLOG

Radi: Raspravljanja naknadno pronađene imovine

Rješenjem toga suda broj 0-826/99 od 2.6.1999. godine raspravljena je zaostavština iza pok. _____ iz Piskavice.

Dokaz: Uvid u spis br. 0-826/99

Nasljednici ostavioca su naknadno saznali da je ostavilac bio u času smrti vlasnik nekretnina upisanih u zk. ul. br. 120 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela i to k.č. br. 20 šuma pov. 10000 m².

Dokaz: Uvid u zemljišno-knjižni izvodak.

Kako imamo interes da se i ova imovina uruči nasljednicima, predlažemo da sud zakaže ročište, na koje će pozvati nasljednike, od istih zaprimiti nasljedne izjave i nakon toga donijeti rješenje o naknadno pronađenoj imovini.

Banja Luka, 20.09.1999. godine

Predlagači:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU KADA SE RASPRAVLJA O NAKNADNO
PRONAĐENOJ IMOVINI**

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-826/99

ZAPISNIK

od 15.10.1999. godine

Sastavljen u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u ostavinskom postupku iza pok. _____ iz Piskavice.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani nasljednici _____ ,
i

Nasljednici izjavljuju da ostaju pri prijedlogu za raspravljanje naknadno pronađene imovine. Izjavljuju da su nedavno saznali da se ostavilac vodi kao vlasnik nekretnina i to k.č. br. 20 upisan u zk. ul. br. 120 k.o. Piskavica, a koje nekretnine je ostavilac nasljedio od majke pok. _____. Izjavljuju da su nekretnine u naravi šuma koji je ostavilac uživao dugi niz godina. Predlažu da sud izvrši uvid u zemljišno-knjižni izvodak.

Vrši se uvid u zemljišno-knjižni izvodak, te se utvrđuje da se ostavilac vodi kao vlasnik k.č. br. 20 šuma pov. 10000 m² upisane u zk.ul. br. 120 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela.

Sud prisutne nasljednike upozorava po ZON-u na mane davanja izjave, a posebno o neopozivosti jednom date nasljedne izjave, nakon čega nasljednici daju sljedeće

N a s l j e d n e i z j a v e

Ja, _____ rođ. _____, supruga ostavioca, iz Banje Luke, prihvatam se nasljednog dijela i isti ustupam sinu _____.

Ja, _____ kći pok. _____, iz Banje Luke, prihvatam se nasljednog dijela koji mi po zakonu pripada i isti ustupam bratu _____.

Ja _____, sin ostavioca, iz Piskavice, prihvatam se nasljednog dijela koji mi temeljem zakona pripada iza ostavitelja kao i ustupljenih mi nasljednih dijelova.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Sudija objavljuje da će rješenje dostaviti pismeno.

Rješenje će se nasljednicima dostaviti pismenim putem.

Zapisničar

PP

Sudija:

RJEŠENJE KOJIM SE ODLUČUJE O NAKNADNO PRONAĐENOJ IMOVINI*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-826/99**Dana 2.6.1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu iza pok. _____, sina _____ iz Piskavice, povodom prijedloga za raspravljanje naknadno pronađene imovine, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Naknadno pronađena imovina iza pok. _____, sina _____ iz Piskavice, a koju čine pravo vlasništva na k.č. br. 20 šuma pov. 10000 m² upisana u zk. ul. br. 120 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela, temeljem rješenja ovog suda broj 0-826/99 od 02.06.1999. godine, uručuje se nasljedniku:

- _____, sinu _____, građevinskom tehničaru, iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 20, sa 1/1 dijela.

Nalaže se zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda, da izvrši provođenje rješenja u zemljišne knjige po pravosnažnosti istog.

O b r a z l o ž e n j e

Kod ovog suda vođen je ostavinski postupak iza pok. _____ iz Piskavice koji je pravosnažno okončan rješenjem broj 0-826/99 od 02.06.1999. godine.

Nasljednici _____, _____ i _____ podnijeli su ovom sudu prijedlog za raspravljanje naknadno pronađene imovine, navodeći da je pok. _____ u času smrti bio vlasnik k.č. br. 20 upisana u zk. ul. br. 120 k.o. Piskavica.

Na ročištu zakazanom povodom ovog prijedloga sud je izvršio uvid u zk. izvodak na osnovu čega je utvrdio da je pok. _____ u času smrti bio vlasnik na k.č. br. 20 šuma pov. 10000 m² upisane u zk. ul. br. 120 k.o. Piskavica sa 1/1 dijela.

Nasljednice _____ i _____ ustupile su svoje nasljedne dijelove _____ koji se prihvatio kako svog, tako i ustupljenih mu dijelova, pa mu je sud uručio naknadno pronađenu imovinu u cijelosti u smislu člana 139. Zakona o vanparničnom postupku.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu Banja Luka 15 dana po prijemu istog, putem ovog suda.

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U OSTAVINSKOM
POSTUPKU, KADA POSTOJI TESTAMENT***OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-53/99***ZAPISNIK O RASPRAVI
od 2.3.1999. godine**

Sastavljen u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u ostavinskom postupku iza pok.

_____ iz Laktaša.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su na ročište pristupili nasljednici

_____, _____ i _____, djeca ostavioca.

N a s l j e d n i c i

Nasljednici saglasno izjavljuju da je nasljedni red pravilno naveden u smrtovnici. Sud utvrđuje da su nasljednici iza pok. _____, sina _____, iz Laktaša nasljednici I nasljednog reda, i to:

1. _____, rođ. _____, kćerka ostavioca, domaćica, iz Riječana,
2. _____, rođ. _____, kćerka ostavioca, domaćica iz Jakupovaca,
3. _____, sin ostavioca, radnik, iz Laktaša, ul. Alekse Šantića broj 20.

I m o v i n a

Nasljednici saglasno izjavljuju da je ostavilac u času smrti bio vlasnik kuće, gospodarskih objekata i okućnice u Laktašima, vlasnik vinograda u Riječanima, te vlasnik poljoprivrednog zemljišta takođe u Riječanima. Uvidom u zk. izvotke priložene u spis od strane zemljišno-knjižnog odjeljenja ovog suda, utvrđuje se da ostavinsku imovinu čine:

- k.č. br. 205 u naravi kuća, gospodarski objekti i okućnica, pov. 1200 m² upisana u zk. ul. br. 35 k.o. Laktaši sa 1/1 dijela,
- k.č. br. 38 u naravi vinograd pov. 7500 m² upisan u zk.ul.br. 40 k.o. Riječani sa 1/2 dijela,
- k.č. br. 39 u naravi oranica pov. 10000 m² upisana u zk.ul.br. 41 k.o. Riječani sa 1/2 dijela.

Druge imovine ostavilac nije imao.

Nasljednik _____ izjavi da je ostavilac sačinio testament 1997. godine koji je predan na čuvanje kod suda.

Pribavlja se testament koji je pohranjen u sudski trezor pod brojem Pi-25/97.

U prisustvu nasljednika sudija pregleda koverat na kojem piše testament _____, te konstatuje da je koverat zapečaćen, te da nije oštećen pečat, niti je koverat otvaran. Nakon toga sudija otvara koverat bez povrede pečata i u kovertu je nađen testament pok. _____ iz Laktaša. Pismeno nosi naziv testament koji je pisan na arak papiru hemiskom olovkom, pisanim slovima. Testament počinje riječima "Cjelokupnu svoju imovinu ostavljam..." a završava riječima "... niti se nalazio u zabludi". Na testametu je naznačeno da je sačinjen u Laktašima 20.5.1997. godine. U testamentu nije ništa ispravljano, brisano i dodavano.

Testament je napisao i potpisao svojeručno _____.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Proglašava se testament _____ iz Laktaša sačinjen u Laktašima 20.5.1997. godine.

Svjedoci proglašenja testameta su nasljednici _____, _____ i _____. Na originalu testameta se stavlja zabilješka da je proglašen i isti se ostavlja na čuvanje u sudskom depozitu, a ovjeren prepis testameta se zadržava u spisu.

Nakon toga sud upoznaje nasljednike da načinom davanja izjave, a naročito na neopozivost jednom date nasljedne izjave, nakon čega nasljednici daju sljedeće

N a s l j e d n e i z j a v e

Ja, _____ rođ. _____, kćerka ostavioca, domaćica iz Riječana, osporavam pravnu valjanost i istinitost testameta. Tražim da se zaostavština uruči nasljednicima po zakonskom redu nasljeđivanja. Prihvatam se nasljednog dijela.

Ja, _____ rođ. _____, kći ostavioca, domaćica, iz Jakupovaca, osporavam pravnu valjanost i istinitost testameta, zahtijevam da se zaostavština uruči nasljednicima u skladu sa zakonskim redom nasljeđivanja. Prihvatam se nasljednog dijela koji mi temeljem zakona pripada.

Ja, _____, sin ostavioca, radnik, iz Laktaša, priznajem testament kao istinit i pravno valjan. Prihvatam se nasljeđa koje mi se ostavlja testamentom, a protivim da se zaostavština uruči nasljednicima po zakonskom redu nasljeđivanja. Osporavam sestrama _____ i _____ nasljeđivanje zaostavštine po zakonskom redu nasljeđivanja, ali priznajem pravo na nužni dio.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Prekida se ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____ iz Laktaša.

Nasljednice _____ i _____ upućuju se da pokrenu parnicu protiv _____ radi utvrđenja da testament ostavioca _____ od 20.5.1997. godine nije pravno valjan i istinit. Navedene nasljednice dužne su pokrenuti parnicu u roku od 30 dana, od dana prijema ovog rješenja. Ako nasljednici ne pokrenu parnicu u navedenom roku sud će nastaviti ostavinski postupak i odlučiti prema stanju spisa, bez obzira na zahtjeve u pogledu koji su nasljednici upućeni na parnicu.

Navedene nasljednice su dužne dostaviti sudu primjerak tužbe, kao dokaz da je parnica pokrenuta u određenom roku.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O PREKIDU OSTAVINSKOG POSTUPKA*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-53/99**Dana 2.3.1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom postupku iza pok. _____, sina _____, iz Laktaša, ul. Alekse Šantića broj 20, na ročištu od 2.3.1999. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Prekida se ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____ iz Laktaša.

Nasljednice _____ i _____ upućuju se da pokrenu parnicu protiv

_____ radi utvrđenja da nije punovažan i istinit testament ostavioca _____ od 20.5.1997. godine. Navedene nasljednice dužne su da pokrenu parnicu u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja. Ako nasljednici ne pokrenu parnicu u navedenom roku sud će nastaviti ostavinski postupak i odlučiti prema stanju spisa, bez obzira na zahtjeve u pogledu koji su nasljednici upućeni na parnicu.

Navedene nasljednice su dužne da dostave primjerak tužbe, kao dokaz da je parnica pokrenuta u određenom roku.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu smrtovnice Matičnog ureda iz Laktaša broj 02/12-150/99 sud je pokrenuo ostavinski postupak iza pok. _____, sina _____ iz Laktaša.

U krug nasljednika ulaze nasljednici I nasljednog reda, i to:

_____, _____ i _____, djeca ostavioca.

Ostavinsku imovinu čine pravo vlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. 35 k.o. Laktaši sa 1/1 dijela, zk.ul.br. 38 k.o. Riječani i zk.ul.br. 41 k.o. Riječani sa 1/2 dijela. Iza ostavioca je nađen testament koji je bio pohranjen kod ovog suda broj I-25/97, kojim testamentom ostavilac ostavlja u nasljeđe cjelokupnu svoju imovinu sinu

Nasljednici _____ i _____ su osporile pravnu valjanost i istinitost testamenta i zatražile da se zaostavština uruči nasljednicima prema zakonskom redu nasljeđivanja.

Testamentalni nasljednik _____ je priznao pravnu valjanost i istinitost testamenta i prihvatio se nasljeđa. Usprotivio se da se zaostavština uruči nasljednicima prema zakonskom redu nasljeđivanja.

Kako su među nasljednicima sporne činjenice od kojih zavisi njihovo pravo, to je sud temeljem člana 128, stav 1. Zakona o vanparničnom postupku ovaj postupak prekinuo. Obzirom da sporni testament ima zakonom propisanu formu, pravna pretpostavka je da je on pravno valjan, pa je sud na parnicu uputio _____ i _____ smatrajući njihovo pravo manje vjerovratnim u smislu člana 131 stav 1 citiranog zakona. Ukoliko navedene nasljednice ne pokrenu parnicu u navedenom roku, sud će nastaviti ostavinski postupak i odlučiti prema stanju spisa, bez obzira na zahtjeve u pogledu kojeg su nasljednici upućeni na parnicu, a u smislu člana 131. stav 3. citiranog Zakona.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rešenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu Banja Luka u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

ZAPISNIK O ROČIŠTU, NAKON PREKIDA OSTAVINSKOG POSTUPKA*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 0-53/99***ZAPISNIK O RASPRAVI**

Sačinjen 2.5.1999. godine kod Osnovnog suda u Banjoj Luci u ostavinskom postupku iza pok. _____, sina _____, iz Laktaša.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su na ročište pristupili nasljednici _____, _____ i _____.

Nasljednice _____ i _____ izjavljuju da nisu pokrenule parnicu radi osporavanja punovažnosti i istinitosti testamenta iza pok. _____ od 20.5.1997. godine, niti imaju namjeru u budućnosti pokrenuti parnicu. Traže da im se iz zaostavštine izdvoji nužni dio.

Nasljednik _____ izjavljuje da se ne protivi izdvajanju i uručanju nužnog dijela nasljednicima _____ i _____ a prihvata se nasljeđa na preostaloj imovini.

Sud

donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

**RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU, PO
TESTAMENTALNOM NASLJEĐIVANJU**

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: 0-53/99

Dana 2.5.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u ostavinskom predmetu iza pok. _____, sina _____, iz Laktaša, ul. Alekse Šantića br. 20, nakon provedene ostavinske rasprave dana 2.5.1999. godine donio je sljedeće

RJEŠENJE O NASLJEĐIVANJU

Ostavinski postupak za raspravljanje zaostavštine iza pok. _____, sina _____, iz Laktaša, ul. Alekse Šantića br. 20, rođ. 1928. godine u Laktašima, državljanin BiH i Republike Srpske, proglašava se završenim.

I. Zaostavštinu umrlog čine:

- pravo vlasništva na k.č. br. 205 kuća i okućnica pov. 1200 m² upisana u zk.ul.br. 35 k.o. Laktaši sa 1/1 dijela,
- k.č. br. 38 vinograd, na strani pov. 7500 m² upisana u zk.ul.br. 40 k.o. Riječani sa 1/2 dijela,
- k.č. br. 39 oranica, krčevina, pov. 10000 m² upisana u zk.ul.br. 41 k.o. Riječani sa 1/2 dijela.

II. Njegovim nasljednikom na osnovu testamenta od 20.5.1997. god. proglašava se:

- _____, sin _____, radnik, iz Laktaša, ul. Alekse Šantića br. 20, sa 4/6 dijela,

III. Njegovim nasljednicima na osnovu zakonskog reda nasljeđivanja proglašavaju se:

1. _____ rođ. _____, kći pok. _____, domaćica, iz Riječana sa 1/6 dijela,
2. Jaca Janjić, kći pok. Marka, domaćica, iz Jakupovaca sa 1/6 dijela.

IV. Nalaže se zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda da izvrši provođenje rješenja po pravosnažnosti istog.

O b r a z l o ž e n j e

Na osnovu smrtovnice Matičnog ureda Laktaši br. 02/12-150/99 pokrenut je ostavinski postupak iza pok. _____ iz Laktaša.

Na osnovu člana 10. Zakona o nasljeđivanju sud je utvrdio da u krug nasljednika ulazi nasljednici I nasljednog reda, i to:

_____, _____ i _____, djeca ostavioca.

Ostavinsku imovinu čine nekretnine pobjliže označene u izreci rješenja.

Iza ostavioca je pronađen testament koji je ostavioc sačinio u Laktašima 20.05.1997. godine i predao na čuvanje kod ovog suda pod brojem Pi-25/97. Testamentom koji je testator svojeručno sastavio i potpisao, testator ostavlja cjelokupnu imovinu u nasljeđe _____ sinu _____. Nasljednici _____ i _____ osporile su pravnu valjanost i istinitost testamenta, dok je testamentarni nasljednik priznao pravnu valjanost i istinitost testamenta.

S obzirom na to da je došlo do spora između nasljednika u vezi s pitanjem punovažnosti i istinitosti testamenta, sud je temeljem člana 128. stav 1 Zakona o vanparničnom postupku ostavinski postupak prekinuo i nasljednice _____ i _____ uputio na parnicu, radi utvrđenja pravne valjanosti i istinitosti testamenta smatrajući njihovo pravo manje vjerovatno.

Nasljednice _____ i _____ nisu obavijestile sud da su pokrenule parnični postupak pa je sud nastavio ostavinski postupak u smislu člana 131. citiranog zakona.

Na ročištu od 2.5.1999. godine nasljednice _____ i _____ su obavijestile sud da nisu pokrenule parnicu radi osporavanja valjanosti i istinitosti testamenta niti namjeravaju da parnicu pokrenu. Zatražile su da im sud uruči nužni nasljedni dio.

Nasljednik _____ nije osporio nužni nasljedni dio nasljednicima _____ i _____, pa im je sud uručio nužni nasljedni dio u smislu člana 29. Zakona o nasljeđivanju dok je testamentalnom nasljedniku _____ uručio zaostavštinu u preostalom dijelu, u smislu člana 10. citiranog Zakona u vezi sa članom 132. Zakona o vanparničnom postupku

Na osnovu iznesenog sud je odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

4. ODREĐIVANJE NAKNADE ZA EKSPROPRIJISANE NEPOKRETNOSTI

Naknada za eksproprijisane nepokretnosti određuje se pred sudom po pravilima vanparničnog postupka poslije izvršene eksproprijacije kad stranke (raniji vlasnik i korisnik eksproprijacije) nisu postigle sporazum o naknadi za eksproprijisanu nepokretnost pred nadležnim organom uprave.

Materijalnopravne i procesne odredbe o eksproprijaciji nekretnina sadržane su u Zakonu o eksproprijaciji ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 8/96, ispravka broj 9/96, izmjene i dopune broj 15/96). U daljem izlaganju ovaj zakon biće označavan uobičajenom skraćenicom kao ZE.

Prema članu 1. tog zakona nepokretnosti se mogu eksproprijisati ili se svojina na wima može ograničiti, samo uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne cijene nepokretnosti, ako to zahtijeva opšti interes utvrđen na osnovu zakona. Opšti interes za eksproprijaciju nepokretnosti utvrđuje se zakonom ili odlukom Vlade Republike Srpske u skladu sa ovim zakonom (član 2. istog zakona). Članom 3. ZE propisano je da se nepokretnostima u smislu tog zakona smatraju zemljišta, zgrade i drugi građevinski objekti.

Eksproprijacija može biti potpuna i nepotpuna. Potpuna eksproprijacija podrazumijeva promjenu prava vlasništva na eksproprijisanoj nepokretnosti, do čega dolazi danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji (član 4. stav 1. ZE). Pošto se eksproprijacija vrši u korist Republike Srpske koja eksproprijisane nepokretnosti dalje dodjeljuje investitorima za izgradnju objekata pod uslovima iz člana 7. stav 1. i 2. ZE, kod potpune eksproprijacije prenosi se pravo svojine na eksproprijisanu nepokretnost iz privatne u državnu svojinu.

Kod nepotpune eksproprijacije pravo svojine na nepokretnosti se ne prenosi, nego ograničava ustanovljavanjem prava službenosti na nepokretnosti ili zakupa na zemljištu na određeno vrijeme.

ZE poznaje još institute privremenog zauzimanja zemljišta koje treba da služi određenoj potrebi u vezi sa izgradnjom objekta radi izmještanja radnika, materijala, mašina i sl., te dozvole za vršenje pripremnih radnji u svrhu eksproprijacije (član 6.), kao osnov prava vlasnika nepokretnosti na naknadu (član 54.).

U oba slučaja, bilo da se radi o potpunoj ili nepotpunoj eksproprijaciji, ranijem vlasniku pripada pravična novčana naknada, koja, kako je već rečeno, ne može biti niža od tržišne cijene nepokretnosti. Naknada se određuje po pravilu u novcu, a kad zakon to predviđa ranijem vlasniku se može dati u svojinu druga nepokretnost (član 10.). Bliža materijalnopravna pravila o određivanju visine naknade za pojedine vrste nepokretnosti, sadržana su u odredbama članova 14. do 18. i 40. do 54. ZE. S obzirom na temu ovog rada, u daljem izlaganju neće biti riječi o tim pravilima, nego o procesno-pravnim odredbama vanparničnog postupka za određivanje naknade za eksproprijisane nepokretnosti. Ovdje se samo ukazuje na to da su, zbog jedinstva materijalnih i procesnih normi, sudovi dužni da u postupku određivanja naknade za eksproprijisane nekretnine primjenjuju i pravila ZE o određivanju naknade za pojedine vrste nepokretnosti i da, u skladu sa njima, usmjeravaju vođenje postupka i utvrđivanje činjeničnog stanja.

Nadležni organ za sprovođenje postupka eksproprijacije je Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove – područna jedinica u opštini na čijoj se teritoriji nalazi nepokretnost predložena za eksproprijaciju (član 28. stav 1. ZE). Isti organ je

dužan, da poslije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, odmah bez odlaganja zakaže i održi raspravu za sporazumno određivanje naknade za ekspropriisanu nepokretnost (član 55. stav 1. ZE). Ako se sporazum o naknadi u cjelini ne postigne u roku od dva mjeseca od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, područna jedinica Uprave dužna je dostaviti pravosnažno rješenje o eksproprijaciji sa svim spisima nadležnom osnovnom sudu radi određivanja visine naknade (član 60. stav 1. istog zakona). Ako područna jedinica odbije zaključivanje sporazuma o naknadi, kad utvrdi da bi taj sporazum bio u suprotnosti s pozitivnim propisima, takođe je dužna da bez odlaganja dostavi sve spise predmeta eksproprijacije nadležnom osnovnom sudu (član 57. stav 1. i 3. ZE).

Postupak određivanja naknade za ekspropriisane nepokretnosti, propisan je kao jedan od postupaka uređenja imovinskih odnosa, odredbama članova 146. do 153. Zakona o vanparničnom postupku. Ovaj zakon objavljen je u "Službenom listu SR BiH" broj 10/89 a u Republici Srpskoj se primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 21/92). Zakon o vanparničnom postupku će dalje biti označavan skraćenicom ZVP.

U ovom vanparničnom postupku sud, prema tome, određuje visinu naknade za ekspropriisanu nepokretnost kad korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik pred nadležnim organom uprave nisu postigli sporazum o naknadi za ekspropriisanu nepokretnost. Stranke u postupku su korisnik eksproprijacije i raniji vlasnik, čiji su pravni interesi suprotstavljeni. Isključivo mjesno nadležan je sud na čijem se području nalazi ekspropriisana nepokretnost (član 13. stav 3. ZVP). Raspravljavanje pred sudom je javno (član 9. stav 1. istog zakona). U postupku prvostepeni sud raspravlja i odlučuje u vijeću koje je sastavljeno od jednog sudije, kao predsjednika vijeća i dvojice sudija porotnika (član 16. stav 2. ZVP). Protiv pravosnažnog rješenja donesenog u drugom stepenu, dopuštena je revizija (član 26.).

Pored pravosnažnog rješenja o eksproprijaciji i spisa, područna jedinica Uprave dužna je dostaviti sudu i dokaz o isplati vlasniku ponuđenog iznosa naknade ili o polaganju istog u depozit suda. Područna jedinica može i prije isteka roka od dva mjeseca dostaviti rješenje o eksproprijaciji sa spisima nadležnom sudu, ako iz izjava učesnika tvrdi da se ne može postići sporazum o naknadi. Ako područna jedinica ne dostavi rjesenje i spise u navedenom roku, učesnici se mogu i neposredno obratiti sudu za određivanje naknade. Postupak je hitan i vodi se po službenoj dužnosti.

Postupak se dalje sprovodi tako što sud određuje ročište na kojem će omogućiti učesnicima da se izjasne o obliku i obimu, odnosno visini naknade, kao i o dokazima o vrijednosti nepokretnosti, koji se pribavljaju po službenoj dužnosti. Sud na ročištu izvodi i druge dokaze koje učesnici predlože, ako nađe da to ima značaja za određivanje naknade, a po potrebi određuje i vještačenje. Ovdje se radi o raspravnom načelu i načelu neposrednosti koja nisu karakteristična za vanparnični, nego za parnični postupak. U vanparničnom postupku se primjenjuju kad je to izričito propisano zakonom kao u ovom slučaju, s obzirom na prirodu ekspropriisane nepokretnosti, i od ličnih, porodičnih i materijalnih prilika ranijeg vlasnika, ako su od uticaja na visinu naknade (član 50. ZE).

Troškove postupka određivanja naknade za ekspropriisane nepokretnosti snosi korisnik eksproprijacije, osim troškova koji su izazvani neopravdanim postupcima ranijeg vlasnika. Ovakve odredbe su i razumljive, pošto se eksproprijacija vrši u interesu korisnika eksproprijacije i u skladu su sa članom 28. stav 3. ZVP.

Učesnici mogu i pred sudom zaključiti sporazum o naknadi za ekspropriisane nepokretnosti. Ako zakluče sporazum o tome da se naknada za ekspropriisanu zgradu ili stan odredi u obliku davanja druge zgrade ili stana, sporazumom će odrediti rok za

ispunjenje uzajamnih obaveza. Ako taj rok ne odrede, sud će rješenjem o naknadi odrediti rok o iseljenju iz eksproprisane zgrade, odnosno stana kao posebnog dijela zgrade, prema ZE. Ova odredba upućuje na član 15. stav 3. i član 14. stav 2., 3. i 4. ZE. Prema članu 15. stav 3. pomenutog zakona ranijem vlasniku koji koristi eksproprisani objekt, druga nepokretnost obezbjeđuje se prije rušenja eksproprisano objekta, a ranijem vlasniku koji nije korisnik eksproprisano objekta druga nepokretnost obezbjeđuje se najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji. Član 14. istog zakona propisuje u stavu 2. da se ranijem vlasniku eksproprisano poljoprivredno objekta koji je korišćen za uzgoj stoke i smještaj ili preradu poljoprivrednih proizvoda, a kome je prihod od tih djelatnosti uslov za egzistenciju, naknada određuje davanjem u svojinu drugog objekta u kome će moći da nastavi obavljanje djelatnosti, na mjestu koje predloži raniji vlasnik u okviru svog poljoprivredno posjeda, u skladu sa važećim propisima. Ovu obavezu korisnik eksproprijacije dužan je da izvrši najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana rušenja eksproprisano objekta (stav 3.). Do predaje u posjed objekta koji se daje u svojinu na ime naknade, korisnik eksproprijacije je dužan da prije rušenja eksproprisano objekta ranijem vlasniku omogući korišćenje drugog objekta (stav 4.).

Ista pravila važe i za eksproprisano poljoprivredno zemljište. Ako učesnici zaključe sporazum o naknadi za to zemljište u obliku davanja u vlasništvo ranijem vlasniku druge nepokretnosti, a ne odrede rok za izvršenje uzajamnih činidbi, sud rješenjem o naknadi određuje rok za predaju eksproprisano poljoprivredno zemljišta. U vezi sa ovim pravilom vanparničnog postupka je odredba člana 14. stav 1. ZE, da se naknada za eksproprisano obradivo poljoprivredno zemljište licu kome je prihod od tog zemljišta uslov za egzistenciju, određuje na njegov zahtjev davanjem u svojinu drugog odgovarajućeg zemljišta iste kulture i klase ili odgovarajuće vrijednosti u istom mjestu ili bližoj okolini. Ako to nije moguće zbog eksproprijacije većeg obima (eksploatacije uglja, izgradnja termoelektrana, eksploatacionih jezera i sl.) naknada se isplaćuje u novcu.

Po zaključenju rasprave sud donosi rješenje kojim određuje oblik i obim, odnosno visinu naknade za eksproprisano nepokretnost i obavezuje korisnika eksproprijacije da tu naknadu ispuni, odnosno isplati ranijem vlasniku. Visina naknade u novcu za eksproprisano nepokretnost određuje se po tržišnoj cijeni prema okolnostima u vrijeme donošenja prvostepene odluke o naknadi. Ako su eksproprisane nepokretnosti raznih vrsta u svojini istog vlasnika, u odluci suda posebno se iskazuje naknada za pojedine vrste nepokretnosti (član 40. ZE). Kad se rješenje o naknadi ne odnosi na novčanu naknadu, sadržina obaveze mora biti jasno određena u tom smislu da se nepokretnosti mogu lako identifikovati. Ovo radi toga što je rješenje o određivanju naknade za eksproprisano nepokretnost izvršna isprava u smislu člana 16. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ" broj; 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91) i "Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93 i 14/94).

Ako učesnici zaključe sporazum o obliku i obimu, odnosno o visini naknade, sud će svoje rješenje zasnovati na njihovom sporazumu ukoliko nađe da sporazum nije u suprotnosti s prinudnim propisima i dobrim običajima (ZVP iz 1989. godine koristi raniju terminologiju: "prinudni propisi o samoupravnim pravima radnih ljudi, o raspolaganju društvenim sredstvima i drugi prinudni propisi", kao "pravila morala samoupravnog socijalističkog društva"). U protivnom sud će nastaviti postupak i pošto raspravi i utvrdi sve bitne i sporne činjenice, donijeće rješenje o naknadi bez obzira na sporazum učesnika.

Odredbe o postupku određivanja naknade za ekspropisane nepokretnosti shodno se primjenjuju i u drugim slučajevima kada se ranijem vlasniku po zakonu priznaje pravo na naknadu na nepokretnost na kojoj je izgubio pravo vlasništva ili drugo stvarno pravo. Tako je na primjer Zakonom o građevinskom zemljištu ("Službeni list SR BiH broj 34/86, 1/90 i 29/90 i "Službeni glasnik republike Srpske" broj 29/94, 23/98 i 5/99) propisano da raniji vlasnik neizgrađenog građevinskog zemljišta koje je preuzeto iz njegovog posjeda ima pravo na naknadu (član 44. stav 1.); naknada se određuje i isplaćuje po odredbama ZE (stav 4.). Prema članu 11. stav 3. Zakona o pravu svojine na poslovnim zgradama i poslovnim prostorijama ("Službeni list SR BiH" broj 23/79 i 26/86 koji se primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske) ako poslovna zgrada odnosno poslovna prostorija prelazi u društvenu (sada državnu) svojinu, ranijem vlasniku (a to je udruženje građana ili drugo građansko pravno lice kojeje prema odredbama tog zakona moglo imati pravo svojine na ovakvim objektima) pripada pravo na naknadu po odredbama ZE. Zakon o kulturnim dobrima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 11/95) predviđa mogućnost u članu 31., da sopstvenik zaštićenog dobra (kulturnog odbora ili dobra koje po tom zakonu uživa prethodnu zaštitu) ima pravo na naknadu štete usljed mjere kojom je obezbijedena dostupnost kulturnog dobra javnosti, koja se utvrđuje ugovorom po pravilima imovinskog prava, a u slučaju spora utvrđuje ugovorom po pravilima imovinskog prava, a u slučaju spora utvrđuje je nadležni sud u vanparničnom postupku. Ako se u ovim slučajevima visina naknade određuje pred sudom, shodno se primjenjuju odredbe ZVP o određivanju naknade za ekspropisane nekretnine.

5. SUDSKA PRAKSA

NADLEŽNOST U POSTUPKU UTVRĐIVANJA NAKNADE

Član 29. Zakona o eksproprijaciji

Sud u postupku utvrđivanja naknade za ekspropisane nekretnine ne odlučuje o pravu na naknadu nego samo o visini naknade.

O pravu na naknadu odlučuje nadležni organ uprave rješenjem o eksproprijaciji.

Iz obrazloženja:

Irelevantni su navodi revizije da je predlagač bespravno izgradio stambeni objekat na rudnom polju kao i sporedne objekte, pa da mu stoga ne pripada pravo na naknadu za ove objekte.

Odredbom člana 29. Zakona o eksproprijaciji propisano je da rješenjem eksproprijacije, pored ostalog sadrži naznačenje nepokretnosti koje se eksproprišu uz navođenje podataka iz katastra odnosno zemljišnih knjiga, naznačenje vlasnika ekspropisanih nekretnina, objekta koji se ekspropriše i naznačenje da li vlasniku i za koje ekspropisane nekretnine pripada pravo na naknadu.

U rješenju o eksproprijaciji navedeno je da je predlagač vlasnik objekta, a pored ostalog i da predlagaču za sve ekspropisane nekretnine pripada pravo na naknadu. Iz

izloženog slijedi da se o pravu na naknadu za eksproprisane nekretnine odlučuje rješenjem o eksproprijaciji koje donosi nadležni organ uprave a s tim u vezi u upravnom postupku se utvrđuje i da li je eksproprisani građevinski objekat bespravno građen.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Rev-123/98 od 4.8.1998. godine)

ODREĐIVANJE NAKNADE ZA EKSPROPRIсанU NEPOKRETNOST

Postupak određivanja naknade za eksproprisane nepokretnost, u kome do dana stupanja na snagu ovog zakona nije zaključen sporazum o naknadi, odnosno nije doneta pravosnažna sudska odluka, okončaće se po odredbama ovog (novog) Zakona.

Iz obrazloženja:

Iz stanja u spisima proizilazi da je naknada za izuzetno nacionalizovano neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište određena na osnovu odredaba članova 46. i 71. Zakona o eksproprijaciji ("Sl. glasnik SRS", br. 40/84, 53/87, 22/89 i 15/90 i "Sl. glasnik RS", br. 6/97).

Međutim, nakon donošenja prvostepenog rešenja u ovom predmetu donet je novi Zakon o eksproprijaciji ("Sl. glasnik RS", br. 53/95 od 28. decembra 1995. god.), koji je stupio na snagu 5. januara 1996. godine, a koji u članu 44. na drugi način propisuje određivanje naknade za izuzetno nacionalizovano izgrađeno građevinsko zemljište. Prema odredbi člana 72. stav 2. ovog Zakona postupak određivanja naknade za eksproprisane nepokretnost, u kome do dana stupanja na snagu ovog zakona nije zaključen sporazum o naknadi, odnosno nije doneta pravosnažna sudska odluka, okončaće se po odredbama ovog zakona.

Kako u ovom predmetu do stupanja na snagu navedenog Zakona o eksproprijaciji nije doneta pravosnažna sudska odluka u postupku određivanja naknade za eksproprisane nepokretnost, jer je navedeni Zakon stupio na snagu 5. januara 1996. godine, a drugostepena odluka doneta 28. februara 1996. godine, to se u zahtevu za zaštitu zakonitosti osnovano ukazuje da su navedena rešenja doneta uz pogrešnu primenu materijalnog prava, jer su sudovi, donoseći navedeno rešenje, primenili zakon koji nije mogao biti primenjen, a nisu primenili zakon čija je primena bila obavezna.

(Odluka Vrhovnog suda Srbije Gzz. 31/97 od 8. 1. 1998.)

PONIŠTENJE RJEŠENJA O EKSPROPRIACIJI – VRAĆANJE NAKNADE

Za slučaj poništenja rešenja o eksproprijaciji i vraćanja eksproprisane nepokretnosti ranijem vlasniku (deeksproprijacija), primenom načela jednakih vrednosti uzajamnih davanja, vlasnik je dužan vratiti pravičnu naknadu prema kriterijumima po kojima se ona utvrđuje u vreme kada je izvršeno vraćanje.

Iz obrazloženja:

Sudovi utvrđuju da su tuženi nakon poništaja pravosnažnog rešenja o eksproprijaciji krajem 1981. godine vratili naknadu koja im je bila isplaćena za eksproprisane nekretninu uplatom iznosa od 300.000 dinara u korist napred označenog

SIZ-a, a posle toga 1. avgusta 1983. godine u izvršnom sudskom postupku povratili stambeni odnosno poslovni prostor koji je bio u okviru eksproprianog objekta. Poništajem rešenja o eksproprijaciji nastupaju posledice kao kod poništaja ugovora i strana koja je nešto primila ima izvršiti vraćanje primljenog u jednakim vrednostima uzajamnih davanja. Kako je u pitanju vraćanje eksproprianog stambenog objekta i vraćanje naknade za eksproprianu takvu imovinu, moraju se poštovati ista pravila i kriterijumi koji su se primenjivali kod određivanja naknade iz člana 25. do 32. Zakona o eksproprijaciji ("Sl. list SAPV", broj 16/78). Iznos naknade koju treba tuženi da vrate utvrdiće se prema vremenu kada su tuženi vratili - uplatili iznos od 300.000 dinara, i to prema tržišnoj vrednosti stambene zgrade uz ocenu svih ostalih kriterijuma koji određuju naknadu. Ako je tako utvrđena naknada veća od visine uplaćenog iznosa potpuna naknada će se prema preostaloj srazmeri odrediti prema cenama u vreme donošenja sudske odluke.

6. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ODREĐIVANJA NAKNADE ZA EKSPROPRIISANE NEKRETNINE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-26/98

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 28.4.1998. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Predsjednik vijeća: _____

Sudije porotnici: _____, _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je pristupio _____, raniji korisnik zemljišta, i zastupnik protivpredlagača zamjenik Republičkog javnog pravobranioca _____.

Predsjednik vijeća otvara raspravu i izlaže stanje predmeta prema spisu.

Predlagač - raniji korisnik izjavio je da je Republička uprava za geodetsko imovinsko-pravne poslove izuzela dio njegove k.č. 10/62 k.o. Zalužani u pov. 500 m² i porušila ogradu. U vezi s naknadom za porušenu ogradu, saglasan je sa prijedlogom protivpredlagača da mu se isplati naknada za iznos od 1.000,00 KM, a što se tiče naknade za izuzeto građevinsko neizgrađeno zemljište traži da mu se obezbijedi drugo zemljište ili isplati naknada 20 KM po m² što je ukupno 10.000,00 KM kolika je tržišna vrijednost zemljišta.

Zamjenik Republičkog javnog pravobranioca izjavio je da se protivi prijedlogu da se za izuzeto zemljište predlagaču obezbijedi drugo zemljište. Razlog je taj, što se radi o građevinskom neizgrađenom zemljištu u društvenoj svojini, na ime čijeg se izuzimanja ne može predlagaču obezbijediti drugo, odgovarajuće, zemljište, odnosno da

društvena zajednica nema tu mogućnost. U vezi s novčanim potraživanjem izuzetog zemljišta izjavljuje da je zahtjev previsoko postavljen, te da je prema odluci SO Banja Luka vrijednost neizgrađenog građevinskog zemljišta u tom području 5,00 KM=1 m², pa da predlagaču pripada naknada u ukupnom iznosu od 2.500,00 KM.

Stranke nemaju drugih dokaznih prijedloga.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Rješenje će se naknadno dostaviti strankama u pismenoj formi.

Zapisničar:

PP

Predsjednik Vijeća:

RJEŠENJE O ODREĐIVANJU NAKNADE ZA EKSPROPRISANE NEKRETNINE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-26/98

Dana 28.4.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, u vijeću sastavljenom od sudije _____, kao predsjednika vijeća, i sudija porotnika _____ i _____, kao članova vijeća, u vanparničnom predmetu predlagača - ranijeg korisnika _____, sina _____ iz Banje Luke, ul. Vojvode Stepe br. 2, protivpredlagača - korisnika izuzetih nekretnina Republike Srpske, Direkcije za puteve RS Banja Luka, ul. Vojvođanska broj 15, zastupana po Javnom pravobraniocu Republike Srpske, radi određivanja naknade za izuzetu nekretninu, dana 28.4.1998. godine, po provedenom postupku, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Za nekretnine izuzete rješenjem Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Područna jedinica Banja Luka br. 05/I 280-930/97 od 20.12.1996. godine, ranijem korisniku _____ sinu _____ iz Banje Luke određuje se naknada za:

1. zemljište 2.500,00 KM,
2. ogradu 1.000,00 KM,
- Ukupno: 3.500,00 KM

Republika Srpska, Direkcija za puteve RS, obavezuje se da _____, sinu _____, isplati naknadu u ukupnom iznosu od 3.500,00 KM u roku od 15 dana po pravosnažnosti ovog rješenja.

Ako Republika Srpska, Direkcija za puteve RS, ne isplati _____, sinu Janka iz Banje Luke, naknadu iz prethodnog stava u određenom roku, dužna je na iznos neisplaćene naknade platiti zakonsku zateznu kamatu koja se računa od dana isteka tog roka, pa do dana isplate.

Obavezuje se korisnik eksproprijacije da naknadi troškove postupka ranijem vlasniku u iznosu od 200 KM u roku 8 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Rješenjem Direkcije za puteve RS br. od 20.12.1996. godine izuzeta, je pored ostalog, parcela br. 10/62 pov. 500 m² od ranijeg korisnika _____ sina _____, iz Banje Luke u korist protivpredlagača - korisnika izuzetih nekretnina Direkcije za puteve RS.

Dopisom Republičke uprave za geodetsko imovinsko-pravne poslove područna jedinica Banja Luka br. 05/I 280-930/97 od 13.1.1998. godine predmet je ustupljen ovom sudu da odluči o naknadi, pošto stranke nisu postigle sporazum pred navedenim organom uprave. Protivpredlagač ponudio je naknadu kako je navedeno u izreci ovog rješenja.

Predlagač je prihvatio naknadu za ogradu, dok je u vezi s naknadom za zemljište tražio da mu se obezbijedi drugo odgovarajuće zemljište.

Sud je odlučio kao u izreci rješenja iz sljedećih razloga:

Naknada za ogradu koja je postojala na izuzetom zemljištu, a nije sporna iznosi 1.000,00 KM.

Predlagač je izuzeo građevinsko - neizgrađeno zemljište u društvenoj svojini.

Naknada za takvo zemljište određuje se prema odluci SO Banja Luka a u smislu čl. 43 Zakona o eksproprijaciji.

Prema sada važećoj odluci SO Banja Luka o naknadi za građevinska zemljišta, naknada za 1 m² zemljišta iznosi 5,00 KM ili 2.500,00 KM za površinu od 500 m² koliko je zemljišta izuzeto, pa je radi toga za zemljište trebalo odrediti naknadu u ovom iznosu.

Prema izjavi pun. zastupnika protivpredlagača, protivna stranka nije u mogućnosti da predlagaču obezbijedi drugo zemljište, a po mišljenju suda nema ni zakonskih uslova za to, pa je naknadu trebalo odrediti u novčanom iznosu.

Rok isplate naknade iznosi 15 dana od dana pravosnažnosti rješenja. Ukoliko protivpredlagač ne isplati naknadu za izuzete nekretnine u predviđenom roku obavezan ja da plati zakonsku zateznu kamatu koja teče od dana isteka roka pa do isplate.

Odluka o troškovima postupka temelji se na članu 150 Zakona o vanparničnom postupku a troškovi se odnose na troškove pristupa u ročištu ranijeg korisnika.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Predsjednik vijeća:

POUKA: Protiv ovog rješenja je dozvoljena žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ODREĐIVANJA NAKNADE ZA
EKSPROPRISANE NEKRETNINE ZAKLJUČENO SUDSKIM
PORAVNANJEM**

R-I-134/92

Z A P I S N I K

Sastavljen 18. novembra 1992. godine u Osnovnom sudu Banja Luka.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Predmet: Poravnanje o naknadi

Pristupili su:

1. Za predlagača - raniji vlasnici _____, sin _____, iz Banje Luke, ul. Krajiških brigada 38-e i _____ rođ. _____, kći _____ iz Banje Luke, ul. Krajiških brigada br. 38 e.

2. Za protivnu stranku - korisnika eksproprijacije opština Banja Luka, koju zastupa zamjenik Javnog pravobranioca Republike Srpske _____.

Prisutne stranke izjavljuju da su postigle saglasnost u pogledu naknade.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Sačinice se PORAVNANJE O NAKNADI.

I. Za nekretnine eksproprisane rješenjem opštine Banja Luka broj 08/I-573-211/91 od 12.08.1991. godine ranijem vlasniku _____, sinu _____, određuje se naknada za:

1. za 1/2 dijela stambenog objekta iznos od 30.000,00 KM,
 2. za 1/2 dijela pomoćnih objekata iznos od 15.000,00 KM,
 3. za 1/2 dijela zemljišta k.č. br. 611/6 n. 228 8.000,00 KM,
 4. za 1/2 dijela zasada iznos od 4.000,00 KM,
 5. Povećanje na ime odustanka od stana iznos od 50.000,00 KM,
 6. Na ime selidbenih troškova iznos od 3.000,00 KM.
- Ukupno 1 - 6 110.000,00 KM.,

7. Povećanje na ime zaključenja sporazuma 10% ...1.000,00 KM.

Ukupno 1 - 7 121.000,00 KM.

II. Iznos iz tačke I (121.000,00 KM) umanjuje se za iznos od 60.000,00 KM koliko je raniji vlasnik primio akontacije od korisnika eksproprijacije na dan 01.06.1992. godine.

III. Budući da je korisnik eksproprijacije ranijem vlasniku Ostoji Saviću ustupio na korišćenje građevinski materijal od eksproprisanih objekata, to se po ovom osnovu za ustupanje građevinskog materijala ranijem vlasniku _____ umanjuje naknada iz tač. I ovog poravnanja za iznos od 6.000,00 KM pa je korisnik eksproprijacije na ime eksproprisanih nekretnina opisanih u tač. I ovog poravnanja dužan ranijem vlasniku _____ isplatiti iznos od 54.000,00 KM.

Ranijoj vlasnici _____, rođ. _____, za eksproprisane nekretnine rješenjem citiranim u tač. I ovog poravnanja određuje se naknada za:

1. za 1/2 dijela stambenog objekta iznos od 30.000,00 KM,
2. za 1/2 dijela pomoćnih objekata iznos od 15.000,00 KM,
3. za 1/2 dijela zemljišta k.č. br. 611/6 n. 288 8.000,00 KM,
4. za 1/2 dijela zasada iznos od 4.000,00 KM,
5. Povećanje na ime odustanka od stana iznos od 50.000,00 KM,
6. Na ime selidbenih troškova iznos od 3.000,00 KM.

Ukupno 1 - 6 110.000,00 KM.

7. Povećanje na ime zaključenja sporazuma 10% 11.000,00 KM,

Ukupno 1 - 7 121.000,00 KM.

V. Ukupna naknada iz tač. IV ovog poravnanja (121.000,00 KM) umanjuje se ranijoj vlasnici za iznos od 60.000,00 KM koliko je ranija vlasnica primila na ime akontacije za eksproprisane nekretnine od korisnika eksproprijacije dana 01.06.1992. god. pa ukupna naknada koja se ima isplatiti ranijoj vlasnici _____ iznosi 61.000,00 KM.

VI. Naknada iz tač. III i tač. V ovog poravnanja korisnik eksproprijacije dužan je da isplati ranijim vlasnicima _____, sinu _____, i _____ rođ. _____, u roku od 15 dana od dana zaključenja ovog poravnanja, a u slučaju kašnjenja korisnik eksproprijacije platiće kamate propisane zakonom.

VII. Raniji vlasnici u cijelosti prihvataju naknadu iz tač. III i tač. V ovog poravnanja i izjavljuju da su sa ovom naknadom u cijelosti izmireni za svoje eksproprisane nepokretnosti, te da po primitku naknade u roku iz tač. VI ovog poravnanja prema korisniku eksproprijacije nemaju nikakvih potraživanja.

VIII. Troškove koje raniji vlasnici budu imali u postupku dobijanja građ. dozvole za izgradnju individualnih stambenih objekata (prim. troškove na ime izgubljenih dnevnica i sl.) snose sami.

IX. Raniji vlasnici odriču se prava traženja naknade na ime čišćenja gradilišta koje su dobili na ime izgradnje porodičnih stambenih objekata u ulici Novo naselje.

X. Raniji vlasnici se obavezuju da u roku od 15 dana od dana zaključenja ovog poravnanja predaju eksproprisane objekte slobodne od ljudi i stvari korisniku eksproprijacije, a ukoliko korisnik eksproprijacije prije isteka roka iz tač. VII ovog poravnanja isplati naknadu, raniji vlasnici će u tom slučaju sa danom prijema naknade predati eksproprisane objekte slobodne od ljudi i stvari.

XI. Korisnik eksproprijacije se obavezuje da nadoknadi ranijem vlasniku izgubljene dnevnice koje su imali u toku postupka eksproprijacije i naknade, i to u iznosu od 300,00 KM svakom od ranijih vlasnika.

XII. Ovako postignutim poravnanjem raniji vlasnici izjavljuju da su u potpunosti izmireni za nekretnine eksproprisane rješenjem citiranim u tački I ovog poravnanja, te da korisnik eksproprijacije nemaju nikakvih potraživanja bilo u novcu ili nepokretnostima.

XIII. Ovo poravnanje ima snagu izvršnog naslova.

Zapisničar:

PP

Sudija:

7. UPRAVLJNJE I KORIŠĆENJE ZAJEDNIČKIM STVARIMA

Pojam - U postupku za upravljanje i korišćenje zajedničkim stvarima sud uređuje način upravljanja i korišćenja zajedničkim stvarima suvlasnika, sukorisnika i drugih suposjednika iste stvari (čl. 154-160 ZVPBiH). Sud odlučuje u vanparničnom postupku samo ako za upravljanje i korišćenje zajedničke stvari nema saglasnosti svih ili većine zajedničara.

Pokretanje postupka - Postupak se pokreće na prijedlog lica koje smatra da je povrijeđeno u pravu upravljanja ili korišćenja zajedničke stvari. Prijedlog sadrži podatke o zainteresovanim licima i o stvari koja je predmet postupka, kao i razloge zbog kojih se postupak pokreće.

Prijedlog se podnosi sudu na čijem području se stvar nalazi, a ako se stvar nalazi na području više sudova, prijedlog se može podnijeti svakom od tih sudova.

Ročište - U ovom postupku ročište je obavezno, a na njega se pozivaju sva zainteresovana lica. Sud će im ukazati na mogućnost sporazuma i pomoći im da sporazumno urede način upravljanja, odnosno korišćenja zajedničke stvari. Sporazum zainteresovanih lica sud će, nakon što im predoči prirodu i pravno dejstvo sudskog poravnanja, unijeti u zapisnik kao sudsko poravnanje.

Ako se zainteresovana lica ne sporazumiju, sud će provesti potrebne dokaze i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka donijeti rješenje kojim će urediti način upravljanja ili korišćenja zajedničkom stvari po odgovarajućim propisima o materijalnom pravu, vodeći računa o njihovim posebnim i zajedničkim interesima. U slučaju da se prijedlogom traži uređenje korišćenja zajedničkog stana ili poslovnih prostorija, sud će naročito urediti koje će prostorije zainteresovana lica koristiti posebno, a koje zajednički, način korišćenja zajedničkih prostorija, kao i na koji način će se snositi troškovi korišćenja prostorija.

Upućivanje na parnicu ili postupak pred upravnim organom - Kad je među zainteresovanim licima sporno pravo na stvar koja je predmet postupka ili je sporan obim prava, sud će uputiti predlagača da u određenom roku pokrene parnicu ili postupak pred upravnim organom radi rješenja spornog prava, odnosno pravnog odnosa, a vanparnični postupak će prekinuti. Tako, na primjer, kod prava suvlasništva može da se ističe da pojedino zainteresovano lice uopšte nije suvlasnik predmetne stvari jer da to nije ni bio ili da je to pravo u međuvremenu izgubio, odnosno da mu je veličina udjela na toj stvari sporna. Kod uređivanja načina korišćenja zajedničkog stana može da se pojavi kao sporno pitanje u toku ovog postupka da li neki od korisnika uopšte ima pravo stanovanja odnosno koji status stanara ima u tom stanu.

Treba naglasiti da zakon obavezuje sud da u svim ovim slučajevima predlagača upućuje na parnicu ili na postupak pred upravnim organom bez obzira ko je od zainteresovanih lica i prema kome osporio pravo odnosno obim prava na zajedničkoj stvari. Na ovaj način zakon je napravio izuzetak od pravila, jer sud ovdje ne ocjenjuje čije je pravo manje vjerovatno da bi to lice uputio na nadležni postupak.

Ako predlagač ne pokrene postupak u određenom roku, smatraće se da je prijedlog povučen.

Vanparnični sud može do donošenja odluke nadležnog organa (parničnog suda ili upravnog organa) privremeno urediti odnose zainteresovanih lica u pogledu

upravljanja i korišćenja zajedničkom stvari kad to okolnosti slučaja zahtijevaju, a naročito da bi se spriječila znatnija šteta, samovlašće ili očita nepravda za pojedina zainteresovana lica. Ovu mogućnost sud ima i u slučaju kad su zainteresovana lica suposjednici stvari koji ne raspolažu dokazima o zakonitom osnovu sticanja posjeda.

Ograničenost pravosnažnosti rješenja vanparničnog suda - Zainteresovana lica mogu u parnici ili drugom postupku ostvarivati svoja prava u odnosu na stvar o čijem je upravljanju i korišćenju pravosnažno odlučeno u postupku upravljanja i korišćenja zajedničkim stvarima.

U postupku za uređenje načina upravljanja i korišćenja zajedničkim stvarima revizija nije dozvoljena.

Primjena navedenih pravila na druge slučajeve - Odredbe o upravljanju i korišćenju zajedničkim stvarima primjenjuju se i na vlasnike i posjednike posebnih dijelova zgrada u pogledu upravljanja i korišćenja zajedničkim dijelovima zgrade koji služe zgradi kao cjelina ili samo nekim posebnim dijelovima zgrade, u kom slučaju se zainteresovanim licima smatraju samo vlasnici tih dijelova zgrade, ako se uređivanjem njihovih uzajamnih odnosa ne dira u prava vlasnika drugih dijelova zgrade.

Odnosi između vlasnika posebnih dijelova zgrade uređuju se u skladu sa propisima o pravima na posebnim dijelovima zgrade.

8. DIOBA STVARI I IMOVINE U SUSVOJINI

Uvodne napomene

Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa reguliše susvojину u članu 13. do 17. Definiciju susvojine daje u članu 13. u kojem propisuje da više lica imaju pravo susvojine (suvlasništva) na nepodijeljenoj stvari kada je dio svakog od njih određen srazmjerno prema cjelini (idealni dio određen razlomkom ili procentom).

Ako suvlasnički dijelovi nisu određeni pretpostavlja se da su jednaki. Sama riječ susvojina odmah stavlja do znanja da svojina pripada većem broju lica.

Od susvojine treba razlikovati zajedničku svojinu čiju definiciju daje član 18. stav 1. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa, u kojem se navodi da u slučajevima i pod uslovima određenim zakonom može postojati pravo zajedničke svojine. Stavom 2. istog Zakona je propisano da je zajednička svojina, svojina više lica na nepodijeljenoj stvari kada su njihovi dijelovi određivi ali nisu unaprijed određeni. O zajedničkoj svojini radi se uvijek kada više lica (zajedničara) mogu u slučajevima predviđenim zakonom imati pravo svojine na jednoj stvari, tako da pravo svojine pripada svima zajedno. Zajednička svojina je uvijek vezana za zajednicu života i rada više lica (porodičnu zadrugu) koja je ostatak plemenskog i turskog feudalnog uređenja; npr. zajednica svojine na seoskim pašnjacima, šumama, utrinama u korist sela. Zajednička svojina je vezana i za bračne drugove jer je imovina stečena u braku njihova zajednička imovina.

Prema članu 14. citiranog Zakona zakonom određeno je da suvlasnik ima pravo da u svako vrijeme zahtijeva diobu stvari, osim u vrijeme u kojem bi ta dioba bila na štetu drugih suvlasnika, ako zakonom nije drukčije određeno. Pravo na diobu ne zastarijeva.

Pokretanje postupka

Postupak diobe stvari i diobe imovine u suvlasništvu se pokreće prijedlogom. Prijedlog podnosi ovlašteno lice, titular prava na diobu (suvlasnik imovine). Prijedlog mora da sadrži podatke o predmetu diobe, veličini dijela i podatke o drugim stvarnim pravima svakog suvlasnika. Ako se radi o diobi nepokretnosti, moraju se navesti zemljišnoknjižni i katastarski podaci i priložiti odgovarajući pismeni dokazi o pravu svojine, pravu služnosti i drugim stvarnim pravima, kao i posjedu nepokretnosti (zemljišno'knjižni izvodi, posjedovni listovi, fotosnimci, skice i dr.) Naravno, u prijedlogu se navode i drugi podaci koji decidno nisu navedeni u članu 162. Zakona o vanparničnom postupku Službeni list SR BiH, broj 10/89 (u daljem tekstu skraćeno ZOVP), a shodno članu 106. Zakona o parničnom postupku, koji se u Republici Srpskoj primjenjuje na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za sprovođenje Ustava RS (Službeni glasnik RS 21/92), kao što su označenje suda kojem se podnosi prijedlog, adrese stranaka njihovih punomoćnika, zastupnika, ime i prezime, potpis podnosioca predloga i drugi podaci.

Prijedlog sa navedenim priložima se podnosi sudu na čijem se području stvar ili imovina nalazi, a ako se stvar ili imovina u suvlasništvu nalazi na teritoriji više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

Pripremni postupak

Članom 164. ZOVP određeno je da će sud po prijemu prijedloga zakazati ročište na koje će pozvati sve suvlasnike i lica koja na predmetu diobe imaju neko stvarno pravo. Iako ZOVP ne predviđa i druge radnje suda po prijemu prijedloga, sud je dužan ispitati dopuštenost prijedloga, da li je vanparnični postupak redovan put zaštite u tom slučaju, da li je sud nadležan za rješavanje po prijedlogu, te da li je prijedlog za diobu formalno uredan, odnosno da li se po istom može postupiti. Ako su ispunjene navedene pretpostavke sud zakazuje ročište, i to u pravilu, pripremno. Ako na ročište ne pristupi predlagač, a uredno je obaviješten o ročištu, te ne postoje opšte poznate okolnosti koje su ga spriječile da na ročište dođe, sud će utvrditi povlačenje prijedloga. Ostali učesnici u postupku mogu u roku petnaest dana, od dana prijema rješenja predložiti da se postupak nastavi u kojem slučaju će sud postupak nastaviti. Na ovom ročištu sud saslušava predlagača i protivpredlagača, kao i druga lica koja polažu određena prava na stvari ili imovinu, vrši uvid u zemljišnoknjižne izvratke, posjedovne listove, ugovore, kopije planova, skice i drugu dokumentaciju predloženu u spisu radi utvrđivanja nekretnina koje su predmet diobe, da li su svi suvlasnici živi, odnosno da li je iza suvlasnika upisanih u zemljišne knjige, a koji su naknadno umrli sproveden ostavinski postupak, odnosno ko su njegovi nasljednici, te da li su svi suvlasnici upisani u zemljišnim knjigama, tj. da li su svi suvlasnici navedeni kao stranke u postupku. Takođe, sud utvrđuje da li su neke od nekretnina prometovane, a prometovanje nije provedeno u zemljišnim knjigama, pa se nekretnine i dalje formalno vode na upisanom suvlasniku. Takođe, sud utvrđuje: da li su stranke (suvlasnici) izvršili takozvanu internu diobu, odnosno, ko uživa i u kom obimu nepokretnosti koje su predmet diobe.

Ukoliko protivpredlagači ne osporavaju pravo na diobu predlagači, sud od stranaka uzima izjavu o načinu diobe nepokretnosti, odnosno utvrđuje da li postoji mogućnost postizanja sporazuma o uslovima i načinu diobe. Ako sud postupajući po prijedlogu

utvrdi da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe, ili sporno pravo na imovinu sporna veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu, ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u imovinu u suvlasništvu, prekinuće postupak diobe i uputiti predlagača da u određenom roku pokrene parnicu. Ako predlagač u određenom roku ne pokrene parnicu smatraće se da je prijedlog povučen.

Ukoliko nema spora među strankama oko uslova i načina diobe u pravilu sud zakazuje ročište na licu mjesta (uviđaj na licu mjesta) uz sudjelovanje vještaka geodetske struke, a po potrebi vještaka poljoprivredne, građevinske i druge struke. U rješenju o određivanju uviđaja na licu mjesta sud određuje vrijeme i mjesto uviđaja, predmet diobe, (ako su predmet diobe nepokretnosti) u rješenju navodi brojeve parcela koje su predmet diobe po starom i novom premjeru, te obavezuje predlagača za održavanje ročišta na licu mjesta. Za napomenuti je da predlagač može povući prijedlog, u kom slučaju sud obavještava protivpredlagača i poziva ga da u roku od 15 dana obavijesti sud da li je saglasan sa povlačenjem prijedloga, odnosno, da li nastavlja postupak, u kom slučaju on u postupku preuzima ulogu predlagača (član 193. stav 2. Zakona o parničnom postupku).

Ročište na licu mjesta (dokazni postupak)

Nakon održanog ročišta na sudu, sud uglavnom zakazuje ročište na licu mjesta (uviđaj). Doduše, na pripremnom ročištu se u određenim slučajevima može odlučiti o načinu i uslovima diobe imovine i stvari. Recimo, kod diobe nepokretnosti stranke se mogu sporazumjeti da se ne vrši cijepanje parcela, nego da na osnovu svog suvlasničkog dijela u postupku diobe dobiju parcele u cijelosti. Tako na primjer k.č. br. 200 k.o. Jablan, u naravi kuća sa okućnicom, pripadne u svojinu jednom suvlasniku, k.č. br. 201 k.o. Jablan, u naravi gospodarski objekti i oranica, pripadnu drugom suvlasniku te da k.č. br. 202. k.o. Jablan, u naravi šuma, pripadne u svojinu trećem suvlasniku, u kom slučaju će sud sačiniti sudsko poravnanje. Takođe suvlasnici mogu izvršiti diobu tako što će jedan suvlasnik isplatiti ostalim suvlasnicima njihove suvlasničke dijelove, odnosno, da jednom suvlasniku, najčešće predlagaču, isplate njegov suvlasnički dio, a oni (ostali suvlasnici) i dalje ostanu u suvlasničkoj zajednici sa proporcionalno uvećanim suvlasničkim dijelovima. Međutim, kada je u pitanju dioba nepokretnosti, uglavnom nakon pripremnog ročišta, sud zakazuje ročište na licu mjesta, (uviđaj) uz učešće vještaka geodetske struke, a po potrebi i vještaka drugih struka.

Nakon što sud utvrdi šta je predmet diobe, odnosno izvrši identifikaciju parcela po planovima starog i novog premjera, te stanja na licu mjesta, tj. utvrdi ko posjeduje pojedine parcele, saslušava stranke u postupku po pitanju uslova i načina diobe nekretnina i pomaže strankama da zaključe sudsko poravnanje. U tom cilju određene prijedloge strankama daje sudija kao i prisutni vještaci. Ukoliko stranke postignu sporazum o uslovima i načinima diobe sud će poravnanje unijeti u zapisnik kao sudsko poravnanje (član 165. ZOVP). Međutim, sud je dužan paziti da zaključno poravnanje ne bude u suprotnosti sa imperativnim zakonskim propisima.

U praksi sud uzima izjave stranaka, odnosno unosi u zapisnik izjave stranaka o uslovima i načinima diobe, ali ne zaključuje sudsko poravnanje, nego donosi posebno rješenje o diobi nepokretnosti (razvrgnuće suvlasničke zajednice nepokretnosti) čime, navodno, prelazi svoje kompetencije jer procjenjuje šta je to u interesu stranaka. Međutim, mišljenja sam da sud iz praktičnih razloga donosi kasnije posebno rješenje o

diobi nepokretnosti, iz razloga što mu vještak reometar, kasnije dostavlja skicu i nacrt diobe sa podacima o brojevima parcele, veličini i položaju istih. Takođe, mišljenja sam da bi sud prije donošenja rješenja o diobi nepokretnosti trebao pozvati stranke da se izjasne na nalaz i mišljenje vještaka, nakon čega se može u zapisnik unijeti sudsko poravnanje, odnosno donijeti rješenje o načinu i uslovima diobe na koje rješenje stranke imaju pravo žalbe.

Ukoliko se među strankama ne postigne sporazum o uslovima i načinu diobe, zakon predviđa da sud sasluša stranke, provede potrebne dokaze, a kada je to potrebno i vještačenje, pa da na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, u skladu sa odgovarajućim propisima materijalnog prava, donese rješenje o diobi stvari i imovine u suvlasništvu, vodeći računa da zadovolji opravdane zahtjeve i interese suvlasnika i lica koja na predmetu diobe imaju neko stvarno pravo (član 166. ZOVP-a). Pri odlučivanju kome treba da pripadne određena stvar sud će, naročito, imati u vidu posebne interese pojedinih suvlasnika zbog kojih ta stvar treba da pripadne tom suvlasniku.

Ako se dioba stvari ima izvršiti njenom prodajom, prodaja će se dozvoliti i izvršiti po odredbama Zakona o izvršnom postupku.

Način diobe

Kad je god moguće sud će odrediti fizičku diobu stvari, tako da svaki suvlasnik dobije po prirodi onaj dio koji odgovara po veličini, odnosno vrijednosti njegovom suvlasničkom dijelu. To, praktično, znači da nije pravilna dioba ali kvotnim dijelovima suvlasnika ako njihova vrijednost nije srazmjerna.

Ako nije moguće odrediti da suvlasnici dobiju dio koji odgovara njihovom suvlasničkom dijelu u tom slučaju sud će odrediti da suvlasnik koji je dobio veću vrijednost od pripadajuće isplate ostalima razliku u novcu.

Kad fizička dioba stvari nije moguća jer bi se diobom osjetno smanjila njena vrijednost, sud će na zahtjev pojedinih suvlasnika, ukoliko okolnosti slučaja to opravdaju, vodeći računa o veličini dijela pojedinih suvlasnika i njihovom potrebom za tom stvari, odlučiti da stvar pripadne jednom suvlasniku, pošto drugim suvlasnicima isplati vrijednost njihovih suvlasnika dijelova u roku kkoji sud odredi prema okolnosti slučaja.

Međutim, ako sud utvrdi da fizička dioba nije moguća ili da bi se takvom diobom znatno umanjila vrijednost stvari, i ako ne odluči da stvar pripadne jednom od suvlasnika, odrediće da se stvar izloži javnoj prodaji i prodajom dobijeni iznos podijeli između suvlasnika srazmjerno veličini njihovih dijelova.

Kad diobu stvari zahtijeva suvlasnik čiji je suvlasni dio neznan, sud će odlučiti da ostali suvlasnici isplate negov dio.

Kod fizičke diobe nepokretnosti sud nalaže vještaku geodetske struke da identifikuje parcele, izvrši cijepanje parcela prema sporazumu stranaka, odnosno odluci suda, sačini diobnu osnovu (prijavne listove), skicu premjeravanja i da obrazloži svoj nalaz.

Vještak poljoprivredne struke najčešće ima zadatak da utvrdi vrijednost stvari i imovine koja se dijeli (poljoprivrednog zemljišta, zasada voća i vinograda, vrijednost poljoprivrednih mašina i opreme, i dr.), te pomaže sudu kod donošenja odluke o utvrđivanju vrijednosti stvari pojedinih njenih dijelova i načina diobe.

Vještak građevinske struke najčešće vrši procjenu vrijednosti građevinskih objekata, mogućnost fizičke diobe istih stvaranjem zasebnih tehnoloških, odnosno, stambenih jedinica.

Rješenje o uslovima i načinu diobe

Nakon zaključenja rasprave sud donosi rješenje o uslovima i načinu diobe stvari i imovine. Rješenje mora da sadrži predmet, uslove i način diobe, podatke o fizičkim djelovima stvari i prava koja su diobom pripala svakom učesniku, kao i njihova prava i obaveze utvrđene diobom. Dispozitiv rješenja o diobi stvari i imovine u suvlasništvu sadrži i odluku suda o načinu ostvarivanja služnosti i drugih stvarnih prava na dijelovima stvari i imovine koja je fizički podijeljena između suvlasnika.

Rješenjem sud mora odlučiti i o troškovima vanparničnog postupka. Članom 28. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku je propisano da u vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava učesnika, učesnici snose troškove na jednake dijelove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u imovinskom pravu o tome odlučuje sud, koji će prema srazmjeru toga udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki učesnik.

U vanparničnim stvarima iz prethodnog stava sud može odlučiti da troškove postupka u cijelosti snosi učesnik u čijem se interesu vodi postupak, odnosno učesnik koji je svojim ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje postupka.

Na rješenje o diobi stvari i imovine stranke imaju pravo žalbe Okružnom sudu u roku od 15 dana, računajući od dana prijema rješenja.

Pravosnažno rješenje o diobi stvari i imovine u suvlasništvu dostavlja se zemljišno-knjižnom odjeljenju suda radi provođenja u zemljišnim knjigama, upravi za geodetske poslove i katastar nepokretnosti radi provođenja u katastarskom operatu i poreskom organu radi razreza i naplate poreza.

9. SUDSKA PRAKSA

ODLUČIVANJE SUDA O FIZIČKOJ DEOBI NEPOKRETNOSTI

Kada suvlasnici nepokretnosti ne postignu sporazum o načinu fizičke deobe te nepokretnosti onda o načinu deobe odlučuje sud.

Iz obrazloženja:

Prema pravilima imovinskog prava, kad suvlasnici nepokretnosti ne postignu sporazum o načinu fizičke deobe te nepokretnosti onda o načinu deobe odlučuje sud, što je sadržano u članu 16. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, kao u članu 153. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku.

O samoj deobi od strane suda moguće je odlučiti na jedan od više načina. Kao prvo, kad deobu stvari zahteva suvlasnik čiji je udeo neznan, sud može odlučiti da ostali suvlasnici isplate njegov udeo. Zatim, sud će kad god je to moguće odrediti da se fizička deoba stvari izvrši tako da svaki suvlasnik dobije u prirodi onaj udeo koji odgovara veličini, odnosno vrednosti suvlasničkog udela. To praktično znači da nije

pravična deoba alikvotnim udelima suvlasnika ako njihova vrednost nije srazmerna. Ako je to pak, nemoguće sud može odrediti da suvlasnici dobiju udeo koji ne odgovara njihovom suvlasničkom udelu. Sud će odrediti da suvlasnik koji je odbio veću vrednost od pripadajuće isplati ostalima razliku u novcu. Kad fizička deoba stvari nije moguća ili bi se deobom osetno smanjila njena vrednost, sud će na zahtev pojedinih suvlasnika, ukoliko okolnosti slučaja to opravdavaju, vodeći računa o veličini udela pojedinih suvlasnika i njihovom potrebom za tom stvari, odlučiti da stvar pripada jednom suvlasniku, pošto drugim suvlasnicima isplati vrednost njihovog udela u roku koji sud prema okolnostima odredi. Međutim, ako sud utvrdi da fizička deoba nije moguća ili bi znatno umanjila vrednost stvari i ako ne odluči da stvar ne pripadne jednom od suvlasnika, odrediće da se stvar izloži javnoj prodaji i prodajom dobijeni iznos podeli između suvlasnika srazmerno veličini njihovih udela.

(Odluka Vrhovnog suda Srbije Rev. 839/97 od 13.05.1997. godine)

DEOBA OBJEKTA

Deoba objekta koji predstavlja vanknjižno vlasništvo ne može se vršiti putem javne prodaje

Iz obrazloženja:

Prilikom odlučivanja, prvostepeni sud je propustio da ceni član 149. Zakona o vanparničnom postupku, iz koga sledi da objekat koji se izlaže javnoj prodaji mora da bude uknjižen, odnosno da se deoba objekta koji predstavlja vanknjižno vlasništvo ne može vršiti putem javne prodaje. Stoga je potrebno da u ponovnom postupku prvostepeni sud, imajući u vidu primedbe iz ovog rešenja, pravilnom primenom materijalnog prava odlučio o predlogu.

(Odluka Okružnog suda u Beogradu, Gž. 1960/95 od 21.10.1995.)

DEOBA IMOVINSKE ZAJEDNICE

U vanparničnom postupku prilikom odlučivanja o deobi imovinske zajednice (član 148. Zakona o vanparničnom postupku) kada se zahteva fizička deoba poljoprivrednog zemljišta sud je dužan da vodi računa o površini tog zemljišta u smislu odredbe člana 19. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 49/92, 7/93, 48/94 i 54/96)

Iz obrazloženja:

Pobijanim rešenjem prvostepenog suda određena je fizička deoba zajedničke nepokretnosti vanparničnih stranaka upisane u zk. ul. br. 4100 k.o. Aleksandrovo parc. br. 3780 njiva u površini od 2 x, 16 ara 93 m² na osnovu skice veštaka, tako da predlagaču B. V. na ime 2/3 suvlasničkog dela pripada parcela top. br. 3780/1 u površini od 1x, 44 ara i 62 m² a protivniku predlagača J. M. na ime 1/3 suvlasničkog dela nekretnine 3780/2 njiva od 72 ara i 31 m².

Rešavajući o žalbi predlagača drugostepeni sud je ukinuo prvostepeno rešenje iz sledećih razloga:

Prema odredbi iz člana 19. Zakona o poljoprivrednom zemljištu na zemljištu uređenom putem komasacije ne može se vršiti usitnjavanje na parcele čija je površina manja od 2x, osim u postupku arondacije, nasleđivanja, izgradnje melioracionih

sistema, javnih objekata i vraćanja zemlje po postojećim propisima.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je odredio fizičku deobu njive parcele br. 3780 u ukupnoj površini od 2x, 16 ara i 93 m² na dve manje parcele ne vodeći pri tom računa o tome da li su za to i ispunjene pretpostavke iz navedenog zakonskog propisa.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 286/96 od 11. 2. 1998. godine)

IZOSTANAK PROTIVNIKA PREDLAGAČA SA ROČIŠTA U VANPARNIČNOM POSTUPKU

Izostanak protivnika predlagača sa ročišta u vanparničnom postupku radi deobe zajedničkih nepokretnosti stranaka, na koje je bio uredno pozvan ne sprečava sud da dalje postupa, održi ročište u odsustvu protivnika predlagača i sprovede postupak

Iz obrazloženja:

Protivnik predlagača žalbom ukazuje da je prvostepeni sud učinio bitnu povredu postupka kada je ročište održao u odsustvu protivnika predlagača.

Prema odredbi člana 11. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku izostanak pojedinih učesnika sa ročišta ne sprečava sud da dalje postupa, ako u pojedinim slučajevima zakonom nije drugačije određeno. U konkretnom slučaju protivnik predlagača je izostao sa ročišta na koje je bio uredno pozvan, pa je očigledno prvostepeni sud mogao u njegovom odsustvu ročište da održi i sprovede postupak. Bez značaja je žalbena tvrdnja protivnika predlagača da mu je poziv za ročište uručen samo 3 dana pre njegovog održavanja. Ako je bio potreban duži rok protivniku predlagača da se pripremi za raspravljanje mogao je zatražiti odlaganje.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 501/97 od 20.5.1998. godine)

DEOBA ZAJEDNIČKE NEPOKRETNOSTI

Kada se fizičkom deobom nepokretnosti prema postojećim suvlasničkim kvotama ne mogu dobiti nove stambene celine niti zemljišne parcele (njive) veće od 2x kako to predviđa odredba člana 19. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, onda će sud deobu zajedničke nepokretnosti u skladu sa članom 153. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku i člana 16. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa odrediti njihovom prodajom.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pobijanim rješenjem odredio deobu zajedničkih nepokretnosti stranaka prodajom nepokretnosti i podelom postignute kupoprodajne cene među suvlasnicima srazmerno njihovim suvlasničkim delovima.

Protivnica predlagača je izjavila žalbu protiv tog rešenja koju je drugostepeni sud odbio kao neosnovanu iz sledećih razloga:

Iz priloženih izvoda iz zemljišne knjige proizilazi da deoba zajedničkih nepokretnosti stranaka ne može doći u obzir zbog prirode stvari i veličine suvlasničkih kvota. Naime, u pitanju su stambene zgrade sa dvorištem i baštom kao i njive od kojih

samo jedna ima veću površinu od 2x, pa je i zbog veštačenja očigledno da se deobom prema postojećim suvlasničkim kvotama ne mogu dobiti nove stambene celine, niti zemljišne parcele veće od 2x, kako je to predviđeno članom 19. Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Zbog toga je prvostepeni sud postupio u skladu sa odredbom člana 153. stav 12. Zakona o vanparničnom postupku i člana 16. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa kada je odredio deobu prodajom zajedničkih nepokretnosti.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 501/97 od 20.5.1998.)

TROŠKOVI RAZVRGNUĆA IMOVINSKE ZAJEDNICE

(Član 28. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku)

Troškovi razvrgnuća imovinske zajednice snose obe stranke u ravnim delovima u smislu člana 28. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku, pošto je razvrgnuće imovinske zajednice u interesu obeju stranaka

Iz obrazloženja:

Pobijanim prvostepenim rješenjem određen je raskid imovinske zajednice na nekretninama bliže određenim u tom rešenju prodajom nekretnina i podelom postinute cene u srazmeri suvlasništva od po 1/2 dela svakoj od stranaka. Istim rešenjem protivnik predlagača je obavezan da 1/2 parničnih troškova plati predlagaču. Protiv rešenja o troškovima protivnik predlagača je izjavio žalbu navodeći da nije dužan da plati troškove, jer ih nije prouzrokovao.

Odredbom člana 28. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku propisano je da u vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava učesnika, učesnici snose troškove na jednake delove. U konkretnom slučaju stranke su suvlasnici na ravne delove na nekretnini, a ta njihova imovinska zajednica razvrgnuta je prodajom. Razvrgnuće je bilo u interesu obeju stranaka, pa je prvostepeni sud pravilno odlučio da je protivnik predlagača dužan da plati polovinu troškova predlagaču koji je u ovom postupku snosio troškove potrebnog veštačenja. Zbog toga su neosnovani žalbeni navodi da protivnik predlagača nije troškove skrivio i da stoga nije dužan da ih plati.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. 1630/95 od 30.10.1996. godine)

DEOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE

Kada fizičku deobu zajedničke nepokretnosti stranaka - stambene zgrade, nije moguće izvršiti u postojećem suvlasničkom srazmeru, bez većih građevinskih ulaganja i adaptiranja i visokih troškova koje ti radovi iziskuju, sud je postupio u skladu sa odredbom člana 16. stav 5. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima kada je odredio da se deoba izvrši prodajom nepokretnosti.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenim činjenicama, nesumnjivo proizlazi da je fizičku deobu stambene zgrade čiji su suvlasnici predlagač i protivnik predlagača, nemoguće izvršiti u postojećem suvlasničkom srazmeru bez velikih građevinskih radova i adaptiranja i visokih troškova koje ti radovi iziskuju. S obzirom na te činjenice, prvostepeni sud je

pravilno postupio kada je odredio da se deoba izvrši prodajom nepokretnosti, što je u skladu sa odredbom člana 16. stav 5 Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu Gž. br. 1729/95 od 30.09.1996.)

UTVRĐIVANJE PREDMETA DEOBE I UDELA

Da bi prvostepeni sud utvrdio predmet deobe i udela zajedničara, mora utvrditi da li je deo predmetne nepokretnosti otuđen trećem licu.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je odlučio da se deoba nepokretnosti izvrši javnom prodajom nepokretnosti, te da se iznos ostvaren prodajom podeli učesnicima prema njihovim suvlasničkim delovima.

Kako su predlagači u žalbi istakli da su dve poslovne prostorije označene kao z. k. telo 7 sa pripadajućim zemljištem, a koje su takođe obuhvaćene napred navedenim rešenjem prodate trećem licu po kupoprodajnom ugovoru od 27. februara 1990. godine, protiv kog ugovora je protivnik predlagača vodila i parnicu radi poništaja u kojoj je pravosnažno odbijena od svog zahteva, to ova nova činjenica ukazuje da je pobijena odluka zasnovana na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju. To je uticalo na pravilnost pobijene odluke, što znači da je pobijena odluka zbog svih ovih razloga morala biti ukinuta.

(Prema Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 355/96, od 27. marta 1996. godine)

TROŠKOVI U VANPARNIČNOM POSTUPKU

U vanparničnim stvarima koji se odnose na imovinska prava učesnika sud može odlučiti da sve troškove postupka snosi učesnik u čijem se interesu postupak vodi odnosno učesnik koji je isključivo svojim ponašanjem dao povod za pokretanje postupka.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se žalbom ukazuje da je prilikom odlučivanja o troškovima deo troškova trebalo da padne na teret predlagača i protivnika srazmerno njihovim suvlasničkim delovima, a samo deo troškova na trećeg učesnika - podnosioca žalbe. Iz sadržine spisa predmeta proizlazi da je protivnik predlagača celokupnim svojim ponašanjem u toku postupka, neprihvatanjem više varijanti predloga za fizičku deobu od strane predlagača i načina fizičke deobe datih u nalazu sudskog veštaka, te pokretanje parnice u toku trajanja vanparničnog postupka, dala povoda za pokretanje i vođenje ovog postupka te izazvala njegove troškove. Ovakav zaključak se nameće iz činjenice što je izvršenom fizičkom deobom u predmetnom postupku samo ova učesnica izašla iz suvlasničke zajednice tako što je izdvojen fizički deo nepokretnosti koji joj je pripao u isključivu svojinu, dok su predlagač i protivnik predlagača i dalje ostale u suvlasničkoj zajednici, pa se može reći da je postupak vođen ne samo u interesu predlagača kao pokretača postupka već i u njenom interesu. Zbog svih ovih okolnosti pravilno je prvostepeni sud na osnovu člana 28. stav 3. Zakona o vanparničnom postupku odlučio da sve troškove postupka snosi protivnik predlagača.

(Prema Rešenju Četvrtog opštinskog suda u Beogradu R. br. 276/94, od 2. juna)

1994. godine i Rešenje Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 3095/95. od 31. marta 1995. godine)

DEOBA SUVLASNIŠTVA

Kada su u vanparničnom postupku za deobu suvlasništva sporne činjenice o tome da li su se suvlasnici sporazumeli o deobi stvari, sud upućuje predlagača sa njegovim zahtevom za deobu na parnicu.

Iz obrazloženja:

"Prvostepeni sud utvrđuje da suvlasničku imovinu stranaka u utvrđenoj srazmeri čine stambene zgrade te građevinski izgrađeno i građevinski neizgrađeno zemljište, da su stranke u kupoprodajnom ugovoru odredile da predlagači kupuju deo predmetnih nekretnina pod starom kućom. Odlučujući o načinu deobe prvostepeni sud koristi naturalni (fizički) kriterijum te utvrđuje da fizička deoba ovih nekretnina tako da svaki suvlasnik dobije u prirodi onaj deo koji odgovara veličini njegovog suvlasničkog dela, nije moguća. Stoga određuje deobu nekretnina javnom prodajom i podelom postignute cene srazmerno suvlasničkim delovima.

Međutim, sudovi ne utvrđuju da li je među strankama sporna činjenica da su predlagači kupili od protivne stranke određeni fizički deo predmetne nekretnine, tačnije staru stambenu zgradu sa zemljištem koje služi tom objektu, kao i dali su pri toj kupovini stranke međusobno izvršile podelu nekretnina i tako je podeljenu koristile.

Ovo utvrđenje je od značaja jer razvrgnuću imovinske zajednice putem javne prodaje nema mesta ako su suvlasnici međusobno izvršili podelu nekretnina i tako je podeljenu koriste.

No, u slučaju da je ovo pitanje među strankama sporno, vanparnični sud se nije mogao upuštati u utvrđenje istinitosti ovih navoda. To zbog toga, što ako je među suvlasnicima deobarima sporan predmet deobe, ili suvlasnički udeli, postupak deobe se obustavlja i rešenjem vanparnični sud predlagača deobe sa zahtevom za deobu upućuje u parnicu, a kako je to propisano članom 96. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. list SAPV", broj 27/88). U parnici se raspravlja i odlučuje o svemu što je među suvlasnicima sporno, kao i konačno o samoj deobi."

(Rešenje Vrhovnog suda Vojvodine Rev 1/90 od 10. 1. 1990.)

Suvlasnik ima pravo da u svako vreme zahteva deobu stvari, osim u vreme u koje bi ta deoba bila na štetu drugih suvlasnika, ako zakonom nije drukčije određeno.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 16. Zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa propisano je da suvlasnik ima pravo da u svako vreme zahteva deobu stvari, osim u vreme u koje bi ta deoba bila na štetu drugih suvlasnika, ako zakonom nije drugačije određeno, kao i da suvlasnici sporazumno određuju način deobe stvari, a u slučaju da se ne može postići sporazum o deobi odlučuje sud.

Odlučujući meritorno o načinu deobe, budući da se stranke o tome nisu mogle sporazumeti sud je o deobi nekretnine odlučio uzimajući u obzir sve važne činjenice, te nalaz i mišljenje veštaka, koje je dato po pravilima struke, pa je osnovano zaključio da

je fizička deoba spornog stana moguća, da postoji mogućnost izdvajanja dva zasebna i samostalna stana i da svako od suvlasnika dobije u isključivu svojinu zaseban stan koji odgovara po vrednosti, veličini, njegovom suslasničkom delu, vodeći računa o opravdanim interesima svakog suvlasnika, njihovim potrebama, nastojeći da zadovolji opravdane zahteve i interese suvlasnika. Koristeći naturalni (fizički), te vrednosni kriterijum, sud je izvršio fizičku deobu predmetnog stana, tako da je svaki suvlasnik dobio iz suvlasničke imovine u isključivu svojinu i državinu u prirodi deo, prostorije koje su tačno navedene i koje čine posebnu celinu, poseban stan, te mogu biti u etažnom vlasništvu. U rešenju je takođe navedeno i sve ono što svaki od suvlasnika ima da učini radi ostvarenja fizičke deobe.

Stoga je suđeno pravilnom primenom materijalnog prava kada je svakom suvlasniku dodeljen u svojinu deo predmetnog stana, koji odgovara po veličini, vrednosti njegovog suvlasničkog udela, a u prirodi čini poseban stan. Nasuprot navodu u reviziji sud je i uz pomoć vrednosnog kriterijuma utvrdio da je moguća fizička deoba, pa je na osnovu nalaza i mišljenja veštaka osnovano zaključio da prostorije izdvojene u dva zasebna stana vrednosno odgovaraju 1/2 dela suvlasničke imovine stranaka.

(Vrhovni sud Srbije, Rev. 54/98 od 8.07.1998. godine)

Ne može se tražiti deoba bespravno podignutog objekta.

Iz obrazloženja:

Iz spisa predmeta proizlazi da je među strankama nesporno da su predlagač i protivnik predlagača kao bračni drugovi na kupljenom zemljištu (koje se u zemljišnoj knjizi još uvek vodi na prodavcu) bez odobrenja nadležnog organa podigli stambeni objekat, zbog čega se i nisu mogli uknjižiti na istom. Prema tome, predmetni objekat pravno i ne postoji i za isti se nisu mogli navesti podaci i priložiti dokazi prema odredbama čl. 149. Zakona o vanparničnom postupku da bi se deoba mogla izvršiti, te je stoga prvostepeni sud pravilno našao da predlog za deobu nije osnovan.

(Okružni sud u Beogradu, Gž. 4388/96 od 10. septembra 1996. godine)

U postupku diobe stvari i imovine nije dozvoljena revizija

Iz obrazloženja:

U vanparničnom postupku u načelu nije dozvoljena revizija protiv pravosnažnog drugostepenog rešenja. Od ovoga načela zakon čini samo dva izuzetka: revizija je dozvoljena u stambenim stvarima i u postupku određivanja naknade za eksproprisane nekretnine (član 26. Zakona o vanparničnom postupku, "Službeni list SRBiH", broj 10/89). Revizija u vanparničnom postupku nije bila dopuštena u načelu ni po pravilima predratnog prava, koja su se primenjivala do stupanja na snagu sadašnjeg Zakona o vanparničnom postupku, a ne predviđa je ni Zakon o redovnim sudovima SRBiH (član 111.).

Prema tome, u postupku razvrgnuća suvlasničke zajednice nekretnina (diobe) nije dozvoljena revizija protiv pravosnažnog rešenja drugostepenog suda.

(Vrhovni sud BiH, br. Rev. 401/90 od 21.6.1991. godine)

RAZVRGNUĆE ZAJEDNICE

Postupak sudskog razvrgnuća može se dovršiti na zahtjev stranke koja ga nije pokrenula.

"Pravni učinci razvrgnuća protežu se na sve učesnike pa dakle i suvlasnike koji sudjeluju u postupku razvrgnuća. Da je tome tako proizilazi iz čl. 55. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine", broj 91/96). Nije zato odlučeno na čiji je zahtjev postupak razvrgnuća pokrenut. Utoliko i protustranka koja se upustila u postupak i u njemu aktivno i opravdano sudjelovala ima pravo tražiti dovršetak postupka razvrgnuća i unatoč eventualno izražene prešutne volje predlagatelja da se postupak obustavi zbog pasivnosti njegovog ponašanja i neplaćanja troškova neophodno potrebnih za dovršetak postupka.

Obzirom na jasno izraženu volju protustranke za nastavkom ovog postupka razvrgnuća valjalo je zato žalbu uvažiti i pobijano rješenje ukinuti te predmet vratiti istome sudu na ponovan postupak pozivom na odredbu iz čl. 380. st. 1. toč. 3. ZPP".

(Županijski sud u Rijeci, Gž. 493/1998. od 27. 01. 1999. godine)

U postupku deobe zajedničkih stvari ili imovine vanparnični sud može odlučiti da neke stvari pripadnu jednoj, a druge odgovarajuće protivvrednosti drugoj strani.

Iz obrazloženja:

U parnici je doneta pravosnažna presuda da su brojne pokretne stvari, tekovine bivših bračnih drugova u jednakim delovima. Na predlog jednog od njih obzirom da stranke nisu mogle postići sporazum o deobi, vanparnični sud je doneo rješenje da se vrši deoba zajedničke imovine koju čine brojne pokretne stvari javnom prodajom i podelom ostvarene cene na jednake delove. Prvostepeni sud polazeći od člana 16. stav 5. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima smatra da je fizička deoba nemoguća. Reč je o pokretnoj imovini čija fizička deoba nije moguća. Po žalbi protivnice predlagača drugostepeni sud je ukinuo prvostepeno rješenje uz stav da prvostepeni sud nije vodio računa o propisima člana 153. Zakona o vanparničnom postupku koji se odnose na postupak suda, a i o zahtevu protivnice predlagača da se i njoj i deci u stanu ostavi nameštaj, posteljina, posuđe i slično. Neke stvari iz prvostepenog rešenja su fizički deljive kao što su 200 rolni platna i slično. Sud ne vrši fizičku deobu bilo koje od brojnih stvari, ako neke od istih dosudi jednoj, a druge odgovarajuće protivvrednosti drugoj strani, vodeći računa o njihovim opravdanim zahtevima i posebnim potrebama. Deli se imovina ne pojedina stvar.

(Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Srbije; 1/98; Službeni glasnik; Beograd)

10. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU**PRIJEDLOG ZA DIOBU NEKRETNINA (RAZVRGNUĆE SUVLASNIČKE ZAJEDNICE NEKRETNINA)***OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

VANPARNIČNI PREMET

Predlagač: _____, sin Spasoje, iz Bočca, opština Banja Luka

Protivpredlagač: _____, sin pok. Simeuna, iz Bočca, opština Banja
Luka**P R I J E D L O G**

Radi: Fizičke diobe nekretnina

Na nekretninama upisanim u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac predlagač i protivpredlagač su suvlasnici sa po 1/2 dijela.

Dokaz: Uvid u zemljišno-knjižni izvodak

Predlagač ima interesa da navedene nekretnine označene kao k.č. br. 33/1, k.č. 34/1, k.č. 34/2 upisane u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac fizički podijeli, pa stoga podnosi ovaj prijedlog sudu i

P r e d l a ž e

da Osnovni sud u Banjoj Luci izvrši fizičku diobu nekretnina upisanih u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac, srazmjerno veličini suvlasničkih dijelova stranaka, te obaveže stranke da zajednički snesu troškove diobe nekretnina.

Banja Luka, 23. 2.1998. godine

Predlagač:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU
DIOBE NEKRETNINA***R-II-12/91***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 14.4.1999. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Radi: Fizičke diobe nekretnina

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani predlagač _____ i protivpredlagač _____.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za fizičku diobu nekretnina, te izjavljuje da su on i protivpredlagač izvršili internu diobu, da uživaju nekretnine koje su im pripale tom diobom, a ovim putem žele da tu diobu ozvaniče i da istu provedu u zemljišnim knjigama. Predlaže da sudija u vještak geometar izađu na lice mjesta i zvanično izvrše diobu nekretnina upisanih u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac.

Protivpredlagač izjavljuje da su tačni navodi da su stranke izvršile internu diobu, te izjavljuje da je saglasan da sudska komisija izađe na lice mjesta i izvrši diobu nekretnina u skladu sa sporazumom stranaka.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Nalaže se predlagaču da uplati predujam troškova izlaska sudske komisije na lice mjesta u iznosu od 300 KM u roku od 15 dana, te sudu dostavi uplatnicu, kao dokaz da je uplata izvršena.

Nakon uplate predujma troškova vještačenja sud će zakazati uviđaj na licu mjesta.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O ODREĐIVANJU UVIĐAJA NA LICU MJESTA U POSTUPKU DIOBE NEKRETNINA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-12/98

Dana 16.4.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, i to sudija _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču _____ iz Bočca, protiv protivpredlagača _____

_____ iz Bočca, radi diobe nekretnina, dana 16. 4.1998. godine donosi

R J E Š E N J E

Određuje se uviđaj na licu mjesta u Bočcu za utorak, 4.5.1998. godine u 8.00 časova.

Predmet uviđaja je fizička dioba nekretnina upisanih u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac i to k.č. br. 33/1, k.č. 34/1, k.č. 33/3 i 34/2.

Za vještaka geometra određuje se _____, zaposlena u Republičkoj upravi za geodetsko-katastarske i imovinsko-pravne poslove, područna jedinica Banja Luka.

U slučaju lošeg vremena uviđaj se neće održati.

Nalaže se predlagачu _____ da obezbijedi prevoz sudske komisije na lice mjesta, pa je potrebno da isti pristupi u ovaj sud 4.5.1998. godine u 7.00 časova, soba 37.

O navedenom se obavještavaju:

- predlagач: _____, sin _____, iz Bočca,
- protivpredlagач: _____, sin _____, iz Bočca,
- _____, vještak geometar, Republička uprava za geodetske, katastarske i imovinsko-pravne poslove - Područna jedinica Banja Luka.

Sudija:

ZAPISNIK O ROČIŠTU SA LICA MJESTA U POSTUPKU DIOBE NEKRETNINA

R-II-12/91

Z A P I S N I K

Sastavljen na licu mjesta u Bočcu 4.5.1998. godine u predmetu R-II-12/98.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Vještak geometar: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je sudska komisija stigla na lice mjesta u selo Bočac gdje je zatekla stranke.

Predlagач izjavljuje da ostaje kod prijedloga za fizičku diobu nekretnina.

Protivpredlagач izjavljuje da je saglasan da se izvrši dioba nekretnina.

Sudija razgleda lice mjesta, te utvrđuje da se nekretnine koje su predmet diobe nalaze u Bočcu i da su u naravi oranica i pašnjak.

Stranke saglasno izjavljuju da su izvršile internu diobu nekretnina, da uživaju svako svoj dio, te pokazuju sudu na koji način su izvršili diobu nekretnina.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Nalaže se vještaku geometru da izvrši identifikaciju nekretnina koje su predmet diobe, te u skladu sa sporazumom stranaka, odnosno njihovom internom diobom, snimi stanje na terenu i formira parcele.

Nakon razgledanja zemljišta koje je predmet diobe, uvida u katastarske planove i potrebnog mjerenja, vještak geometar _____, kći _____, stara 44 godine, nesrodna, propisno upozorena izjavi:

Izvršila sam identifikaciju parcela koje su predmet diobe i ustanovila da su upisane u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac. Parcele broj 33/1 i 33/2 vode se u Katastarskom operatu opštine Banja Luka, a kako se u zemljišnim knjigama vodi u vlasništvu stranaka, predlaže da se ne vrši dioba ovih nekretnina i da stranke i dalje ostanu upisane u zemljišnim knjigama kao suvlasnici sa 1/2 dijela.

Izvršila sam potrebno mjerenje i snimanje parcela i sudu ću dostaviti prijavni list. Odluku o nagradi prepuštam sudu. Stranke ne prigovaraju nalazu i mišljenju vještaka i nemaju daljih dokaznih prijedloga.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Uviđaj na licu mjesta završen.

Nalaže se vještaku geometru da dostavi skicu premjeravanja i prijavne listove sudu u roku od 15 dana. Sudija objavljuje da će rješenje donijeti pismeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O FIZIČKOJ DIOBI NEKRETNINA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-12/98

Dana 31.8.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, i to sudija _____, rješavajući u vanparničnom predmetu predlagača _____, sina _____, iz Bočca, i protivpredlagača _____, sina _____, iz Bočca, radi diobe nekretnina, nakon održanog uviđaja na licu mjesta donosi sljedeće

R J E Š E N J E

Vrši se fizička dioba nekretnina upisanih u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac na sljedeći način:

I.

- k.č. br. 34/1 njiva "bara", pov. 3800 m², (po novom premjeru k.č. 517/2)
pripada:

- _____ sinu _____, iz Bočca br. 169 sa 1/1 dijela

II.

k.č. br. 34/2 njiva "bara", pov. 3600 m², (po novom premjeru k.č. 517/2)
pripada:

- _____, sinu _____, iz Bočca br. 109 1/1 dijela

III.

k.č. br. 33/1 pašnjak kraj luke do Vrbasa, pov. 500 m²,
(po novom premjeru k.č. 536)

k.č. 33/3 pašnjak "kraj luke do Vrbasa" pov. 440 m² (n.p. 537)

pripadaju:

1. _____, sinu _____, iz Bočca br. 169

2. _____, sinu _____, iz Bočca br. 109 sa po 1/2 dijela

IV.

Nalaže se Zemljišno-knjižnom odjeljenju ovog suda da po pravosnažnosti ovog rješenja izvrši zemljišno-knjižni prenos svojine.

Troškove postupka stranke snose zajednički, u jednakim dijelovima, tako da je protivpredlagač _____ dužan nadoknaditi troškove predlagaču u iznosu od 150 KM u roku 15 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač _____ podnio je sudu prijedlog radi diobe nekretnina upisanih u ZK ul. br. 71 K.O. Bočac u kom je ulošku zajedno sa protivnikom upisan kao suvlasnik nekretnina sa po 1/2 dijela.

Na ročištu od 14. 4.1998. godine stranke su saglasno izjavile da su već ranije izvršile internu diobu predmetnih nekretnina, i nekretnine uživaju u skladu s tom diobom, te traže da sud u skladu sa njihovim sporazumom izvrši cijepanje parcela i provođenje diobe u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu.

Sud je izvršio uviđaj na licu mjesta u prisustvu vještaka geometra _____ iz Banje Luke.

Na osnovu sporazuma stranaka vještak geometar je izvršio snimanje zatečenog stanja na terenu, izvršio druge potrebne geodetske radnje, sačinio skicu premjeravanja, i prijavne listove. U skladu sa sporazumom stranaka sud je izvršio cijepanje parcela, odnosno diobu nekretnina u smislu člana 161 i člana 166 Zakona o vanparničnom postupku.

Prilikom uviđaja utvrđeno je da su parcele br. 33/1 i 33/3 u posjedu opštine, to jest u katastarskom operatu upisana društvena svojina pa su stranke u vezi s tim nekretninama odustale od diobe.

Odluka o troškovima postupka temelji se na članu 28 st. 2 Zakona o vanparničnom postupku, a troškovi se odnose na 1/2 dijela troškova uviđaja i troškova sudskih taksi.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

**PRIJEDLOG ZA DIOBU NEKRETNINA IZDVAJANJEM
SUVLASNIČKOG DIJELA**

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA
VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ sin Save, iz Banje Luke, ul. Pave Radana broj 1

Protivpredlagač: _____ sin Nikole, Zalužani br. 95

_____ sin Marka, Zalužani br. 95

_____ sin Marka, Zalužani br. 95

_____ sin Marka, Zalužani br. 95

P R I J E D L O G

Suvlasnik sam sa 76/161 dijela prava svojine na nekretninama upisanim u z.k. ul. br. 1384 k.o. Zalužani.

Dokaz: Uvid u ZK izvodak u prilogu

Protivnici _____ i _____ su suvlasnici sa po 1/35 dijela, _____ sa 1/39 dijela, _____ sa 97.832/219.765 dijela u istom ulošku.

Dokaz: Uvid u ZK izvodak.

Pošto mi zajednica više ne odgovara, molim sud da nakon održanog uviđaja na licu mjesta, donese sljedeće

R J E Š E N J E

Razvrgava se postojeća zajednica nekretnina upisana u z.k. ul. 1384 k.o. Zalužani, tako što predlagač umjesto suvlasničkog dijela 76/161 dobija fizički izdvojen dio koji će u z.k. ulošku biti upisan na ime predlagača sa 1/1 dijela.

Banja Luka, 20.1.1998. godine.

Predlagač:

**RJEŠENJE O ODREĐIVANJU UVIĐAJA NA LICU MJESTA
U POSTUPKU DIOBE NEKRETNINA IZDVAJANJEM
SUVLASNIČKOG DIJELA**

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-99

Dana 3.2.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagачu _____ sinu _____, iz Banje Luke, protiv protivpredlagачa _____, _____ i _____, svih iz Zalužana, radi

diobe nekretnina izdvajanjem suvlasničkog dijela, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Određuje se uviđaj na licu mjesta u Zalužanima za dan 6.3.1999. godine u 8.30 časova.

Predmet uviđaja je dioba nekretnina upisanih u ZK ul. br. 1374 k.o. Zalužani i to k.č. br. 569/3 i k.č. 549/2.

Za vještaka geometra određuje se Ranko Popović iz Banje Luke.

O ročištu se obavještavaju:

Predlagач: _____ iz Banje Luke, ul. Pave Radana br. 9,

Protivpredlagачi: _____, _____, _____ i _____ iz Zalužana broj 95,

Vještak geometar: _____, Republička uprava za geodetsko imovnske poslove, Područna jedinica Banja Luka.

Sudija:

**ZAPISNIK SA ODRŽANOG UVIĐAJA U POSTUPKU DIOBE NEKRETNINA
IZDVAJANJEM SUVLASNIČKOG DIJELA***R-II-11/99***Z A P I S N I K**

Sastavljen na licu mjesta u Zalužanima dana 6.3.1999. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Vještak geometar: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je sudska komisija stigla na lice mjesta gdje je zatekla stranke.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga. Izjavljuje da je on vlasnik na predmetnim nekretninama sa 76/161 dijela, _____ sa 1/36 dijela _____ sa 1/36 dijela, a da preostali suvlasnički dio pripada _____.

Protivpredlagač _____ izjavljuje da se ne protivi diobi predmetnih nekretnina prema suvlasničkim dijelovima upisanim u ZK br. 1384 k.o. Zalužani, nadalje izjavljuje da se ne protivi da se izdvoji dio predlagaču i to na način kako stranke uživaju nekretnine, to jest da se poštuje posjedovno stanje zatečeno na terenu.

Protivpredlagač _____ slaže se sa navodima _____, te da se _____ izdvoji sa 1/1 dijela zemljišta koje on ima u posjedu, na osnovu njegovog suvlasničkog dijela, a da ostali suvlasnici ostanu u suvlasničkoj zajednici sa proporcionalno uvećanim suvlasničkim dijelovima. Ističe se da je zemljište koje se ima izdvojiti predlagaču s obzirom na kvalitet i povoljnu lokaciju odgovarajuće vrijednosti naspram njegovog suvlasničkog dijela.

Protivpredlagač _____ navodi u svemu kao i ostali protivpredlagači, te smatra da dio zemljišta koje se izdvaja u ovoj diobi predlagaču odgovara vrijednosti njegovog suvlasničkog dijela, a saglasan je da ostali suvlasnici ostanu u suvlasničkoj zajednici.

Protivpredlagač _____ izjavljuje da je saglasan sa načinom diobe predloženim od strane predlagača.

Razgleda se lice mjesta i nekretnine koje su predmet uviđaja pa se konstatuje da se zemljište koje uživa predlagač nalazi desno od puta Banja Luka - Trn a lijevo od sporednog puta koji se odvaja od puta za Trn i koji prolazi kroz selo. Zemljište je u naravi oranica, proteže se uz put, a graniči sa parcelama porodice _____ s lijeve strane i zemljištem porodice _____ s desne strane. Ograđeno je žičanom ogradom.

Stranke su saglasne da se upravo ovo zemljište, ograđeno žičanom ogradom, na kojem je započeta izgradnja dvije kuće dodijeli predlagaču u cijelosti.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Nalaže se vještaku geometru _____ da izvrši identifikaciju nekretnina koje su predmet diobe, te da izvrši potrebna mjerenja i snimanje posebnog dijela koji se izdvaja predlagaču.

Nakon uvida u katastarske planove i prateću dokumentaciju, te mjerenja vještak geometar _____ star 48 godina, radnik Područne jedinice za geodetske i imovinsko-pravne poslove Banja Luka, nesrodan, zakleti sudski vještak izjavljuje:

Saglasno sporazumu stranaka izvršio sam mjerenje polazeći od fiksiranog polazišta, formirao parcelu koja će se uručiti _____ sa 1/1 dijela. Ova parcela biće prikazana u prijavnom listu i nosiće posebnu oznaku, koja će biti određena u prijavnom listu A. Osnovna parcela 549/2 je po kulturi oranica "Brijeg" u površini od 8265 m² koja nosi po novom premjeru oznaku 13/4. Sudu ću dostaviti skicu premjeravanja i prijavni list u roku 10 dana. Tražim nagradu od 100 KM.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Uvidaj na licu mjesta je završen.

Nalaže se vještaku da dostavi sudu skicu premjeravanja i prijavni list u roku 15 dana.

Zapisničar

PP

Sudija:

RJEŠENJE O DIOBI NEKRETNINA IZDVAJANJEM SUVLASNIČKOG DIJELA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-11/92

Dana 18. 3.1992. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom postupku pokrenutom po predlagaču _____, sinu _____, iz Banje Luke, ul. Pave Radana br. 1 protiv predlagača _____, _____, _____ i _____ iz Zalužana, radi diobe nekretnina izdvajanjem suvlasničkog dijela, na ročištu održanom na licu mjesta u Zalužanima 18. marta 1992. godine, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Vrši se fizička dioba nekretnina upisanih u z.k. ul. br. 1384 k.o. Zalužani, izdvajanjem suvlasničkog dijela suvlasnika _____ koji iznosi 76/161 dijela tako da

- a) k.č. br. 549/3, (n.p. 13/4) njiva "Brijeg" pov. 4084 m², pripada u vlasništvo _____ sinu _____, iz Banje Luke, ul. Pave Radana br. 1 sa 1/1 dijela i ista će se upisati u novi zemljišno-knjižni uložak;
- b) k.č. br. 549/2, (n.p. 13/3) njiva "Brijeg" u pov. od 3149 m² ostaje u suvlasništvu i to:

- _____, sina _____ iz Zalužana sa 97832/116026 dijela,
- _____, sina _____ iz Zalužana sa 5635/116025 dijela,
- _____, sina _____ iz Zalužana sa 6279/116025 dijela,
- _____, sina _____ iz Zalužana sa 6279/116025 dijela

Nalaže se zemljišno knjižnom odjeljenju ovog suda da izvrši provođenje rješenja u zemljišnim knjigama po pravosnažnosti istog.

Obrazloženje

Predlagač je u prijedlogu i tokom postupka izjavio da je vlasnik nekretnina upisanih u z.k. ul. br. 1384 k.o. Zalužani. S obzirom na činjenicu da mu zajednica ne odgovara, traži da sud izvrši diobu, tako da izdvoji iz suvlasničke zajednice njegov suvlasnički dio.

Protivpredlagač _____ je izjavio da je predlagač suvlasnik na navedenim nekretninama s dijelom od 76/161, da nije sporan obim diobne mase i da je saglasan da se dioba izvrši tako, da se _____ fizički izdvoji dio koji odgovara njegovom suvlasničkom dijelu, a da ostali suvlasnici ostanu u suvlasničkoj zajednici sa proporcionalno uvećanim suvlasničkim dijelom. Protivpredlagači _____, _____, i

_____ pridružili su se navodima protivpredlagača _____, složili su se da se izdvoji predlagaču suvlasnički dio, a da protivpredlagači ostanu u suvlasničkoj zajednici sa proporcionalno uvećanim suvlasničkim dijelovima.

U dokaznom postupku sud je obavio uvidaj na licu mjesta uz učešće geodetskog vještaka _____, izvršio uvid u prijavni list i zemljišno-knjižni izvodak za nekretnine upisane u z.k. ul. 1384 k. o. Zalužani.

Nalazom geodetskog vještaka utvrđeno je da zemljište koje je predmet diobe ima površinu 7503 m², i ta površina je upisana u katastarskom operatu, dok je u zemljišno knjižnom ulošku površina predmetnog zemljišta 8256 m², što je proizvod nepreciznog mjerenja nastalog u vrijeme formiranja zemljišno knjižnog uloška (nesklad između podataka katastarskih planova starog i novog premjera). Dioba je izvršena na osnovu sporazuma stranaka, i to tako što je sud izdvojio zemljište pov. 4084 m² u korist predlagača, koje zemljište je bilo već izdvojeno internom diobom zaključenom ranije između stranaka. Predlagači su ostali u suvlasničkoj zajednici na preostalom dijelu zemljišta sa proporcionalnim uvećanim dijelovima.

Odluka suda temelji se na članu 161. i 166. Zakona o vanparničnom postupku. O troškovima postupka sud nije odlučivao budući da stranke nisu postavile zahtjev za naknadu istih.

Sudija:

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku 15 dana, od dana prijema rješenja, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA UREĐENJE SUKORISNIČKIH ODNOSA*OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 13

Protupredlagači: 1. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 20

2. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 13

3. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 17

4. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 15

5. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 10

6. _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva 50

Radi: Uređenja sukorisničkih odnosa

PRIJEDLOG

Predlagač i protivpredlagač su nosioci prava sukorišćenja na građevinskom zemljištu upisanom u ZK ul. br. 92 k.o. Banja Luka sa po 1/8 dijela, odnosno protivpredlagač _____ sa 2/8 dijela.

Dokaz: Uvid u zemljišno-knjižni izvodak.

Pravo sukorišćenja na građevinskom zemljištu stranke su stekle po osnovu nasljeđa iza oca pok. _____.

Dokaz: Rješenje o nasljeđivanju Osnovnog suda u Banjoj Luci broj O-167/83, od 21.04.1984. godine.

Nakon smrti pok. _____, koji je umro 17.11.1977. godine stranke su se sporazumjele da predlagač uzme u isključivi posjed i korišćenje k.č. br. 87/6, oranica, bašča pov. 990 m² upisana u zk. ul. br. 92 k-o. Banja Luka, koji je predlagač priveo kulturi, ogradio betonsko-željeznom konstrukcijom, posadio voće i na parceli sagradio kuću i garažu.

Dokaz: Saslušanje stranaka.

Kako se u ostalim zemljišno-knjižnim ulošcima pojavljuju kao suvlasnici druga lica koja nisu iz reda stranaka, te kako su protivnici _____ i _____ ostvarili prvenstveno pravo korišćenja nekih parcela iz drugih zemljišno-knjižnih uložaka, a predlagaču je potrebno da radi legalizacije izgrađenog objekta ostvari isključivo pravo korišćenja na k.č. br. 87/6, to na osnovu člana 33 Zakona o građevinskom zemljištu i čl. 156 Zakona o vanparničnom postupku predlaže da se između stranaka kao sukorisnika sporazumno izvrši uređenje sukorisničkih odnosa, tako da se k.č. br. 81/6 izdvoji iz zk.

ul. br. 92 k.o. Banja Luka upiše u poseban zemljišno-knjižni uložak s pravom korišćenja predlagača Jelenka Bojića sa 1/1 dijela.

Banja Luka, 10.10.1999. godine.

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU UREĐENJA SUKORISNIČKIH ODNOSA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-54/99

Dana 12.11.1999. godine

Z A P I S N I K

Sastavljen u Osnovnom sudu u Banjoj Luci.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Predlagač: _____

VANPARNIČNI PREDMET:

Protivpredlagači: _____ i dr.

Radi: Uređenja sukorisničkih odnosa

Konstatuje se da su pristupile za danas pozvane stranke.

Predlagač izjavljuje da u cijelosti ostaje kod prijedloga.

Protivpredlagač _____ izjavljuje da se ne protivi uređenju sukorisničkih odnosa i saglasan je da se izdvoji k.č. br. 87/6 i da se prvenstveno pravo korišćenja upiše na predlagača.

Protivpredlagači _____, _____ i _____ takođe izjavljuju da su saglasni da se izdvoji k.č. br. 87/6 i utvrdi prvenstveno pravo korišćenja u korist predlagača na toj parceli.

Protivpredlagači _____ i _____ protive se prijedlogu predlagača i osporavaju izdvajanje k.č. br. 87/6 k.o. Banja Luka i upisa prvenstvenog prava korišćenja u korist predlagača, navode da je njihova majka zaključila ugovor o darovanju 14.11.1988. godine koji je ovjeren kod Osnovnog suda u Banjoj Luci broj OV-40-88 od 15.11.1988. godine kojim ugovorom je prenijela pravo korišćenja na sve suvlasnike.

Među strankama nije došlo do sporazuma u pogledu načina uređenja sukorisničkih odnosa.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Postupak za uređenje sukorisničkih odnosa koji se vodi kod ovog suda pod brojem R-54/91 se prekida.

Predlagač _____ se upućuje na parnicu protiv _____ i _____ radi osporavanja valjanosti spornog ugovora o poklonu koji je zaključen dana 14.12.1988. godine, a ovjeren kod ovog suda pod brojem OV-40-88.

Predlagač je dužan da pokrene parnicu u roku od 30 od dana pravosnažnosti ovog rješenja. Ukoliko predlagač ne pokrene postupak u navedenom roku smatraće se da je prijedlog povučen.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O PREKIDU POSTUPKA I UPUĆIVANJE NA PARNICU

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-54/99

Dana 25.12.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom postupku po prijedlogu _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 13, protiv protivpredlagača _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 20, _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 23, _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 15, _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 10 i _____ iz Banje Luke, ul. Karađorđeva br. 50, radi uređenja sukorisničkih odnosa, van ročišta donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Postupak za uređenje sukorisničkih odnosa koji se vodi kod ovog suda pod brojem R-54/91 se prekida.

Predlagač _____ se upućuje na parnicu protiv _____ i _____ radi osporavanja valjanosti spornog ugovora o poklonu koji je zaključen dana 14.12.1988. godine, a ovjeren kod ovog suda pod brojem OV-40-88.

Predlagač je dužan da pokrene parnicu u roku od 30 od dana pravosnažnosti ovog rješenja. Ukoliko predlagač ne pokrene postupak u navedenom roku smatraće se da je prijedlog povučen.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je dana 25.10.1999. godine podnio prijedlog protiv ostalih učesnika u postupku radi uređenja sukorisničkih odnosa, ističući da su se učesnici u postupku dogovorili da predlagač uzme u isključivi posjed i korišćenje parcele označene sa k.č. 87/6 oranicu zvana "bašta" u pov. od 990 m², a upisanu u zk. ul. br. 92 KO Banja Luka. Radi izloženog, predlagač je u konačnom prijedlogu zatražio da se izvrši izdvajanje navedene parcele iz pomenutog zk. uložka i da se ista upiše u zemljišno-knjižni uložak sa pravom korišćenja predlagača sa 1/1 dijela. Međutim, taj zahtjev su priznali svi učesnici u postupku osim _____ i _____ koji su osporili zahtjev ističući da je njima njihova majka _____, ugovorom o poklonu koji je zaključen 14.12.1988. godine, a ovjeren kod ovog suda pod brojem OV-40-88 poklonila, odnosno prenijela pravo korišćenja na pomenutim parcelama na sve nasljednike. Kako je između učesnika u postupku sporno pravo na stvarima na kojima se traži uređenje sukorisničkih odnosa, to je sud na osnovu odredbe čl. 158 Zakona o vanparničnom postupku postupak prekinuo i predlagača uputio na parnicu radi osporavanja ugovora o darovanju.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, od dana prijema istog, putem ovog suda.

11. UREĐENJE MEĐA

Provođenje postupka

Uređenje međa između susjednih nekretnina ima opravdanje samo u slučaju kada su međašnji znaci uništeni, oštećeni ili pomjereni, čl. 168. Zakona o vanparničnom postupku (ako su međašnji znaci vidljivi ne može se tražiti uređenje međa, pa prijedlog za provođenje takvog postupka treba odbiti), a aktivno legitimisan da podnese taj prijedlog je, pored vlasnika, i posjednik nekretnina, te kada je to zakonom određeno i ovlašteni organ (prema bivšem vanparničnom postupku legitimisan za učešće u ovom postupku je pored vlasnika i posjednika bio i držalac određenog zemljišta). Prijedlog za uređenje međe treba da sadrži podatke o vlasnicima, odnosno posjednicima susjednih parcela, zemljišnim parcelama između kojih se međa uređuje sa oznakama tih parcela iz zemljišnih i katastarskih knjiga, zatim razloge zbog kojih se postupak pokreće, kao i vrijednost sporne površine.

U samom postupku za uređenje međa provode se sljedeće radnje:

Nakon prijema prijedloga određuje se ročište u sudu radi pokušaja sporazuma o uređenju međa, a ako sporazum ne uspije da se postigne, zakazuje se ročište na licu mjesta na koje sud poziva pored učesnika, kojima u pozivu skreće pažnju da na raspravu donese sve isprave, skice i druge dokaze koji mogu biti od značaja za ishod ovog postupka, i vještaka geometra, odnosno vještaka druge odgovarajuće struke, a po potrebi i predložene svjedoke.

Ukoliko sa ročišta izostane predlagač, a protivnik predlagača ne predloži da se postupak provede, tada će se smatrati da je prijedlog povučen.

Pravilo o presumiranom povlačenju prijedloga dovodi do toga da je režim ovog postupka (a i većina ostalih vanparničnih postupaka) mnogo strožiji od parničnog, u kome izostanak sa ročišta ne dovodi do tako drastičnih posljedica, a vršiti komparaciju sa sporovima male vrijednosti u kojima vrijedi slično pravilo, (čl. 465. Zakona o parničnom postupku) značilo bi izražavati neopravdano potcjenjivanje opšteg društvenog značaja ove vanparnične stvari, u kojoj interesi ekonomičnosti ni u kom slučaju ne bi smjeli odnijeti prevagu pred interesima ostvarivanja suštinske zaštite.

Zapisnik sa uviđaja i skice u postupku uređenja međa moraju sadržavati tačan i precizan opis stanja na licu mjesta u trenutku obavljanja uviđaja, sadržaj izjava učesnika, vještaka i eventualnih svjedoka, zatim pravac koji je pokazala svaka stranka posebno, oblik i površinu sporne međašnje površine kao i pravac kako je predmetna međa uređena, s tim što skica treba da sadrži i legendu kojom se objašnjava prikazano stanje na toj skici.

Sud uređuje među prilikom ročišta na licu mjesta stavljanjem vidnih međašnjih znakova, a ne primjenom odredaba čl. 335. stav 3. Zakona o parničnom postupku, a to ujedno predstavlja i predaju posjeda, pa zato učesnici i ne mogu zahtijevati da u izvršnom postupku budu uvedeni u posjed onog dijela zemljišta koje im je u ovom postupku pripalo (ne može se odrediti uređenje međe pod prijetnjom izvršenja kao naknadne radnje koja će se provesti u izvršnom postupku). Rješenje o uređenju međa je izvršna isprava koja se provodi odmah prilikom donošenja, odnosno prilikom uređenja međe na licu mjesta i zbog toga, kada takva odluka postane pravosnažna, nikakvo dalje izvršenje nije više moguće.

Samo rješenje o uređenju međa treba da sadrži tačan opis kojim pravcem je predmetna međa uređena tako da u pogledu toga ne smije da bude nikakvih dilema, vrijednost sporne površine, način na koji je međa uređena, te odluke o troškovima spora, a sud je dužan da u rješenju navede i sve navode i prigovore stranaka, provedene dokaze i utvrđene činjenice, te detaljno obrazloženje donesene odluke (skica lica mjesta čini sastavni dio izreke tog rješenja).

Što se tiče troškova ovog postupka, učesnici ih snose na jednake dijelove, ali u slučaju da postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u određivanju granične linije sud će prema srazmjeri tog udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki učesnik u čijem se interesu postupak vodi, odnosno koji je svojim ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje ovog postupka, (čl. 28. stav 2. i 3. Zakona o vanparničnom postupku).

Povodom žalbe stranaka drugostepeni sud može preinačiti rješenje prvostepenog suda kojim je međa uređena kad utvrdi da je u prvostepenom postupku činjenično stanje potpuno utvrđeno, ali da su pogrešno primjenjene odredbe Zakona o vanparničnom postupku kojima se propisuje ova materija.

Nije dopuštena revizija protiv drugostepenog rješenja o uređenju međe, jer prema čl. 26. navedenog zakona ovaj vanredni pravni lijek je dozvoljen samo u postupku u kome se odlučuje o stambenim stvarima i o naknadi za eksproprijisanu nepokretnost.

Način uređenja međa

1) Međa se obavezno uređuje prema jačem pravu ako među učesnicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost ne prelazi vrijednost spora male vrijednosti u

parničnom postupku, a sud može urediti među po jačem pravu, bez obzira na vrijednost sporne međašnje površine, i ako učesnici o tome prethodno postignu sporazum. Uređenje međe po jačem pravu skoro da se uopšte ne razlikuje od prave rei vindicatio ili Publiciano in rem actio i prilikom utvrđivanja jačeg prava se ispituju svi oni esencijalni elementi koji se moraju utvrđivati ako se radi o actio Publiciani (čl. 41. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima), a to su kvalifikovani posjed, zatim da je posjed protivnika slabije kvalitete, odnosno da je predlagačev raniji posjed pravno jači i kvalitetniji od sadašnjeg posjeda protivnika, da je sporna površina u rukama protivnika i da se radi o individualno određenoj stvari.

Faktički, kod uređenja međa na ovaj način se radi o nastojanju stranaka da pribave pravo vlasništva na nekom dijelu zemljišta i kada se ima u vidu da je uređenje međe, u stvari, jedan od načina sticanja prava vlasništva, pravni aspekt ovog uređenja postaje time još značajniji i bitniji.

Kada je izvršeno uređenje međa na ovaj način, stranke ne mogu više u parnici dokazivati svoje jače pravo na spornoj površini i ukoliko bi došlo do podnošenja ovakve tužbe ona bi trebala biti odbačena kao nedopuštena.

2) U slučaju da među nije moguće urediti prema jačem pravu, sud će je urediti prema posljednjem mirnom posjedu i mada ovaj termin nije do kraja jasan i može da izazove izvjesne dileme, najbliže istini je da se činjenice posljednjeg stanja posjeda utvrđuju prema odredbama Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima (čl. 71-80), a da ne mora postojati kvalifikovani (zakonit i savjestan) posjed u periodu od 10 godina.

3) Ukoliko se međa ne može urediti ni na jedan od navedena dva načina, sud će spornu površinu podijeliti po pravičnosti (ova tri načina uređenja međa su bila predviđena i ranijim propisima). Prilikom tumačenja ranijeg vanparničnog postupka neki autori su smatrali za ovaj način uređenja međa da u tom slučaju spornu površinu treba podijeliti u smislu paragrafa 404. bivšeg OGZ-a, kako neko ostrvo koje nastane u rijeci, ali očito je da to ni tada, a ni sada nije bila intencija zakonodavca i da sudija prilikom uređenja međa na ovaj način ne bi smio tako postupiti i on mora kod donošenja ove odluke da ima u vidu konfiguraciju terena, eventualne prepreke i uopšte sve ono što postoji na samom terenu, a što može biti relevantno za presuđenje u konkretnom slučaju i s obzirom da se radi o arbitralnom sudovanju, ta rješenja moraju biti posebno dobro i detaljno obrazložena da bi se, povodom eventualne žalbe, mogla ispitati i ocijeniti u drugostepenom postupku.

4) Novina koju je donio Zakon o vanparničnom postupku u odnosu na ranija pravila je uređenje međa na osnovu važećih katastarskih planova i ovaj način je predviđen odredbama čl. 172. stav 2. pomenutog Zakona pod uslovom da učesnici prethodno o tome postignu sporazum.

Ovo je vrlo značajna novost, kada se ima u vidu činjenica da je u pogledu uređenja međa nekada bila prisutna dilema da li je međa pravno ili geodetsko pitanje (mada ove dileme nikad nije ni smjelo biti, jer je geometar samo stručni posmatrač na terenu čiji se rad pri uređenju međa svodi na identifikaciju parcele, a nikako ono olice koje treba da odredi granice neke parcele), te kada se zna da definicija međe u pravnom smislu nije identična sa definicijom međe u geodetsko-tehničkom smislu i na ovaj način je citirani zakon uzeo u obzir poznatu činjenicu da se sudija, kao voditelj postupka oko uređenja međe, u praksi i previše oslanjao na nalaz i mišljenje vještaka geometra i podatke iz katastarskih planova.

Poznato je da su stranke u ovom postupku (pogotovo neuke) sklone više vjerovati iskazu vještaka i katastarskim planovima, mada je jasno da katastarski plan ne bi trebao da bude bilo kakav pouzdan i egzaktan dokaz o pravcu međe zbog činjenice da je detaljna skica premjera, na osnovu koje se izrađuje katastarski plan, odraz stanja na terenu kakvo je postojalo u trenutku izvršnog mjerenja, dok u pravnom smislu međa tog dana nije morala biti tačno obilježena. Naime, u postupku snimanja ne ulazi se u ispitivanje da li su granice parcela ispravno označene i snima se samo ono stanje kakvo postoji na licu mjesta, a kada je vidljivo da se stranke nisu mogle složiti oko pravca kuda se zaista pruža međa i kada su insistirale da se to evidentira, tada su se sporovi oko međa eventualno registrovali i takvih slučajeva u praksi je bilo veoma malo.

Isto tako, treba istaći i to da stranke idu na ovakav način uređenja međa zbog toga što vjeruju da je on apsolutno tačan, iako takva tačnost zbog neizbježnih grešaka vještaka često faktički nije potpuno moguća, kada se zna da su planovi najčešće dosta stari i neprecizni, jer se papir stiže ili širi protekom vremena iz raznoraznih poznatih razloga, pa je jasno da prilikom vještačenja dolazi i do tehnički nužnih grešaka (pogotovo ako se radi o maloj spornoj površini) i da geometar vrlo teško može potpuno tačno pokazati među koja je u katastarskim planovima upisana.

Ovdje se ističe i to da kada vještak geometar pokaže spornu među prema katastarskom planu da stranke poslije toga treba da izjave da pristaju na tako pokazanu među i da tek, kod postojećeg stanja stvari, sud može da uredi među na ovaj način.

Dakle, donošenjem ove odredbe Zakon o vanparničnom postupku je legalizovao određenje međa na osnovu važećih katastarskih planova i ovaj način se može primjeniti samo ako se ispune opisane pretpostavke, dok se ni u jednom drugom slučaju to ne može primijeniti i predstavlja flagrantno kršenje odredaba pomenutog Zakona, jer je jasno da je međa pravno pitanje i da je sudija to lice koje treba da odredi kuda se predmetna međa uistinu i pruža, s obzirom da je poznato da su katastarski planovi tek jedno od mogućih dokaznih sredstava za uređenje međe koja je između stranaka sporna i da su oni, u stvari, rađeni za fiksne, privredne i statističke svrhe.

Napominjemo i to da zakonske odredbe ne sprečavaju izričito sud da među uredi djelimično na jedan, djelimično na drugi način i da nema prepreka da se sporna međa u jednom dijelu uredi po jačem pravu (ako se u pogledu toga postigne sporazum), a da se sporni dio međe uredi po posljednjem mirnom posjedu ili na neki drugi način.

Ako bi se prilikom uviđaja utvrdilo da se na pravcu uređene međe nalazi neko stablo, ono se ne dijeli prema graničnoj liniji, već je to stablo po pravnim pravilima imovinskog prava u zajedničkoj svojini učesnika (pravno pravilo iz paragrafa 421. bivšeg Opšteg građanskog zakonika – OGZ-a) a prema čl. 13. stav 2. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima u slučaju da suvlasnički dijelovi nisu određeni, pretpostavlja se da su jednaki.

Ukoliko među učesnicima postupka postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a stranke ne postignu sporazum o uređenju međe po jačem pravu, sud će obustaviti vanparnični postupak i predlagače će uputiti na parnicu. I ovo je izmjena u odnosu na ranije odredbe, koje nisu propisivale obustavu postupka i koje su predviđale uređenje međa na jedan od ona tri propisana načina, ali koje su dozvoljavale da ukoliko međa nije uređena po jačem pravu, da svaka stranka može u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke da ostvaruje svoje jače pravo putem parnice i rok od tri mjeseca je bio prekluzivni rok materijalnog prava što znači da se poslije isteka roka nije gubio samo

zahtjev za vlasničku tužbu, nego da je prestajalo i samo pravo na vlasništvo, čak kad bi ga i bilo.

Još jedna novina koju je donio Zakon o vanparničnom postupku je sadržana u odredbi čl. 176. u kojoj je propisano da sud neće uređivati među na građevinskom zemljištu na kojem ne postoji pravo svojine, osim u slučajevima ako nije izvršena parcelacija zemljišta po odredbama Zakona o prostornom uređenju (Sl. list SR BiH br. 9/87 i 23/88).

Prema tome, analogno izloženom, vidljivo je da je sud nadležan da uređuje međe samo između onih građevinskih parcela na kojima ne postoje pravo svojine ako nije izvršena parcelacija zemljišta, ra razliku od dotadašnje prakse sudova koji su vršili uređenje međa i u ovakvim slučajevima. Pošto se oblik i površina parcela u gradskom građevinskom zemljištu određuju aktom urbanističke regulative - regulacionim planom ili planom parcelacije u javnom interesu i pošto se oblik i površina građevinske parcele ne može promijeniti ni dispozicijom susjeda, sud je prilikom uređenja međa bio vezan granicama parcela koje su utvrđene na ovaj način. Inače, sam postupak se provodio primjenom pravnih pravila iz paragrafa 275-283. bivšeg vanparničnog postupka, a sud nije mogao da uvaži ona raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti sa prisilnim propisima o raspolaganju društvenim sredstvima i drugim prisilnim propisima čl. 3. stav 3. Zakona o parničnom postupku i to je do donošenja Zakona o vanparničnom postupku bio jedini slučaj u kojem je sud uređivao među po mapama i izuzetak od opšteg pravila da se geodetski aspekti uređenja međa ne bi mogao prihvatiti.

Na osnovu izloženog moglo bi se zaključiti da je Zakon o vanparničnom postupku, kao što je već rečeno, donio neke značajne novine u odnosu na ranije propise iz ove oblasti (vrijeme će dati najbolji odgovor da li su ove novosti pozitivne ili ne) neka pitanja koja se nameću prilikom vođenja ovog postupka su ostala bez potpunog odgovora zbog nedorečenosti odredaba koje regulišu ovaj institut.

Primjera radi, napominje se da se u praksi relativno često događa da pravosnažno uređena međa odstupa od onog pravca koji je ucrtan u katastarskim i zemljišno-knjižnim planovima (koji se, uzgred rečeno, za mnoga područja ne slažu), a to znači da površine parcela između kojih je došlo do uređenja međa nisu identične sa ovim površinama u javnim knjigama i normalno je da bi ovakve promjene površina (pod uslovom da je izvršeno uređenje međa po jačem pravu) trebale da se registruju, ali se to gotovo nikada ne radi, pogotovo ako su te razlike u površini relativno male.

Činjenica je da se često u ovim postupcima dešava da dijelovi parcela prelaze u posjed drugog lica i da bi taj dio parcele trebalo na mapama ili pripojiti parceli druge strane ili ga formirati kao posebnu česticu i ako sud po jačem pravu uredi među kojom se mijenja ili oblik ili površina određene parcele, moralo bi se od vještaka geometra zahtijevati geodetsko snimanje tako određene međe, a po pravosnažnosti rješenja ono bi se po službenoj dužnosti trebalo provesti u katastru i zemljišnim knjigama, gdje bi se utvrđene promjene registrovale na adekvatan način.

Što se tiče novih rješenja, evidentno je da uređenje međe po katastarskim planovima dovodi do pojednostavljenja i veće ekonomičnosti u vođenju ovakvih postupaka, te da je time faktički došlo do legalizovanja dotadašnje prakse u radu sudova (mada je i ranije moglo doći do uređenja međe na ovaj način pod uslovom da su stranke, nakon pokazivanja ovakve međe, u pogledu tako određene međe sklopile poravnanje pred sudom u smislu odredaba čl. 322. Zakona o parničnom postupku), dok je mogućnost obustave postupka u nekim situacijama donekle umanjila značaj ovog

instituta, jer dotadašnji propisi to nisu poznavali i oni su, kao što je već istaknuto, predviđali obavezno uređenje međa na jedan od propisanih načina.

Rješenje da sud neće uređivati međe na građevinskom zemljištu na kome ne postoji pravo vlasništva ako je izvršena parcelizacija zemljišta je logično i dovelo je do smanjenja broja ovakvih postupaka, što je u situaciji kada su sudovi preopterećeni velikim brojem predmeta svakako pozitivno i vodi samo ka poboljšanju kvaliteta njegovog rada. I na kraju, potrebno je apostrofirati i odnos koji postoji između uređenja međa i smetanja posjeda, koji je svakako značajan kada se ima u vidu činjenica da između ovakvih instituta ima dosta srodnosti, ali i razlika i u svakom konkretnom slučaju je potreban veoma suptilan pristup kako bi se pouzdano odredilo šta je, u stvari, pravi interes neke stranke u raznovrsnim životnim situacijama i najčešće se tek na licu mjesta, kada se utvrde sve bitne činjenice, najbolje opaža potreba vođenja jednog ili drugog postupka.

12. SUDSKA PRAKSA

U postupku uređenja međa sud će izreći da li prometna vrijednost sporne površine prelazi iznos od 80.000 dinara.

Iz obrazloženja:

"U ponovljenom postupku prvostepeni sud će urediti među na jedan od načina propisanih u pravnom pravilu iz paragrafa 280. bivšeg Zakona o sudskom izvanparničnom postupku, pri čemu među nije dopušteno uređivati prema stanju katastarskih mapa.

U smislu pravnog pravila iz paragrafa 281. stav 1. bivšeg Zakona o izvanparničnom postupku sud će izreći da li prometna vrijednost sporne površine prelazi iznos od 80.000 dinara (argument iz člana 458. stav 1. ZPP).

Također u izreci, zavisno od toga na koji način je međa uređena treba navesti da li je strankama slobodno ostvarivati jače pravo putem parnice, najdalje u roku od 3 mjeseca od dana pravomoćnosti odluke donesene u postupku o uređenju međa (pravno pravilo iz paragrafa 280. stav 3. bivšeg Zakona o izvanparničnom postupku).

Posebno će prvostepeni sud obrazložiti način kako je uredio među (po jačem pravu ili prema stanju posljednjeg posjeda ili po pravičnoj ocjeni)."

(Rješenje Okružnog suda u Zagrebu Gž. 68/88-2 od 12. 1. 1988.)

Rešenjem kojim se uređuje međa između susjednih nepokretnosti stranke se ne mogu obavezati na predaju zauzetog zemljišta.

Iz obrazloženja:

Ožalbenim rešenjem uređena je međa između parcela stranaka. Utvrđeno je zauzeće od 0,00005 ha i protivnik predlagača obavezan da zauzeto zemljište vrati predlagaču.

Kako je utvrđeno da sporna međaška površina iznosi 5m² i da je neznatne

vrednosti prvostepeni sud je pravilnom primenom odredaba čl. 159. st.1. u vezi čl. 161. i čl. 162. Zakona o vanparničnom postupku uredio među između parcela stranaka na osnovu jačeg prava koje proizlazi iz postojećeg stanja u katastru.

Međutim, nije bilo mesta obavezivanju protivnika predlagača da preda zauzeto zemljište jer je ovo u suprotnosti sa odredbama čl. 162. Zakona o vanparničnom postupku kojim je predviđeno da u rešenju o uređenju međa sud opisuje graničnu liniju između parcela stranaka, pozivajući se na skicu uspostavljenog stanja koja je sastavni deo rešenja, a ne i da se učesnici obavezuju na predaju zauzetog zemljišta.

(Okružni sud u Beogradu, Gž. 1162/96 od 17. aprila 1996. godine)

Da bi sud uredio spornu među na osnovu važećih katastarskih planova u smislu odredaba člana 172 stav 2 zakona o vanparničnom postupku učesnici treba da ostanu kod tog prijedloga i nakon pokazivanja ove međe od strane vještaka geometra.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijanog rješenjem je vidljivo da je prvostepeni sud spornu među uredio na osnovu važećih katastarskih planova u smislu odredaba člana 172. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku. Međutim, prilikom donošenja ovog rješenja, prvostepeni sud je potpuno prenebregnuo činjenicu da je protivnik predlagača prilikom uviđaja koji je održan dana 09.07.1990. godine poslije pokazivanja međe od strane geodetskog vještaka istakao da ovaj vještak nije pravilno izvršio mjerenje i da se ovako uređenom međom ne slaže. Čime je jasno i nedvosmisleno manifestovao svoju volju da odustaje od sporazuma za uređenje ove međe na osnovu važećih katastarskih planova, pa kod postojećeg stanja stvari, evidentno je da više nije bilo uslova da se predmetna međa uredi na ovaj način.

(Viši sud Banja Luka, br. Gž. 743/92 od 22.05.1992.)

1. Ako među učesnicima u postupku postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a ne postignu sporazum da se međa uredi po jačem pravu, sud će predlagače uputiti na parnicu i obustaviti vanparnični postupak.

Iz obrazloženja

Predlagač je sudu podnio prijedlog protiv protivnika predlagača radi uređenja međe i predložio da sud uredi među između njegovih parcela, te parcela koja je u posjedu protivnika predlagača, te da je vrijednost sporne međašnje površine oko 1000 do 2000 KM i da se radi o površini od 328 m² koja je sporna između stranaka. Smatra da se sa protivnicima predlagača ne može postići sporazum o uređenju međe.

Protivnici predlagača se nisu izjašnjavali o prijedlogu iako su o terminu održavanja ročišta uredno obaviješteni i upozoreni na posljedice izostanaka sa ročišta.

Prema članu 173. ZPP-a "ako među učesnicima postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a ne postignu sporazum da se međa uredi po jačem pravu, sud će predlagače uputiti na parnicu i obustaviti vanparnični postupak. Pošto u konkretnom slučaju među učesnicima

postoji spor o međašnjoj površini čija vrijednost prelazi vrijednost spora male vrijednosti u parničnom postupku, a učesnici nisu postigli sporazum da se međa uredi po jačem pravu, sud je, imajući u vidu odredbu člana 173. ZPP-a, donio rješenje kojim je obustavio vanparnični postupak i predlagača uputio na parnicu.

(Rješenje Okružnog suda u Doboju, br. Gž. 195/00 od 12.9.2000. godine)

2. Međa se može urediti i na osnovu važećih katastarskih planova pod uslovom da se učesnici postupka prethodno o tome sporazumiju.

Iz obrazloženja

Predlagač je podnio prijedlog za uređenje međe između susjednih parcela te predložio da se međa uredi prema važećim katastarskim planovima na licu mjesta uz prisustvo suda i vještaka geodetske struke. U odgovoru na prijedlog protivnik predlagača je izjavio da se ne protivi prijedlogu da sud uz pomoć vještaka geodetske struke, a u prisustvu vještaka i protivnika predlagača uredi među prema važećim katastarskim planovima. Sud je prihvatio zajednički prijedlog stranaka da se sporna međa uredi na osnovu važećih katastarskih planova. Prema odredbama člana 172. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku ("Sl. list SR BiH" broj 10/89) preuzetog u RS na osnovu člana 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava RS ("Sl. glasnik RS" broj 21/92), koji se imao primjenjivati u vanparničnoj stvari s obzirom na vrijeme nastanka sporno pravnog odnosa, međa između graničnih parcela može se urediti, prije svega, na osnovu jačeg prava, a ako to nije moguće onda na osnovu posljednjeg mirnog posjeda, pa ukoliko se spor ne može riješiti ni na taj način, onda će sud spornu međašnju površinu podijeliti po pravičnosti, dok je odredbom stava 2. istog člana propisano da se međa može urediti i na osnovu važećih katastarskih planova pod uslovom da se učesnici postupka prethodno o tome sporazumiju.

U konkretnom slučaju predlagač i protivnik predlagača prethodno su postigli sporazum i saglasno predložili sudu da se međa između njihovih graničnih parcela uredi na osnovu važećih katastarskih planova, pa je sud u vezi sa tako postignutim sporazumom između predlagača i protivnika predlagača među uredio na način i pod uslovima propisanim već citiranom odredbom člana 172. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku, a između ostalog izveo je dokaze očevitom na licu mjesta uz učešće vještaka geodetske struke koji je na licu mjesta dao svoj nalaz i mišljenje koje se bazira na podacima sadržanim u važećim katastarskim planovima.

(Rješenje Okružnog suda u Doboju, br. Gž. 536/02, od 5.10.2002. godine)

3. Ukoliko je protivnik predlagača nezadovoljan uređenom spornom međom može da odgovori sa tužbom u građanskoj parnici radi utvrđenja prava vlasništva na spornoj međašnjoj površini.

Iz obrazloženja

Predlagači su podnijeli sudu prijedlog protiv protivnika predlagača za uređenje međe. Sud je, prije svega, odlučivao na koji način da se uredi sporna međa i pošto je prijedlog stranaka bio da se međa uredi na osnovu važećih katastarskih planova, sud je odlučio da provede dokaz vještačenjem po vještaku geometru koji je u skladu sa važećim katastarskim planovima dao svoj nalaz i mišljenje u pogledu prostiranja međe između spornih parcela, koji je sud prihvatio i na osnovu datog nalaza, uredio spornu među. Protiv rješenja kojim je uređena međa protivnik predlagača je podnio žalbu koja

je odbačena kao neblagovremena. I to rješenje je žalbom pobijao protivnik predlagača ali je žalba odbijena. U obrazloženju drugostepenog rješenja, a u vezi sa podnesenom žalbom protivnika predlagača Okružni sud ističe da njemu ostaje mogućnost da ukoliko je i sada nezadovoljan uređenom spornom međom po rješenju prvostepenog suda odgovori sa tužbom u građanskoj parnici protiv predlagača radi utvrđenja prava vlasništva na spornoj međašnjoj površini i ukoliko bi uspio u takvoj parnici onda bi parnična presuda imala jače pravno dejstvo u odnosu na rješenje o uređenju sporne međe kada je u pitanju vlasništvo na spornoj međašnjoj površini.

(Rješenje Okružnog suda u Doboju br. Gž. 299/01, od 4.09.2001. godine)

12. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU

PRIJEDLOG ZA UREĐENJE MEĐA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET:

Predlagač: _____ sin Boška, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 20

22 Protivpredlagači: _____ sin Ranka, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke

_____ sin Dragutina, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke broj 24

PRIJEDLOG

Radi: Uređenja međe

Predlagač je posjednik i korisnik k.č. br. 8/1, 98/2 i 99 upisan u Pl. br. 30/02 k.o. Banja Luka VIII.

Dokaz: uvid u posjedovni list.

Protivpredlagači su posjednici i korisnici parcela, i to: _____ k.č. br. 97/1 i 97/2 upisanih u pl. br. 2/02 k.o. Banja Luka VIII i _____ na k.č. br. 63/1, 63/2 i 64 upisanih u Pl. br. 3702 k.o. Banja Luka VIII.

Dokaz: uvid u posjedovne listove.

S obzirom da se stranke ne mogu sporazumjeti u pogledu međašnje linije, a ista nije u cijelosti vidljiva na terenu, to predlagač ima pravni interes da se uredi međa, te s toga podnosi ovome sudu prijedlog i

Predlaže

da taj sud izvrši uviđaj na licu mjesta uz učešće vještaka geometra, te uredi među između k.č. br. 8/1, 8/2 i 99 k.o. Banja Luka VIII na kojima ima pravo posjeda i korišćenja predlagač _____ i k.č. 97/1 67/2 k.o. Banja Luka VIII čiji je

posjednik i korisnik protivpredlagač i k.č. br. 63/1, 63/2 i 64 k.o. Banja Luka
čiji je posjednik i korisnik protivpredlagač .

Predlagač je voljan da predujmi troškove postupka.

Banja Luka, 9.3.1989.g.

Predlagač:

DOPIŠ URBANISTIČKOJ SLUŽBI KOJIM SE TRAŽE PODACI O PARCELACIJI

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-13/99

Dana 2.4.1999. godine

MINISTARSTVO ZA URBANIZAM,
GRAĐEVINARSTVO, EKOLOGIJU I
STAMBENE POSLOVE
PODRUČNA JEDINICA BANJA LUKA
BANJA LUKA

Predmet: Podaci o parcelaciji traže se

Kod ovog suda u toku je vanparnični postupak pokrenut po predlagaču
, sinu _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 20, protiv protivpredlagača _____,
sina _____, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 22, i protivpredlagača _____,
sina

_____, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 24, radi uređenja međa.

Predmet postupka je uređenje međa između k.č. br. 98/1, k.č. 98/2 i k.č. br. 99
upisanih u pl. 30/02 K.O. Banja Luka VIII čiji je posjednik predlagač _____ i k.č.
br. 97/1, 97/2 upisanih u pl. br. 2/01 K.O. Banja Luka VIII čiji je posjednik i korisnik
protivpredlagač i k.č. br. 63/1, 63/2 i 64 upisane u pl. 37/02 K.O. Banja Luka VIII, čiji
je posjednik i korisnik protivpredlagač .

S obzirom da se radi o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini, molimo vas
da nas izvijestite, da li su predmetne parcele obuhvaćene regulacionim planom za taj dio
grada, te da li je izvršena parcelacija u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju.

Navedeni podaci su nam potrebni radi utvrđivanja nadležnosti za postupanje u
ovom predmetu.

Sudija:

PODNEŠAK URBANISTIČKE SLUŽBE

REPUBLIKA SRPSKA, OPŠTINA BANJA LUKA
OPŠTINSKA KOMISIJA ZA URBANIZAM,
SAOBRAĆAJ I KOMUNALNE POSLOVE

BROJ: 1-64-67/99

Dana 2.7.1999. godine

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BANJA LUKA*

VEZA: VAŠ BROJ: R-II-13/89

Predmet: Podaci o parcelaciji, dostavljaju se

Vašim dopisom broj R-II-13/89 od 2.4.1989. godine zatražili ste od ovog organa da vam odgovori da li se radi u konkretnom slučaju o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini na kojem je izvršena parcelacija po odredbama Zakona o prostornom uređenju.

Nakon izvršene identifikacije, te uvida u urbanističku dokumentaciju utvrđeno je da je k.č. br. 8/1, 98/2 i 99, 97/1, 97/2, 63/1, 63/2, 64 K.O. Banja Luka VIII u društvenoj svojini, da se radi o građevinskom zemljištu, da nije izvršena parcelacija zemljišta po odredbama Zakona o prostornom uređenju, pa se međa ne može urediti shodno čl. 176. Zakona o vanparničnom postupku.

Predsjednik komisije:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA
UREĐENJE MEĐE***R-II-13/89***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 9.9.1999. godine

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____

Protivpredlagač: _____

Radi: Uređenja međe

Konstatuje se da su pristupile za danas pozvane stranke.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za uređenje međe, predlaže da se međa uredi prema katastarskim planovima, s tim da prilikom vještačenja vještak koristi kako planove novog tako i planove starog premjera, kako bi sud utvrdio kakvo je stanje graničnih linija bilo prije avionskog snimanja koje je obavljeno 1979. godine.

Protivpredlagači izjavljuju da se ne protive uređenju međe i saglasni su da se međa uredi po planovima novog premjera s tim što smatraju da nema potrebe za uređenje međa, te da su međe vidljive na terenu.

Predlagač izjavljuje da postoji spor u pogledu međa u dijelu parcele do puta, te da su protivpredlagači zašli u posjed njegove parcele u dijelu do puta (ulice), izjavljuje da je spreman predujmiti troškove uviđaja.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Uviđaj na licu mjesta zakazaće se naknadno o čemu će stranke biti obaviještene pismenim putem.

Nalaže se predlagaču da uplati predujam troškova postupka uređenja međe u iznosu od 300 KM u roku od 15 dana, te u spis dostavi uplatnicu kao dokaz da je izvršena uplata predujma troškova.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O ODREĐIVANJU UVIĐAJA*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**R-II-13/99**Dana 9.10.1999. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci, i to sudija _____, rješavajući u vanparničnom predmetu predlagača _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke broj 20, i protivpredlagača _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke broj 22, i _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 24, radi uređenja međe, donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Odeđuje se uviđaj na licu mjesta u Banjoj Luci u ul. Ranka Šipke broj 20, za dan petak 30.10.1999. godine u 15 časova.

Predmet uviđaja je uređenje međa između k.č. br. 97/1, 97/2 i k.č. br. 63/1, 63/2 i 64 K.O. Banja Luka VIII, s jedne strane i k.č. br. 8/1, 98/2 i 99 K.O. Banja Luka VIII s druge strane.

Pozivaju se predlagač _____, protivpredlagači _____ i _____ i vještak geometar _____ da prisustvuju uviđaju u zakazano vrijeme.

Potrebno je da vještak geometar pored planova novog premjera za potrebe uviđaja obezbijedi planove starog premjera za parcele koje su predmet uviđaja.

Sudija:

ZAPISNIK O ROČIŠTU ODRŽANOM NA LICU MJESTA**Z A P I S N I K**

Sastavljen na licu mjesta u Banjoj Luci ul. Ranka Šipke br. 20, dana 30.10.1999.godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Vještak geometar: _____

Zapisničar: _____

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____

Protivpredlagač: 1. _____ i dr.

Radi: uređenja međe

Utvrđuje se da je sudska komisija stigla na lice mjesta gdje je zatekla stranke.

Predlagač izjavljuje da ostaje pri prijedlogu za utvrđivanje međe.

Protivpredlagači izjavljaju da se ne protive uređenju međe.

Razgleda se lice mjesta i utvrđuje se da se nekretnine koje posjeduju stranke, između kojih traže uređenje međe nalaze u Banjoj Luci u ul. Ranka Šipke br. 20, 22 i 24, i to s desne strane gledano sa ulice. U sredini se nalazi parcela koju posjeduje predlagač a u naravi predstavlja kuću, dvorišni objekat i dvorište. S desne strane od parcele predlagača proteže se parcela vlasništvo protivpredlagača _____ u naravi kuća i dvorište. Između parcele predlagača i protivpredlagača je željezna ograda.

Predlagač izjavljuje da nije siguran da li je međa između njegove parcele i parcela protivpredlagača tačna, posebno međe u dijelu do ulice za koji smatra da je protivpredlagač

_____ zašao u posjed njegove parcele za oko 30 cm, to jest da je za toliko pomjerio ogradu u posjed parcele predlagača. Predlaže da vještak geometar izvrši potrebna mjerenja prema važećim planovima, ali da uvaži i stanje međa po planovima starog premjera, da se međa uredi prema katastarskim planovima.

Protivpredlagač _____ izjavljuje da se protivi uređenju. Smatra da je međa između parcele koju on koristi i parcele koju koristi predlagač tačna, predlaže da se međa uredi prema važećim katastarskim planovima.

Protivpredlagač _____ izjavi da nije tačna tvrdnja predlagača, da je sa ogradom zašao u posjed njegove parcele, da je on prilikom postavljanja ogradu postavio na mjesto na kojem se nalazila stara drvena ograda. Predlaže da se međa uredi prema važećim katastarskim planovima.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Nalaže se vještaku geometru da pregleda predmet vještačenja, izvrši potrebna mjerenja, te da utvrdi i pokaže sudu među prema planovima novog premjera kao i liniju međe prema planovima starog premjera.

Nakon uvida u katastarske planove i potrebnog mjerenja vještak geometar _____, sin _____, iz Banje Luke, star 40 godina, dipl. ing. geodezije, nesrodan sa strankama, zakleti sudski vještak, daje sljedeći

NALAZ I MIŠLJENJE

Izvršio sam uvid u katastarske planove starog i novog premjera, te uvid u prateću dokumentaciju, te sam na osnovu katastarskih planova izvršio potrebna mjerenja na terenu. Utvrdio sam da predlagač _____ posjeduje k.č. br. 8/1 i 98/2 upisane u pl. br. 30/02 K.O. Banja Luka VIII, a te parcele po starom premjeru odgovaraju k.č. 75/1 a u naravi predstavljaju kuću i dvorište. Protivpredlagač posjeduje k.č. br. 97/1 i 97/2 upisane u pl. 2/02 K.O. Banja Luka VIII, a koje po starom premjeru odgovaraju k.č. br. 75/17 u naravi kuća, dvorišni objekat i dvorište. Protivpredlagač _____ posjeduje k.č. br. 63/1, 64/1 upisane u pl. br. 3702 K.O. Banja Luka VIII, a koje po starom premjeru odgovara k.č. br. 75/9 u naravi kuća i dvorište. Parcele stranaka su formirane 1969. godine i u katastarske planove novog

premjera unesene po osnovu avionskog snimanja iz 1979. godine. Zemljište je ranije pripadalo Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Na osnovu mjerenja utvrdio sam granične linije između k.č. br. 88/1 i 98/2 posjed predlagača i k.č. br. 97/1 i 97/2 posjed protivpredlagača i granična linija prema planovima starog i novog premjera nema odstupanja i identična je sa zatečenom međom na terenu koja vodi linijom postavljene ograde. Takođe sam utvrdio graničnu liniju između k.č. br. 81 i 88/2 posjed predlagača i k.č. br. 63/1 i 64/1 posjed protivpredlagača i takođe mogu konstatovati nema odstupanja stanja u katastarskim planovima starog i novog premjera i utvrđena granična linija prema važećim planovima nema bitnijeg odstupanja sa zatečenom međom na terenu. Evidentno je odstupanje u dijelu parcela do uplice gdje je odstupanje evidentno u širini od cirka 20 cm u širinu, te u obliku trougla u dužini 1 m što je zanemarljiva razlika s obzirom na tehničke mogućnosti očitavanja planova i izvršenih mjerenja. Na licu mjesta sam obilježio utvrđene granične linije prema važećim katastarskim planovima, međašnjim biljegama (koljem).

Vještak nema više šta da izjavi.

Stranke nemaju pitanja, niti primjedbi na rad vještaka.

Odluku o visini nagrade vještak prepušta sudu.

Predlagač izjavljuje da je saglasan sa izvršenim mjerenjem, da nema primjedbi na pokazanu među, te ne traži ispravljanje linije međe, odnosno uklanjanje ograde, a predlaže da se međa uredi po važećim katastarskim planovima.

Protivpredlagači izjavljuju da su saglasni sa izvršenim mjerenjem i pokazanom međom na terenu. Saglasni su da se međa uredi po važećim katastarskim planovima.

Stranke nemaju daljih prijedloga za izvođenjem dokaza.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Uređuje se međa između k.č. br. 8/1 i 98/2 K.O. Banja Luka VIII, čiji posjednik predlagač _____ i k.č. br. 97/1 K.O. Banja Luka VIII, čiji posjednik protivpredlagač _____ prema važećim katastarskim planovima, tako da se međa proteže pravcem sjever-zapad u ravnoj liniji, a ista će u skici vještaka geometra _____, koja skica je sastav dio ovog rješenja, će biti obilježena tačkama AB. Međa je obilježena koljem u tački A i tački B i pokazana strankama.

Uređuje se međa k.č. br. 8/1 i 98/2 K.O. Banja Luka VIII, posjed predlagača i k.č. br. 63/1, 63/4 K.O. Banja Luka VIII, posjed protivpredlagača _____ po važećim katastarskim planovima tako da se međa proteže pravcem sjever-zapad, i ista će u skici vještaka _____, biti obilježena tačkama A1 i B1.

Međa je obilježena međašnjim koljem u tačkama A1 i B1 i pokazana strankama.

Nalaže se vještaku geometru da dostavi sudu skicu premjeravanja u roku od 15 dana.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O UREĐENJU MEĐA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

R-II-13/99

Dana 30.10.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagачu _____, sinu _____, iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke broj 20, i protivpredlagачa _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke broj 22, i _____ iz Banje Luke, ul. Ranka Šipke br. 24, radi uređenja međe, nakon održanog uviđaja na licu mjesta 30.10.1999., donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Uređuje se međa između k.č. br. 8/1 i 98/2 K.O. Banja Luka VIII, čije posjednik predlagач _____ iz Banje Luke i k.č. br. 97/1 K.O. Banja Luka VIII, čiji posjednik _____ protivpredlagач _____ iz Banje Luke prema važećim katastarskim planovima novog premjera, tako da se međa proteže pravcem jugozapad-sjeveroistok u ravnoj liniji pravcem betonske ograde, a koja je u skici vještaka geometra _____, koja skica čini sastavni dio rješenja, obilježena tačkama A-B, a na licu mjesta označena međašnjim koljem.

Uređuje se međa između k.č. br. 8/1 i 98/2 K.O. Banja Luka VIII posjed predlagачa _____ iz Banje Luke i k.č. br. 63/1 i 63/4 K.O. Banja Luka u posjedu protivpredlagачa _____ iz Banje Luke po važećim katastarskim planovima novog premjera, tako da se međa proteže pravcem sjeveroistok-jugozapad u ravnoj liniji i ista je u skici vještaka _____, koja skica je sastavni dio ovog rješenja, obilježena tačkama A1 - B1 te na licu mjesta obilježena međašnjim koljem.

Troškove postupka uređenja međe stranke snose u jednakim dijelovima, tako da su protivpredlagачi dužni da nadoknade predlagачu zajednički jednu polovinu dijela troškova, što iznosi po 75 KM svaki.

Obrazloženje

Predlagач je podnio prijedlog za uređenje međa između parcela navedenih u izreci rješenja.

Protivpredlagачi se nisu protivili uređenju međa.

Stranke su predložile da se međa uredi prema važećim katastarskim planovima.

U dokaznom postupku sud je izvršio uviđaj na licu mjesta, a uz učešće vještaka geometra _____.

Parcele između kojih se traži uređenje međe nalaze se u Banjoj Luci u području u kojem nije izvršena parcelacija u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, pa je za postupanje u ovom predmetu nadležan sud, a ne organ uprave.

Vještak geometar je izvršio identifikaciju parcela između kojih je traženo uređenje međa. Nakon toga izvršio je potrebna mjerenja prema katastarskim planovima za K.O. Banja Luka VIII, te utvrdio i pokazao sudu i strankama među prema katastarskim planovima novog premjera, što se nije bitno razlikovalo od međe koju je vještak utvrdio po osnovu planova starog premjera. Utvrđena međa prema važećim planovima odgovara liniji međe zatečene na terenu.

Stranke nisu imale primjedbi na izvršeno mjerenje vještaka geometra i ostale su pri svom prijedlogu da se međa uredi prema katastarskim planovima novog premjera, pa je sud uredio među po katastarskim planovima na osnovu člana 172. st. 2 ZOVP. Sud je strankama pokazao među i istu obilježio koljem.

Odlučujući o troškovima postupka sud je prihvatio stanovište da je uređenje međe od interesa kako za predlagača, tako i za protivpredlagače pa da troškove postupka stranke treba zajednički da snesu u smislu člana 128. st. 2. Zakona o vanparničnom postupku.

Kako je troškove postupka uređenja međe predujmio predlagač, to je sud obavezao protivpredlagače da naknade jednu polovinu troškova, to jest da protivpredlagači učestvuju u troškovima, sa po 1/4 dijela.

Troškovi se odnose na sudske takse na prijedlog i rješenje, te troškove uviđaja.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

RJEŠENJE O OBUSTAVI POSTUPKA ZA UREĐENJE MEĐA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-II-65/99

Dana 6.4.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po _____ iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića br. 25, protiv protivpredlagača _____ iz Banje Luke, ul. I. G. Kovačića br. 15, radi uređenja međe nakon održanog ročišta na licu mjesta u Debeljacima dana 6.4.1999. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Obustavlja se vanparnični postupak pokrenut po predlagaču _____ iz Banje Luke protiv protivpredlagača _____ iz Banje Luke, radi uređenja međe.

Predlagač _____ upućuje se u parnicu protiv protivpredlagača _____, radi dokazivanja jačeg prava na spornoj površini koja čini dio k.č. br. 331 k.o. Debeljaci pov. 5000 m²., označenoj u skici vještaka geometra _____ od 6.4.1999. godine tačkama A, B, C, D.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je podnio prijedlog za uređenje međe između k.č. br. 330 i k.č. 331 k.o. Debeljaci koje su u posjedu predlagača i k.č. br. 332 i 340 k.o. Debeljaci koje su u posjedu protivpredlagača.

Postupajući po prijedlogu predlagača, sud je zakazao uviđaj na licu mjesta uz prisustvo vještaka geometra _____, koji je održan 6.4.1999. godine.

Provedenim dokazima sud je utvrdio da se na dijelu parcele k.č. 332 k. o. Debeljaci kao posjednik vodi predlagač, a da zemljište uživa protivpredlagač. Sporno je vlasništvo na zemljištu pov. 5000 m². Kako se stranke nisu saglasile da sud u vanparničnom postupku utvrđuje jače pravo na spornoj površini, niti su se saglasili da se međa uredi po važećim katastarskim planovima, sud je temeljem člana 173. Zakona o vanparničnom postupku ovaj postupak prekinuo i predlagača uputio na parnicu radi dokazivanja prava jačeg na spornoj nekretnini.

Naime, sud je ovlašćen da u vanparničnom postupku utvrđuje jače pravo na spornoj međašnjoj površini ako vrijednost nekretnina ne prelazi vrijednost spora male vrijednosti. Na osnovu izjave stranaka sud je utvrdio da sporna površina zemljišta vrijedi 10.000,00 KM, koji iznos daleko premašuje iznos spora male vrijednosti čije rješavanje spada u sporove male vrijednosti. Sem toga, nije postojala saglasnost stranaka da se međa uredi po osnovu važećih katastarskih planova u smislu čl. 172 citiranog zakona, pa je sud odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog putem ovog suda.

13. LITERATURA

- Zakon o osnovnim svojinskopравnim odnosima Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, koji je preuzela Republika Srpska
- Zakon o vlasničko-pravnim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon o nasljeđivanju Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, koji je preuzela Republika Srpska
- Zakon o eksproprijaciji Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, koji je preuzela Republika Srpska, te izmjene tog zakona koji je donijela Narodna Skupština Republike Srpske
- Zakon o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon vanparničnom postupku Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, koji je preuzela Republika Srpska
- Zakon o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- Zakon o parničnom postupku Republike Srpske
- Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda SR Bosne i Hercegovine
- Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Srpske
- Sudska praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

- Sudska praksa Okružnog suda Doboj i Banja Luka
- Sudska praksa Vrhovnog suda Srbije
- Sudska praksa Vrhovnog suda Hrvatske
- Sudska praksa drugostepenih sudova iz Srbije i Hrvatske
- Drugostepene odluke Kantonalnog suda u Tuzli, Okružnog suda u Banjoj Luci i Okružnog suda u Doboju
- ANDREJEVIĆ: Utvrđivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost-objekt, kada je ranijem vlasniku dodijeljen odgovarajući stan, Bilten Vrhovnog suda Srbije, Beograd, br. 5/96.
- ANTIĆ – BALINOVIĆ: Komentar Zakona o nasljeđivanju, “Nomos”, Beograd, 1996.
- ANTIĆ: Nasledno pravo, “Narodna knjiga”, Beograd, 1994.
- BABIĆ I.: Dejstvo pravnosnažnog rešenja o nasljeđivanju, Anali Pravnog fakulteta u Beograd, 3-4/93.
- BORANIJAŠEVIĆ: Postupak za određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost, Pravni život, Beograd, 12/2004. tom 4.
- BORANIJAŠEVIĆ: Postupak za određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost, Prvni život, Beograd, 12/2004. tom 4.
- BUDISAVLJEVIĆ: Utvrđivanje naknade za nacionalizirane i eksproprisanu nepokretnosti, Komuna 3/1968.
- CRNIĆ: Sudska ili upravna nadležnost za osiguranje dokaza u postupku eksproprijacije, Naša zakonitost, Zagreb, 3/1971.
- CRNIĆ: Dopuštenost tužbe nakon postupka uređenja međa, Naša zakonitost, Zagreb, 5/1978.
- ČALIJA-OMANOVIĆ: Građansko procesno pravo, Univerzitet u Sarajevu, Pravni fakultet, Sarajevo, 2000.
- ĐOKOVIĆ: Naknada za eksproprisanu poljoprivredno zemljište itd., Pravni život, Beograd, 8-9/1979.
- ĐORĐEVIĆ V.: Nasledno pravo, Pravni fakultet, Niš, Institut za pravna i društvena istraživanja, Niš, 1997.
- GAJIĆ: Subjekti postupka za određivanje naknade za eksproprisanu imovinu, Knjiga o građanskom sudskom postupku, II. ton, Pravni život, 1989.
- GAJIĆ: Procesni aspekti za određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost, Pravo – teorija i praksa, Novi Sad, 7/8/1989.
- GAVELA: Nasljedno pravo, Zagreb, 1990.
- INJAC: Pravnička naknada u postupku eksproprijacije nepokretnosti, Pravni život, Beograd, 9-10/1994., I. ton.
- JERKOVIĆ: Deoba stvari kao način prestanka suvlasničke zajednice, Glasnik AKV, Novi Sad, 12/1978.
- JERKOVIĆ: Značaj katastarske mape i geometarsko veštačenje kao dokaznog sredstva u postupku za uređenje međa, Pravni život, Beograd, 5/1996.
- JERKOVIĆ: Sporovi oko međe, Glasnik AKV, Novi Sad, 3/1969.
- KAHMI: Vanparnični postupak, Sarajevo 1968.
- KITIĆ: Pitanje odnosa između ostavinskog i vanparničnog postupka, Pravni život, Beograd, 4/1964.

- KOSORIĆ: Prethodne radnje u postupku za raspravljanje zaostavštine, Narodna uprava, Sarajevo, 3/1957.
- LUKIĆ: Određivanje naknade za eksproprisanu nepokretnost, Glasnik pravde, Banja Luka, 9/2002.
- MAGDIĆ: Određivanje naknade za eksproprisanu nekretnine, Naša zakonitost, Zagreb, 9-10/1968.Ž
- NESAROVIĆ: Deoba nasljedstva, Jugoslovenska advokatura, Beograd, 1/1967.
- MILJAN: Uređenje međa, Naša zakonitost, Zagreb 3/1953.
- MILIJEVIĆ: Dioba nekretnina i imovine u suvlasništvu, Srpska pravna misao, Pravni fakultet, Banja Luka, 2002.
- MOMČILOVIĆ-ŽIVANOVIĆ: Nasledno pravo, Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd-Banja Luka, 2003.
- NAPIJALO: O nekim pitanjima postupka uređenja međa, Naša zakonitost, Zagreb, 6/1975.
- PAVIĆ: Raspravljanje ostavine kad ima nekretnina koje su bile vanknjižno vlasništvo ostavitelja, Glasnik AKV, Novi Sad, 5/1957.
- PETRUŠIĆ: Vanparnični postupak za diobu, Beograd, 1997.
- POZNIĆ, B. RAKIĆ-VODINELIĆ V.: Građansko procesno pravo, Petnaesto izmenjeno i dopunjeno izdanje, Savremena administracija Beograd, 1999.
- RADOVANOVIĆ: Osvrt na Zakon o vanparničnom postupku Vojvodine, Pravo-teorija i praksa, Novi Sad, 7-9/1989.
- RAJOVIĆ – ŽIVANOVIĆ – MOMČILOVIĆ: Građansko procesno pravo, Banja Luka, 2001.
- SREMAC: Neki problemi iz postupka uređenja međa, Naša zakonitost, Zagreb 1/70.
- STANIŠIĆ: Deoba suvlasničke imovine, Izbor sudske prakse, Beograd, 5/1995.
- STANKOVIĆ G.: Vanparnično procesno pravo, Niš, 1974.
- ŠOVIĆ: Deoba zajedničke stvari, Glasnik AKV, Novi Sad, 9/1988.
- TRIFUNOVIĆ: Naknada za eksproprisanu poljoprivredno zemljište, Izbor sudske prakse, Beograd, 4/1995.
- ŽIVANOVIĆ-MOMČILOVIĆ: Ostavinski postupak, Prima, Beograd, 1998.
- ŽIVANOVIĆ: Postupak u određivanju naknade za eksproprisanu nepokretnost i postupak u upravljanju i korištenju zajedničkih stvari, Srpska pravna misao, Banja Luka, 1-4/2000.
- ŽIVANOVIĆ: Postupak za raspravljanje zaostavštine, Glasnik pravde, Banja Luka 7-8/2001.

PODMODUL V UREĐENJE DRUGIH VANPARNIČNIH STVARI

OPIS MODULA

Kategorije

U ovom podmodulu obrađeno je poglavlje Zakona o vanparničnom postupku pod naslovom Uređenje drugih vanparničnih stvari.

Tematske oblasti koje će se obrađivati u ovom podmodulu su: sastavljanje i ovjeravanje sadržine isprava, čuvanje isprava, sudski depozit i poništenje isprava i razni drugi postupci. U radu su prvo teoretski pojašnjeni instituti, nakon toga obrasci za praktičnu primjenu, zatim pregled sudske prakse, te popis stručne literature objavljene na ovu temu.

Trajanje

Za obradu ovog podmodula potrebno je vrijeme 1sat i 30 minuta.

Oblik

U tom vremenskom periodu podmodul će biti predstavljen u formi seminara koji podrazumijeva predavanje u trajanju 30 minuta, praktične vježbe u trajanju od 30 minuta i diskusiju u trajanju od 30 minuta.

Ciljevi edukacije

Cilj edukacije je da se na stručne saradnike i sudije sa nedovoljnim iskustvom prenesu osnovna znanja iz ovog poglavlja. Pored sastavljanja i ovjeravanja sadržine isprava, čuvanja isprava, sudskom depozitu, poništenju isprava u ovaj podmodul spadaju druge vrste vanparničnih postupaka predviđenih ovim i drugim zakonskim propisima. Na korisnike podmodula sa iskustvom želi se putem iznošenja stavova u ovom radu kao i sudske prakse unaprijediti stečeno znanje i pomoći u rješavanju nabrojanih i drugih vanparničnih stvari.

Radi lakšeg razumijevanja ove materije u podmodulu ćemo obraditi teme sastavljanje i ovjeravanje sadržine isprava, čuvanje isprava, sudski depozit i poništenje isprava.

Opis

Razlog za obradu podmodula “Uređenje drugih vanparničnih stvari” je lakše razumijevanje ove materije koja je u materijalno pravnom pogledu uređena raznim zakonskim propisima, te što je na temu ovih vanparničnih postupaka ima malo objavljenih radova i stavova sudske prakse.

Mogući predavači – edukatori

U slučaju održavanja seminara na ovu temu predavač će biti voditelj ovog modula ili konsultant koji je aktivno učestvovao u pripremi modula.

1. SASTAVLJANJE I OVJERAVANJE SADRŽINE ISPRAVA

Pojam - U postupku za sastavljanje ili ovjeravanje sadržine isprave (čl. 177-194) sud sastavlja i ovjerava ispravu kad je za nastanak prava ili punovažnost pravnog posla potrebno postojanje javne isprave. Ispravu sastavlja ili ovjerava sudija.

Primjena navedenih pravila na sastavljanje sudskog testamenta - Po pravilima o sastavljanju ili ovjeravanju sadržine isprave sastavlja se i sudski testament.

Mjesna nadležnost - Za sastavljanje ili ovjeravanje isprave mjesno je nadležan svaki stvarno nadležan sud.

Sastavljanje isprave - Isprava se po pravilu sastavlja u sudskim prostorijama, a van sudskih prostorija samo kada učesnik nije u mogućnosti da dođe u sud ili kad za to postoje drugi opravdani razlozi. Prije nego što pristupi sastavljanju isprave, sudija utvrđuje identitet predlagača. Ako sudija ne poznaje predlagača lično, onda njegov identitet utvrđuje javnom ispravom sa fotografijom ili izjavom svjedoka, čiji je identitet utvrđen javnom ispravom. U slučaju da je predlagač nepismen ili nijem, ili slijep, ili ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu, sastavljanje isprave vrši se u prisustvu dva punoljetna svjedoka koje sudija lično poznaje ili čiji je identitet utvrdio javnim ispravama sa fotografijom. U posljednjem od navedenih slučajeva sudija ispravu sastavlja uz učešće sudskog tumača. Ako se radi o predlagaču koji je gluvonijem ili slijep, sudija će ispravu sastaviti uz učešće tumača koji se sa predlagačem može sporazumjeti. Pri sastavljanju isprava svedoci mogu biti lica koja su pismena i koja poznaju službeni jezik i jezik predlagača, a ako je predlagač nijem i da se sa njim mogu sporazumjeti.

Pošto utvrdi da postoje svi potrebni navedeni uslovi, sudija ispituje da li postoji slobodna volja učesnika da zaključe pravni posao. Sudija je takođe dužan da učesnicima objasni smisao pravnog posla i da im ukaže na njegove posljedice i da ispita da li je pravni posao dozvoljen, odnosno da nije u suprotnosti sa prinudnim propisima i pravilima morala. Ako sudija utvrdi da nisu ispunjene ove pretpostavke, rješenjem će odbiti da sastavi ispravu.

O sastavljanju isprave sud je dužan da sačini zapisnik u koji unosi i način na koji je utvrđen identitet učesnika, svjedoka i tumača koji su prisustvovali sastavljanju isprave. Zapisnik potpisuju učesnici i svjedoci. Uz zapisnik se prilaže primjerak sastavljene i potpisane isprave.

Sastavljanje sudskog testamenta - Pri sastavljanju sudskog testamenta svjedoci ne mogu biti: potomci zavještaoca, njegovi usvojenici i njihovi potomci, njegovi preci zaključno sa djedom i babom i njihovim potomcima prvog stepena, njegovi srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena, bračni drugovi svih ovih lica i bračni drug zavještaoca (ove odredbe shodno se primjenjuju i na sudske tumače).

Izjavu zavještaoca sudija vijerno unosi u zapisnik, po mogućnosti riječima zavještaoca, pazeći pri tome da volja zavještaoca bude jasno izražena. U zapisnik se unose i sve okolnosti koje bi mogle biti važne za punovažnost testamenta. Kad je potrebno, sudija će zavještaocu objasniti propise koji ograničavaju zavještaoca u raspolaganju testamentom. Ako je testament sastavljen u prisustvu dva svjedoka zbog toga što zavještalcu ne zna da čita, sudija će mu pročitati testament, a potom će ga zavještalcu, pošto izjavi da je to njegov testament, u prisustvu svjedoka potpisati ili staviti na njega otisak kažiprsta. Ako zavještalcu ne poznaje jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu ili je nijem ili gluv, sudija će preko sudskog tumača pročitati testament, a zavještalcu će preko sudskog tumača izjaviti da je testament njegov. Svjedoci se potpisuju na samom testamentu, a sudija će na testamentu potvrditi da su sve ove radnje izvršene.

Ako se zapisnik o sastavljanju testamenta sastoji od više listova, ovi moraju biti prošiveni jemstvenikom, a oba kraja jemstvenika moraju biti zapečaćena sudskim pečatom. Svaki list zapisnika zavještalcu posebno potpisuje ili na njemu stavlja otisak kažiprsta. Na kraju zapisnika mora biti označeno od koliko se listova sastoji testament. Ako je testament sastavljen u sudu na čijem području zavještalcu nema prebivalište, sud je dužan da o tome odmah obavijesti sud na čijem području zavještalcu ima prebivalište.

Na opozivanje testamenta shodno se primjenjuju odredbe o sastavljanju testamenta. Opozivanje testamentu će se zabilježiti na testamentu koji se čuva u sudu.

Ovjeravanje sadržine isprave - Sud vrši ovo ovjeravanje kada je to zakonom određeno. Ovjeravanje isprave vrši se na samoj ispravi potpisom sudije i stavljanjem pečata suda. Nakon izvršenog ovjeravanja isprave, sud predaje učesnicima originalan primjerak ove isprave.

2. ČUVANJE ISPRAVA

Pojam - Sud je dužan primiti ispravu na čuvanje kad je zakonom za pojedine vrste isprava to izričito određeno ili kad je to potrebno radi obezbjeđenja određenih imovinskih ili drugih prava (čl. 195-202).

Opšta pravila o čuvanju - Isprava se može predati na čuvanje svakom stvarno nadležnom sudu. Identitet podnosioca isprave utvrđuje se javnom ispravom sa fotografijom ili izjavom svjedoka, čiji je identitet utvrđen javnim ispravama. O prijemu isprave na čuvanje sud sastavlja zapisnik u koji se unosi način utvrđivanja identiteta podnosioca isprave i vrsta i naziv isprave primljene na čuvanje. Primljena isprava se stavlja u poseban omot koji mora biti zapečaćen i koji se čuva odvojeno od ostalih spisa. Sud daje podnosiocu potvrdu o prijemu isprave na čuvanje u sudu. Isprava koja se nalazi na čuvanju kod suda, vratiće se podnosiocu isprave na njegov zahtjev ili njegovom punomoćniku koji ima ovjerenu punomoć za taj posao. O vraćanju isprave sastavlja se zapisnik u kome će se zapisati način utvrđivanja identiteta lica kome se vraća isprava. U slučaju da se isprava vraća punomoćniku, punomoć se prilaže zapisniku i zadržava se u spisu.

Pravila o čuvanju testamenta - Testament koji nije sastavljen u sudu, predaje zavještalcu na čuvanje sudu lično u otvorenom ili zatvorenom omotu. Ako se na čuvanje predaje otvoren testament, sudija će ga pročitati zavještaocu i ukazaće mu na eventualne nedostatke zbog kojih testament ne bi bio punovažan. Ako se isprava o testamentu preda

na čuvanje sudu na čijem području zavještalc nema prebivalište, sud je dužan odmah o tome obavijestiti sud na čijem području zavještalc ima prebivalište. U slučaju da su svjedoci usmenog testamenta podnijeli sudu pismeno koje sadrži volju zavještaoca, sud će prijem ovakvog pismena zapisnički utvrditi, staviti u poseban omot i zapečatiti. Na ovaj način sud će postupiti i kad svjedoci usmenog testamenta dođu u sud da usmeno ponove izjavu zavještaoca. Prilikom uzimanja izjave svjedoka, sud će utvrditi izjavu volje zavještaoca i okolnosti od kojih zavisi punovažnost usmenog testamenta.

3. SUDSKI DEPOZIT

Pojam - U sudski depozit mogu se predati novac, hartije od vrijednosti i druge isprave koje se mogu unovčiti, plemeniti metali, dragocjenosti i drugi predmeti izrađeni od plemenitog metala, kad je to zakonom ili drugim propisom predviđeno. Sud je dužan da primi u depozit i druge predmete kad je zakonom određeno da dužnik može kod suda položiti za povjerioca stvar koju duguje (čl. 203-216).

Nadležnost - Navedeni predmeti mogu se predati svakom stvarno nadležnom sudu. Predmeti se predaju sudu u mjestu ispunjenja obaveze, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtijevaju da se polože u sudu u mjestu gdje se stvar nalazi, a mogu se predati i drugom sudu kad je to zakonom određeno.

Prijedlog - U prijedlogu kojim se postupak pokreće mora se navesti opis predmeta, vrijednost predmeta, razlozi zbog kojih se predaje predmet, ime i prezime lica u čiju korist se predmet predaje i uslovi pod kojima se predmet predaje. Uz prijedlog se mogu priložiti i odgovarajući dokazi.

Postupak - Sud rješenjem odbija prijedlog kad ocijeni da nisu ispunjeni uslovi za prijem predmeta u depozit ili ako predlagač u određenom roku ne predujmi troškove čuvanja. Ako sud ne odbije prijedlog, doneće rješenje o prijemu predmeta ili novca u sudski depozit i odrediće način čuvanja.

Novac ili stranu valutu sud je dužan da u roku od tri dana od dana prijema, novac, odnosno stranu valutu položi na poseban račun kod organizacije koja obavlja poslove platnog prometa ili ovlašćene banke. Plemenite metale, stvari izrađene od plemenitih metala i druge dragocjenosti, kao i hartije od vrijednosti, sud će u roku od tri dana predati ovlašćenoj banci. Drugi predmeti koji se ne mogu čuvati u sudskom depozitu, sud će na prijedlog predlagača odrediti da se čuvaju u javnom skladištu ili drugoj organizaciji koja se bavi čuvanjem stvari, a fizičkom licu samo ako u mjestu gdje se predmeti nalaze nema pravnog lica koje obavlja djelatnost uskladištenja. Prije donošenja rješenja o prijemu u depozit sud će naložiti predlagaču polaganje u depozit potrebnog predujma za troškove čuvanja i rukovanja takvim predmetima. Prije predaje predmeta na čuvanje, sud će izvršiti popis i procjenu stvari i o tome će sačiniti zapisnik u dovoljnom broju primjeraka.

Kada je deponovanje izvršeno u korist određenog lica, sud će to lice pozvati da u određenom roku primi predmet iz depozita, ako ispuni određene uslove za predaju. Ako lice u čiju korist je predmet predat izjavi da isti ne prima, sud će o tome izvijestiti predlagača i zatražiti da se u određenom roku izjasni. Ako pozvano lice ne podigne

deponovani predmet u određenom roku, sud će rješenjem pozvati predlačača da preuzme predmet.

Kad se u depozit predaju predmeti za koje predlagač ne zna kojem licu treba da se predaju ili ako ne zna koje od više deponovanih predmeta kome od više lica treba da se predaju, sud će zakazati ročište i pozvati predlagača i sva zainteresovana lica radi postizanja sporazuma kojem licu pripada deponovani predmet. Ako se između pozvanih lica ne postigne sporazum ili ako se uredno pozvana lica ne odazovu na ročište, sud će ih rješenjem uputiti da u parnici ostvaruju pravo na predmet primljen u depozit. U rješenju će se odrediti i rok za pokretanje parnice, a o tome se obaviještava i deponent. U slučaju da se pokrene parnični postupak, sud će rješenjem prekinuti vanparnični postupak koji pred njim teče, a ako se parnica ne pokrene sud će rješenjem pozvati predlagača da preuzme predmet iz depozita.

Predmeti primljeni u depozit izdaju se na osnovu rješenja suda koji je odredio prijem. Rješenje sadrži naročito: ime i prezime ovlašćenog lica da preuzme predmet iz depozita, način, rok i uslov za preuzimanje predmeta, kao i upozorenje na pravne posljedice ako predmet ne bude preuzet u roku u kome po zakonu zastarijeva pravo na njegovo izdavanje. Ovim rješenjem se utvrđuju i troškovi koji su nastali u vezi sa čuvanjem i rukovanjem predmeta i ko je dužan da ih naknadi. Predmet iz depozita čuvar koga je sud odredio može izdati samo na osnovu rješenja suda i na način kako je to u rješenju određeno. Ako lice u čiju korist je predmet primljen u sudski depozit ili deponent, koji je uredno pozvan da preuzme predmet, isti ne podigne u roku od tri godine od dana prijema urednog poziva, sud će rješenjem utvrditi da je predmet postao državna svojina, odnosno da pravo raspolaganja pripada opštini na čijem se području nalazi sjedište suda. Predmet koji je na osnovu pravosnažnog rješenja postao državna svojina, sud će predati nadležnoj opštini i o predaji predmeta sastaviće zapisnik.

4. PONIŠTENJE ISPRAVA

Pojam - U postupku za poništenje (amortizaciju) domaće isprave (čl. 217-230) na kojoj se neposredno zasniva neko materijalno pravo i čije je posjedovanje nužno za ostvarivanje toga prava, proglasiće se da je isprava izgubila svoju važnost ako je ukradena, izgorjela ili na bilo koji način nestala ili uništena, osim ako zakonom nije zabranjeno poništenje takve isprave. Pod navedenim uslovima može se poništiti i isprava na kojoj se zasniva neko nematerijalno pravo, kad ne postoje podaci na osnovu kojih nadležni organ može da izda duplikat te isprave.

Po čl. 260. Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", 29/78) predviđeno je da se izgubljena hartija od vrijednosti može amortizovati samo ako glasi na ime ili po naredbi, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno. Legitimacioni papiri (železničke karte, pozorišne i druge ulaznice, bonovi i dr.), koji sadrže određenu obavezu za njihovog izdavaoca, a u kojima nije označen poverilac, ne mogu se amortizovati (čl. 257. Zakona o obligacionim odnosima). Legitimacioni znaci (garderobni ili slični znaci) koji ne sadrže određenu obavezu izdavaoca i služe samo kao dokaz da označe poverioca u određenom odnosu ne smatraju se ispravama podobnim za amortizaciju (čl. 258. Zakona o obligacionim odnosima).

Nadležnost - O prijedlogu za poništenje isprave koju je izdalo pravno lice odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište izdavaoca isprave. Ako je u ispravi naznačeno mjesto ispunjenja obaveze, o prijedlogu za poništenje isprave odlučuje sud na čijem se području nalazi mjesto ispunjenja obaveze. Ako se nadležnost ne može odrediti prema ovim pravilima, o prijedlogu za poništenje isprave odlučuje sud na čijem se području nalazi sjedište, prebivalište ili boravište predlagača.

Prijedlog - Poništenje može da predloži svako lice koje je na osnovu te isprave ovlašćeno da ostvaruje neko pravo ili ima pravni interes da se nestala isprava poništi. Prijedlog za poništenje isprave sadrži bitne sastojke isprave (vrsta isprave, firma, naziv i sjedište ili ime i prezime i prebivalište izdavaoca isprave, iznos obaveze, mjesto i datum izdavanja isprave, mjesto ispunjenja obaveze, da li isprava glasi na ime, ili na donosioca ili po naredbi), činjenice iz kojih proizlazi da je predlagač ovlašćen za podnošenje prijedloga, kao i podatke iz kojih proizlazi vjerovatnoća da je isprava nestala ili uništena. Uz prijedlog se prilaže i prepis isprave ako postoji. Jednim prijedlogom može se zahtijevati poništenje više isprava pod uslovom da je mjesno nadležan isti sud.

Odbacivanje prijedloga - Ako sud pri prethodnom ispitivanju prijedloga utvrdi da nisu ispunjene pretpostavke za pokretanje postupka, odbaciće prijedlog rješenjem.

Ako prijedlog nije odbačen - U ovom slučaju sud će naložiti izdavaocu isprave i povjeriocu da se u određenom roku izjasne da li je isprava čije se poništenje predlaže bila izdata i da li postoje i koje smetnje za sprovođenje postupka.

Po prijemu izjašnjenja, sud oglasom objavljuje pokretanje postupka. Oglas sadrži: bitne sastojke isprave potrebne za njeno identifikovanje, rok u kome se mogu podnijeti prijave ili prigovori protiv prijedloga (oglasni rok), poziv da se isprava pokaže sudu ili izvijesti sud o licu i prebivalištu lica koje drži ispravu, upozorenje da će se isprava sudski poništiti ako se u oglasnom roku sa ispravom ne prijavi sudu ili ne stavi prigovor protiv prijedloga za poništenje isprave, upozorenje dužniku da po ovoj ispravi ne može punovažno ispuniti svoju obavezu, niti zamijeniti ili obnoviti ispravu, niti izdati nove kupone ili talone i da imalac isprave ne smije prenijeti prava iz ove isprave. Oglas će se dostaviti svim zainteresovanim licima i objaviće se na oglasnoj tabli suda i jedanput objaviti o trošku predlagača u "Službenom glasniku Republike Srpske", a po potrebi i u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" ili na drugi odgovarajući način. Oglasni rok teče od dana objavljivanja, a ako je oglas objavljen u oba službena glasila, oglasni rok teče od dana objavljivanja u glasilu u kojem je kasnije objavljen.

Položaj dužnika - Od momenta kada mu je dostavljen oglas ili kad je na bilo koji način saznao za pokretanje postupka, dužnik ne smije ispuniti obavezu iz isprave čije se poništenje traži, niti ispravu preinačiti, obnoviti ili prenijeti na drugo lice ili za nju izdati nove kupone ili talone. Ova zabrana traje sve dok rješenje o poništenju isprave ili o obustavi postupka ne postane pravosnažno. Dužnik se može osloboditi obaveze samo ako iznos duga uplati na depozit suda. Dužnik je ovlašćen da zadrži ispravu čije se poništenje traži, ako mu bude podnesena radi ispunjenja obaveze ili ako je do nje došao na drugi način. On je obavezan da zadržanu ispravu odmah preda sudu kod kojeg se vodi postupak za poništenje i da naznači ime lica koje mu je ispravu predalo.

Obustava postupka - Sud će obustaviti postupak ako predlagač povuče prijedlog ili ako predlagač u određenom roku ne položi u sudski depozit potreban novčani iznos za objavljivanje oglasa ili ako treće lice podnese sudu ispravu ili dokaže

pred sudom postojanje isprave čije se poništenje predlaže. Prije donošenja rješenja sud je dužan obavijestiti predlagača o svakoj prijavi trećeg lica i blagovremenosti te prijave. U ovom slučaju nije izvjesno da se radi o ispravi podnijetoj od strane trećeg lica, čije se poništenje traži da bi sud mogao da obustavi postupak, pa je potrebno da se predlagač sa prijavom upozna i ispravu razgleda da bi sud mogao da odluči o daljem toku postupka.

Ročište - Ako sud utvrdi da su ispunjeni uslovi za dalje vođenje postupka, a protekne oglasni rok, zakazaće ročište na koje će pozvati predlagača, izdavaoca isprave, dužnika iz isprave i sva lica koja su se prijavila sudu ili podnijela prigovore protiv prijedloga za poništenje isprave.

Rješenje - Po održanom ročištu, a na osnovu rezultata postupka sud donosi rješenje o poništenju isprave ili o odbijanju isprave. Rješenje o poništenju isprave sadrži podatke o izdavaocu isprave i predlagaču, kao i bitne sastojke isprave uz označenje iznosa obaveze ako glasi na ispunjenje novčane obaveze. Rješenje se dostavlja svim zainteresovanim licima.

Žalba - Protiv rješenja kojim se prijedlog za poništenje isprave odbacuje ili odbija ili postupak obustavlja, žalbu može izjaviti samo predlagač. Protiv rješenja o poništenju isprave žalbu može izjaviti izdavalac isprave i dužnik iz te isprave, kao i lice ovlašćeno na osnovu isprave, ako nije predlagač.

Pravosnažnost rješenja kojim se isprava poništava - Ovo pravosnažno rješenje zamjenjuje poništenu ispravu, dok se ne izda nova. Na osnovu njega predlagač može od dužnika da zahtijeva ostvarivanje svih prava koja proističu iz te isprave ili mu na osnovu nje pripadaju. On takođe može da zahtijeva da mu se o njegovom trošku izda nova isprava uz predaju rešenja o poništenju izdavaocu isprave.

5. SUDSKA PRAKSA

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU SE NE MOŽE ZAKLJUČITI PREKO PUNOMOĆNIKA

Prema stanovištu Okružnog suda u Beogradu, punovažan ugovor o doživotnom izdržavanju se može zaključiti samo uz lično učešće ugovornih stranaka.

Iz obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud na osnovu ovlašćenja iz čl. 171. stav 2. čl. 173. i 184. Zakona o vanparničnom postupku, odbio predlog predlagača za overu ugovora o doživotnom izdržavanju: B. i M. D., kao primaoca izdržavanja i D. i M. D. kao davalaca izdržavanja, s obzirom da ugovor o doživotnom izdržavanju po shvatanju Okružnog suda u Beogradu mora biti sačinjen u pismenom obliku i overen od sudije, koji je prilikom overe dužan da pročita ugovor i upozori ugovorenike na posledice ugovora u smislu čl. 117. stav 4. i 5. Zakona o nasleđivanju, zbog čega ugovarači moraju biti lično prisutni. Prilikom overe ugovora o doživotnom izdržavanju, sud ne može upozoravati punomoćnike ugovora na posledice ugovora u smislu čl. 117. st. 5. Zakona o nasleđivanju, niti se ove radnje mogu preduzimati isključivo preko punomoćnika, budući da je lično i neposredno upozorenje ugovarača od strane sudije na posledice zaključenja

ugovora o doživotnom izdržavanju u smislu čl. 117. st. 5. Zakona o nasljeđivanju, uslov za punovažnost ovog ugovora, bez obzira u kojoj formi je punomoćje za zastupanje predlagača - ugovarača po ugovoru o doživotnom izdržavanju sačinjeno.

Stoga se, prema stanovištu Okružnog suda, obaveza iz čl. 117. st. 5. Zakona o nasljeđivanju ne može izvršiti preko punomoćnika, ugovarači ovoj radnji lično prisustvuju i ugovarače prilikom overe ugovora o doživotnom izdržavanju, koji po svojoj pravnoj prirodi predstavlja svečani formalni ugovor, za koji je pored elemenata pismene forme predviđen i intervencija suda (tzv. svečana forma), pred kojim se ugovor zaključuje.

(Prema Rešenju Četvrtog opštinskog suda u Beogradu, P. br. 1741/94, od 15 decembra 1994. godine i Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 4124/95, od 18. maja 1995.)

OVERA UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Potpis stranke na dostavnici mora da bude isti sa potpisom stranke u podnesku koji je dostavljen sudu.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rešenjem je utvrđeno da se predlog predlagača za overu ugovora o doživotnom izdržavanju smatra povučenim.

Predlagači u svojoj žalbi tvrde da nisu dobili poziv za ročište kad je trebalo overiti ugovor o doživotnom izdržavanju.

Upoređenjem potpisa predlagača na njihovom predlogu koji je dostavljen prvostepenom sudu sa potpisom na dostavnici iz koje prvostepeni sud izvlači zaključak da su predlagači blagovremeno i uredno pozvani za ovo ročište, očigledno je da se radi o potpisu koji nije potpis ni jednog od predlagača.

(Prema Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 3017/95, od 21. marta 1995. godine)

PRETPOSTAVKE ZA VALJANOST UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Ugovor o doživotnom uzdržavanju koji nije sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od suca ne može konvalidirati iako je izvršen.

Iz obrazloženja:

"Pogrešno su nižestupanjski sudovi primjenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev primjenjujući odredbu čl. 73. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 53/91., 73/91., 3/94., 7/96. i 91/96. i dalje 300). Prema toj odredbi ugovor za čije se sklapanje zahtijeva pismena forma smatra se pravovaljanim iako nije zaključen u toj formi, ako su ugovorene strane izvršile, u cijelosti ili u pretežnom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja zbog kojeg je forma propisana očito ne proizilazi što drugo. Ugovor o doživotnom uzdržavanju je prema odredbi čl. 122. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", br. 52/71, 47/78. - dalje ZN) strogo formalni ugovor za čiju pravovaljanost je propisana pored pismenog oblika i ovjera suca. Sudac je, prema odredbi

st. 5. navedenog članka, dužan pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora, pa je očito da je cilj propisane forme sprečavanja eventualne zloupotrebe, kao i zaštita prava trećih osoba (npr. nužnih nasljednika, koji otuđenjem imovine temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju gube pravo na nužni dio). Stoga prema stajalištu ovog suda ugovor o doživotnom uzdržavanju koji nije sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od suca ne može konvaldirati ni kad je izvršen."

(VSRH, Rev. 898/1994. od 21. listopada 1998. godine)

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU SE NE MOŽE ZAKLJUČITI PREKO PUNOMOĆNIKA

Prema stanovištu Okružnog suda u Beogradu, punovažan ugovor o doživotnom izdržavanju se može zaključiti samo uz lično učešće ugovornih stranaka.

Iz obrazloženja:

Pravilno je prvostepeni sud na osnovu ovlašćenja iz čl. 171. stav 2. čl. 173. i 184. Zakona o vanparničnom postupku, odbio predlog predlagača za overu ugovora o doživotnom izdržavanju: B. i M. D., kao primaoca izdržavanja i D. i M. D. kao davalaca izdržavanja, s obzirom da ugovor o doživotnom izdržavanju po shvatanju Okružnog suda u Beogradu mora biti sačinjen u pismenom obliku i overen od sudije, koji je prilikom overe dužan da pročita ugovor i upozori ugovorenike na posledice ugovora u smislu čl. 117. stav 4. i 5. Zakona o nasleđivanju, zbog čega ugovarači moraju biti lično prisutni. Prilikom overe ugovora o doživotnom izdržavanju, sud ne može upozoravati punomoćnike ugovora na posledice ugovora u smislu čl. 117. st. 5. Zakona o nasleđivanju, niti se ove radnje mogu preduzimati isključivo preko punomoćnika, budući da je lično i neposredno upozorenje ugovarača od strane sudije na posledice zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju u smislu čl. 117. st. 5. Zakona o nasleđivanju, uslov za punovažnost ovog ugovora, bez obzira u kojoj formi je punomoćje za zastupanje predlagača - ugovarača po ugovoru o doživotnom izdržavanju sačinjeno.

Stoga se, prema stanovištu Okružnog suda, obaveza iz čl. 117. st. 5. Zakona o nasleđivanju ne može izvršiti preko punomoćnika, ugovarači ovoj radnji lično prisustvuju i ugovarače prilikom overe ugovora o doživotnom izdržavanju, koji po svojoj pravnoj prirodi predstavlja svečani formalni ugovor, za koji je pored elemenata pismene forme predviđen i intervencija suda (tzv. svečana forma), pred kojim se ugovor zaključuje.

(Prema Rešenju Četvrtog opštinskog suda u Beogradu, P. br. 1741/94, od 15 decembra 1994. godine i Rešenje Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 4124/95, od 18. maja 1995.)

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

Članovi 86. i 87. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Tuženi ne može u postupku priznanja strane sudske odluke snabdjevene klauzulom pravosnažnosti uspješno isticati prigovor da činjenično stanje nije pravilno utvrđeno i da mu nije bio obezbjeđen tumač.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 86. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, strana sudska odluka izjednačuje se sa odlukom suda u SFRJ, a prema odredbi člana 87. istog zakona, strana odluka će se priznati ako je podnosilac zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio potvrdu nadležnosti stranog suda o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

Protivpredlagatelj u žalbi navodi da je strani sud počinio bitnu povredu time što on u toku postupka nije imao tumača, kao i da u toku postupka "nisu provedeni adekvatni dokazi" u cilju ustanovljenja okolnosti bitnih za utvrđenje očinstva, tj. nema analize odgovarajuće medicinske ustanove o postojanju ili nepostojanju osnova za utvrđivanje očinstva.

Međutim, iz podataka u spisu slijedi da je presuda stranog suda čije se priznanje traži postala pravosnažna dana 1. marta 1985. godine. Kako protivpredlagatelj ne tvrdi da nije učestvovao u postupku pred stranim sudom, niti tvrdi da mu nije dostavljena presuda čije se priznanje traži, to više ne postoje procesne mogućnosti za pobijanje presude stranog suda zbog opisane navodne bitne povrede odredaba postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, jer je te povrede sa uspjehom mogao isticati u redovnom pravnom lijeku protiv te presude.

(Vrhovni sud BiH, Gž. 17/90 od 27. 8. 1990. godine)

OVERA UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Potpis stranke na dostavnici mora da bude isti sa potpisom stranke u podnesku koji je dostavljen sudu.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rešenjem je utvrđeno da se predlog predlagača za overu ugovora o doživotnom izdržavanju smatra povučenim.

Predlagači u svojoj žalbi tvrde da nisu dobili poziv za ročište kad je trebalo overiti ugovor o doživotnom izdržavanju.

Upoređenjem potpisa predlagača na njihovom predlogu koji je dostavljen prvostepenom sudu sa potpisom na dostavnici iz koje prvostepeni sud izvlači zaključak da su predlagači blagovremeno i uredno pozvani za ovo ročište, očigledno je da se radi o potpisu koji nije potpis ni jednog od predlagača.

(Prema Rešenju Okružnog suda u Beogradu Gž. br. 3017/95, od 21. marta 1995. godine)

PRETPOSTAVKE ZA VALJANOST UGOVORA O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Ugovor o doživotnom uzdržavanju koji nije sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od suca ne može konvalidirati iako je izvršen.

Iz obrazloženja:

"Pogrešno su nižestupanjski sudovi primjenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev primjenjujući odredbu čl. 73. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 53/91., 73/91., 3/94., 7/96. i 91/96. i dalje 300). Prema toj odredbi ugovor za

čije se sklapanje zahtijeva pismena forma smatra se pravovaljanim iako nije zaključen u toj formi, ako su ugovorene strane izvršile, u cijelosti ili u pretežnom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja zbog kojeg je forma propisana očito ne proizilazi što drugo. Ugovor o doživotnom uzdržavanju je prema odredbi čl. 122. Zakona o nasljeđivanju ("Narodne novine", br. 52/71, 47/78. - dalje ZN) strogo formalni ugovor za čiju pravovaljanost je propisana pored pismenog oblika i ovjera suca. Sudac je, prema odredbi st. 5. navedenog članka, dužan pročitati ugovor i upozoriti ugovornike na posljedice ugovora, pa je očito da je cilj propisane forme sprečavanja eventualne zloupotrebe, kao i zaštita prava trećih osoba (npr. nužnih nasljednika, koji otuđenjem imovine temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju gube pravo na nužni dio). Stoga prema stajalištu ovog suda ugovor o doživotnom uzdržavanju koji nije sastavljen u pismenom obliku i ovjeren od suca ne može konvaldirati ni kad je izvršen."

(VSRH, Rev. 898/1994. od 21. listopada 1998. godine)

Sud ne može donijeti odluke o priznanju strane sudske odluke prije nego što pribavi objašnjenje od suda koji je donio tu odluku da li je protivna stranka bila uredno pozvana na raspravu, ako ona to osporava.

Iz obrazloženja:

Prema izričitoj odredbi člana 88. Zakona o sukobu zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, sud naše zemlje će odbiti priznanje sudske odluke ako povodom prigovora lica protiv koga je ta odluka donesena utvrdi da to lice nije moglo učestvovati u postupku pred stranim sudom zbog nepravilnosti postupka. Prema toj odredbi naročito će se smatrati da lice protiv koga je donesena strana sudska odluka nije moglo učestvovati u postupku ako mu poziv, tužba ili rješenje, kojim je započet postupak, nije bilo lično dostavljeno, odnosno što uopšte nije ni pokušalo, lično dostavljanje, osim ako se utvrdi da se to lice na bilo koji način upustilo u raspravljanje.

Protivnica predlagatelja u žalbi protiv rješenja protiv priznanja strane sudske odluke ističe upravo takav prigovor kojim tvrdi da joj uopšte nije bila dostavljena tužba u parnici u kojoj je donijeta odluka čije se priznanje traži, pa ni poziv za ročište pred tim sudom, a prvostepeni sud se u pobijanom rješenju, kao ni u toku postupka nije bavio provjeravanjem tih navoda. Postoji, dakle, potreba da se u smislu odredbe iz člana 100. stav 2. citiranog zakona zatraži objašnjenje od suda koji je donio odluku čije se priznanje traži - o navodima žaliteljice.

Između SFRJ i države Kuvajt ne postoji reciprocitet u priznanju sudskih odluka.

Iz obrazloženja:

SFRJ nije zaključila ugovor sa državom Kuvajt o uzajamnom priznanju sudskih odluka. U takvom slučaju se faktički reciprocitet može samo pretpostavljati (član 92. stav 3. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, "Službeni list SFRJ", broj 43/82).

Prvostepeni sud je, međutim, provjeravao preko nadležnog organa - Saveznog sekretarijata za pravosuđe u upravi - da li postoji faktička uzajamnost (reciprocitet) o

priznanju sudskih odluka između naše države i države Kuvajt, pa pošto je dobio negativan odgovor, pravilno je odlučio kad je odbio da prizna punovažnost sudske odluke države Kuvajt.

(Vrhovni sud BiH, Gž. 48/90 od 28. decembra 1990. godine)

Time što je priznao stranu sudsku odluku bez održavanja ročišta, prvostepeni sud nije učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka, ako je u spisima imao sve relevantne podatke.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 101. stav 2. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 43/82 i 72/82) u postupku priznanja i izvršenja stranih sudskih odluka, ocjena suda ograničena je na ispitivanje postojanja uslova iz čl. 86-96. tog zakona (da li je odluka pravosnažna i izvršna i da li je žalitelj učestvovao u postupku, te da odluka nije u suprotnosti sa Ustavom SFRJ određenim osnovama društvenog uređenja).

U konkretnom slučaju su ispunjene zakonske pretpostavke iz naprijed citiranih odredaba za priznanje strane sudske odluke, pa je stoga prvostepeni sud pravilno postupio kad je usvojio zahtjev predlagača.

Neosnovani su svi žalbeni prigovori koji se odnose na propuste u postupku kod stranog suda, jer su u suprotnosti sa dokumentacijom spisa, iz koje proizlazi da je žalitelju omogućeno raspravljanje, time što mu je postavljen zastupnik, uredno obavještavan o ročištu i dostavljena mu presuda na koju je stavljena klauzula pravomoćnosti.

Propuštanjem prvostepenog suda, da odredi ročište za priznanje strane sudske odluke nije počinjena povreda odredaba postupka na štetu žalitelja. O prijedlozima učesnika sud odlučuje na ročištu samo kad je to zakonom određeno ili kad ocjeni da je održavanje ročišta potrebno radi razjašnjenja ili utvrđenja odlučnih činjenica ili kada smatra da je zbog drugih razloga održavanje ročišta cjelishodno. Međutim, u ovom slučaju, obzirom na stanje spisa, prvostepeni sud je opravdano ocijenio da održavanje ročišta nije neophodno.

(Vrhovni sud BiH, br. Gž. 7/91 od 18.4.1991. godine)

Stalni boravak državljanina BiH u SR NJemačkoj može se poistovjetiti sa prebivalištem prema domaćem pravu, pa u tom slučaju ne postoji isključiva nadležnost domaćeg suda za razvod braka i strana odluka se može priznati.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi člana 61. stav 2. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, ako je tuženi bračni drug državljanin Bosne i Hercegovine (misli se na tuženog bračnog druga iz strane sudske odluke) i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, nadležnost suda BiH je isključiva. Prema odredbi člana 89. stav 1. istog zakona, strana sudska odluka ne može se priznati ako je u odnosnoj pravnoj stvari propisana isključiva nadležnost suda BiH.

Prvostepeni sud je, polazeći od okolnosti da je tužitelj u domaćoj parnici za razvod braka, a tuženi u postupku pred stranim sudom, u vrijeme podnošenja tužbe pred stranim sudom i tokom vođenja postupka imao posljednje prebivalište u Bosni i Hercegovini - u Š. Općina D. gdje je sa tuženom živio do dolaska u SR Njemačku, a primjenom odredbe člana 61. stav 2. i 89. stav 1. navedenog zakona, zaključio da u ovoj pravnoj stvari postoji isključivo nadležnost suda BiH, pa da se stoga, te kako se tužitelj koji je u postupku pred stranim sudom bio tuženi, protiv priznanju strane sudske odluke, ne stiču uslovi za priznanje strane sudske odluke i shodno tome da se radi o presuđenoj stvari.

Prvostepeni sud je, međutim propustio da provođenjem odgovarajućih mjera utvrdi da li je tužitelj, odnosno tuženi u postupku pred stranim sudom u vrijeme kada je tužiteljica pred stranim sudom podnijela tužbu za razvod braka, imao stalni boravak u SR Njemačkoj koji bi se mogao proistovjetiti sa pojmom prebivališta prema domaćem pravu i zavisno od utvrđenja ove činjenice ocijenio da li se radi o isključivoj mjesnoj nadležnosti suda BiH i shodno tome o presuđenoj stvari.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Rev. 254/98 od 20.08.1999.godine)

Protiv pravnosnažne odluke drugostepenog suda donete u postupku priznavanja strane sudske odluke, revizija nije dozvoljena.

Iz obrazloženja:

O priznavanju strane sudske odluke u građanskim stvarima rešava se u vanparničnom postupku. Prema članu 30. stav 1. Zakona o vanparničnom postupku, po odredbama prvog dela ovog zakona postupa se u svim pitanjima koja posebnim propisima sadržanim u ovom zakonu nisu drukčije određena, kao i u drugim vanparničnim stvarima za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja. Pravila postupanja za priznavanje stranih sudskih odluka propisana su Zakonom o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima. Prema članu 101. st. 3, 4. i 9. ovog zakona, protiv rešenja o priznanju, odnosno izvršenju odluke stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja o kojoj odlučuje drugostepeni sud. Navedeni zakon ne predviđa mogućnost izjavljivanja revizije protiv pravnosnažnog rešenja drugostepenog suda o priznanju strane sudske odluke.

Prema izloženom, revizija protiv pravnosnažnog rešenja o priznanju strane sudske odluke nije dozvoljena jer se ne radi o postupku u kome se odlučuje o statusnoj stvari ili o stvari koja se odnosi na stanarsko pravo, kao ni o postupku po kome se odlučuje o imovinsko-pravnoj stvari, u kojoj je revizija dozvoljena pod uslovima pod kojima se po Zakonu o parničnom postupku može izjaviti revizija u imovinsko-pravnim sporovima, a posebnim Zakonom koji reguliše pravila postupka za priznanje strane sudske odluke nije ustanovljeno pravo na izjavljivanje revizije u ovim vanparničnim stvarima.

(Odluka Vrhovnog suda Srbije, Rev. I broj 1869/91 od 8. oktobra 1991. godine)

Postupak za priznanje strane sudske odluke je kontradiktoran, pa predlog predlagača za priznanje odluke treba dostaviti protivniku predlagača na odgovor i omogućiti mu raspravljanje pred sudom.

Iz obrazloženja:

Rešenjem Okružnog suda u Beogradu broj R. II 58/96, usvojen je predlog predlagača za priznanje presude pravnog suda, a bez dostavljanja predloga protivniku predlagača.

Odlučujući po žalbi protivnika predlagača Vrhovni sud je rešenjem Gž. 110/96 ukinuo rešenje Okružnog suda i predmet vratio prvostepenom postupku, uz obrazloženje da je postupak za priznanje strane sudske odluke po svojoj prirodi kontradiktoran, te je protivniku predlagača trebalo dostaviti predlog na odgovor i omogućiti raspravljanje pred sudom kako bi se isti o predlogu izjasnio i stavio eventualne prigovore iz člana 89. i 90. Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

(Rešenje Okružnog suda u Beogradu R. broj 58/96 i Vrhovnog suda Srbije Gž. br. 110/96 od 22. januara 1997. godine, rešenje Okružnog suda u Beogradu R. br. 203/94 i rešenje Vrhovnog suda Srbije Gž. br. 12/96 od 26.04.1996. godine)

Sud u FBiH može priznati odluku suda R Slovenije o izdavanju privremene mjere u sporu o čuvanju, podizanju i odgoju djeteta koja se vodi između roditelja djece, od kojih je jedan državljanin R Slovenije.

Iz obrazloženja:

Nije osnovan žalbeni prigovor isključive stvarne nadležnosti suda BiH, kao zapreke za priznanje sporne odluke. Naime prema utvrđenju suda u Novom Mestu, koji je tu odluku donio, tužiteljica je državljanka Republike Slovenije od 24.8.1983. godine. Iz stanja spisa nije vidljivo da li je ona ujedno i državljanka BiH, ali je očito da se u ovom postupku koristi slovenačkim državljanstvom. Od stjecanja tog državljanstva ima prijavljeno stalno boravište u Novom Mestu, gdje sada živi i gdje je sve do 26.2.1998. godine privremeno boravište imao i tužitelj, koji ima slovenačko državljanstvo. Dakle, partične stranke imaju različita državljanstva i različita mjesta prebivanja, a obje su pokrenule isti postupak, svaka pred sudom države svoga prebivališta, od kojih je pred slovenačkim sudom ranije pokrenut postupak i već donijeta odluka čije se priznanje zahtjeva.

Prema odredbi člana 66. Zakona o rješavanju sukoba... postoji nadležnost slovenačkog suda po tužbi tužiteljice, koja je slovenačka državljanka i ima prebivalište u Republici Sloveniji, kada se vodi spor o čuvanju, podizanju i odgoju djeteta koje je pod roditeljskim staranjem i u slučaju kada tuženik nema prebivalište u Sloveniji, pa tako ne postoji zapreka priznanja sudske odluke koja se odnosi na to pitanje.

Sporno je da li predmet priznanja može biti odluka o izdavanju privremene mjere, dakle odluka kojom se meritorno ne rješava sporni odnos, budući da takvu mogućnost ne predviđa spomenuti Zakon. Međutim, kako je (prema stanju spisa) način na koji je tuženik od tužiteljice odveo maloljetno dijete nezakonit i u smislu članka 3. stavka 1. tačka 1. Konvencije o građanskim aspektima međunarodne otmice djeteta, predstavlja otmicu djeteta, kako je to pravilno našao i prvostupanjski sud, Republika

Slovenija je kao pravipotpisnica Konvencije, dužna poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprečavanje otmice i u tom pravcu su njezini sudovi ovlašteni koristiti najekspeditivnije raspoložive procedure u kakve svakako dolazi i izdavanje privremene mjere, a sudovi naše države, koja je također potpisnica iste Konvencije, dužni su omogućiti hitno sprovođenje ovakvih vrsta mjera.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Gž-18/98 od 20.10.1998.godine)

PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANE SUDSKE ODLUKE - ŠTA SE SMATRA STRANOM SUDSKOM ODLUKOM

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima

Sama činjenica da priložena ovršna isprava nije odluka suda SR Njemačke već upravni akt tj. rješenje Pokrajinskog zavoda za osiguranje Donja Bavarska - Gornja Falačka ne predstavlja razlog da se ista ne može priznati od strane suda Republike Hrvatske prema odredbi čl. 86. Zakona o rješavanju sukoba Zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

"Ovršna isprava na temelju koje se traži izdavanje rješenja o ovrsi doista je rješenje Pokrajinskog zavoda za osiguranje Donja Bavarska-Gornja Falačka, prema kojem rješenju je utvrđeno da je preplaćena mirovina u iznosu od 8.495,70 DEM te je naloženo ovršeniku da ovaj iznos vrati ovrhovoditelju. Doista ova odluka ne može se tretirati kao odluka njemačkog suda, dakle ne predstavlja sudsku odluku. Prema odredbi čl. 86. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (u daljem tekstu: zakon) strana sudska odluka izjednačuje se sa sudskom odlukom suda Republike Hrvatske i ima pravni učinak u Republici Hrvatskoj samo ako je prizna sud Republike Hrvatske. Temeljem st. 2. citiranog propisa stranom sudskom odlukom smatra se i nagodba sklopljena pred sudom, a temeljem st. 3. stranom sudskom odlukom smatra se i odluka drugog organa koji je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom odnosno sudskom nagodbom i ako se njome reguliraju odnosi predviđeni u čl. 1. ovog Zakona.

Prema tome, da bi se određena strana odluka priznala na teritoriji Republike Hrvatske nije potrebno isključivo da se radi o stranoj sudskoj odluci, kako to smatra prvostupanjski sud, već se priznati može i neka druga strana odluka drugog organa, ali pod uvjetom da je ta odluka u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom odnosno sudskom nagodbom. Naime, prilikom priznanja stranih odluka bitno je pravo države priznanja i ta država priznanja pri tome ima neograničene mogućnosti. Država priznanja može priznati kao odluke sudova i odluke drugih stranih organa, npr. upravnih ako one s obzirom na sadržaj i način na koje su donesene odgovaraju shvaćanju države priznanja pojmu sudske odluke. Pri tome strana odluka neće izgubiti svoje svojstvo upravnog akta i neće postati sudskom odlukom. Prema tome, u konkretnom slučaju sama činjenica da se ne radi o sudskoj odluci ne može biti zapreka da se ta odluka ne prizna na teritoriji Republike Hrvatske. Bitno je u konkretnom slučaju da se ova odluka, s obzirom na svoj sadržaj i način na koji je donesena, može tretirati sudskom odlukom prema shvaćanju Republike Hrvatske odnosno da li je ta odluka u SR Njemačkoj izjednačena sa sudskom odlukom s obzirom na odnose koje regulira.

Prvostupanjski sud međutim nije utvrđivao da li se konkretna odluka može smatrati stranom odlukom nekog drugog organa iz st. 3. čl. 86. Zakona već je samo na temelju činjenice da se ne radi o sudskoj odluci odbio prijedlog za svrhu čime nije potpuno niti pravilno utvrdio činjenično stanje, pa prema tome nije pravilno primjenio niti materijalno pravo."

(Županijski sud u Koprivnici, Gž 197/1998. od 24.9.1998. godine)

Postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih i arbitražnih odluka - priznanje i izvršenje prema međunarodnim ugovorima.

Sporazum između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima.

Kada se ovrha na temelju suda Republike Hrvatske treba provesti na teritoriji Bosne i Hercegovine molba za priznanje sudske odluke i prijedlog za ovrhu može se podnijeti i kod suda u Republici Hrvatskoj koji je donio sudsku odluku na temelju koje se traži ovrha.

"Osnovano se tvrdi u žalbi ovrhovoditelja da on nije predložio da se ovako Formiran ovršni predmet proslijedi nadležnom sudu u Bosni i Hercegovini a na način kako je to predviđeno odredbama čl. 4. i čl. 22. Sporazuma. Člankom 22. Sporazuma predviđeno je da onaj koji moli za priznanje i izvršenje odluke može molbu za priznanje i izvršenje podnijeti kod suda države ugovornice koji je odluku donio. Upućivanje molbe suda koji je nadležan za odlučivanje o priznanju i izvršenju izvršit će se sukladno odredbi čl. 4. ovog Sporazuma. Ovršnu ispravku je neosporno donio isti sud prvog stupnja. Prijedlogom za ovrhu se moli osim priznanja ovrhe a što je regulirano odredbom čl. 20. Sporazuma i izvršenje odluke pa je po ocjeni ovog suda smisao i cilj odredbe čl. 22. Sporazuma da se olakša našim državljanima pristup stranom sudu radi ostvarivanja njihovog prava a upravo je to i predloženo u citiranom podnesku ovrhovoditelja od 7. kolovoza 1998. godine.

(Županijski sud u Koprivnici, Gž 957/1998. od 10.12.1998. godine)

6. OBRASCI ZA PRAKTIČNU PRIMJENU**MOLBA ZA SASTAVLJANJE TESTAMENTA U SUDU**

Ul. Petra Petrovića Njegoša br. 67

BANJA LUKA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

M O L B A

Radi: Sastavljanja testamenta

Kako sam star i bolestan, želim za života da raspoložem svojom imovinom, stoga Vas molim da me pozovete u sud, te da mi sudija sačini testament.

S obzirom na činjenicu da je, po mom saznanju, potrebno da sastavljanju testamenta prisustvuju dva svjedoka, predlažem da se za tu priliku pozovu svjedoci:

1. _____ iz Banje Luke, ul. Petra Petrovića Njegoša broj 70,

2. _____ iz Banje Luke, ul. Petra Petrovića Njegoša broj 74.

Molim vas da što prije uzmete u razmatranje moju molbu i pozovete mene i svjedoke radi sastavljanja testamenta.

Banja Luka, 27.5.1997. godine

ZAPISNIK O SASTAVLJANJU TESTAMENTA U SUDU

R-77/97

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 25.6.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je pristupio za danas nepozvani _____, sin _____, iz Banje Luke, Ul Petra Petrovića Njegoša broj 67, koji izjavljuje da je ovome sudu podnio prijedlog za sastavljanje sudskog testamenta, pa moli sud da zaprimi njegovu izjavu i sačini testament.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Udovoljava se zahtjevu _____ iz Banje Luke.

Sačiniće se sudski testament.

Identitet testatora _____, sina _____, iz Banje Luke, utvrđen je na osnovu izjave svjedoka _____, sina _____, iz Banje Luke, Ul. Petra Petrovića Njegoša broj 70, l.k.br. 31/98 izdata od strane Stanice javne bezbjednosti Banja Luka 05.10.1998. godine i _____ iz Banje Luke, Ul. Petra Petrovića Njegoša broj 74, l.k.br. 361/91 izdata od Stanice javne bezbjednosti Banja Luka 10.10.1991. godine.

Prisutni svjedoci identiteta testatora su istovremeno i svjedoci testamenta.

Nakon toga testator _____, sin _____, iz Banje Luke, Ul. Petra Petrovića Njegoša broj 67, na zapisnik stavlja sljedeći

T E S T A M E N T

Kako sam star i bolestan, želim za života da sačinim testament i da na taj način raspolazem sa svojom imovinom. Od nepokretne imovine sam vlasnik i posjednik kuće i gospodarskih objekata, dvorišta i okućnice upisane u ZK ul. br. 763 k.o. Banja Luka, a koje nose oznaku k.č. br. 524/227 pov. 1548 m².

Takođe vlasnik sam putničkog automobila "mercedes" tipa 250 D, godina proizvodnje 1985, namještaja i drugih stvari koje se nalaze u kući.

Svu ovu, kao i drugu pokretnu i nepokretnu imovinu, koja se u času moje smrti zatekne u mom vlasništvu i posjedu, ostavljam u nasljeđe sinu _____ iz Banje Luke, ul. Petra Petrovića Njegoša broj 67. Imovinu ostavljam _____ iz razloga što se on o meni brine, pomaže i izdržava me.

Imam još dvoje djece, i to _____, koji živi u Prijedoru, i _____, koja živi u Beogradu. Njih sam školovao, pomagao im u gradnji kuća, tako što sam kupio gradilišta i dio građevinskog materijala i na taj način namirio ih u njihovim nasljednim dijelovima. Oni imaju dobra zaposlenja i materijalno su obezbijeđeni.

Ovaj sam testament sačinio sam pri punoj svijesti, i nisam se na sastav testamenta odlučio zato što sam bio natjeran prijetnjom ili silom, niti što sam bio prevaren, ili se nalazio u zabludi.

Testator je pročitao zapisnik sa testamentom, nakon čega izjavljuje da je to njegova volja i da je u svemu vjerno zabilježena.

Poslije toga sudija konstatuje da je testator _____ dao izjavu pri punoj svijesti, koliko se može primijetiti bez ikakve prijetnje i sile, a nije vidljivo da bi se na sastav testamenta odlučio što bi bio prevaren ili se nalazio u zabludi.

Zapisničar: Svjedoci: Testator: Sudija:

Dna!

Zapisnik sa testamentom _____ iz Banje Luke pohraniti na čuvanje u sudski trezor ovog suda.

Zapisnik će se staviti u omot, zapečatiti, a testatoru će se izdati potvrda da je testament ostavljen u sudu na čuvanje.

U Banjoj Luci, 25.06.1997. god.

Sudija:

PRIJEDLOG SUDU DA SE TESTAMENT PRIMI NA ČUVANJE KOD SUDA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

Predlač: _____ iz Banje Luke, ul. Petra Kočića br. 11

P R I J E D L O G

Radi: Predaje testamenta na čuvanje

Danas sam sačinio testament s kojim sam raspolagao svojom imovinom za slučaj smrti.

Molim sud da moj testament pohrani na čuvanje u sudskom trezoru.

Na poziv suda lično ću donijeti testament i predati na čuvanje.

U Banjoj Luci, 9.6.1997. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ZAPRIMANJU TESTAMENTA NA ČUVANJE KOD SUDA

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-89/97*

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 29.6.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je pristupio nepozvan sudu _____ iz Banje Luke, ul. Peta Kočića broj 11, i izjavljuje da želi da preda na čuvanje svoj testament koji je sačinio danas.

Konstatuje se da je testament u zatvorenom plavom omotu.

Utvrđuje se da je identitet _____ iz Banje Luke utvrđen uvidom u l. k. br. 17392 izdane 17.10.1991. godine Stanici javne bezbjednosti Banja Luka i iskazom svjedoka identiteta _____ iz Banje Luke, lično poznatog sudiji.

Zaprima se testament _____ na čuvanje kod ovog suda. Testatoru se izdaje potvrda o predaji testamenta ovom sudu.

Zapisničar:

Svjedok:

Sudija:

**ZAPISNIK O PRIMANJU TESTAMENTA
NA ČUVANJE SA PODRUČJA DRUGOG SUDA**

Z A P I S N I K

Sastavljen dana 14. marta 2000. godine u Osnovnom sudu u Banjoj Luci.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je sudu pristupila nepozvana _____, iz Prijedora, i izjavljuje da želi da preda na čuvanje testament koji je ona svojeručno napisala dana 10. marta 2000. godine.

Konstatuje se da je testament predan u zatvorenom plavom omotu.

Identitet pristupjele se utvrđuje na osnovu l. k. 3215 izdane 1.10.1998. godine u Banjoj Luci.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Utvrđuje se da je dana 14. marta 2000. godine _____ iz Prijedora predala sudu na čuvanje testament u zatvorenom omotu.

_____ se izdaje potvrda o predaji testamenta ovom sudu.

Obavijestite se Osnovni sud u Prijedoru da je kod ovog suda predan na čuvanje testament _____ iz Prijedora.

Završeno

Sudija:

Testator:

Zapisničar:

SVOJERUČNI TESTAMENT

Danas, u nedelju, 28. maja 2000. godine u svojoj kući u Bušletiću, uzeo sam ovu hartiju i olovku i sâm, bez bilo čijeg prisustva, pišem ovaj

T e s t a m e n t

Ja, _____, od oca _____ i majke _____, djevojačko prezime _____, sada u 63. godini života, pri zdravoj pameti i potpuno čiste svijesti, a ni od koga nagovoren, niti prisiljen, a ne znajući čas svoje smrti, želim da napišem moju posljednju volju i da raspoložem svojom imovinom kako slijedi:

Za života sam stekao kuću i okućnicu u mom selu Bušletiću u kojoj i danas živim i u kojoj ovaj testament pišem.

Samo sam se jednom ženio i to sa _____, djevojački _____, i koja me nikada nije napuštala i koja i danas sa mnom dijeli i dobro i zlo. Sa njom sam izrodio troje djece: _____ i _____. Sva su nam djeca živa i zdrava i imaju svoje porodice i svi su dobro situirani.

_____ i _____ sam školovao na fakultetu, tako da je mašinski inženjer, a _____ agronom. _____ sam dao lijepu otpremu kada se udavala i kupio sam joj pride tri dunuma njive.

Svoju djecu sam namirio i zato želim da me oni ne nasljeđuju poslije moje smrti, jer smatram da su u cijelosti namireni u nužnom dijelu.

Želim da svu svoju imovinu ostavim poslije svoje smrti svojoj ženi _____, kako nepokretnu tako i pokretnu imovinu.

Svojoj djeci poručujem ovdje da ne dijele imovinu s majkom, jer je moja slobodna želja da to samo njoj poslije moje smrti ostane, a, kako sam rekao, oni su svoje dobili za života moga.

Potpisujem se na desnoj strani ovog testamenta koji je doista moj po slobodnoj duši i savjesti.

OPOZIV TESTAMENTA

VRBANJA
BANJA LUKA

OSNOVNOM SUDU U BANJOJ LUCI
BANJA LUKA

Radi: Opoziva testamenta

Ja sam 7.2.1999. godine sačinio svojeručni testament koji sam pohranio na čuvanje kod tog suda i isti se vodi pod brojem Pi-25/99.

Ovim putem opozivam taj testament, kojim sam svu imovinu ostavio u nasljeđe sinu _____, iz razloga što me je fizički napao u martu 2000. godine, i tom prilikom mi je nanio tešku tjelesnu povredu na glavi, zbog koje sam bio na liječenju u KBC-u Banja Luka 15 dana, a i danas osjećam bolove u glavi (kada je loše vrijeme).

_____ je zbog ove povrede osuđen na kaznu zatvora od godinu dana i nalazi se na izdržavanju kazne u Kazнено-popravnom domu Srbinje.

Molim sud da opoziv ovog testamenta zabilježi na testamentu od 7.2.1999. godine, a koji se čuva kod toga suda pod brojem Pi-25/99.

U Vrbanji, 4.3.2000. godine

**ZAPISNIK O SASLUŠANJU SVJEDOKA
USMENOG TESTAMENTA**

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-20/99

Z A P I S N I K
od 20.11.1999. godine

Sastavljen u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u predmetu usmenog testamenta iza pokojnog _____ sina _____ iz Ukaine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili _____, sin _____, iz Ukaine, čiji je identitet utvrđen na osnovu l.k. br. 200/98 Stanica javne bezbjednosti (SJB) Čelinac i _____, sin _____, iz Ukaine, čiji je identitet utvrđen na osnovu l.k. br. 209/97 izdate od SJB Čelinac, prisutni svjedoci traže da sud uzme njihove izjave u vezi sa usmenim testamentom pok. _____ sina _____ iz Ukaine.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Zaprimiće se izjave prisutnih svjedoka.

Svjedoci _____, sin _____, i _____, sin _____, saglasno izjavljaju:

Lično poznajemo pok. _____, pošto živimo u istom selu. Poznato nam je da je pok. _____ bio oženjen sa _____ koja je umrla prije godinu dana i da u njihovom braku nije bilo djece.

Prije sedam dana, u prošli utorak, _____ je poručio po komšiji _____ da naveče navratimo kod njega, da ima nešto da nam saopšti. Predveče smo došli _____ kući. Zatekli smo ga bolesnog u krevetu. Tu je bila i njegova rođaka _____, koja je obavljala neke kućne poslove.

_____ nam je tada kazao da je veoma bolestan, da sutra ide na operaciju tumora želuca, pa kako je bolest uznapredovala da se nada najgorem, da će podleći na operaciji. Žena mu je umrla, a nema svoje djece, to mu je sinovac _____ najbliži rod. On i njegova porodica godinama pomažu njegovu porodicu. Njegovali su i liječili njegovu suprugu, a danas vode brigu o njemu. Posljednjih godina redovno održavaju higijenu u kući, kuvaju hranu, obezbjeđuju lijekove i ogrjev. Sahranili su njegovu suprugu _____ i podigli joj nadgrobni spomenik. Iz zahvalnosti prema i njegovoj porodici na pomoći koju su mu ukazivali, a koju i danas ukazuju, ostavlja mu u nasljeđe cjelokupnu svoju, kako pokretnu, tako i nepokretnu imovinu. Od _____ zahtijeva da ga sahrani po mjesnim običajima i podigne mu skroman nadgrobni spomenik.

Zamolio nas je da se pobrinemo da se njegova volja ispoštuje.

Sutradan je _____ otišao u bolnicu, gdje je i operisan. Umro je treći dan po operaciji, 25.11.1999. godine. Juče je sahranjen. Sahranu je pripremio, kao i platio troškove sahrane, njegov rođak _____. To je sve što nam je poznato u vezi poslednjom izjavom volje pok. _____.

Nakon što je sudija pročitao svjedocima zapisnik sa njihovim izjavama svjedoci izjavljaju da je njihova izjava vjerno unesena u zapisnik, nakon čega zapisnik potpisuju.

Sudija:

Testator:

Zapisničar:

Potvrda (čl. 116. u vezi čl. 115 Zakona) potvrđuje se da je ovaj usmeni Testament

_____ proglašen na zapisniku od 20.11.1999. broj 0-20/99.

Osnovni sud u Banjoj Luci, 20.11.1999. god.

Sudija:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU RADI PREDAJE
MEĐUNARODNOG TESTAMENTA**

Konvencija o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodnog testamenta

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R3-28/73

Z A P I S N I K
od 23.11.1999. godine

Sastavljen u Osnovnom sudu u Banjoj Luci u predmetu sastavljanja međunarodnog testamenta _____ iz Engleske, sada sa privremenim boravkom u Banjoj Luci.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su sudu pristupili _____ i _____ iz Banje Luke i _____ iz Banje Luke.

_____ na srpskom jeziku izjavljuje da želi da preda sudu pismeno, na engleskom jeziku i na srpskom jeziku, zabilješku za koju tvrdi da je njegov testament. Identitet pristupjelog se utvrđuje uvidom u putnu ispravu izdanu u Kopenhagenu 2.9.1998. godine broj 34251 od strane Kraljevine Danske.

Identitet pristupelih svjedoka se utvrđuje uvidom u l.k. 246/97 izdata od Centra javne bezbjednosti Banja Luka za _____ i na osnovu l.k. 731/99 izdanu od Centra javne bezbjednosti za _____.

U prisustvu svjedoka i sudije kao ovlašćenog službenog lica u smislu člana 205 ZON-a, _____ tvrdi i potpisuje pismeno dokument za koji tvrdi da je njegov testament. Ispod njegovog potpisa potpisali su se svjedoci i sudija lično, koji je na kraju pismena stavio današnji datum.

Nakon toga sudija je lično upoznao zavještaoca da li i gdje želi da čuva testament, pa isti izjavi daće ga predati na čuvanje Osnovnom sudu u Prijedoru.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Testamentu se prilaže jedan primjerak potvrde u kojoj se utvrđuje da su poštovane odredbe Konvencije o obliku međunarodnog testamenta, a drugi primjerak se zadržava u spisu.

Zapisničar:

PP

Sudija:

POTVRDA O PREDAJI MEĐUNARODNOG TESTAMENTA**P O T V R D A**

(Konvencija od 26. oktobra 1973. godine)

1. Ja, _____, iz Banje Luke, ul. Bana Milosavljevića br. 2, sudija Osnovnog suda Banja Luka

2. Potvrđujem da je 23.11.1999. godine u Banjoj Luci

3. Zavještalac _____, rođen 23. maja 1957. godine u Kopenhagenu, u mom prisustvu i u prisustvu svjedoka

4. _____, iz Banje Luke, ul. V. Karadžića br. 4. rođen 3.12.1960. god. u Banjoj Luci i _____ iz Banje Luke, _____ ul. Omladinska br. 6, rođen 23.3.1939. godine u Prijedoru izjavio da je to njegov testament i da je upoznat sa njegovom sadržinom

5. Potvrđujem osim toga da je

6. u mom prisustvu i prisustvu svjedoka zavještalac potpisao testament

7. svjedoci i ja lično smo potpisali testament

8. svaki list testamenta potpisan je od strane zavještaoca i obilježen brojem

9. uvjerio sam se u identitet zavještaoca i gore navedenih svjedoka

10. svjedoci su ispunjavali uslove predviđene zakonom po kome sam sastavio testament

11. zavještalac je želio da da sljedeću izjavu u vezi sa čuvanjem testamenta: Testament da se daje na čuvanje kod Osnovnog suda u Prijedoru.

Banja Luka, 23.11.1999. godine

MP

Sudija:

URUČENJE AKTA PO ZAMOLNICI

MINISTARSTVO PRAVDE RS
BANJA LUKA

BROJ: 06/5-82/97

Dana 29.5.1997. godine

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

Predmet: _____ - Dostava

Dostavljamo vam rješenje Socijalnog osiguranja u Gracu broj: 53060629 od 3.2.1997. godine zajedno sa žalbom _____, s molbom da ova pismena uručite imenovanj koja je nastanjena u Laktašima, ul. Majke Jugovića br. 12.

Pomoćnik ministra

ZAPISNIK O ROČIŠTU ZA URUČENJE AKTA PO ZAMOLNICI

R-73/98

ZAPISNIK

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 2.11.1998. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Predmet: Dostava pismena

Konstatuje se da je pristupila za danas pozvana _____, rođ. _____, kći _____, iz Laktaša, čiji je identitet utvrđen na osnovu l.k. br. 80/97 izdata od strane Stanice javne bezbjednosti Laktaši 12.6.1997. godine.

Sud prisutnu upozna je sa zamolnicom Ministarstva pravde RS broj: 06/5-82/97 od 29. 5.1997. godine.

Nakon toga sud prisutnoj uručuje rješenje Fonda socijalnog osiguranja u Gracu broj: 53060629 od 3.2.1997. godine, kao i žalbu koju je uručila _____ Socijalnom osiguranju u Gracu 22.1.1997. godine.

U znak prijema navedenih pismena _____ potpisuje zapisnik i dostavnicu.

Sud donosi

RJEŠENJE

Kopija zapisnika i dostavnica o prijemu dokumenta dostaviće se Ministarstvu pravde RS Banja Luka, na dalji postupak.

Zapisničar:

PP

Sudija:

**POP RATNI DOPIS MINISTARSTVU PRAVDE
POVODOM URUČENJA AKTA**

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-73/98

Dana 2.11.1998. godine

MINISTARSTVU PRAVDE RS

BANJA LUKA

VEZA: Vaš broj: 06/5-82/97 od 29.5.1997. g.

_____ - Dostava

Obavještavamo Vas da smo postupili po Vašoj zamolnici broj: 06/5-82/97 od 29.5.1997. godine.

U prilogu akta dostavljamo Vam zapisnik sačinjen povodom uručenja akta Fonda socijalnog osiguranja Grac broj: 53060629 od 3.2.1997. godine i uredno potpisanu dostavnicu, na dalji postupak.

Sudija:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU ZA ZAPRIMANJE NASLJEDNE IZJAVE PO
MOLBI NASLJEDNIKA**

R-26/97

ZAPISNIK

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 14.10.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Radi: Nasljedne izjave

Pristupa sudu bez poziva _____ koja moli da sud zaprimi njenu nasljednu izjavu u ostavini iza pok. _____, sina _____, iz Novog Sada, koja ostavina se vodi u Osnovnom sudu u Novom Sadu, pod brojem 0-250/97, budući da nije u mogućnosti pristupiti ročištu zakazanom kod tog suda za dan 16.10.1997. godine

Sud donosi

RJEŠENJE

Zaprimiće se nasljedna izjava _____ iz Banje Luke.

Identitet nasljednice _____ utvrđen na osnovu l.k. br. 190/91 izdate od strane SJB Banja Luka 13.5.1991. godine.

Nakon što je ista upozorena po ZON-u, naročito na neopozivost jednom date nasljedne izjave, prisutna nasljednica daje sljedeću

NASLJEDNU IZJAVU

Ja, _____, kći _____ iz Banje Luke, ul. Braće i sestara Kapor br. 15, prihvatam se nasljednog dijela koji mi temeljem zakona pripada iza ostavioca i isti ustupam bratu _____, sinu _____ iz Kovina.

Zapisničar: PP Sudija:

DNA!

Izvorno,

Osnovnom sudu u Novom Sadu na broj 0-250/97

Banja Luka, 14.10.1997.

Sudija:

SASLUŠANJE STRANAKA PO ZAMOLNICI INOSTRANOG SUDA

REPUBLIKA SRPSKA
MINISTARSTVO PRAVDE

BANJA LUKA

BROJ: 06/2-88-22/96

Dana 16.6.1997. godine

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BANJA LUKA

Predmet: _____ - Zamolnica

U Pravnoj stvari koja se pod oznakom spisa 12 cg 834/95 vodi kod Pokrajinskog suda za građanske stvari u Beču između tužitelja _____ i _____ iz Kola, opština Banja Luka, i tuženog Osiguravajućeg društva u Beču, radi naknade štete, dostavljamo vam zamolnicu pomenutog suda, s molbom da postupite po zamolnici, te zapisnik o saslušanju tužitelja dostavite s pozivom na gornji broj.

Posebno skrećemo pažnju da se punomoćnici parničnih stranaka nisu odrekli prava prisustvovanja ročištu za saslušanje pa ih stoga obavijestite o terminu ročišta.

Prilog: 3

Pomoćnik ministra:

**ZAPISNIK O ROČIŠTU SASLUŠANJU
PO ZAMOLNICI INOSTRANOG SUDA**

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BROJ: R-90/97*

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 21.1.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su pristupili za danas pozvani _____ i _____, dok nisu pristupili pun. I - tužitelja _____, adv. iz Banje Luke, i pun. II - tužene

_____, adv. iz Zagreba, koji su uredno obaviješteni o ročištu.

Predmet ročišta je saslušanje I tužitelja _____ čiji je identitet utvrđen na osnovu uvida u l.k.br. 194/95, izdanu od Stanice javne bezbjednosti Banja Luka i II tužitelja _____ čiji je identitet utvrđen na osnovu l.k.br. 205/96, izdate od Stanice javne bezbjednosti Banja Luka, u svojstvu parničnih stranaka, a po zamolnici Pokrajinskog suda za građanske stvari u Beču br. 12 cg 834/95 proslijeđenu ovom sudu preko Ministarstva pravde Republike Srpske.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Provešće se dokaz saslušanja u svojstvu parničnih stranaka tužitelja i

_____ .

I - tužitelj _____, sin _____ iz Kola, opština Banja Luka, star 80 godina, propisno upozoren u smislu čl. 243 Zakona o parničnom postupku, izjavi

Razumio sam zamolnicu suda iz Beča koja mi je ovdje predočena.

Supruga _____ i ja živimo u selu Kola kod Banje Luke. Posjedujemo kuću, štalu i 40 dunuma zemlje. Nemamo krupne stoke i držimo samo kokoške. Kuća u kojoj živimo građena je prije Drugog svjetskog rata, zidana prijesnom ciglom, (čerpićem) pokrivena je crijepom koji je dotrajavao, pa krov prokišnjava. U kući nema podova. Kuća je dimenzije 6x3,5 m, i sastavljena od dvije manje prostorije. U kući imam priključenu električnu energiju, ali nemam nijednog kućnog aparata. Roditelji smo dvoje djece, i to sina _____, koji je radio u Beču sve do pogibije u maju 1996. godine, te kćerke

_____, koja je do 1995. godine živjela u Benkovcu.

Usljed ratnih događanja u Hrvatskoj _____ je bila prinuđena da u avgustu 1995. godine sa porodicom izbjegne u Srbiju i nalazi se u prihvatnom centru u Banji Koviljači. Supruga i ja živimo u teškim materijalnim uslovima. Nismo bili zaposleni, te

nemamo penziju, a ne raspolažemo ni bilo kakvom ušteđevinom. Kćerka nije u mogućnosti da nam pomogne pošto ona i njen suprug nisu u radnom odnosu, a izdržavaju i školuju troje djece. Naš pokojni sin nam je pomagao tako što je kupovao hranu, odjeću, obuću i mjesečno davao po 200,00 KM. Sada nemamo nikakvih prihoda, nemamo od čega da živimo, jedino nam povremeno, jednom u tri mjeseca, Crveni krst da paket hrane u kom se nalazi 5 kg brašna, kg ulja, kg šećera i pola kg soli.

Kako nemamo sredstava za izdržavanje, a nismo u mogućnosti da obrađujemo zemlju pokušali smo da prodamo dio zemlje, ali nismo uspjeli pošto niko u našem selu nije zainteresovan za kupovinu zemlje. Ja sam star i bolestan. Bolujem od angine pectoris i nekih drugih bolesti, a supruga je teški bolesnik, boluje od šećerne bolesti, a teški je i bubrežni bolesnik. Oboje smo zavisni od lijekova koje nismo u mogućnosti da kupimo.

Tužitelj nema više šta da izjavi.

II - Tužitelj _____ rođ. _____, iz Kola, stara 80 godina, domaćica, propisno upozorena po čl. 243 ZPP izjavi:

Istovjetno kao I- tužitelj, te dodaje: Moj muž i ja smo hronični bolesnici, nismo u mogućnosti da obrađujemo zemlju, čak sa naporom obrađujemo malu baštu i držimo kokoške. Nismo u mogućnosti da obezbjeđujemo sredstva za izdržavanje, pa nam je potrebna materijalna pomoć i njega drugog lica.

II - Tužitelj nema više šta da izjavi.

Zapisnik je strankama pročitao i one izjavljuju da su njihove izjave vjerno unesene u zapisnik.

Zapisničar:

PP

Sudija:

PROPRATNI DOPIS MINISTARSTVU O URUČENJU ZAPISNIKA

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BROJ: R-90/97*

Dana 21.10.1997. godine

MINISTARSTVU PRAVDE RS
BANJA LUKA

VEZA: VAŠ BROJ: 06/2-88-22/96 od 16.6.1997. god.

Predmet: _____ - Zamolnica

U prilogu akta dostavljamo vam zapisnik o saslušanju tužitelja _____ i _____, a po zamolnici Pokrajinskog suda za građanske stvari u Beču broj 12cg834/95, na dalji postupak.

Sudija:

**PRIJEDLOG ZA OVJERU UGOVORA O
DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU**

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagači: _____ iz Banje Luke, ul. Marka Oreškovića br. 15, _____
_____ iz Trna, ul. Marka Oreškovića br. 15, zastupan po staraocu
_____ i _____ iz Trna

PRIJEDLOG

Radi: Ovjere ugovora o doživotnom izdržavanju

_____ iz Trna i _____ iz Trna zastupani po staraocu za poseban slučaj _____, kao primalac izdržavanja, s jedne strane, i _____ iz Trna, kao davalac izdržavanja, s druge strane, zaključili su 29. septembra 1999. godine u Trnu ugovor o doživotnom izdržavanju. Kako je zakonom predviđeno da ovjere ugovora o izdržavanju vrši sudija Osnovnog suda, te molimo sud da nas pozove u sud i izvrši ovjeru ugovora.

U Banjoj Luci, 29. septembra 1999. godine.

Predlagači:

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

Između _____ iz Trna i _____ iz Trna, ul. M. Oreškovića br. 15, koga zastupa staralac za poseban slučaj _____, kao primaoca izdržavanja, s jedne strane, i _____ iz Trna, ul. M. Oreškovića br. 15, kao davaoca izdržavanja, s druge strane, sačinjen je dana 29. septembra 1999. godine u Trnu sljedeći

UGOVOR O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU

1.

_____ (_____) _____ iz Trna suvlasnik je u 1/6 dijela, a u istom omjeru od 1/6 suvlasnik je i _____ (_____) _____ iz Trna na parceli 808/2 kuća, dvorište i njiva površine 1800m², koja je upisana u Pl. 1701 k.o. Trn, a vrijednost tih nepokretnosti je 90.000,00 KM (devedeset hiljada konvertibilnih maraka).

2.

Svoj dio nepokretnosti opisane pod tačkom 1 ovog ugovora daju i _____ poslije svoje smrti u vlasništvo _____, sinu Luke iz Trna, uz uslov da ih doživotno izdržava.

3.

_____, kao davalac izdržavanja se obavezuje da će se redovno brinuti o primaocima izdržavanja _____ i _____, kao što to već i sada čini.

4.

Kako je među ugovornim stranama ugovorena zajednica života, to se davalac izdržavanja obavezuje da će redovno njegovati primaoca izdržavanja, a u slučaju bolesti vodiće ih lekaru. Obavezuje se da će se redovno brinuti o higijeni prostorija, odjeće i obuće primaoca izdržavanja, te će im, po potrebi, redovno spremati hranu i dobavljati ogrev.

Primaoci izdržavanja dozvoljavaju da se poslije njihove smrti u zemljišne knjige upiše davalac izdržavanja kao vlasnik nepokretnosti opisane pod tačkom 1. ovog ugovora, a davalac izdržavanja prihvata da bude upisan poslije smrti primaoca izdržavanja kao vlasnik nepokretnosti iz tačke 1. ovog ugovora u zemljišnim knjigama.

Da je volja ugovornih strana vjerno zapisana one potvrđuju svojim potpisom ovog ugovora pred nadležnim sudijom Osnovnog suda u Banjoj Luci.

Davaoc izdržavanja:

Primaoci izdržavanja:

OVJERA UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU PO SUDIJI

*REPUBLIKA SRPSKA
OSNOVNI SUD BANJA LUKA
BROJ: R-303/99*

Dana 4.10.1999. godine

Od strane ovog suda se potvrđuje da su ugovor o doživotnom izdržavanju svojeručno potpisali davalac izdržavanja i _____ iz Trna, ul. M.Oreškovića br. 15, čiji je identitet utvrđen uvidom u l.k. 94300/99 izdanu od Centra javne bezbjednosti Banja Luka i lič. broj 0505948301819, te primalac izdržavanja _____ iz Trna u svoje ime i kao staralac za poseban slučaj _____ na osnovu rješenja Centra za socijalni rad Banja Luka broj 571-136/99 od 23.9.1999. godine, čiji je identitet utvrđen uvidom u l.k. 78742/95 izdanu od Centra javne bezbjednosti Banja Luka i lič. broj 02089225301809.

Ugovor je ugovorenim stranama pročitao i protumačen te su ugovorne strane upozorene naročito na odredbe člana 120 do 125 Zakona o nasljeđivanju, da se iz imovine koja je predmet ovog ugovora ne mogu namiriti nužni nasljednici nužnim

nasljednim dijelom, a stranke su upozorene da mogu tražiti raskid ugovora u slučaju neispunjenja ugovorenih obaveza.

Taksa u iznosu od 50 KM plaćena uplatnicom.

Sudija:

**PRIJEDLOG ZA ISPRAVKU IMENA
U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA**

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

PRIJEDLOG

Moj prednik _____, sin _____, u zemljišnim knjigama za K.O. Jablan zk. ul. br. 168 pogrešno je upisan da je sin _____, a ne _____ kako je njegovog oca stvarno ime i kako je trebalo biti upisano u navedenom ulošku.

Dokaz: Uvid u zemljišno-knjižni izvodak i izvod iz matične knjige rođenih.

U istom zemljišno-knjižnom ulošku pogrešno je takođe kao vlasnik upisano ime oca _____ pod imenom _____ umjesto pod imenom _____ kako je njegovo stvarno ime.

Dokaz: Uvid u zemljišno-knjižni izvodak i izvod iz matične knjige rođenih.

Kako nasljednici iza pokojnog _____ imaju pravni interes da se izvrši ispravka u zemljišnim knjigama, to predlažem da sud nakon održanog ročišta i uvida u zemljišno-knjižni izvodak i izvod iz matične knjige rođenih izvrši ispravku pogrešno upisanog imena u zk. ul. K.O. _____, i umjesto imena _____ upiše _____.

Banja Luka, 9.4.1997. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU ZA ISPRAVKU IMENA U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA

R-23/97

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 10.6.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Radi: Ispravke imena

Konstatuje se da je na ročište pristupio _____ .

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za ispravku imena u zemljišnim knjigama. Izjavljuje da su njegovi prednici _____ sin _____, _____ sin _____, u zemljišnim knjigama ZK ul. br. 168 K.O. Jablan upisani pod ispravnim imenom, ali da su pogrešno upisani kao djeca _____ a, u stvari, oni su djeca _____, što stvara probleme u vođenju ostavinskog postupka iza pokojnih _____ i _____ jer se nekretnine ne vode na njihovom stvarnom imenu, nego se vode na imenu i

_____, sina _____. Predlaže da sud izvrši uvid u zemljišno-knjižni izvodak i izvod iz matične knjige rođenih za _____ i _____ .

Sud donosi

R J E Š E N J E

Izvršice se uvid u zemljišne knjige zk. ul. br. 168 K.O. Trn.

U prisustvu zemljišno-knjižnog referenta i predlagača sudija je izvršio uvid u zemljišnu knjigu zk. ul. br. 168, te konstatovao da se kao suvlasnici nekretnina sa po 1/4 dijela vode _____ i _____ iz Trna. Uvidom u hronologiju upisa u listu "B" zemljišne knjige utvrđeno je da su isti upisani na osnovu ostavinskog rješenja broj 0-350/52 od 14.5.1952. godine. Uvidom u zbirku isprava na osnovu kojih je upisan upis, utvrđeno je da je greškom upisano ime oca _____ i _____ pod imenom

_____, budući da je ime njihovog oca bilo _____, što je vidljivo iz izvoda matične knjige rođenih, u koje je sud izvršio uvid.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Vrši se ispravka imena u zemljišnim knjigama u zk. ul. br. 168 K.O. Jablan tako da umjesto:

pogrešno upisanog imena _____, sin _____, iz Trna i _____, sina Milana, iz Trna,

treba da stoji _____ , sin _____ , i _____ , sin _____ iz Trna.

U ostalom dijelu zk. ul. br. 168 K.O. Jablan ostaje nepromijenjen.

Nalaže se zemljišno-knjižnom odjeljenju Osnovnog suda u Banjoj Luci da izvrši rješenje, po pravosnažnosti istog.

Zapisničar:

PP

S u d i j a :

RJEŠENJE O ISPRAVCI IMENA U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-23/97

Dana 10.6.1997. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, i to sudija _____ , rješavajući u vanparničnom predmetu predlagača _____ iz Trna, radi ispravke imena u zemljišnim knjigama, nakon održanog ročišta od 1.6.1997. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Vrši se ispravka imena u zemljišnim knjigama u zk. ul. br. 168 K.O. Jablan, tako da umjesto:

pogrešno upisanog imena _____ , sin _____ , iz Trna i _____ , sina _____ , iz Trna,

treba da stoji _____ sin _____ i _____ , sin _____ iz Trna.

U ostalom dijelu zk. ul. br. 168 K.O. Jablan ostaje nepromijenjen.

Nalaže se zemljišno-knjižnom odjeljenju Osnovnog suda u Banjoj Luci da izvrši rješenje po pravosnažnosti istog.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je podnio prijedlog za ispravku imena u zemljišnim knjigama u zk. ul. br. 168 K.O. Jablan. U prijedlogu navodi da su u zk. ul. pogrešno upisani kao suvlasnici pod imenom _____ , sin _____ , i _____ , sin _____ , iz Trna, a da je stvarno ime _____ , sin _____ , i _____ , sin _____ , iz Trna.

U dokaznom postupku sud je izvršio uvid u zemljišne knjige za K.O. Jablan zk. ul. br. 168 i izvod iz matične knjige rođenih za _____ i _____ izdat od strane MU Trn 7.7.1997. godine.

Provedenim dokazima sud je utvrdio da je stvarno ime oca _____ i _____ , a ne _____ kako je to pogrešno upisano u zemljišnim knjigama.

Iz tih razloga sud je odlučio da se izvrši ispravka pogrešno upisanog imena oca suvlasnika _____ i _____ tako da se umjesto imena _____ upiše stvarno ime _____.

Nakon iznesenog odlučeno je kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu ovog rješenja, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA OBEZBJEĐENJE DOKAZA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Ante Jakića br. 20

Protivpredlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Ante Jakića br. 10

P R I J E D L O G za obezbjeđenje dokaza

Dana, 26. februara 1999. godine dok sam upravljao svojim automobilom "golf" reg. oznake 375-T-215 sa balkona zgrade vlasništvo protivpredlagača pala je skela na krov mog automobila, što je prouzrokovalo oštećenje automobila.

Dokaz: Priznanje protivpredlagača, a po potrebi saslušanje svjedoka čija ću imena i adrese naknadno dostaviti.

Od udara drvene konstrukcije skele na automobilu su oštećeni krov, šoferšajba i vrata.

Dokaz: Vještačenje po vještaku mašinske struke.

Zbog iznesenog predlažem da sud, uz prisustvo vještaka mašinske struke izvrši uviđaj na licu mjesta, ul. Ante Jakića broj 10, te utvrdi oštećenje na automobilu i visinu štete. Spreman sam da odmah uplatim predujam troškova u iznosu koji odredi sud i obezbijedim prevoz sudske komisije.

U Banjoj Luci, 30.3.1999. godine

Predlagač:

RJEŠENJE O ODREĐIVANJU UVIĐAJA RADI OBEZBJEĐENJA DOKAZA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-200/99

Dana 5.5.1999. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____ rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagraču _____ iz Banje Luke, ul. Ante Jakića broj 10, radi obezbjeđenja dokaza, donio je dana 5.5.1999. godine sljedeće

R J E Š E N J E

Određuje se uviđaj na licu mjesta u Banjoj Luci, ul. Ante Jakića broj 20, za petak, 9.5.1999. godine u 13.30 časova.

Predmet uviđaja je obezbjeđenje dokaza - utvrđenje oštećenja i visine štete na putničkom automobilu "golf" reg. oznake 375-T-215, vlasništvo _____ iz Banje Luke, koja su, navodno, prouzrokovana padom skele na automobil.

Za vještaka se određuje _____, dipl. inženjer mašinstva iz Banje Luke.

Pozivaju se stranke i vještak _____ da prisustvuju uviđaju u zakazano vrijeme.

Obavezuje se predlagrač da navedenog dana obezbijedi putnički automobil za prevoz sudske komisije, te da u 13 časova pristupi u sud radi prevoza komisije.

Sudija:

ZAPISNIK O ROČIŠTU ODRŽANOM NA LICU MJESTA RADI OBEZBJEĐENJA DOKAZA

Z A P I S N I K

Sastavljen dana 14.5.1999. godine na licu mjesta u Banjoj Luci, ul. Ante Jakića broj 20.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su sudija, vještak mašinske struke _____ i zapisničar

_____ pristupili na lice mjesta gdje su zatekli predlagrača i protivpredlagrača.

Predlagrač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za obezbjeđenje dokaza utvrđivanjem oštećenja na vozilu i visine štete na vozilu nanesenom udarom dijela drvene skele na automobil "golf" 375-T-215. Pokazuje sudu automobil i oštećenje na njemu.

Protivpredlagrač izjavljuje da se ne protivi uviđaju i obezbjeđenju dokaza vještačenjem od strane vještaka. Izjavljuje da je dio drvene skele slučajno pao i ošteti

automobil predlagača i da on nema ništa protiv da se snimi šteta, ali smatra da oštećenje treba platiti Osiguravajuće društvo.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Nalaže se vještaku mašinske struke _____ da detaljno pregleda automobil "golf" 375-T-215 koji je predmet vještačenja, te utvrdi koja su oštećenja nastala od udara skele, kao i visinu štete na automobilu.

Vještak mašinske struke _____, dipl. inženjer mašinstva iz Banje Luke, star 50 godina, nesrodan, propisno upozoren, izjavi

Pregledao sam vozilo koje je predmet vještačenja, "golf" reg. oznake 375-T-215 godina proizvodnje 1986, te utvrdio da je prosječen krov automobila (pomični, od plastificiranog platna) na dva mjesta u pov. 40 h 20 cm.

Prilikom udara krovne konstrukcije polomljena je potporna aluminijska letva (treća po redu s prednje strane). Vlasnik vozila je privremeno zakrpio prosječene dijelove krova, a ta sanacija ne obezbjeđuje da voda ne curi u vozilo kroz krov. Potrebno je da se spriječi curenje vode u vozilo, izvrši zamjena platnenog dijela krova, jer krpljenje, bez specijalnog vulkanizerskog aparata, ne može obezbijediti nepropustivost vode. Kad se izvrši zamjena krova, može se ugraditi aluminijska lajsna koja nije oštećena.

Pregledao sam i prednje lijevo sjedište u dijelu oštećenja opruga i nisam mogao utvrditi da li su one oslabile dok se ne izvrši demontiranje tapaciranog dijela. Desni prednji blatobran ulupljen je u pov. 30h30 cm a desna prednja vrata u donjem dijelu oštećena u pov. 50h30 cm. Ova oštećenja su vjerovatno nastupila nakon udara prilikom kretanja vozila unazad, uz pretpostavku da je pri vožnji vozač bio uzrujan. Sudu ću dostaviti nalaz u pismenoj formi, u kojem ću izkazati visinu štete na automobilu.

Vještak nema više šta da izjavi, za vještaka nema daljih pitanja, traži nagradu po odluci suda.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Uviđaj završen.

Nalaže se vještaku da dostavi nalaz u roku od 15 dana.

Zapisnik i nalaz vještaka sud će strankama dostaviti pismenim putem.

Zapisničar:

Stranke:

Sudija:

Vještak:

PRIJEDLOG ZA AMORTIZACIJU MJENICE*OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA*

Predlagač: _____ BANJA LUKA

P R I J E D L O G

Radi: Amortizacije mjenice

Predlažemo da sud izvrši amortizaciju mjenice izdate 21.8.1990.god. od strane trasanta _____ Banja Luka, avaliste _____ Banja Luka, valuta dospjeća mjenice na iznos od 40.000,00 KM je 20. oktobar 1998. godine u Banjoj Luci.

Dokaz: Fotokopija potvrde o prijemu mjenice br. 207, 25.9.1998. godine.

Navedenu mjenicu smo dalje indosirali _____ Novi Sad koja nam vraća potvrdu uz obrazloženje da navedenu mjenicu nisu zaprimili.

Dokaz: Potvrda o indosiranju, fotokopija dopisa o dostavi mjenice na naplatu, fotokopija dopisa _____ Novi Sad, fotokopija knjige djelovodnog protokola i fotokopija predajne knjige pošte.

Dopisom broj: 03-1 od 16.4.1994. godine trasant nas izvještava da ista mjenica do danas nije realizovana i prezentira fotokopiju cjelokupne dokumentacije oko mjeničnih radnji koje preduzima.

Dokaz: Fotokopija dopisa.

Zbog naprijed navedenog predlažemo da sud izvrši poništavanje mjenice izdate 21.8.1990. godine u Banjoj Luci od strane trasanta _____ Banja Luka na iznos od 40.000,00 KM sa avalom _____ Banja Luka koja je indosirana u korist

_____ Novi Sad.

Banja Luka, 26.4.1994. godine

Za Predlagača
direktor

ZAPISNIK O ROČIŠTU PO PRIJEDLOGU ZA AMORTIZACIJU MJENICE*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: R-96/94***Z A P I S N I K**

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 22.4.1995. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da su ročištu pristupili _____, pun. predlagača, i _____, pun. protivpredlagača.

Pun. predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za amortizaciju mjenice i navoda naznačenih u prijedlogu.

Pun. protivpredlagača daje sljedeći odgovor: Spornom mjenicom izdatom na iznos od 40.000,00 KM koja je izdata 21.8.1990. godine sa dospijecom plaćanja 20.10.1990. protivpredlagač je izmirio obaveze prema dobavljaču _____ iz Banje Luke za robu kupljenu od ovog dobavljača.

U ovoj pravnoj stvari protivpredlagač je trasant. Međutim, do danas, to jest do 3.5.1995. godine sporna mjenica nije naplaćena sa žiro-računa trasanta to jest nije realizovana, ali ne krivicom protivpredlagača.

Predlagač je spornu mjenicu posjedovao i istu indosirao _____Novi Sad, te je mjenica navodno negdje zagubljena ili kod predlagača ili kod _____Novi Sad, što predlagač u svom prijedlogu i ističe, što se vidi iz dopisa _____Novi Sad od 4.10.1990. g. Dakle, protivpredlagač nije skrivio gubitak mjenice pa ne može snositi ni posljedice koje bi eventualno mogle nastati zbog neblagovremene realizacije iste.

Kada dobijemo valjanu odluku suda kojom je sud oglasio izgublenu mjenicu za amortizovanu, mjenični iznos od 40.000,00 KM odmah ćemo isplatiti predlagaču koji traži amortizaciju mjenice, i to samo u visini glavnog duga bez propratnih traženja, s obzirom na to da na strani protivpredlagača nema krivice za gubitak mjenice pa predlagač ne može ni snositi posljedice. Dakle, ne protivimo se amortizaciji mjenice.

Stranke nemaju daljih prijedloga za izvođenje dokaza.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Izvršice se uvid u fotokopiju potvrde o indosiranju br. 207 od 21.9.1990. godine, fotokopiju dopisa o dostavi mjenice na naplatu broj: 1849 od 26.9.1990. godine, fotokopiju dopisa _____od 4.10.1990. godine, fotokopiju predajne knjige pošte od 26.9.1990. godine, fotokopiju dopisa br. 3-1 od 16.4.1990. godine.

Vrši se uvid u navedene priloge.

Ročište završeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

DOPIS SLUŽBENOM GLASNIKU ZA OBJAVU OGLASA

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-96/94

Dana 22.4.1995. godine

BANJA LUKA

Kod ovog suda vodi se postupak radi amortizacije mjenice broj 1849 izdate na iznos 40.000,00 KM a u skladu sa odredbom Zakona o mjenici.

Molimo vas da objavite oglas u "Službenom glasniku".

U prilogu vam dostavljamo kopiju priznanice o uplati troškova oglasa.

Sudija:

OGLAS O POKRETANJU POSTUPKA ZA AMORTIZACIJU MJENICE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-96/94

Dana 22.4.1995. godine

O G L A S

Kod ovog suda vodi se postupak za amortizaciju mjenice broj: 1849 izdate 21.8.1990. godine od strane trasanta _____ Banja Luka avaliste _____ Banja Luka na iznos od 40.000,00 KM (četrdeset hiljada) sa dospijećem plaćanja 20.10.1990. godine.

Poziva se imalac mjenice da je preda ovom sudu, a svako zainteresovano lice dostavi prigovor protiv vođenja ovog postupka u roku od 60 dana od dana objavljivanja ovog oglasa, u protivnom mjenica će biti poništena.

Sudija:

RJEŠENJE O AMORTIZACIJI MJENICE

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-96/94

Dana 20.6.1995. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____ rješavajući u vanparničnom predmetu predlagača _____ Banja Luka, radi amortizacije mjenice, nakon održanog ročišta donio je dana 20.6.1995. godine sljedeće

R J E Š E N J E

Poništava se mjenica broj: 1849 izdata u Banjoj Luci 21.8.1990. godine od strane trasanta _____ Banja Luka na iznos od 40.000,00 KM (četrdeset hiljada) sa avalom _____, koja je indosirana u korist Novi Sad.

Ovo rješenje zamjenjuje poništenu mjenicu.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je podnio ovom sudu prijedlog radi amortizacije mjenice. U prijedlogu navodi da je indosiranu mjenicu uputio dobavljaču _____ u Novi Sad 26.9.1990. godine, koji mjenicu nije primio, a što je evidentno iz potražnice. Nadalje navodi da je najvjerovatnije mjenica izgubljena kod protivpredlagača ili indosanta, pa predlagač nije u mogućnosti da ostvaruje mjenična prava i ima interesa za amortizaciju mjenice.

Protivredlagač se nije usprotivio amortizaciji mjenice.

Sud je izvršio uvid u: fotokopiju potvrde o indosiranju br. 207 od 21.9.1990. godine, fotokopiju dopisa o dostavi mjenice na naplatu broj 1849 od 26.9.1990. godine, fotokopiju dopisa _____ od 4.10.1990. godine, fotokopiju predajne knjige pošte od 26.9.1990. godine, fotokopiju dopisa broj 3-1 od 16.4.1990. godine.

Provedenim dokazima sud je utvrdio da je predlagač dostavio mjenicu na isplatu preduzeću _____ Novi Sad na iznos od 40.000,00 KM koja mjenica je zagubljena, dakle nije prispjela preduzeću _____.

Sud je izvršio objavu oglasa u "Službenom glasniku RS" i pozvao imaoca nestale mjenice da pokaže sudu u roku od 60 dana, jer je po mišljenju suda provedenim dokazima utvrđeno da je mjenica nestala, pa kako se na objavljeni oglas niko nije javio u određenom roku, to je sud temeljem čl. 90 Zakona o mjenici a u vezi čl. 12. Ustavnog zakona RS i člana 228 Zakona o vanparničnom postupku odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA PONIŠTENJE ČEKA

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska br. 15

P R I J E D L O G

Radi: Poništenja čeka

_____ iz Banje Luke odobrila mi je 17.11.1993. godine potrošački kredit u iznosu od 30.000,00 dinara, za kupovinu zimnice.

Dokaz: Potvrda navedene banke br. 124 od 13. januara 1994. godine.

Banka mi je na osnovu odobrenog kredita izdala dva čeka od kojih sam jedan realizovao, a drugi sam izgubio. Pored svih pokušaja nisam uspio pronaći taj ček o

čemu sam obavijestio banku koja mi je izdala potvrdu iz koje se vidi da se radi o čeku br. 55215 na iznos od 15.000,00 dinara.

Dokaz: Uvid u potvrdu banke br. 55215 od 23. februara 1994. godine, te po potrebi saslušanje svjedoka.

Na osnovu iznesenog predlažem da sud provede postupak te nakon toga donese sljedeće

R J E Š E N J E

Poništava se ček _____ Banja Luka br. 55215 na iznos od 15.000,00 dinara izdat 17.11.1993. godine na ime _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska broj 15.

Banja Luka, 25.2.1994. godine

Predlagač: _____

OGLAS O POKRETANJU POSTUPKA ZA PONIŠTENJE ČEKA (AMORTIZACIJU)

O G L A S

Osnovni sud u Banjoj Luci pokrenuo je po prijedlogu _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska broj 15, postupak za poništenje (amortizaciju) čeka broj 55215 na iznos od 15.000,00 dinara koji je 17.11.1993. godine izdala _____ Banja Luka na ime _____.

Poziva se osoba kod koje se nestali ček nalazi da to javi ovom sudu i ček pokaže u roku od 60 dana od dana kada je oglas objavljen u "Službenom glasniku", a istovremeno se poziva svaka osoba da može u istom roku staviti prigovor protiv pokrenutog postupka ili obavijestiti ovaj sud o osobi kod koje se nalazi ček.

Ako se u određenom roku niko ne prijavi sudu da posjeduje ček ili ne stavi prigovor protiv pokrenutog postupka, nestali ček će biti poništen.

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BROJ: R-15/94

RJEŠENJE KOJIM SE PONIŠTAVA ČEK*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI**BROJ: 15/94**Dana 25.5.1994. godine*

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____ u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska broj 15, radi poništenja čeka, nakon provedenog postupka donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Po prijedlogu predlagača _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska 15, poništava se ček _____ Banja Luka broj 55215 na iznos od 15.000,00 dinara (petnaest hiljada dinara), izdat dana 17.11.1993. godine na ime _____ iz Banje Luke, ul. Kozarska broj 15.

Po pravosnažnosti ovog rješenja predlagač može zahtijevati izdavanje novog čeka, ali _____ Banja Luka neće biti dužna da izda novi ček ako dokaže da je predlagač bespravno ishodio odluku o poništenju čeka.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač _____ podnio je ovom sudu prijedlog. Navodi da je dobio kredit od _____ Banja Luka radi kupovine zimnice u iznosu od 30.000,00 dinara. Po tom osnovu banka mu je izdala dva čeka u iznosu od po 15.000,00 dinara. Navodi da je jedan ček realizovao dok je drugi izgubio. Kako nije uspio da pronađe ček, to je o gubitku čeka izvijestio izdavaoca čeka Banjalučku banku. Kako postoji bojazan da neko pronađe ček i isti realizuje to traži da sud isti poništi.

Sud je objavio oglas u "Službenom glasniku RS", broj 12/94 od 5.3.1994. godine, te pozvao osobe koje pronađu ček da to jave ovom sudu u roku od 60 dana.

Kako se u roku od 60 dana niko nije javio da je ček pronašao, to je sud, temeljem člana 90. Zakona o mjenici, a koji Zakon se primjenjuje temeljem člana 12. ustavnog Zakona za sprovođenje Ustava Republike Srpske i člana 228. Zakona o vanparničnom postupku, odlučio kao u izreci rješenja.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA POLAGANJE U SUDSKI DEPOZIT*OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA**VANPARNIČNI PREDMET*

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića broj 11

Protivpredlagači: _____ kći Marka iz Bijeljine

_____ sin Marka iz Bijeljine

_____ sin Marka iz Bijeljine

_____ kći Marka iz Bijeljine

Radi: Polaganja u sudski depozit

PRIJEDLOG

I - Pravosnažnom presudom Osnovnog suda Banja Luka broj P-95/97 od 5.3.1997. godine obavezan je pok. suprug predlagača da protivpredlagačima naknadi štetu u iznosu od 24.000 KM sa 6% kamata počev od 21.6.1991. godine do konačne isplate kao i da naknadi troškove postupka u iznosu od 2.700,00 KM prema obračunu ukupno 46.000,00 KM pa je taj iznos predlagač voljan da isplati protivpredlagačima.

Dokaz: uvid u spis Osnovnog suda Banja Luka br. P-95/97.

II - S obzirom na to da je sudski postupak tekao dugo, a predlagač ne zna sve adrese protivpredlagača, niti njihov međusobni sporazum o plaćanju a voljan je da potpuno izmiri svoje obaveze, on moli sud da obavezu ispuni polaganjem dužnog iznosa u sudski depozit.

Stoga predlagač predlaže da sud zakaže ročište, izvede potrebne dokaze i nakon toga donese rješenje kojim dozvoljava da se u sudski depozit primi iznos od 46.000,00 KM na ime ispunjenja novčane obaveze.

U Banjoj Luci, 14.10.1998. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA POLAGANJE U SUDSKI DEPOZIT

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BROJ R-32/98*

ZAPISNIK

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci, dana 21.10.1998. godine

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je pristupio za danas pozvani predlagač _____ .

Konstatuje se da nisu pristupili protivpredlagači koje sud nije pozivao jer adrese nisu poznate.

Predlagač izjavljuje da ostaje kod prijedloga za polaganje novčanih sredstava u sudski depozit. Predlagač nadalje navodi da je kod ovog suda vođena parnica radi naknade štete pod br. P-95/97 između protivpredlagača, kao tužitelja i predlagača, kao tuženog, te da je sud presudom br. P-95-97 obavezao tuženu da tužiteljima isplati štetu u iznosu od 24.000,00 KM sa 6% kamata računajući ih od 21.6.1991. godine pa do isplate, te troškove postupka u iznosu od 2.700,00 KM. Nadalje navodi da je on - predlagač spreman da isplati štetu protivpredlagačima, ali da mu nisu poznate adrese predlagača koje su se u međuvremenu promijenile i mjesto boravišta, pa moli sud da zaprimi dosuđeni iznos štete u iznosu od 46.000,00 KM, u sudski depozit, te da na taj način izmiri svoju obavezu. Takođe, moli sud da protivpredlagače obavijesti o polaganju sredstava u sudski depozit kako bi isti podigli položena sredstva. Iznos od 46.000,00 KM odnosi se na glavni dug 24.000,00 KM, na kamate iznos od 19.300,00 KM i troškove postupka iznos od 2.700,00 KM.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Rješenje će se donijeti nakon uvida u spis P-95/97.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O DOZVOLI POLAGANJA NOVCA U SUDSKI DEPOZIT

*OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI
BROJ R-32/98*

Dana 21.10.1998. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci po sudiji _____, rješavajući u vanparničnom predmetu pokrenutom po predlagaču _____ iz Banje Luke, i protivpredlagača:

_____, _____ i _____ iz Bijeljine i _____ iz Prijedora, radi polaganja u depozit, donio je dana 21.10.1998. godine sljedeće

R J E Š E N J E

Dozvoljava se predlagaču _____ iz Banje Luke, ul. Vase Pelagića broj 11, polaganje iznosa od 46.000,00 KM (četdeset šest hiljada KM) na depozitni račun ovog suda br. 10500-696/21., za korist _____, _____ i _____ iz Bijeljine i _____ iz Prijedora.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je ovom sudu podnijela prijedlog kojim traži da joj se dozvoli polaganje novca u depozit a na ime izmirenja duga po presudi Osnovnog suda u Banjoj Luci br. P-95/97 od 5.3.1997. god.

Navedenom presudom predlagač je dužan da isplati protivpredlagačima _____, _____ i _____ iz Bijeljine i _____ iz Prijedora na ime naknade štete iznos od 24.000,00 KM, na ime kamata od 6% računajući ih od 21.6.1991. godine pa do isplate u iznosu od 19.300,00 KM, te naime troškova postupka u iznosu od 2.700,00 KM što ukupno iznosi 46.000,00 KM.

S obzirom na to da predlagač nije upoznat kakav je sporazum protivpredlagača o prijemu novca, te ne zna kome bi izvršila isplatu novca, niti su joj poznate adrese, novo boravište protivpredlagača, predlagač se obratio ovom sudu s molbom da deponuje navedeni iznos.

Novac koji duguje predlagač primiće se na depozitni račun ovog suda, a protivpredlagači će pismeno biti obaviješteni o načinu na koji se može novac podići. Odluka se zasniva na članu 203. i 208. Zakona o vanparničnom postupku.

Sudija:

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu Banja Luka u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA DOKAZIVANJE ŠKOLSKE SPREME

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Savska broj 6

P R I J E D L O G za dokazivanje školske spreme

Godine 1957. upisao sam višu ekonomsku školu na Sarajevskom univerzitetu u svojstvu vanrednog studenta. Sve ispite sam položio za dvije godine i diplomirao na višoj ekonomskoj školi Univerziteta u Sarajevu 10.9.1959. godine.

Dokaz: Saslušanje svjedoka _____ iz Doboja, ul. Beogradska broj 10 i Aleksandra Bregovića iz Pala, ul. Romanijska broj 3.

Po završetku školovanja radio sam u Šumskom gazdinstvu "Oštrelj" Bosanski Petrovac na radnom mjestu komercijaliste, a kasnije kao šef komercijalne službe i to sve do 1995. godine kada sam zajedno sa porodicom izbjegao iz Bosanskog Petrovca u Banju Luku.

Između ostalog, u porodičnoj kući ostala mi je diploma.

Dokaz: Saslušanje svjedoka: _____ iz Banje Luke, I Prigradski put broj 6, te uvid u potvrdu Opštinskog sekretarijata SO Banja Luka broj UP-720/96

S obzirom na činjenicu da nisam u mogućnosti pribaviti kopiju diplome u školskoj ustanovi u kojoj sam završio školu, a diploma koju sam posjedovao je uništena prilikom požara u kući u Petrovcu, predlažem da sud nakon održanog ročišta i izvođenja predloženih dokaza donese sljedeće

R J E Š E N J E

Utvrđuje se da je _____, sin _____ i _____, rođen 14.12.1937. godine u Potocima, Opština Drvar, sa boravištem u Banjoj Luci, ul. Savska broj 6, završio Višu ekonomsku školu Univrziteta u Sarajevu 10.9.1959. godine i stekao zvanje ekonomiste, te mu se priznaje navedena stručna sprema i sva prava po osnovu iste.

U Banjoj Luci, 10.9.1996. godine

Predlagač:

ZAPISNIK O ROČIŠTU U POSTUPKU ZA DOKAZIVANJE ŠKOLSKE SPREME

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-502/97

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 1.2.1997. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Konstatuje se da je pristupio predlagač _____, te svjedoci _____ i _____, dok nije pristupio svjedok _____ koji je izvijestio sud da se nalazi u bolnici. Predlagač _____ izjavljuje da ostaje kod prijedloga za utvrđenje školske spreme. Nadalje izjavljuje da odustaje od saslušanja svjedoka _____

Sud donosi

R J E Š E N J E

Saslušaće se predloženi svjedoci.

Svjedok: _____, sin _____ iz Doboja, star 59 godina, ekonomista, nesrodan sa predlagačem, upozoren u smislu čl. 243 ZPP-a izjavi:

Lično poznajem _____ budući da smo u isto vrijeme studirali na Višoj ekonomskoj školi u Sarajevu kao vanredni studenti. Poznato mi je da je diplomirao na Višoj ekonomskoj školi u Sarajevu u septembru 1959. godine.

Svjedok nema šta da izjavi, za svjedoka nema daljih pitanja, trošak ne traži.

Svjedok: _____ iz Banje Luke, star 50 godina, inženjer, nesrodan, upozoren u smislu čl. 243 ZPP-a izjavi:

Lično poznajem _____ budući da smo do 1995. godine radili u Šumskom gazdinstvu "Oštrelj" u Bosanskom Petrovcu". Poznato mi je da je po zanimanju ekonomista i da je Višu ekonomsku školu u Sarajevu završio 1959. godine. U preduzeću je radio kao šef komercijalne službe. Poznato mi je da je izbjegao iz Bosanskog Petrovca u septembru 1995. godine a da mu je nakon toga hrvatska vojska zapalila kuću u kojoj su mu ostale stvari i dokumentacija.

Svjedok nema više šta da izjavi, za svjedoka nema daljih pitanja, svjedok ne traži troškove pristupa sudu.

Predlagač izjavi da nema daljih prijedloga za izvođenje dokaza, predlaže da sud izvrši uvid u potvrdu Opštinskog sekretarijata za opštu upravu SO Banja Luka koja je priložena spisu.

Vrši se uvid u potvrdu Opštinskog sekretarijata za opštu upravu SO Banja Luka broj UP-720/96 od 8.9.1996. godine.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Ročište je završeno.

Zapisničar:

PP

Sudija:

RJEŠENJE O DOKAZIVANJU ŠKOLSKE SPREME

OSNOVNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-502/97

Dana 1.2.1997. godine

Osnovni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____ rješavajući u vanparničnoj stvari predlagača _____ iz Banje Luke, radi utvrđenja stručne spreme, nakon provedenog ročišta od 1.2.1997. godine donio je sljedeće

R J E Š E N J E

Utvrđuje se da je _____, sin _____ i _____, rođ. 1937. godine u Potocima, Opština Drvar, sa boravištem u Banjoj Luci, ul. Savska broj 6, završio Višu ekonomsku školu na Univerzitetu u Sarajevu 10.9.1959. godine i stekao zvanje ekonomiste, pa mu se priznaje navedena stručna sprema i sva prava po osnovu iste.

Ovo rješenje zamjenjuje javnu ispravu - diplomu.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač je podnio ovom sudu dana 10.9.1996. godine prijedlog radi priznanja stručne spreme. U prijedlogu navodi da je 1959. godine završio Višu ekonomsku školu na Univerzitetu u Sarajevu i stekao zvanje ekonomiste. Nadalje navodi da je po

završenoj školi radio u Šumskom gazdinstvu "Oštrelj" u Bosanskom Petrovcu kao referent komercijalne službe, a kasnije kao šef te službe. U radnom odnosu bio je sve do septembra 1995. godine kada je zbog ofanzive napustio Petrovac i izbjegao u Banju Luku. Kako mu je potrebna diploma o završenoj školi, a istu nije mogao pribaviti iz evidencija Univerziteta u Sarajevu, niti potražiti diplomu i dokumentaciju koja mu je ostala u porodičnoj kući u Petrovcu, to je zatražio da sud utvrdi školsku spremu.

U dokaznom postupku sud je saslušao svjedoke _____ iz Doboja i _____ iz Banje Luke, te izvršio uvid u potvrdu Opštinskog sekretarijata za opštu upravu SO Banja Luka od 8.9.1996. godine. Na osnovu izjava svjedoka, kojima sud poklanja vjeru, sud je utvrdio da je predlagač završio Višu ekonomsku školu u Sarajevu 1959. godine, te da je nakon toga radio na komercijalnim poslovima u ŠG "Oštrelj" u Bosanskom Petrovcu. U toku postupka je takođe utvrđeno da je dokumentacija i diploma o završenoj školi predlagača ostala u porodičnoj kući, vlasništvo predlagača u Bosanskom Petrovcu nakon izgnanstva predlagača iz Bosanskog Petrovca u septembru 1995. godine. Uvidom u potvrdu Sekretarijata za opštu upravu SO Banja Luka utvrđeno je da je diploma o završenoj školi nedostupna predlagaču i da isti nije u mogućnosti da je pribavi. Diploma je najvjerojatnije izgorjela u požaru u porodičnoj kući.

Zbog iznesenog sud je utvrdio da su ispunjeni uslovi iz člana 78. i 79. Zakona o višoj školi pa je na osnovu tog propisa sud priznao predlagaču navedenu stručnu spremu i prava po osnovu stručne spreme.

Sudija:

POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Okružnom sudu u Banjoj Luci u roku od 15 dana, po prijemu istog, putem ovog suda.

PRIJEDLOG ZA PRIZNAVANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

OKRUŽNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET:

Predlagač: _____, sin Janka iz Banje Luke, ul. Rade Vranješević br. 10

Radi: priznavanja strane sudske odluke

PRIJEDLOG

Rješenjem o sporazumnom razvodu braka Austrijskog suda, Opštinski sud u Beču, Unutrašnji Grad br. 4060/95 od 27.4.1995. godine razveden je brak zaključen između mene i moje supruge _____ rođ. _____. Rješenje je postalo pravosnažno 15.5.1995. godine.

Dokaz: Uvid u rješenje o sporazumnom razvodu braka Opštinskog suda u Beču, Unutrašnji Grad br. 4060/95 klauzulom pravosnažnosti, i uvid u rješenja.

Rješenje Austrijskog suda nije provedeno u matičnim knjigama rođenih za mjesto Slatina, tako da i dalje postoji zabilješka o zaključenom braku između mene i moje supruge _____ rođ. _____ .

Dokaz: Uvid iz matične knjige rođenih za predlagača

Kako namjeravam da zaključim brak sa svojom novom izabranicom _____ iz Banje Luke, podnosim ovaj prijedlog uz koji prilažem navedeno rješenje Austrijskog suda sa klauzulom pravosnažnosti, prevod rješenja, izvod iz matične knjige rođenih i predlažem da sud, nakon provedenog postupka, donese sljedeće

R J E Š E N J E

Priznaje se inostrana odluka - rješenje o sporazumnom razvodu braka Austrijskog suda, Opštinskog suda u Beču, Unutrašnji Grad, broj 4060/95 koja je pravosnažna s 15.5.1995. godine.

Troškove postupka snosi predlagač.

U Banjoj Luci, 6.5.1998. godine

Predlagač:

RJEŠENJE O PRIZNAVANJU STRANE SUDSKE ODLUKE

OKRUŽNI SUD U BANJOJ LUCI

BROJ: R-180/98

Dana 7. 5.1998. godine

Okružni sud u Banjoj Luci, po sudiji _____, kao sudiju pojedincu, rješavajući u vanparničnom predmetu, pokrenutom po predlagaču _____, sinu

_____ iz Banje Luke, ul. Rade Vranješevića br. 10. radi priznavanja strane sudske odluke, donio je dana 7.5.1998. godine, sljedeće

R J E Š E N J E

Priznaje se strana sudska odluka - rješenje o sporazumnom razvodu braka Opštinskog suda Beč, Unutrašnji grad, broj 4060/95 od 27. 4.1995. god., kojim je:

- Razveden brak _____ iz Banje Luke i _____ rođene _____ iz Beča, sklopljen 26.8.1990. god. pred matičarem jugoslovenskog generalnog konzulata u Beču.

- Odlučeno je da troškove spora stranke međusobno snose.

Priznaje se, tako da proizvodi pravno dejstvo u Republici Srpskoj i ima svojstvo valjane isprave za upis u matičnu knjigu.

Troškove ovog postupka snosi predlagač.

O b r a z l o ž e n j e

Predlagač _____ iz Banje Luke podnio je ovom sudu prijedlog za priznanje strane sudske odluke - rješenja o sporazumnom razvodu braka, koje rješenje je donio Austrijski sud - Opštinski sud u Beču, Unutrašnji Grad, a kojim je rješenjem razveden brak između predlagača i njegove supruge _____, rođene _____, zaključen u Jugoslovenskom konzulatu u Beču 26.8.1990.godine.

Pošto je ispitao prijedlog i odluku čije se priznanje traži u originalu i ovjerenom prepisu, odnosno prevodu, sa potvrdom pravosnažnosti, ovaj sud je utvrdio da su ispunjeni svi zakonski uslovi iz odredaba članova 86-96 Zakona o rješavanju sukoba Zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl. list SFRJ br. 43/82), a preuzetog na osnovu čl. 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava RS, za priznavanje odnosno izvršenje stranih sudskih odluka.

Saglasno izloženom, odlučeno je kao u izreci rješenja na osnovu odredaba člana 101. u vezi sa čl. 86. citiranog zakona.

Sudija:

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba Vrhovnom sudu RS u Banjoj Luci, u roku od 15 dana od dana prijema prepisa rješenja, putem ovog suda.

R-200/99

**PRIJEDLOG ZA POKUŠAJ PORAVNANJA
PRIJE PODNOŠENJA TUŽBE**

OSNOVNOM SUDU BANJA LUKA

VANPARNIČNI PREDMET:

Predlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Marka Markovića br. 15,
zastupan

po pun. Stjepanu Lukiću iz Banje Luke

Protivpredlagač: _____ iz Banje Luke, ul. Lička br. 5

Radi: Pokušaja poravnanja prije podnošenja tužbe

P R I J E D L O G

Predlagač je kao učesnik u saobraćaju pretrpio štetu za koju je odgovoran protivpredlagač, koji je presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci broj K-33/98 osuđen na 6 mjeseci zatvora. Kako je iskazana volja da se prije podizanja tužbe predlagač i protivpredlagač poravnaju o naknadi štete, predlažem sudu da zakaže ročište na koje će pozvati predlagača, pun. predlagača i protivpredlagača, da se u smislu člana 324. ZPP-a pokuša zaključiti sudsko poravnanje

U Banjoj Luci, 23. novembra 1999. godine.

Predlagač: po pun.

ZAPISNIK SA ROČIŠTA U POSTUPKU PORAVNANJA

R-200/99

Z A P I S N I K

Sastavljen kod Osnovnog suda u Banjoj Luci dana 24.11.1999. godine.

OD SUDA PRISUTNI:

Sudija: _____

Zapisničar: _____

Radi: Pokušaja poravnanja prije podnošenja tužbe

Konstatuje se da je pristupio pun. predlagača _____ i protivpredlagač _____.

Pun. predlagača izjavi da ostaje kod prijedloga za poravnanje u pogledu naknade štete nastale oštećenjem vozila u saobraćajnoj nezgodi koju je skrivio protivpredlagač _____.

Traži da protivpredlagač naknadi štetu predlagaču u iznosu od 3.000,00 KM,

Protivpredlagač izjavljuje da je saglasan da se sačini poravnanje po pitanju štete koju je pričinio na vozilu predlagača u saobraćajnom udesu zbog čega je i oglašen krivim presudom ovog suda broj K-33/98, na koju presudu izjavio je žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci i postupak je u toku. Prihvata da štetu naknadi.

Sud donosi

R J E Š E N J E

Sačiniće se SUDSKO PORAVNANJE.

Ja, _____, sin _____ iz Banje Luke, ul. Lička br. 5, obavezujem se da ću s osnova naknade štete koja je proistekla oštećenom _____ iz Banje Luke, ul. Marka Markovića br. 15, u saobraćajnoj nezgodi koju sam ja prouzrokovao svojim vozilom 19.12.1995. godine u Banjoj Luci zbog kojeg se vodi krivični postupak protiv mene pred Osnovnim sudom u Banjoj Luci pod br. K-33/98, isplatim _____ iz Banje Luke ukupno 3.000,00 KM. Obavezujem se da ću iznos štete isplatiti zaključno do 10.5.2000. godine. Navedeni iznos ću isplatiti u 6 jednakih rata, tako što ću rate od po 500.00 KM plaćati mjesečno i to do svakog 10. u mjesecu počev od 10.12.1999. godine pa zaključno do 10.5.2000. godine kada ću isplatiti posljednju ratu štete, a sve to na ruke punomoćnika predlagača _____ iz Banje Luke.

Obavezujem se takođe da ću naknaditi troškove krivičnog i vanparničnog postupka oštećenom _____ a koji se odnose na zastupanje po punomoćniku u krivičnom i vanparničnom postupku u iznosu od 650,00 KM do 10.12.1999. godine na ruke punomoćnika _____.

Ja, _____ iz Banje Luke, kao pun. _____, ul. Marka Markovića broj 15, u njegovo ime izjavljujem da prihvatam navedeni iznos od 3.000,00 KM koji je ponudio _____, na ime naknade štete koju je _____ pretrpio kao posljedicu saobraćajne nezgode, koja se desila 10.12.1995. godine u Banjoj Luci, koju je skrivio

_____, a u kojoj je predlagač _____ zadobio teške tjelesne povrede.

Takođe saglasan sam da protivpredlagač na ime troškova postupka plati 500 KM do 10.12.2000. godine.

U ime _____ prihvatam da iznos od 3.000,00 KM predstavlja naknadu za svu pretrpjelu štetu i obavezujem se u ime _____ da više nikakva potraživanja s osnova naknade štete nećemo postavljati ni prema _____, niti prema vlasniku vozila, kao ni prema Osiguravajućoj organizaciji koja je osiguravala vozilo, kojim je šteta učinjena.

Dakle, nećemo postavljati imovinsko-pravni zahtjev kako u krivičnom, tako ni u bilo kojem drugom postupku jer je _____ ispunjenjem ovog poravnjanja svoje obaveze u cijelosti izmirio. Po isplati posljednje rate štete _____ ću izdati priznanicu da je dug po osnovu štete izmiren.

Zapisnik sa sudskim poravnanjem je pročitana pun. predlagača i protivpredlagaču i protumačen, te su isti upoznati da se ono može pobijati putem tužbe, samo ako je dato pod prinudom, zbog prevare ili zablude, nakon čega prisutni izjavljuju da poravnanje predstavlja volju predlagača i protivpredlagača i u znak prihvatanja poravnjanja zapisnik potpisuju.

Konstatuje se da je po primjerak zapisnika sa sudskim poravnanjem uručen pun. predlagača i protivpredlagaču.

Zapisničar:

PP

Sudija:

7. LITERATURA

1. Zakon o vanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
2. Zakon o vanparničnom postupku Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine koji se primjenjuje u Republici Srpskoj
3. Sudska praksa Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine
4. Sudska praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine
5. Sudska praksa Vrhovnog suda Hrvatske
6. Sudska praksa Vrhovnog suda Srbije
7. Sudska praksa drugostepenih sudova Srbije i Hrvatske

8. GAJIĆ: Parnični ili vanparnični postupak u stambenim stvarima, Pravo – teorija i praksa, Novi Sad, 12/1985.
9. JANJEVSKI: Vanparnične stvari, koje bi sud mogao da poveri notarima, Pravni život, Beograd, 12/2003, tom IV.
10. KAMHI: Vanparnični postupak, Sarajevo, 1968.
11. KOVAČ: Nadležnost i postupak za overavanje potpisa, rukopisa i prepisa, Pravna misao, 11-12/1969.
12. MITIĆ: Naslednička izjava, Pravna misao, 9-10/1999.
13. POZNIĆ, B.- RAKIĆ – VODINELIĆ: Građansko procesno pravo, 15 izmenjeno i dopunjeno izdanje, Savremena administracija, Beograd, 1999.
14. RAJOVIĆ – ŽIVANOVIĆ – MOMČLOVIĆ: Građansko procesno pravo, Banja Luka, 2001.
15. STANKOVIĆ G.: Vanparnično procesno pravo, Niš, 1984.
16. ŽIVANOVIĆ: Postupak za poništavanje isprava, Izbor sudske prakse, Beograd, 9/2001.
17. ŽIVANOVIĆ – MILIJEVIĆ: Poništenje (amortizacija isprava), ZIPS – Zakon i praksa, Sarajevo, 2004.

This project is funded by
the European Union